

PROGRAMUL DE GUVERNARE AL PARTIDULUI NAȚIONAL LIBERAL

„GUVERNAREA LIBERALĂ A ROMÂNIEI”

- Proiect-

-2015-

CUPRINS

	PREAMBUL	3
1.	EDUCAȚIE ȘI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ	7
	1.1 Educație preuniversitară	8
	1.2 Învățământul superior	15
	1.3 Cercetarea științifică și inovarea	16
2.	SĂNĂTATE ȘI DEMOGRAFIE	18
	2.1 Sănătate	18
	2.2 Demografie	24
3.	ECONOMIE	27
	3.1 Finanțele și bugetul	27
	3.2 Agricultură dezvoltarea rurală și industria alimentară	33
	3.2.1 Agricultură și dezvoltarea rurală	33
	3.2.2 Industria alimentară	38
	3.3 Energie, Mediu și schimbările climatice	39
	3.3.1 Energia	39
	3.3.2 Mediu și schimbările climatice	45
	3.4 Infrastructura	47
	3.4.1 Infrastructura de transport	47
	3.4.2 Infrastructura construită	52
	3.5 Noua economie	54
	3.5.1 O nouă politică industrială	54
	3.5.2 Tehnologia informației și comunicațiile	59
	3.5.3. Turismul	62
	3.5.4 Industriile creative	65
	3.5.5 Economia circulară	66
	3.5.6 Industria mass-media	69
4.	MEDIUL DE AFACERI ȘI PIAȚA MUNCII	71
	4.1 Întreprinderile mici și mijlocii	71
	4.2 Privatizare, piața de capital și achizițiile publice	73
	4.3 Fonduri europene	76
	4.4 Piața muncii	80
5.	SISTEMUL DE PENSII	82
6.	CULTURA	87
7.	AFACERI INTERNE	89
	7.1 Administrația centrală și locală	89
	7.2 Ordinea publică și siguranța cetățeanului	92
8.	JUSTIȚIA ȘI ANTICORUPȚIA	93
	8.1 Justiția și anticorupția	93
	8.2 Sistemul penitenciar	102
9.	APĂRAREA NAȚIONALĂ	107
10.	POLITICA EXTERNĂ ȘI AFACERILE EUROPENE	109
11.	TINERET ȘI SPORT	117
	11.1 Tineret	117
	11.2 Sport	121
12.	ROMÂNII DIN AFARA GRANIȚELOR	124

PREAMBUL

Reconstrucția guvernării, reconstrucția țării, pas cu pas către România lucrului bine făcut

Votul din 16 noiembrie 2014 cere o nouă politică și o nouă guvernare. Proiectul de țară "România lucrului bine făcut" propus de Klaus Iohannis și Partidul Național Liberal a întrunit voința populară cu o largă majoritate. Partidul Național Liberal își asumă acțiunea politică de a reconstrui o nouă guvernare pentru reconstrucția țării pe baza unui alt fel de a face politică.

Documentul politic de față se dorește a fi un pas important pe care Partidul Național Liberal îl face în direcția indicată de cetățeni în 16 noiembrie 2014. Programul nostru izvorăște din proiectul de țară votat de cetățenii români și are ca scop realizarea acestuia.

*

Guvernul format de Partidul Național Liberal își va asuma o nouă calitate a serviciilor publice esențiale ale statului. Educația și cercetarea, sănătatea și demografia, economia și justiția, politica externă și de securitate vor fi modelate astfel încât modernizarea statului să devină o realitate în serviciul cetățeanului. Modernitatea nu este un scop în sine, ci o provocare și un mijloc pentru a oferi cetățenilor condițiile împlinirii într-o societate liberă și deschisă, servită de un stat care îi respectă și este respectat în lume, pentru că este democratic, drept, prosper, puternic.

Premisa și condiția vieții este sănătatea, premisa și condiția unei vieți demne este educația, premisa și condiția succesului unei națiuni este demografia. Iată de ce Educația și Cercetarea, Sănătatea și Demografia sunt pentru noi obiective strategice, garanția securității pe termen lung a națiunii.

Educația și cercetarea, văzute în mod necesar conjugate, nu vor fi calitativ îmbunătățite doar prin alocarea procentului de 6% din PIB, prevăzut de lege, ci printr-o altă relație părinte – elev, școală – profesor, prin recâștigarea demnității sociale și financiare a profesiei de dascăl și îmbinarea organică a învățământului cu calitățile elevilor și nevoile societății și ale economiei.

Sistemul sanitar nu poate fi transformat într-un "izvor de sănătate" înainte de a stopa plecarea medicilor și sanitarilor din țară prin îmbunătățirea condițiilor efective de muncă, a oportunităților de dezvoltare profesională, a managementului spitalelor și recâștigarea demnității profesiei, inclusiv prin ameliorarea salariilor. Există pârgii administrative la îndemâna Guvernului pentru a realiza aceste obiective și le vom utiliza fără rezerve. Ameliorarea sistemului sanitar, încurajarea natalității prin alocări financiare și dezvoltarea economiei țării sunt pârgurile pe care le vom acționa pentru a oferi încuraja familiile să își asume responsabilitatea aducerii pe lume și creșterii copiilor, pentru a inversa cât de rapid tendința scăderii populației.

Educația, sănătatea, demografia, sunt obiective care necesită o acțiune pe termen lung, pas cu pas. Ne asumăm această responsabilitate cu hotărâre și privind nu numai la ziua de mâine, ci și la orizontul următorilor 10 ani.

Aceste planuri nu vor putea deveni realitate fără resurse financiare disponibile. Țările care au reușit să modernizeze educația și sănătatea transformându-le în avantaje comparative în competiția globală, au alocat și investit 10 – 20 ani procente importante din PIB în aceste sisteme. Pentru a dispune de aceste resurse, vom orienta guvernarea noastră spre mediul de afaceri, spre crearea de investiții și locuri de muncă, spre economie.

*

Pentru Partidul Național Liberal economia este un obiectiv de securitate națională.

Finanțele țării au fost echilibrate printr-o austeritate dură și sacrificii ale populației, dar economia noastră este departe de ceea ce am putea fi.

Cunoaștem barierele care stau în calea dezvoltării economiei naționale. Aceste bariere nu sunt UE, FMI și Banca Mondială, ori sistemul fiscal, cum greșit cred astăzi concurenții noștri politici, ci guvernarea greșită, lipsa guvernului de credibilitate, de onestitate politică și de viziune pe termen lung, corupția politică, legislația incoerentă, administrația sufocantă și pe alocuri coruptă, pierderile din companiile de stat, organizarea administrativ – teritorială depășită, dezechilibrele de dezvoltare dintre regiuni, dintre sat și oraș, dintre sectoare economice.

Din cauza lipsei de competitivitate, economia creează plus valoare insuficientă creșterii calității vieții. Suntem într-o măsură prea mare o țară de extracție de resurse, oameni și capital. De secole nu reușim să valorificăm avantajele noastre ca țară, printre care resursele naturale, creativitatea nativă a oamenilor și poziția geografică sunt cele mai importante.

Convergența economiei noastre cu economiile statelor europene dezvoltate este doar nominală, nu progresăm în convergența reală. Creșterile economice din anii anteriori au fost mai degrabă conjuncturale și bazate pe două trei sectoare, exporturi, agricultură, care indică, paradoxal, odată în plus slăbiciunile economiei naționale.

Creșterea economică, atât cât a fost, nu a avut încă un impact pozitiv în viața de zi cu zi a oamenilor.

Avem nevoie de un nou model economic național pe termen lung, care să încurajeze puternic capitalul autohton, bazat pe creativitate și antreprenoriat. Acest model economic se va sprijini pe patru piloni: prioritate predictibilă pe termen lung pentru domenii care ne avantajează, administrație și legi orientate către favorizarea antreprenoriatului, investițiilor și muncii, concordat patronat – guvern – sindicate, domnia legii. Vom construi acest model pas cu pas, prin acțiuni practice, în cooperare cu mediul de afaceri și sindicate. Geometria variabilă a acestui model național, care ar putea fi cerută de schimbările din lume, va fi posibilă numai dacă avem acești piloni bine fixați în economia națională, cu competitivitate europeană sau globală.

Vom acționa pentru eliminarea pas cu pas a acestor bariere și eliberarea energiilor latente în economia noastră.

Guvernul va iniția un Program Național de Dereglementare. Fiecare minister și agenție va analiza reglementările din domeniul de competență și va propune comasări, abrogări, codificări, eliminarea reglementărilor inutile. Afacerile au nevoie de legi mai puține și mai limpezi. Legislația trebuie să fie o pârghie a libertății, nu o stavilă în calea acesteia. Procedurile vor fi simplificate, inclusiv prin informatizare și digitalizare.

Vom avea ca priorități economice refacerea și dezvoltarea infrastructurilor, agricultura și industria alimentară, energetica, tehnologia informațiilor și comunicațiile, industriile creative și construcțiile.

Încurajarea capitalului și antreprenoriatului autohton va fi o țintă realizabilă printr-o fiscalitate mai relaxată, care va fi realizată însă progresiv în două etape, una până în 2016 și alta după 2016 până în 2020, pe măsură ce vom desăvârși reforme structurale precum îmbunătățirea

colectării, a managementului și profitabilității companiilor de stat, vom digitaliza administrația și reduce cheltuielile guvernamentale inutile, vom relansa investițiile și ridica barierele administrative și legislative din calea "businessului" bazat pe competiție onestă și conformare voluntară fiscală.

Politicile de stimulare fiscală vor fi implementate progresiv și sustenabil, fără a pune în echilibru macrostabilitatea financiară câștigată cu greu în anii de criză, prin sacrificiile făcute de cetățeni și companii private. Macrostabilitatea economică – financiară este un avantaj comparativ pe care îl vom prezerva și consolida prin politicile noastre.

Vedem în FMI, Banca Mondială și UE parteneri de încredere și pe termen lung. Formele de colaborare și sprijin după toamna lui 2014 vor fi impuse de starea lucrurilor și interesul de a avea o economie atractivă pentru investiții.

Vedem în aderarea la zona Euro un obiectiv fezabil, care odată realizat ne va așeza mai bine la masa deciziilor în Europa și va deschide noi oportunități pentru economia națională. Convergența trebuie să devină reală, dincolo de parametri nominali deja îndepliniți.

În același timp, vom combate prin acțiunea noastră guvernamentală o percepție falsă, potrivit căreia guvernările de centru dreapta nu se ocupă de solidaritatea socială și protecția socială. Vom risipi această temere prin guvernarea noastră. Putem construi o Românie socială de dreapta. Soluțiile corecte de rezolvare a problemelor sociale sunt cele de dreapta, care rezolvă dezechilibrele structurale. Nu "pomenile" socialiste rezolvă nivelul de trai, ci reconstrucția sănătății, educației și economiei naționale. Guvernarea de dreapta este cea care creează plus valoare în societate, prin deschiderea oportunităților pentru cetățeni și companii, prin încurajarea "libertății" de a face, dar în egală măsură se poate concentra și pe echitatea distribuirii rezultatelor prin politici coerente în domeniul social. Programul 5nostrum conține astfel de politici, care au în vedere stabilitatea și reformarea sistemului de pensii și asigurări sociale, dar și atenția acordată tinerei generații prin politici 5ransversal mai multor sectoare.

*

Țara nu mai poate fi așezată după tiparele administrative din 1968. Ne asumăm reorganizarea administrativă și regionalizarea, implicit modificarea Constituției pentru a o realiza. Politicile de reorganizare și descentralizare vor ține cont de decalajele regionale.

Siguranța cetățeanului și a proprietății sale este unul dintre cele mai importante bunuri publice pe care guvernul le va garanta. Vom dirija acțiunea către zone ignorate ale infraționalității, cum ar fi clanurile de interlopi și legăturile acestora cu politicul. Strada trebuie să rămână zi și noapte un spațiu sigur pentru cetățenii de toate vârstele, indiferent de sex, naționalitate sau religie. Viața socială a cetățenilor va fi protejată amenințările mafiilor, clanurilor și extremiștilor de orice fel. Vom acționa cu toată hotărârea împotriva lor.

Justiția noastră este independentă și acționează din ce în ce mai hotărât împotriva corupției. Nu vom ataca sau submina Justiția prin declarații sau măsuri legislative. Vom furniza resursele necesare pentru creșterea calității actului de justiție și specializarea acesteia. Pe acest temei, așteptăm de la Consiliul Superior al Magistraturii și instanțele de judecată o scurtare a termenelor, în speciul în cauzele economice, o protecție desăvârșită a drepturilor cetățenilor, inclusiv a dreptului la imagine și reputație, o cheltuire eficientă a banului public și o integritate totală, garantată de intransigența Consiliului Superior al Magistraturii față de orice act de neprofesionalism, indisciplină sau corupție din partea magistraților și a personalului auxiliar. Vom lansa o reformă a profesiilor liberale în dialog cu acestea. Profesioniștii liberali sunt avangarda

clasei de mijloc pe care dorim să o consolidăm, dar în același timp trebuie să furnizeze în societate un serviciu la cele mai înalte standarde de profesionalism și integritate.

*

Guvernul va respecta toate obligațiile internaționale ale României. Statutul de țară NATO, dar mai ales noua dinamică de securitate din regiune reclamă o acțiune robustă și pe termen lung în privința dotării Armatei Române cu capacitatea de luptă necesară descurajării oricărei intenții agresive la adresa noastră. Corelativ, industria de apărare, dezorganizată și parazitată în ultimii 25 de ani, va redeveni treptat o ramură puternică a economiei naționale. Vom asigura mijloacele necesare Armatei Române și serviciilor de informații ale țării.

Cu o economie puternică și o securitate din ce în ce mai susținută, putem aborda mai eficient și curajos țintele noastre de politică externă și afaceri europene. Guvernul PNL va fi un partener coerent și un susținător necondiționat al Președintelui României, conducătorul politicii externe a Statului. Vom cere diplomaților noștri creativitate și spirit ofensiv în susținerea temelor de interes, atât pe zona de diplomație a relațiilor strategice, cât pe cea a diplomației economice sau a intereselor locale ale românilor din afara granițelor. Vom dota diplomația cu mijloacele necesare exprimării. Diplomaților își vor profesionaliza și eficientiza demersurile, pentru a-și îndeplini misiunea nobilă pe care și-au asumat-o, reprezentarea intereselor noastre dincolo de granițe, precum și ale românilor care trăiesc în afara acestora.

*

Acest program de guvernare a fost realizat pentru a fi aplicat pas cu pas, etapă cu etapă, obiectiv cu obiectiv. Vom urmări metodic ceea ce ne-am asumat în program. Orice politici noi, neincluse la acest moment în acesta, orice modificări de parcurs care ar putea fi cerute de contextul în care Guvernul va lucra, vor fi din timp comunicate și explicate cetățenilor și companiilor. Noi suntem doar cei care am gândit programul și ne-am asumat realizarea sa, cetățenii sunt însă proprietarii și beneficiarii acestuia.

Cătălin Predoiu

Prim vicepreședinte al Partidului Național Liberal

1. EDUCAȚIE ȘI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

Educația și cercetarea, considerate cu necesitate împreună, reprezintă unul dintre marile sisteme publice care influențează pe de o parte evoluția demografică a țării, iar pe de altă parte nivelul de trai al cetățenilor. Privite astfel, educația și cercetarea constituie condiția esențială pentru îmbunătățirea vieții fiecărui individ în parte și pe cale de consecință a vieții comunității, creează premise, dar și efecte pozitive, pentru evoluția către o societate competitivă și o dezvoltare durabilă. Evoluția stării sistemului de educație și cercetare din ultimii 25 de ani a fost analizată pe diferitele sale niveluri. Rezultatul studiilor arată, privind dintr-o perspectivă critică, faptul că majoritatea deciziilor adoptate au stat sub semnul permanent al urgenței. Acest mod de a acționa a dovedit că pe termen lung politicile publice nu au determinat o creștere a calității sistemului de educație, iar elevii și studenții nu au fost în mod real beneficiarii procesului educațional. O reformă profundă a politicii în educație presupune activarea unor resurse de gândire noi, existente în sistem și încă neutilizate în mod real. Politicile realizate în educație în ultimii douăzeci de ani s-au bazat în mare parte pe viziunea unui grup restrâns de persoane, aproape mereu aceleași, care tind să își valideze ideile de la o Guvernare la alta și de la o reformă la alta. Educația nu se poate face fără finanțare. **Partidul Național Liberal își asumă obiectivul creșterii finanțării educației prin alocarea progresivă a resurselor până la atingerea a 6% din PIB.** Creșterea finanțării este justificată social pentru că urmărește reducerea abandonului școlar. Pentru fiecare an de studii individuale se obțin beneficii sociale evidente care pot fi exprimate prin sintagma „3 x 8%”: cresc veniturile salariale cu 8-9%, se reduce riscul șomajului cu 8% precum și cel de apariție a unor probleme grave de sănătate cu 8,2%. Absolvenții de învățământ secundar superior câștigă cu 25% - 31% mai mult decât cei care au terminat ciclul primar și cel gimnazial. Scopul final al actului educațional este asigurarea unei bunăstării individuale. Deci, încheierea parcursului de studii devine o responsabilitate individuală fără a neglija statisticile care arată că persoanele care termină o facultate au câștiguri mai mari cu aproape 67% pe cele ale elevilor care renunță la școală după învățământul secundar superior.

Creșterea încrederii în sistemul de educație este esențial determinată de calitatea resursei umane. Aceasta impune investiții direcționate în primul rând în resursa umană și în infrastructură. Nu se poate face învățământ de calitate cu profesori prost plătiți. Recrutarea – în baza unor standarde de selecție foarte riguroase și exhaustive - celor mai buni absolvenți de studii superioare pentru a deveni profesori implică o finanțare reală a acestei profesii. În egală măsură, colaborarea dintre profesor și elev/student impune o infrastructură care să susțină un proces continuu de educare. Rețeaua școlară ar trebui redimensionată în funcție de nevoile reale ale comunității pentru a permite reducerea numărului de elevi la clasă la un nivel optim, condiție importantă în procesul de educație, în relația profesor-elev, și introducerea sistemului „școala după școală” care favorizează continuarea studiului sub îndrumarea directă a profesorului și organizarea de activități de dezvoltare personală a copilului.

Câștigarea încrederii în procesul educațional impune fără întârziere o “revoluție a învățării” care să stea la baza unui nou curriculum, prin renunțarea la însușirea de cunoștințe numită, sugestiv, „crearea bagajului de cunoștințe” și trecerea la construcția cunoașterii. Educația morală, educația civică, educația fizică, educația estetică, educația antreprenorială și educația tehnologică, denumite peiorativ „dexterități”, sunt considerate de importanță secundară în acest moment față de educația intelectuală, „științifică”, „academică”.

Învățământul preuniversitar este cheia unei educații de calitate pe termen lung. Fundația învățământului universitar, chiar mai mult a învățării pe tot parcursul vieții, este învățământul preuniversitar. Cele două sisteme nu mai pot fi tratate separat de vreme ce realitatea ne arată că elevii și studenții – beneficiarii principali ai actului educațional - nu sunt convinși de importanța studiilor pe care le urmează.

În viziunea PNL reformarea profundă a sistemului de educație și cercetare trebuie să fie mai întâi expresia voinței civice și ca urmare un act de voință politică.

Educația reprezintă unul dintre cele mai importante bunuri publice pe care orice Guvern are datoria de a o pune la dispoziția societății. Pe de altă parte meseria de profesor poate fi considerată între primele clasificate în categoria profesiilor de sacrificiu în care se califică și cele de medic, polițist, magistrat și nu numai. Pornind de la această dublă realitate publică, dar și privată și ținând seama de starea de fapt în care se află educația din România de astăzi, este necesară reconectarea sistemului de învățământ la cerințele societății românești în context european și global.

1.1 Educația preuniversitară

În ultimii 25 de ani politicile publice din domeniul educației și cercetării au fost confuze, accentuate la nivel sectorial și necorelate. De aceea și rezultatele au fost la fel: confuze, sectoriale și necorelate. Tocmai de aceea, se impune o nouă paradigmă în relația dintre elev sau student și familie, școală, comunitate. O reformă profundă implică o abordare responsabilă în ceea ce privește relația dintre:

- **Elev și familie**
- **Profesor și școală**
- **Administrație și sistemul de reglementări**

Cele trei niveluri reprezintă relația dintre individ și sistemul a cărui parte este. Odată clarificate conexiunile dintre aceste elemente, se pot stabili prioritățile actului educațional a cărui finalitate nu poate fi altul decât o viață mai bună pentru fiecare individ în parte. Formularea celor trei niveluri este justificată de legătura dintre acestea. Astfel:

Elevul și familia reprezintă o oglindă a realității sociale prin expresia relațiilor dintre părinți și copii lor. Familia ca instituție depozitară a valorilor societale trebuie să fie parte responsabilă și implicată în cerințele educaționale primordiale în interesul copilului sau tânărului. Performanțele școlare ale elevului, în special în perioada timpurie, sunt în strânsă dependență, în proporție de până la 85%, de familie și mediul în care trăiește copilul. În această realitate, instituția școlară (creșe, grădiniță, școală) trebuie să compenseze deficitul potențial creat de mediul de proveniență a copiilor – aceasta fiind una dintre caracteristicile esențiale ale sistemelor performante la evaluările internaționale.

a. Educația timpurie trebuie să însemne pentru părinți o obligație și aceasta deoarece în intervalul 0...6 ani (nivelurile de educație ante-preșcolar – 0-3 ani - și preșcolar – 4-6 ani), copiii sunt supuși riscului de a înregistra cele mai mari decalaje ale dezvoltării și deci li se pot compromite dezvoltarea ulterioară, „șansele egale” la educație pe întreg parcursul vieții, starea de echilibru emoțional și integrarea socială și profesională ulterioară. De exemplu, cercetările au dovedit că vocabularul mediu al unui copil de 3 ani ai căror părinți au studii superioare și practică meserii care implică o expertiză profesională, este de 1116 cuvinte (și are IQ-ul de 117), în timp ce vocabularul mediu al unui copil de 3 ani cu părinții muncitori este de 749 cuvinte și cel al copiilor cu nivel scăzut de educație și care trăiesc din ajutor social, este de 525 de cuvinte (iar IQ-ul este de 79). Din acest punct de vedere educația timpurie trebuie să devină o obligație care asumată de către societate va crește gradul de încredere în sistemul de educație și va duce implicit la creșterea

competitivități individuale. Pentru realizarea acestui obiectiv nu este suficientă doar instituirea obligației ci și crearea condițiilor:

Asigurarea treptată a accesului universal și obligatoriu la educația timpurie pentru ultimii doi ani de învățământ preșcolar (4-6 ani) prin:

- realizarea unui sistem de evidență a participării la sistemul educație timpurie a copiilor și relația acestui nivel de educație cu status-ul familiei în scopul proiectării unor politici publice adecvate referitoare la accesul la educație;
- unificarea responsabilităților instituționale privind gestionarea educației timpurii prin preluarea în cadrul unei structuri unice a problematicii creșelor și grădinițelor –atestare, verificare, control; pentru educația ante-preșcolară (0-3 ani) se impune mutarea accentului de la "îngrijire" la "educație și dezvoltare".

Îmbunătățirea infrastructurii:

- creșterea numărului de creșe și grădinițe prin stimularea apariției și dezvoltării serviciilor de puericultură din fonduri publice și stimularea (prin mijloace fiscale și non-fiscale) a investițiilor private în educația timpurie;
- creșterea numărului de educatori cu specializare atestată mai ales pentru nivelul ante-preșcolar de educație, unde deficitul este major;

Crearea unor programe suport pentru părinți care vor putea participa la educarea propriilor copii;

b. Accesul la educație trebuie văzut în triplă ipostază din punct de vedere al beneficiarului: accesul la infrastructura materială și la resursa umană, accesul la informație și accesul la finanțare. Cele trei elemente reprezintă obligații de bază ale sistemului de educație către beneficiarii săi în funcție de dorința fiecăruia de a se emancipa. În acest sens, studiile și statisticile indică existența unui mare număr de copii în afara școlii ("out-of-school-children"), sau care au părăsit timpuriu școala – circa 200.000, după statisticile UNICEF; existența unui mare număr de tineri care nu sunt angajați și care nu urmează programe de educație sau formare profesională ("not in employment, education and training" – NEET); proporția mare a familiilor și a copiilor în situație de sărăcie extremă; neintegrarea sau lipsa serviciilor educaționale pentru un număr semnificativ de copiii cu cerințe educaționale speciale; acumularea riscurilor (sărăcie, nivel scăzut de educație etc.) în comunitățile cu o proporție semnificativă de romi. Soluțiile pentru garantarea accesului la educație se referă nu doar la eliminarea discriminărilor ci, mai ales, la generalizarea oportunităților.

Reducerea abandonului școlar și a ratei de părăsire timpurii a școlii reprezintă unul dintre cele mai dificile obiective pentru România reprezentând în același timp, un angajament față de Uniunea Europeană în contextul Strategiei EU2020. Astfel, rata de părăsire timpurie a școlii este de cca. 17% și fiind cauzată de contextul familial (peste 70%) și în primul rând de gradul de sărăcie al acestora (mai ales familiile din mediul rural, de etnie romă sau familii cu copii având dizabilități). Un caz special îl reprezintă cel al copiilor din familiile de etnie romă care într-un procent de cca. 30% nu reușesc să încheie studiile gimnaziale. Soluțiile pentru reducerea abandonului școlar trebuie introduse în funcție de gradul de extindere al acestuia pe diferitele niveluri de studii:

Pentru nivelul învățământului primar unde gradul de abandon este de cca. 1,6% (în anul școlar 2011-2012):

- creșterea accesului la școala de proximitate și completarea educației față în față cu învățarea la distanță prin intermediul tehnologiilor digitale; este urgentă introducerea internetului de mare viteză în toate unitățile școlare;
- formarea de pachete financiare privilegiate pentru cadrele didactice care vor activa în zone rurale în funcție de un set de criterii specifice și pentru formarea acestora;

- susținerea inițiativelor public-private care urmăresc înlesnirea transportului elevilor pe traseul domiciliu – școală – domiciliu și învățarea la distanță utilizând mijloace digitale;
- asigurarea condițiilor pentru introducerea celor 5 criterii ale „stării de bine în școli” conform cerințelor UNICEF: educație incluzivă, relevantă și eficace educativ, sigură și sănătoasă inclusiv emoțional și psihologic, deschisă către egalitatea de gen, activă și participativă la cerințele comunității prin susținerea de programe publice sau private – de la alimente gratuite în școli, programe de supraveghere după școală, consiliere psihologică etc.
- instituirea de programe speciale pentru copiii cu risc major de abandon și pentru familiile acestora prin introducerea de vouchere sau alte forme de ”transfer condiționat de fonduri” destinate procurării de rechizite, bunuri personale sau necesare familiei – condiționate de participarea școlară;
- instituirea de programe speciale de promovare a participării școlare a copiilor aparținând etniei rome în parteneriat cu direcțiile de protecție a copilului, organizațiile nonGuvernamentale și liderii romi; în acest context, se va generaliza introducerea ”mediatorului școlar” în toate comunitățile cu romi;

Pentru nivelul învățământului gimnazial unde gradul de abandon este mai crescut la cca. 1,9% (în anul școlar 2011-2012) pe lângă măsurile enunțate mai sus este nevoie de:

- intensificarea relației școală-familie prin creșterea implicării părinților în asigurarea activității școlare a elevului cu scopul de a reduce riscul abandonului cauzat de problemele familiale (de exemplu, neîncrederea unor părinți în școală, folosirea copiilor la munca din gospodărie, mariajul timpuriu al fetelor etc.);
- monitorizarea elevilor în situație de risc major de abandon școlar, mai ales la pragurile unde se înregistrează rate mari (de exemplu, la trecere din învățământul primar în cel gimnazial sau unde riscul de abandon școlar este de cca. 10%; după clasa a 8-a);
- asistență specială, acordată de către școală sau prin servicii educaționale complementare (de exemplu, prin profesori de sprijin), pentru elevii cu deficit de învățare și aflați în situație de risc major de abandon școlar; va fi evitată, astfel, situația de repetare a anului de studii (care și-a dovedit, deja, ineficiența);

Pentru nivelul învățământului liceal unde gradul de abandon este diferențiat de la 1% la 5,3% , (în anul școlar 2011-2012, nivelul cel mai mare fiind înregistrat la filiera tehnologică a liceului), precum și pentru **învățământul profesional** (care înregistra, la finalul anului 2011/2012, an în care în sistemul de învățământ mai erau doar elevii de SAM anul de completare, o rată a abandonului școlar de 30,4%) sunt necesare măsuri suplimentare ce țin în primul rând de consilierea cu privire la ruta profesională aleasă (în special pentru învățământul profesional) acompaniată de o flexibilizare a acestei rute;

- creșterea atractivității rutei profesionale de educație, prin stimulente financiare și nonfinanciare;
- regândirea învățământului tehnologic, în contextul gradului foarte ridicat de abandon, în parteneriat cu mediul privat, pentru asigurarea adecvării calificărilor obținute la piața muncii;
- dezvoltarea și implementarea unui sistem de urmărire a evoluției școlare la nivel de cohortă;
- creșterea atractivității școlii prin activități extracurriculare și a promovarea programelor de tip „a doua șansă”;
- motivarea prin premiere a cadrelor didactice în scopul reducerii abandonului pe diferitele sale niveluri;
- promovarea implicării ONG în programele de reinserție școlară;

Participarea adulților la învățare pe parcursul întregii vieți reprezintă pentru România, încă, o realitate neglijată de vreme ce mai puțin de 2% dintre angajați participă la un proces de formare continuă în comparație cu 10% în UE (valoarea indicatorului înregistrând o creștere mică, insuficientă, de la 1,3% în 2007 la 1,6% în 2011). Soluțiile pentru îmbunătățirea acestui indicator vizează:

- Încurajarea, prin pârghii fiscale și non-fiscale a participării la formarea profesională continuă a persoanelor cu nivel redus de educație și calificare profesională, a celor care lucrează în companii mici cu sub 10 angajați, a celor cu vârste de peste 40 de ani, care locuiesc în mediul rural și, mai ales femeilor.
- Acordarea de stimulente financiare pentru individ, dar și pentru angajator pentru participarea angajaților la programe de formare profesională.
- Informarea corectă și completă a populației cu privire la ofertele de formare.
- Creșterea flexibilității rutelor de formare, pentru a se adapta nevoilor beneficiarilor concreți – mai ales ale celor menționați mai sus.
- Profesionalizarea practicienilor, cu rute flexibile de acces și progres în carieră, precum și un sistem adecvat de formare continuă a personalului care activează în acest domeniu. În acest sens, se impune și diversificarea rolurilor personalului din educația și formarea profesională a adulților, prin noi roluri precum facilitatori online, mentori, coach, consilieri de carieră, evaluatori de competențe, designeri de formare etc.,
- Dezvoltarea sistemelor de recunoaștere și validare a învățării dobândite în contexte informale și nonformale (inclusiv certificarea competențelor dobândite în contexte informale și nonformale).
- Promovarea accesului la Internet și la activități culturale, mai ales în mediul rural și în zonele / comunitățile dezavantajate.

c. Asigurarea tranziției între diferitele niveluri de educație și priorități transversale:

asigurarea unei tranziții line, din perspectiva beneficiarului de educație, între niveluri de învățământ și diferite tipuri de școli trebuie să devină o prioritate întrucât în astfel de momente se înregistrează atât rate mari de abandon școlar sau de părăsire timpurie a școlii, cât și variații mari în rezultatele școlare obținute. Aceste probleme sunt accentuate și de faptul că instituțiile responsabile sunt, de regulă, separate pe niveluri de educație (creșe, grădinițe, școli primare și gimnaziale, licee și școli profesionale, școli postliceale) fiecare nivel considerându-se responsabil pentru propriile rezultate, dând vina pentru nereușită pe eșecul nivelurilor anterioare (sau al familiei) și neurmărind, de regulă, soarta absolvenților respectivului nivel. De asemenea, este nevoie de o abordare integrată a copilului/elevului și a familiei acestora, în privința unor aspecte esențiale, indiferent de nivelul de educație. Avem în vedere, cu precădere:

- colectarea coordonată de date, schimbul de date și inter-operabilitatea bazelor de date, la nivel sectorial și inter-sectorial, în privința datelor care se referă la copil și familie (de exemplu, bazele de date privind educația, corelate cu cele de evidență a populației, privind serviciile și beneficiile sociale, asigurările sociale și de sănătate etc;
- sprijin pentru familiile în situație de sărăcie extremă, condiționat de participarea școlară a copiilor ("conditional cash transfers");
- asigurarea acțiunii convergente și complementare (prin armonizare legislativă, schimb de date și cooperare inter-instituțională) pentru toate instituțiile care se ocupă de protejarea sănătății și drepturilor copilului, în vederea acordării unui sprijin rapid, adaptat nevoilor identificate și eficient copiilor în situație de risc;
- sprijin financiar suplimentar pentru școlile și furnizorii de educație și formare profesională care funcționează în comunități aflate în situație de risc (comunități sărace, din

mediul rural, cu o proporție semnificativă de romi, cu un nivel scăzut de educație etc.), pentru creșterea bunăstării și satisfacerea nevoilor fundamentale ale copiilor, elevilor și familiilor în situație de risc (de exemplu, pentru hrană, îmbrăcăminte, curățenie, crearea unui climat de siguranță fizică și psihică în școală etc.);

- dezvoltarea unui program național de educație parentală;
- accesul liber la infrastructura și conținutul digital pentru educație.

Profesorul și școala reprezintă expresia funcțională dintre furnizorul de servicii pentru educație și instituția prin care se manifestă interesul public pentru educație. Relația dintre profesor și școală trebuie să se centreze pe beneficiarul sistemului pe baza a două principii: garantarea parcursului de carieră a profesorului și garantarea calității procesului de instruire furnizat în cadrul școlii de către acesta. Pornind de la aceste principii sunt necesare o serie de schimbări la nivel individual, instituțional și financiar.

a. Parcursul de carieră pentru absolvenții de studii care au ales cariera de cadru didactic.

➤ Introducerea unui sistem atractiv de salarizare a cadrelor didactice care să urmărească o mai bună poziționare a profesorilor debutanți în sistem; sistemul va fi introdus treptat într-un interval de cca. 20 de ani și va face trecerea de la variația actuală de tip exponențial a salariului (în care acesta crește accentuat cu vârsta) la una de tip logaritmă (în care creșterea are loc mai accentuat până la maturitatea profesională) în funcție de criterii specifice legate de poziționarea locului de muncă, riscul societal etc.; pe această bază va fi regândită politica salarială în învățământul preuniversitar, pentru a asigura creșteri salariale constante dar diferențiate, în următorii 20 de ani, astfel încât, în 2025, salariul brut de intrare în învățământ, pentru cadrele didactice, să ajungă la cel puțin 90% din PIB/locuitor/lună (PPP) iar salariul mediu la 120% din PIB/locuitor/lună (PPP).

➤ Introducerea criteriilor de evaluare a profesorilor în acord cu obiectivele reieșite din analiza standardelor și indicatorilor de calitate a instituției școlare în care activează aceștia; va fi restructurat și sistemul de evaluare a personalului (mai ales a personalului didactic) prin mutarea accentului pe obținerea și îmbunătățirea rezultatelor învățării și pe creșterea bunăstării copiilor/elevilor.

➤ Definirea unui nou concept de carieră didactică, bazat pe criterii profesionale legate de rezultatele obținute și mai puțin dependent de criteriile administrative – de exemplu, "vechime";

➤ Creșterea profesionalismului personalului didactic: pe termen scurt, prin introducerea pe scară largă a "masteratului didactic" și, pe termen mediu și lung, prin înființarea "școlilor de profesori" de nivel universitar. În programele de studiu subsumate masteratului didactic și "școlii de profesori" vor fi introduse discipline de studiu în ariile deficitare. De asemenea, formatorii de profesori vor beneficia de burse de studiu în sistemele de învățământ cu profesionalizare specifică a personalului didactic;

➤ Recrutarea de personal didactic asociat, pe baza unor criterii flexibile, mai ales pentru domeniile deficitare de formare profesională inițială (de exemplu, în cele care implică tehnologii noi).

➤ Încadrarea școlilor cu personal de sprijin: consilieri, psihologi, logopezi, profesori de sprijin și, după caz, mediatori școlari, mediatori comunitari și mediatori sanitari;

➤ Asigurarea mobilității cadrelor didactice pe diferite niveluri de instruire în cadrul sistemului astfel încât să fie asigurată ocuparea posturilor și garantarea accesului la educație a elevilor, cu precădere în școlile care funcționează în comunități dezavantajate, unde există șanse reduse de încadrare a profesorilor performanți.

➤ Finanțarea, premiarea și promovarea activităților extra-școlare care au ca rezultat creșterea calității educației (din perspectiva rezultatelor învățării și a participării școlare); în acest sens, va fi dezvoltat catalogul național al serviciilor educaționale complementare (idee deja implementată, ca rezultat al unei colaborări între sectorul public și cel nonGuvernamental).

➤ Consacrarea utilizării infrastructurii digitale prin corelarea infrastructurii experimentale cu nivelurile competitive de pregătire și de calificare; racordarea la tehnologii, pedagogii și metodici educaționale cu randament;

➤ Încurajarea parteneriatelor public-privat, de aducere a cadrelor didactice performante în comunitățile dezavantajate;

b. Calitatea în sistemului de instruire desfășurat în școală

➤ Intocmirea și corelarea programelor școlare pe baza unui cadru curricular de referință bazat pe competențele cheie definite la nivel european. Noul cadru de referință va defini "profilurile de ieșire" din sistemul de învățământ, pentru diferitele niveluri ale acestuia și pentru diferitele filiere / profiluri / tipuri de școli;

➤ Regândirea ciclurilor curriculare în funcție de rezultatele cercetării și de nevoile individuale și sociale;

➤ Conceperea programelor de pregătire profesională inițială pe baza nevoilor pieței muncii și, prioritar, în domeniile de competitivitate stabilite prin strategiile naționale. De asemenea, vor fi avute în vedere programe de dotare a furnizorilor de formare profesională inițială cu echipamente, încurajarea învățământului de tip "dual", a uceniciei și a altor forme de educație în condiții reale de muncă;

➤ Restructurarea sistemului de evaluare națională pentru a stabili capacitatea de transmitere a competențelor, nu doar a cunoștințelor, și pentru centrarea sistemului pe cerințele necesare succesului profesional și social al absolvenților tuturor formelor și nivelurilor de învățământ. Cu precădere, sistemul național de evaluare se va concentra pe evaluarea competențelor cheie;

➤ Revizuirea standardelor naționale privind calitatea în educație și centrarea acestora pe obținerea și îmbunătățirea rezultatelor învățării și a bunăstării copilului/tânărului.

➤ Clarificarea și standardizarea procedurilor de realizare a manualelor școlare și a altor auxiliare curriculare (inclusiv în format digital) și creșterea calității acestora prin introducerea unor criterii prioritare privind calitatea, relevanța și ușurința de utilizare ;

c. Creșterea independenței curriculare a școlii pe mai multe direcții:

➤ Creșterea ponderii curriculum-ului la decizia elevului/părintelui în cadrul ofertei curriculare a școlii

➤ Centrarea evaluării profesorului și a școlii pe baza rezultatelor obținute și nu pe baza conținuturilor predate

➤ Coroborarea ofertei curriculare cu cea privind activitățile extracurriculare

➤ Introducerea serviciilor educaționale complementare, adaptate nevoilor beneficiarilor de educație, prin parteneriat cu instituții publice sau parteneriat public-privat sau cu organizații nonGuvernamentale.

➤ Promovarea, în rândul părinților și al cadrelor didactice, a conceptului de "școală prietenoasă" ("child friendly school").

Administrația și sistemul dereglementări

Reprezintă cadrul de evaluare și control al politicilor publice din domeniul educației și care trebuie să funcționeze pe baza evaluărilor ex-ante supuse consultării publice și pe evaluări ex-post

supuse controlului societății civile. În acest fel, modificările introduse în sistemul de educație vor putea fi corijate iar prin raportarea execuției bugetare refinanțate.

a. Descentralizarea sistemului de educație la nivel instituțional, administrativ și financiar semnifică o mai crescută autonomie curriculară, decizii de oportunitate locală și angajamente financiare.

➤ Negocierea cu toate părțile interesate și redefinirea sistemului de răspundere publică individuală și instituțională ("accountability") între nivelurile sistemului de învățământ pe baza principiilor "bunei Guvernări" ("governance") și subsidiarității..

➤ Negocierea cu toate părțile interesate și redefinirea circuitului decizional pentru diferitele tipuri de decizii (curriculare, financiare, privind resursele umane etc.) pe baza acelorași principii.

➤ Dezvoltarea capacității instituționale a unităților școlare, autorităților publice locale și a instituțiilor centrale pentru a putea funcționa într-un mediu descentralizat.,

➤ Descentralizarea diferențiată și graduală a sistemului de educație în funcție de stagiul progreselor înregistrate de diferitele entități și regiuni și pe baza bunelor practici;

➤ Reducerea poverii administrative a profesorilor prin informatizarea complexă a activităților de planificare, monitorizare, evaluare, revizuire și raportare aferente cerințelor de ordin statistic și managerial. De asemenea, vor fi alocate resurse suplimentare pentru asigurarea serviciilor juridice, financiare, privind achizițiile publice, informaționale pentru unitățile școlare.

b. Consacrarea unui sistem de evaluare a calității procesului educațional în școli pe baza unor indicatori de performanță orientați către obiectivele locale

➤ Depolitizarea numirilor în funcțiile de conducere pentru unități școlare, inspectorate școlare și organisme centrale (Ministerul Educației și instituțiile aflate în coordonarea/subordonarea acestuia).

➤ Regândirea procedurilor de selecție și numire a personalului de conducere - pe baze contractuale și folosind indicatorii esențiali (la nivel de școală și de sistem).

➤ Organizarea, de urgență, a concursurilor de ocupare a funcțiilor de conducere din învățământ.

➤ Evaluarea periodică a calității educației. Va fi respectat cu rigurozitate ciclul de 5 ani pentru evaluarea periodică a educației oferite de fiecare instituție de învățământ. Până în 2017, toate instituțiile de învățământ, vor fi evaluate cel puțin o dată pe baza standardelor naționale de calitate a educației.

➤ Introducerea evaluărilor ex-post și de impact pentru politicile educaționale;

➤ Evaluarea cuprinzătoare, anuală, a sistemului educațional și publicarea, tot anuală, a rapoartelor de progres: evaluări și testări naționale în privința rezultatelor învățării; evaluarea personalului din învățământ (de conducere și de execuție) pe baza unor criterii profesionale și pe bază de indicatori de progres; evaluarea instituțională anuală, cel puțin pe bază de eșantion reprezentativ, pentru evidențierea valorii adăugate și a progresului la nivel de sistem de învățământ.

➤ Introducerea unui sistem de control al calității procesului educațional din partea societății civile prin care să se evalueze eficiența deciziilor manageriale și corectitudinea alocării fondurilor publice; În acest sens, va fi redefinit rolul și locul inspectoratelor școlare în cadrul sistemului de evaluare a calității educației (prin depolitizare și profesionalizare).

➤ Realizarea unui acord privind schimbul de date și asigurarea interoperabilității bazelor de date privind beneficiarii de educație (datele școlare cu datele de evidență a populației, privind prestațiile de servicii sociale, privind serviciile de sănătate publică etc.).

d. Asigurarea resurselor financiare necesare funcționării și dezvoltării sistemului de învățământ:

- Creșterea progresivă a alocațiilor din PIB, în fiecare an, până la atingerea nivelului de 6% din PIB. Direcționarea sumelor suplimentare spre implementarea politicilor publice menționate în acest capitol.
- Revizuirea modului de finanțare a sistemului public de educație prin combinarea criteriilor de eficiență (finanțarea per capita / pe unitate de studiu) cu cele de echitate (finanțarea suplimentară a persoanelor / grupurilor / comunităților dezavantajate) și de calitate (performanța școlară în termeni de progres / "valoare adăugată")
- Acordarea de facilități fiscale și nonfiscale pentru investitorii în educație și pentru persoanele și firmele care își redirecționează o parte din venituri către educație sau care sponsorizează unități de învățământ sau programe educaționale în domeniile considerate ca prioritare.
- Acordarea de facilități fiscale și nonfiscale pentru firmele și ONG care oferă servicii educaționale complementare în domeniile considerate ca prioritare
- Dezvoltarea capacității instituționale, la nivelul unităților școlare, pentru atragerea de resurse suplimentare și de a manageria proiecte educaționale complexe.
- Alocarea unor resurse financiare suplimentare pentru evaluarea sistemului și pentru raportarea rezultatelor evaluării.

1.2 Învățământul superior

Învățământul superior din România a trecut prin mai multe etape de restructurare însă practic nici una nu a fost definitivată. Procesul Bologna nu a fost privit critic iar preluarea ca atare a obiectivelor sale de convergență a creat și multe efecte perverse în ceea ce privește pregătirea studenților. Evaluarea calității procesului didactic, acreditarea și ierarhizarea universităților nu au dus la consolidarea acestora. În aceste condiții internaționalizarea instituțiilor de învățământ superior se desfășoară cu dificultate. Multă vreme universitățile au urmărit întărirea propriei autonomii invocând menirea lor: producerea de cunoaștere și furnizarea de cunoștințe fără a se alinia și la cerința exprimată de către Spațiul European al Învățământului Superior, referitoare la responsabilitatea sa socială.

Astăzi în România evoluția universităților este condiționată în ceea ce privește rolul social al acestora.

Învățământ superior pentru dezvoltare națională și pentru profesiile viitorului

Principalele obiective ale dezvoltării învățământului terțiar sunt: autonomia universitară efectivă, susținerea excelenței în universități, internaționalizarea, parteneriatul public-public și public-privat și afirmarea instituțională responsabilă. Pentru îndeplinirea acestor obiective politicile publice în domeniu trebuie orientate către:

- Acordarea autonomiei efective universităților, bazată pe creșterea răspunderii publice a acestora față de calitatea serviciilor și a performanțelor obținute. Autonomia universitară trebuie definită explicit în lege, astfel încât să fie împiedicată orice fel de intervenție a factorilor politici sau Guvernamentali în procesul de luare a deciziilor;
- Dezvoltarea unui sector de învățământ superior non-universitar, asociat universităților, pe baza parteneriatului public- privat. Susținem dezvoltarea unor programe de studii cu durată de 2 ani, cu accent pe practica profesională, pentru absolvenții de liceu cu

bacalaureat care optează pentru formarea ca tehnicieni în sectoare cu deschideri corespunzătoare ale pieții muncii;

➤ Dezvoltarea unui sistem de diferențiere a universităților, bazat pe premierea publică a excelenței în predarea centrată pe învățarea studenților și în cercetarea-inovarea cognitivă și tehnologică;

➤ Creșterea fluxurilor studentești până la nivelul de a cuprinde în învățământul terțiar cel puțin 25% din cohorta de vârstă. În acest scop finanțarea publică a universităților va încuraja selecția studenților talentați nu numai din mediul urban, dar și sau mai ales din mediul rural și din mediile sociale dezavantajate, prin acordarea de burse de studii corespunzătoare; se vor crea parteneriate între licee și universități astfel încât universitățile să se implice în formarea competitivă și selecția timpurie a viitoarelor generații de studenți; se vor înființa, pe baza parteneriatelor public/privat, centre de resurse de învățare și formare profesională pe regiuni de dezvoltare cu filiale comunitare organizate în jurul școlilor/universităților, pentru a se asigura baza instituțională a învățării continue; se va introduce sistemul împrumuturilor bancare cu finanțare publică și privată pentru studii, prin acordarea de cupoane (vouchers) a căror rambursare se va face atunci când absolvenții ating nivelul național mediu de salarizare; se va stimula dezvoltarea de programe universitare în limbi străine de circulație internațională, bazate pe marketing internațional, în scopul atragerii de studenți străini (mai ales din zone tradiționale unde prestigiul școlii românești este încă recunoscut) pentru recunoașterea și activarea rețelelor sociale ale absolvenților de universități românești;

➤ Creșterea bazei de evidențe documentare privind constituirea și funcționarea învățământului terțiar. Se vor crea și/sau institui baze de date privind: fluxurile studentești (Registrul Matricol Unic), potențialul didactic și de cercetare (Brain Romania), resursele de învățare deschise online la nivel național pentru studenți și conectate cu cele internaționale; stimularea și promovarea de inovații pedagogice;

➤ Dezvoltarea învățământului de masterat și doctorat prin creșterea accentuată a racordării masteratului și doctoratului cu cercetarea și cu piața muncii; introducerea masteratului didactic, a doctoratului profesional în educație și a unor forme informatic-interactive de perfecționare a abilităților profesional-didactice ale personalului didactic în acele universități care sunt selectate prin competiție publică; introducerea unor prevederi legislative privind relevanța profesională și de salarizare a titlului științific de master, respectiv de doctorat, în așa fel încât să se stabilească formal corespondențe de responsabilitate profesională și de venit între calificările educaționale și funcțiile/posturile profesionale ocupate;

➤ Adaptarea bazei legislative și a sistemului/ practicilor de evaluare a calității din universități la cerințele responsabilității sociale;

➤ Stimularea înființării de consorții formate din universități în vederea creșterii reprezentativității acestora.

1.3 Cercetare științifică și inovare

Investițiile de astăzi în cercetare, dezvoltare, inovare și în învățământul superior vor marca destinul României în următorii ani. Pentru aceasta este nevoie de o nouă abordare conformă cu cele șapte cerințe ale Spațiului European al Cercetării și în același timp acordată cu realitățile românești.

România trebuie să își dezvolte propriile capacități de cercetare în special în domeniile în care excelează să promoveze inovarea și să sprijine evoluția resursei umane prin colaborare cu Diaspora științifică.

Politicile publice din domeniul cercetării științifice trebuie orientate atât către promovarea excelenței cât și pentru aplicarea cât mai rapidă a inovării:

➤ Institutele și centrele publice de cercetare din sistemul CDI vor fi diferențiate, inclusiv sub aspectul finanțării, în funcție de profiluri și de transparentizarea performanțelor în productivitatea cunoașterii.

➤ Firmele intensive în producerea de cunoaștere cu potențial de creștere rapidă vor beneficia de sprijin pentru a-și identifica și dezvolta acele tehnologii și servicii ce le vor permite o poziționare favorabilă în lanțurile globale de valoare adăugată. Astfel pot fi puse bazele unei generații de institute de cercetare și firme productive economic cu vocație europeană;

➤ Dezvoltarea unei platforme naționale și regionale de acțiuni inovative de cercetare pentru industrii, inclusiv pentru procesarea industrială a produselor primare din agricultură și pentru re-tehnologizarea unor companii de stat, care să susțină dezvoltarea unor bazine regionale de firme ce pot trece de la competitivitatea bazată pe costuri la cea bazată pe inovare, în scopul intrării pe piața economică europeană. Platforma va avea structura unui Institut Național pentru Tehnologie și va genera ecosisteme de inovare stimulate prin:

- Credit fiscal, ajutor de stat și fond de risc pentru activități de cercetare, inovare și dezvoltare;
- Stimularea dezvoltării de noi tehnologii ce au impact asupra aducerii inovării din sectorul cercetării mai aproape de interesul social;
- Creșterea accesului competitiv la finanțare pentru companiile care dispun de avantaje inovative;
- Program de tip techno-doctor, bazat pe mobilitatea intersectorială a cercetătorilor pentru a oferi asistență tehnică firmelor și a prospecta piața inovațiilor.

➤ Orientarea institutelor și centrelor de cercetare către abordări ale politicilor instituționale de tipul Gândește global – acționează local. Până în 2020, România va avea în stare funcțională platforma „Inovare pentru dezvoltare”, sub forma unui set de inițiative fanion care să valorifice prin inovare elementele de unicitate ale producției științifice și tehnologice specifice României. Pe lista de start a acestei platforme se află deja:

- Laser Valley în jurul proiectului ELI-NP (într-o fază timpurie a proiectului, Consiliul Investitorilor Străini aprecia investiția în top 5 investiții în România și o concentrare de investiții publice și private de peste 1mld Euro în zonă);
- D3MN – Centrul de Studii Avansate Dunăre, Delta –Dunării și Marea Neagră, proiect fanion al Strategiei Europene a Dunării;
- Clustere Regionale de Inovare (ex. Cluj oraș al inovării, Cluster Industrii Auto, Cluster Regional de Industrii creative (ex. Iași));
- Inițierea programului Zone Rurale Inovative, Creative, Inteligente – având ca obiectiv redefinirea spațiului rural și transformarea sa prin inovare într-un vector al dezvoltării României. O abordare integrată (patrimoniul, bio-economie, apă, energie, capital uman prin educație și antreprenariat, ICT etc.), însoțită de un dialog larg în societate și de implicarea cercetării, poate deschide calea către comunitatea rurală a viitorului, cu implicații majore asupra reducerii migrației, valorificării potențialului agricol și turistic și chiar a redefinirii nivelului potențial de dezvoltare a țării;
- Inițierea simetrică a unui Program „Orașe inteligente” (Smart Cities), care să transforme vechi orașe monoindustriale în orașe ale inovației contemporane;

- Susținerea și premierea excelenței în cercetarea fundamentală, de frontieră, dar mai ales în cea inovativă, cu aplicații în producția efectivă din industrie și agricultură, prin scoaterea la concurs public a unor proiecte de interes major. Piața de muncă a cercetătorilor trebuie internaționalizată, cu accent pe atragerea românilor din Diaspora. Cercetarea publică va fi intens conectată la nevoile de fundamentare a politicilor publice;
- Promovarea infrastructurilor de cercetare „world class”. România investește deocamdată prea puțin în infrastructuri de cercetare publice și private. Unele dintre acestea sunt unice, iar unicitatea înseamnă și avantaj comparativ. Ele atrag cercetători dar și firme, generează oportunități de colaborare și business. Pot genera concentrări științifice și tehnologice și pot avea impact major asupra teritoriului, dezvoltării regionale și bunăstării comunității. Altele sunt importante, dar nu neapărat unice. Aceste infrastructuri de cercetare din mediul public trebuie să fie cât mai vizibile și accesabile, pregătite pentru a fi utilizate intensiv, capabile să asigure servicii inclusiv firmelor private, să ofere servicii în mediul internațional;
- Promovarea mobilității cercetătorilor, pe modelul *brain circulation*, care a devenit o realitate. Promovarea României ca o destinație științifică și de business high-tech de interes un loc în care tinerii cercetători să dorească să lucreze, să traiască, atractivă pentru cei performanți, indiferent că sunt români, străini sau români din Diaspora;
- Stabilirea infrastructurii critice pentru cercetare pe care statul are obligația de a le promova asupra cărora trebuie exercitat controlul public.

2. SĂNĂTATE ȘI DEMOGRAFIE

2.1 Sănătate

Sistemul de sănătate din România se confruntă cu o serie de probleme majore care de cele mai multe ori au cauze multiple: subfinanțarea cronică dar și numărul mic de persoane care contribuie la sistemul de asigurări de sănătate (confomarea încă nesatisfăcătoare la plata CASS, deși nivelul contribuției este unul dintre cele mai mici în UE), investiții insuficiente în infrastructura de sănătate dar și cheltuirea ineficientă și de multe ori frauduloasă a resurselor din sistemul de sănătate, birocrație excesivă mai ales la nivelul medicilor de familie. Pe de altă parte aceste probleme au creat în timp o anumită neîncredere în sistemul de sănătate de vreme ce a crescut insatisfacția pacienților față de performanțele scăzute ale acestuia, în special în ceea ce privește plățile informale, calitatea actului medical, lipsa unor standarde, comunicarea personalului medical cu pacienții, existența unor situații inacceptabile ca cele în care bolnavii sunt puși în situația de a-și cumpăra medicamente și materiale sanitare în timp ce se afla în spital. La acestea se adaugă o demotivare în creștere a personalului medical și migrația medicilor și a restului personalului medical, din pricina salariilor mici, a lipsei de transparentă în avansarea în carieră și a imixtiunilor din afara sistemului medical în organizarea, administrarea și exercitarea profesiei medicale.

În ceea ce privește calitatea serviciilor medicale acestea sunt de foarte multe ori necorespunzătoare în comparație cu standardele europene și așteptările populației, accesul la servicii este deficitar, există o diferență de calitate mare între urban și rural, centre universitare și restul municipiilor sau orașele mai mici. În mediul rural lipsesc policlinici și spitale iar bolnavii sunt siliți să le caute departe de locul unde se află, cu riscuri mari pentru viața și sănătatea lor.

În viziunea PNL sănătatea este mai mult decât un domeniu prioritar. Este un domeniu de care depinde siguranța națională.

Pentru ca acest sector de activitate să devină cu adevărat o prioritate toate politicile publice elaborate trebuie să pună în centrul lor pacientul. Garantarea de către stat a accesului la serviciile de sănătate și deci asigurarea calității acestora implică cel puțin trei tipuri de responsabilități: cea a statului pentru a gestiona eficient resursele colectate, cea a contribuabililor de a-și respecta obligațiile față de sistem și cea individuală care constă în promovarea unui mod de viață care să ridice nivelul de calitate al vieții reducând astfel implicit presiunea asupra sistemului de sănătate. La aceste responsabilități se adaugă încă una, cea care provește medicii și personalul medical pentru care presiunea financiară de orice fel trebuie înlăturată lăsând în grija lor doar responsabilitatea actului medical.

PNL consideră că trebuie redată cetățenilor încrederea în sistemul național de sănătate prin: garantarea accesibilității reale la serviciile medicale de care aceștia au nevoie și a calității actului medical, finanțarea adecvată și administrarea eficientă a resurselor în domeniul sanitar, redarea demnității profesionale personalului medical și stoparea exodului medicilor prin integrarea tinerilor specialiști în rețeaua de sănătate națională mai ales prin reorganizarea rapidă a sistemului sanitar de stat și privat și schimbarea statutului profesional al personalului medical. Crizele repetate și cronicizarea unei stări de fapt caracterizate prin soluții parțiale la probleme majore arată că, de fapt, sistemul de sănătate din România nu a încheiat etapa necesară de restructurare și deci nu poate fi modernizat. PNL consideră că punctul de plecare în stabilirea priorităților din sistemul de sănătate trebuie să fie modernizarea sub toate aspectele sale: a parcursului de carieră pentru medici și personalul medical, a calității serviciilor, a finanțării.

Modernizarea sistemului de sănătate implică o serie de politici publice care privesc:

- **Finanțarea corectă a sistemului** printr-o creștere treptată anuală, **în vederea atingerii obiectivului alocării a cel puțin 6% din PIB începând cu anul 2016**, și folosirea fondurilor suplimentare cu precădere în investiții, susținerea medicinei primare, creșterea bugetelor spitalelor, creșterea accesului la medicamente;
- **Controlul cheltuielilor și eliminarea pierderilor** prin informatizare și card de sănătate și prin demersuri pentru introducerea unui sistem de raportare și evidență a sumelor cheltuite care să fie legat de traseul medical al asiguratului;
- **Garantarea unui act medical de calitate și a drepturilor pacienților;**
- **Stoparea migrației medicilor** prin integrarea lor în sistemul de sănătate național și redarea demnității personalului medical; după o lungă perioadă de instruire, în care statul investește în pregătirea lor, este inadmisibil să nu le ofere locuri de muncă în sistem, mai ales în condițiile indicatorilor scăzuți ai accesului la servicii medicale a populației din România;
- **Susținerea medicinei primare** printr-o mai bună finanțare în concordanță cu activitatea desfășurată, recredibilizarea medicilor de familie și creșterea responsabilităților și rolului medicului de familie;
- **Elaborarea unui program susținut, multianual, transparent și eficient de investiții în sănătate;**
- **Promovarea politicilor de sănătate ca politici intersectoriale** și promovarea conceptului "sănătatea în toate politicile publice";
- **Dezvoltarea politicilor de sănătate în parteneriat** cu organizațiile de pacienți/fundații / populația, organizațiile profesionale;
- **Programe de sănătate publică dimensionate corect** în funcție de necesitățile

medicale și finanțate integral de la bugetul de stat. Management profesionist al programelor naționale de sănătate.

➤ **Strategii și programe naționale de preventive, educație pentru sănătate;**

➤ **Susținerea dezvoltării turismului medical**, cel puțin pentru stomatologie, chirurgie plastică, recuperare, aducând astfel resurse suplimentare sistemului de sănătate românesc; atragerea în România a unui număr cât mai mare de studii clinice, având ca și efecte benefice aducerea de bani la bugetul de stat, creșterea veniturilor medicilor și asigurarea accesului pacienților la tratamente inovatoare cu mult înaintea includerii lor în sistemele de sănătate din România și țările UE.

Finanțarea corectă a sistemului de sănătate, controlul și eficientizarea cheltuielilor implică o colectare mai bună fără creșterea nivelului de contribuție, creșterea graduală a finanțării de la bugetul de stat, construcția reală a sistemului de asigurări private, încurajarea parteneriatelor public-privat, folosirea eficientă a taxei clawback și a taxei pe viciu dar și stimularea autorităților locale în a susține mai mult sistemul de sănătate. În ceea ce privește coplata aceasta trebuie să rămână la un nivel mai degrabă simbolic, rolul său fiind de control al costurilor.

Una dintre prioritățile PNL se referă la asigurările de sănătate private pentru care este necesară crearea suportului legislativ în scopul introducerii reale a acestora prin definirea și implementarea pachetelor de servicii medicale: minimal (de urgență și prevenție) - pentru toți cetățenii asigurați și neasigurați; de bază: pentru cetățenii asigurați, în conformitate cu posibilitățile financiare și de dotare din sistemul sanitar românesc, cu garantarea gratuității reale a serviciilor medicale incluse în acest pachet; pachete suplimentare - la care au acces cetățenii care optează pentru diferite asigurări private de sănătate.

În ceea ce privește controlul cheltuielilor și combaterea fraudelor din sistem este necesară continuarea implementării proiectului cardului electronic de sănătate. De asemenea este necesară dezvoltarea unui Sistem Informatic Integrat în Sistemul de Sănătate Publică, (SISSP) ca suport pentru sistemul informațional, care să permită interoperabilitatea aplicațiilor informatice existente și viitoare pe baza unei arhitecturi integratoare, care să permită utilizarea eficientă a informațiilor în elaborarea politicilor de sănătate și managementul sistemului. Pe de altă parte, transparența totală în toate marile decizii din sistemul de sănătate implică stabilirea de criterii clare de alocare a investițiilor; realizarea de achiziții centralizate în domeniile cele mai sensibile și implementarea unui sistem de control riguros al cheltuielilor publice și combaterea fraudelor.

Standardele de calitate a serviciilor de sănătate reprezintă una dintre cele mai sensibile probleme de a cărei rezolvare depinde modernizarea sistemului de sănătate. În acest context sunt de maximă importanță: elaborarea și implementarea unor protocoale de practică medicală pentru cele mai frecvente afecțiuni în scopul eficientizării resurselor și standardizării procedurilor; promovarea politicilor de sănătate bazate pe dovezi cu consecințe imediate asupra standardizării și creșterii calității actului medical acestea fiind dedicate eficientizării administrării sistemului medical și promovării și implementării sistemelor terapeutice noi și valoroase pentru pacienți; eficientizarea utilizării resurselor și reșterea finanțării pe caz rezolvat; introducerea de standarde obligatorii de calitate pentru toate nivelurile sistemului sanitar românesc și a unui sistem de control al calității și asigurare a calității serviciilor medicale; implementarea și monitorizarea de instrumente care să asigure calitatea serviciilor de sănătate/siguranța pacienților. Este necesară implicarea crescută a Ministerului Sănătății și CNAS în promovarea calității actului medical și a drepturilor pacienților, întărirea organizațiilor pacienților, inclusiv prin granturi pe proiecte de la bugetul de stat și din fonduri europene, înființarea în interiorul caselor

județene de sănătate a unor structuri de protejare a drepturilor pacienților, cu posibilități de sancțiuni financiare prevăzute în Contractul cadru pentru furnizorii de servicii medicale care nu respectă drepturile pacientului.

PNL consideră că migrația medicilor este cea mai grea problemă căreia sistemul de sănătate și pacienții trebuie să îi facă față. Stoparea migrației medicilor și redarea demnității profesionale implică: transparentizarea accesului și promovării în sistem deoarece principala cauză pentru care medicii pleacă din România nu este întotdeauna salarizarea ci faptul că evoluția profesională nu se face întotdeauna pe criterii de profesionalism și competență; asigurarea accesului la specializare și perfecționare; creșterea salariilor, în relație cu nivelul de instruire și performanță.

În viziunea PNL resursa umană reprezintă punctul de plecare în modernizarea sistemului de sănătate. Principalele elemente de politici publice care trebuie puse în practică pentru îmbunătățirea statutului și calității resursei umane sunt: elaborarea planului național de resurse umane în domeniul medical; introducerea sistemului de evaluare a performanțelor manageriale la toate nivelurile (manager spital, șef clinică, șef secție); depolitizarea managementului sistemului de sănătate prin asigurarea dezvoltării carierei profesionale, pe baza unui cadru instituțional și legislativ, fundamentat pe criterii de performanță; participarea personalului sanitar la un program de educație continuă garantat de către stat; asigurarea formării unui număr adecvat de categorii de personal cu preponderență pentru specialitățile deficitare; programe de școlarizare a medicilor în concordanță cu necesitățile naționale (nr. studenți la medicină / nr. de rezidenți / specialiști) care să ofere posibilitatea absorbției noilor absolvenți în sistemul sanitar; modalități de promovare mai facilă și integrare în rețeaua sanitară a tinerilor medici specialiști – în specialități deficitare; Reformarea rezidențiatului în ceea ce privește admiterea, pregătirea și obținerea calificărilor de specialist în concordanță cu nivelul științific și profesional actual, cerințele sistemului sanitar românesc și normativele europene și internaționale în domeniu; Pe de altă parte calitatea serviciilor de sănătate trebuie asigurată în mod echilibrat în teritoriu ceea ce va permite lărgirea pieței serviciilor medicale prin: redresarea și dezvoltarea asistenței medicale din mediul rural și orasele mici; asigurarea de condiții suplimentare/motivante, în vederea instalării de cabinete medicale în zonele defavorizate – cu prioritate satul românesc - și atragerea de specialiști cu implicarea comunităților locale, inclusiv stimulentele financiare (prime de instalare și aparatura medicală) pentru personalul care va lucra în mediul rural în zonele neacoperite cu asistența medicală; asigurarea caravelor medicale (radiologie și laborator de analize) în zonele rurale și greu accesibile constituite din 15-20 unități mobile repartizate geografic; stimularea deschiderii de farmacii și puncte farmaceutice în mediul rural sau zone izolate; dezvoltarea unor proiecte de atragere a resurselor umane și acordarea unor facilități la deschiderea cabinetelor medicale ale medicilor de familie și ale medicilor din ambulatoriul de specialitate, centrelor multifuncționale;

Infrastructura în sistemul de sănătate trebuie să transforme dintr-un cost pentru contribuabili în avantaj pentru bolnavi și instrument de lucru performant pentru medici. Este prioritar: să se asigure toate componentele sistemului sanitar prin intermediul unui sistem informatic; stabilirea unui program coerent la nivel național cu privire la necesarul de unități medicale (dispensare/policlinici/spitale) în conformitate cu realitățile demografice din teritoriu și standardele de asistență medicală de la nivel european; finalizarea extinderii infrastructurii de intervenție medicală de urgență la nivel național (asigurarea de echipaje de urgență la nivel rural pentru creșterea operativității și prin participarea autorităților locale); crearea și punerea în practică a conceptului de **asistente comunitare teritoriale** care vor deservi mai multe străzi, sursa

de finanțare putând fi fondurile europene sau bugetele locale; reabilitarea și dezvoltarea platformelor de investigații radiologice, terapie intensivă, radioterapie, precum și a blocurilor operatorii și a laboratoarelor de cardiologie intervențională, neuro-radiologia intervențională, gastroenterologia intervențională și altele similare la nivelul spitalelor strategice; dezvoltarea spitalelor județene de urgență existente de interes strategic și creșterea competenței acestora; reactualizarea documentației și construcția unor spitale regionale de urgență, spitale de cel mai complex și înal nivel calitativ, folosind oportunitatea fondurilor europene; redeschiderea spitalelor/ cabinetelor/ centrelor de îngrijire medicală în teritoriu acolo unde este cu adevărat necesar;

În ceea ce privește producerea și distribuția de medicamente vor fi avute în vedere: dezvoltarea unei companii de stat de distribuție de medicamente și stimularea prin măsuri facilitatorii a producției interne de medicamente, în special a celor uzuale și ieftine, care intră în prescripțiile de bază; repornirea la capacitate maximă și dezvoltarea activității Institutului Cantacuzino pentru asigurarea independenței în domeniul vaccinurilor și promovarea unor produse la export, institutul având rol strategic național și regional; dezvoltarea de politici specifice pentru domeniile de bază ale tehnologiilor medicale (medicamente, dispozitive medicale, echipamente de înaltă performanță, etc.);

Realizarea unora dintre obiectivele propuse va fi posibilă prin utilizarea finanțărilor europene și încurajarea implicării partenerului privat și a diferitelor fundații mai ales în acele zone și sectoare în care asistența medicală de stat este deficitară (indicatori sub media națională) inclusiv centre paleative oncologice și geriatrice;

Prevenția reprezintă un obiectiv pentru îmbunătățirea sănătății publice și unul dintre instrumentele de eficientizare a sistemului de sănătate. Prevenția trebuie să se afle între prioritățile sistemului de sănătate deoarece reprezintă primul front de luptă împotriva scăderii calității vieții și un instrument de educare. Aceste obiective pot fi îndeplinite prin: extinderea programului național de imunizări prin introducerea gratuită a unor noi vaccinuri conform practicilor din UE; acces universal și gratuit la servicii de planificare familială; introducerea unor programe de screening la nivel național și promovarea lor; corelarea acțiunilor din România cu Programul Comunitar în domeniul sănătății stabilit de Uniunea Europeană; îmbunătățirea asigurării unei rețele de asistență medicală pentru elevi și studenți (cabinete medicale în școli și universități), care să existe nu doar pe hârtie, și introducerea unui plan serios de combatere a obezității la copil; program național serios de stimulare a creșterii natalității – prioritate națională absolută; dezvoltarea programelor de prevenție și de depistare precoce a bolilor, cu impact major asupra indicatorilor stării de sănătate, cu prioritate pentru afecțiunile oncologice, bolile de nutriție (diabet zaharat, obezitate), cardiovasculare și cerebrovasculare; introducerea în programul de educație pentru sănătate în toate școlile din mediul rural și a unui program de prevenție și profilaxie (în special pentru elevi) în patologia dentară, încurajarea redeschiderii cabinetelor stomatologice școlare, demararea unui program național de prevenție în stomatologie, protezare stomatologică gratuită pentru cei cu venituri reduse.

Medicina de familie are un rol determinant în ansamblul sistemului de sănătate deoarece se găsește în centrul acestuia atât din punct de vedere al bolnavului cât și din cel al specialistului. De aceea medicilor de familie trebuie să li se recunoască meritele nu doar în ceea ce privește îmbunătățirea stării de sănătate ci și în educarea permanentă a asiguraților. Pentru acesta este nevoie de: diversificarea competențelor, atribuțiilor și responsabilităților medicilor de familie și stabilirea unor criterii mai clare de acces al pacienților către celelalte paliere de îngrijire medicală (medicina de specialitate și spitale) pentru ca medicina primară să poată prelua într-adevăr cea mai mare parte a pacienților ce supraaglomerează spitalele. În paralel cu creșterea și

diversificarea responsabilităților medicilor de familie, precum și cu implementarea proiectului cardului electronic de sănătate este necesară eliminarea restricționării numărului de consultații acordate sau mărirea acestui plafon; creșterea graduală și constantă a finanțării medicinei primare în concordanță cu volumul și activitatea desfășurată; stimularea medicilor de familie de a se stabili în mediul rural, prin acordarea unor facilități clare, prevăzute expres ca și obligatorii pentru cei care trebuie să le acorde; continuarea dezvoltării rolului asistenței medicale primare și de specialitate din ambulator cu prioritate pentru introducerea de programe de screening; măsuri pentru înlăturarea birocratizării excesive la nivelul cabinetelor de medicina de familie, birocratizare care consumă din timpul pacienților.

Spitalele trebuie să funcționeze pe principii de eficiență. Este necesară schimbarea statutului spitalului public și funcționalizarea lui pe principiile economiei de piață capitaliste, prin scoaterea lui de sub incidența legislației bugetare și centralismului în domeniile normării și salarizării personalului medical și de îngrijire, finanțării și funcționării ca instituție bugetară, managementului administrativ, politicii de resurse umane, statului medicului de spital. Aceasta va duce la dimensionarea corectă a contractării serviciilor spitalelor astfel încât să se elimine situația prin care pacienții sunt nevoiți să își cumpere medicamentele, dar și toleranța zero a MS și CNAS față de încălcarea drepturilor pacienților, tratarea necorespunzătoare, practica obligării de a-și achiziționa medicamentele și materialele sanitare. Este necesară reorganizarea sistemului DRG în corelație cu morbiditatea specifică din țara noastră și nivelul de dezvoltare al sistemului sanitar, pe baza implementării la nivel național a unor protocoale de practică, adaptate pentru nivelele primar, secundar și terțiar de îngrijire spitalicească: eficientizarea consumului de resurse; standardizarea și creșterea calității actului medical; protecția cadrelor medicale față de eventualele acuze de malpraxis ulterioare; stimularea dezvoltării internarilor în regim de ambulatoriu și de spitalizare de zi și stabilirea unor reglementări clare (dar nu abuzive) cu privire la criteriile de internare și tip de internare: ambulatoriu/de zi/ continuă, pentru evitarea internărilor inutile și eficientizarea consumului de resurse; îmbunătățirea managementului spitalelor prin introducerea controlului calității; revizuirea structurii spitalelor, a bugetelor și metodelor de contractare a serviciilor medicale, în vederea creșterii adresabilității pacienților la serviciile de sănătate; stimularea investițiilor private în sistemul sanitar în domeniul spitalicesc.

Asistența cu medicamente a populației și politica medicamentului vor implica: actualizarea listei și accesul la tratamente inovatoare, transparența, eficiența, în condițiile cadrului legislativ european; compensarea din prețul de referință a medicamentelor pentru categoriile stabilite de populație; asigurarea de medicamente gratuite pentru copii, elevi, studenți, gravide și lăuze; susținerea politicii de creștere a natalității și combaterea mortalității infantile prin creșterea accesibilității la asistența medicală a gravidelor și copiilor, analize medicale gratuite, programe de vaccinare, educație sanitară și prevenție; garantarea susținerii financiare de către stat a programelor naționale de sănătate și a accesibilității la medicamente compensate și gratuite pentru toată perioada anului; încurajarea prin măsuri legislative a modelului etic al profesiei de farmacist, prin apărarea independenței acestuia, protejarea farmaciei independente și un control eficient al exercitării profesiei, menținerea criteriului demografic la înființarea farmaciilor;

2.2 DEMOGRAFIE

Demografie: să ne reafirmăm ca popor și națiune

Misiunea noastră politică fundamentală este servirea națiunii și a cetățenilor ei. Viitorul națiunii nu poate fi sigur decât în condițiile unei demografii sănătoase. Datele și informațiile demografice din ultimii 25 de ani ne dau motive de maximă îngrijorare: nicicând în istoria sa, România nu s-a confruntat, ca în prezent, cu o scădere atât de rapidă a populației. Societatea românească are din ce în ce mai puțini copii și tineri și din ce în ce mai multe persoane vârstnice. Un deficit demografic în creștere a început să producă efecte negative asupra dezvoltării țării și, posibil, asupra afirmării noastre ca popor și națiune în Europa și în lume.

Efectele deficitului demografic sunt multiplicatoare: crește rata de dependență a vârstnicilor față de cei mai tineri; cresc cheltuielile publice și private asociate acestor dependențe; a apărut un deficit de calificări profesionale în economie, care poate deveni cronic în circa 5 ani în condiții de menținere a actualului ritm de creștere economică; survin dezechilibre în distribuția resurselor demografice pe populația activă și cea dependentă, pe axa rezidenței rurale/urbane sau pe piramida vârstelor; apar dificultăți în stabilitatea rețelei și fluxurilor școlare, în dispersia construcțiilor școlare și universitare sau în necesarul social de cadre didactice; cresc cheltuielile publice cu sănătatea și cu subvențiile pentru menținerea în bună funcționare a serviciului public de pensii și de protecție socială etc.

Dincolo de astfel de dezechilibre economice și macrosociale, expresia culturală a deficitului demografic poate deveni dramatică: poporul nostru devine tot mai puțin numeros, relațiile sociale își schimbă conținuturile și traiectoriile datorită dezechilibrelor din piramida vârstelor, națiunea și forța afirmării ei europene se diminuează.

Cheltuielile culturale și economice generate de deficitul demografic au tendința să crească, dar intervențiile publice și resursele disponibile vor scădea, dacă noi nu vom interveni acum. De aceea, vom milita pentru o schimbare rapidă în conștiința noastră națională și, desigur, vom adapta politicile publice.

Guvernarea liberală optează pentru o schimbare radicală de paradigmă a politicilor demografice. Pe de o parte, asociem dimensiunea demografică oricărei politici economice, sociale sau culturale cu scopul de a genera condiții care ușurează creșterea copiilor și implicit stimularea natalității. Pe de altă parte, politicile noastre au omul în centru și sunt îndreptate spre o calitate crescută a vieții. Stimularea natalității și îngrijirea sănătății copilului și mamei sunt obiective politice nobile, pe care le vom urmări cu perseverență.

Iată de ce e nevoie urgentă de politici demografice care să stimuleze natalitatea:

Un deficit demografic în creștere

Conform unor estimări curente, populația României a scăzut anual după 1990 în medie cu circa 0,2% datorită reducerii ratei fertilității și creșterii migrației externe a celei mai active, calificate și antreprenoriale părți a forței de muncă. Sporul demografic a devenit constant negativ (-70.000 de persoane/an), generat nu numai de diminuarea drastică a natalității, ci și de marea rată a mortalității infantile. În 2013 au fost născuți vii 198.000 de copii, cu 10% mai puțin decât în 2008 (222.000) și cu 37% mai puțin față de 1990 (315.000). Migrația externă a românilor a atins cifra de peste 3 milioane de persoane. Conform estimărilor centrului de demografie al Academiei Române, este posibil ca, în ritmul actual al scăderii demografice, populația României să ajungă la circa 15-16 milioane în termen de 45 de ani.

Deficitul demografic în creștere generează mari dezechilibre în alte sectoare sociale, mai ales că se cuplează cu politici sectoriale deficitare.

Multiplicarea dependențelor. Scăderea ratei de mortalitate a dus la prelungirea accelerată a speranței medii de viață. România, ca și alte țări membre al Uniunii Europene, devine rapid o

societate încărunită. Scăderea natalității de după 1990 cuplată cu creșterea speranței medii de viață a dus la o creștere a ratei de dependență cu circa 5% din 2010 până în prezent și va crește cu peste 10% până în 2025. Ponderea persoanelor active nu a crescut în același ritm cu numărul persoanelor inactive, inclusiv a celor pensionate. Din statistica gospodăriilor rezultă că numărul gospodăriilor cu persoane active, de salariați și agricultori, este doar cu 15% mai mare decât numărul gospodăriilor cu persoane inactive de șomeri și pensionari (raportul este de 1:0,85), respectiv de circa 2,7 ori mai mare decât numărul gospodăriilor de pensionari. Raportul dintre gospodăriile producătoare economic și gospodăriile dependente este supraunitar (2,7:1), dar la nivel minim (dintre 2,7 gospodării, una este dependentă economic). Numărul persoanelor inactive economic din gospodăriile de agricultori îl depășește pe cel al persoanelor active. Raportul dintre persoanele active și persoanele inactive din totalul gospodăriilor este subunitar, de 0,8. Fiecare persoană activă din gospodăriile românești trebuie să ofere sprijin economic pentru circa 1,2 persoane inactive. Dependențele economice individuale din societatea românească actuală sunt mari și încă în creștere. Trăim într-o societate aglomerată mai ales de persoane dependente economic, pentru care creșterea natalității e departe de a fi un obiectiv.

Axa rural/urban și excedentul rural de forță de muncă. Peste 45% din populația României actuale trăiește în mediul rural și peste 30% din întreaga populație activă adultă a țării lucrează într-o agricultură a cărei producție medie atinge doar 50% din media europeană. În mediul rural și în agricultură dispunem de un excedent de forță de muncă slab educată și subcalificată, prinsă în munci sezoniere și trăin sub dominația unei culturi a sărăciei. În industria manufacturieră lucrează 25% din populație, mai ales în IMM-uri (care produc doar pentru piața domestică și care relevă o lipsă relativă de competitivitate tehnologică europeană), dar și în companii multinaționale (care sunt înalt competitive). Circa 20% din populația activă a migrat după 1990 în diverse zone geografice (mai ales europene) și este angajată acolo mai ales în munci rutiniere (doar o proporție mică - 2-5% - fiind înalt calificată și superior competitivă). Sectorul serviciilor angajează o proporție tot mai mare de lucrători, mulți dintre aceștia supracalificați școlar și subutilizați profesional. 25% dintre tinerii în vârstă de 18-30 de ani se află pe plan intern în șomaj de durată mai scurtă sau mai lungă, mulți dintre ei fără calificări relevante economic și fără un interes mediu înalt pentru o educație de calitate. Populația din mediul rural dispune de mult mai puține șanse de a beneficia de o educație de calitate datorită dominației unei culturi a economiei autarhice, a lipsei de resurse cognitiv-științifice locale adecvate și a lipsei de stimulente instituționale pentru dezvoltarea școlarității și a învățării performante. În medie, după 1990, numai 37% din tinerii proveniți din mediul rural au absolvit liceul (față de 68% din mediul urban) și numai 4-5% din tinerii unei cohorte de vârstă (19-21 ani) din mediul rural au acces la învățământul universitar. Circa 2-5% din cei de vârstă școlară nu se înmatriculează în școli și ajung analfabeți (România atinge încă și în prezent tristul record de a avea cea mai mare proporție de analfabeți din UE). Copiii de etnie roma sunt cei mai dezavantajați în termenii oportunității de a ajunge și a avansa într-o carieră școlară, fie și la nivelul de bază. Pierderile mari de talente și calificări profesionale din mediul rural se repercutează negativ asupra economiei naționale (scade productivitatea muncii și cresc costurile redistribuției) și asupra calității vieții tuturor cetățenilor. Traectorii ascendente vor urma și cheltuielile cu sănătatea și protecția socială, datorită creșterii speranței medii de viață și a îmbătrânirii populației.

Fluxurile de elevi și studenți din învățământul românesc vor scădea în ritmuri și mai rapide decât în prezent, iar numărul școlilor și universităților va urma aceeași traiectorie descendentă. Astfel, dacă nu intervenim acum, pe ansamblul sistemului de educație, ar scădea numărul copiilor de vârstă școlară în toate ciclurile școlare cu un ritm de 10% anual, numărul cadrelor didactice devenite redundante va crește, harta distribuției și rețelei teritoriale a școlilor s-ar schimba de la un an la altul, fluxurile de cadre didactice ar deveni instabil, centrele de resurse de învățare pentru toți nu ar mai fi uniform atractive pentru investiții pe termen lung, numărul de studenți din

universități ar scădea continuu, unele universități ar fi forțate să se închidă sau să se transforme în alte tipuri de organizații pentru învățare. În plus, școlile și universitățile românești vor trebui să facă față concurenței celor europene și nord-americane în condiții de finalizare a actualelor negocieri GATS (mai ales TISA = **Trade in Services Agreement**) din cadrul World Trade Organization și a celor dintre UE și SUA, subsumate aceleiași abordări, privind liberalizarea comerțului cu servicii educaționale și eliminarea oricăror bariere ale comerțului liber în domeniu. Deja, conform estimărilor curente, peste 50 000 elevi și studenți români studiază în școli și universități străine, ceea ce corespunde unui transfer minim anual de resurse de circa 500 milioane Euro, ca să nu mai menționăm pierderile anuale de capital uman înalt calificat înregistrat anual de România prin migrație.

Cel mai târziu în 2020, piața muncii din România se va confrunta nu numai cu o lipsă acută de forță de muncă în general, dar și cu două tipuri de deficite ale calificărilor profesionale: (a) deficit de calificări înalte cu competențe relevante pentru o industrie înalt tehnologizată și un sector al serviciilor consacrate inovării și dezvoltării tehnologice; (b) deficit de calificări medii relevante pentru producția din industria prelucrătoare, inclusiv de procesare a produselor agricole primare. Astfel de deficite pot fi compensate doar parțial de absorbția de persoane din mediul rural, unde există încă un fond suplimentar de rezervă. Pentru orice tip de compensare a deficitului de calificări, este nevoie de o schimbare radicală a rețelei școlare naționale și a tipurilor de mobilitate socială și teritorială. În plus, trebuie promovate politici publice de diminuare a migrației externe a populației și mai ales a celor cu calificări înalte (eg: medici, ingineri, informaticieni, profesori etc.).

Cele de mai sus impun acum o nouă politică demografică, pe care noi ne-o asumăm.

Pentru o nouă politică demografică

- Partidul Național Liberal își asumă noi politici de încurajare a creșterii ratei fertilității; extinde cercetările demografice și de fundamentare a politicilor centrate pe consolidarea **vieții de familie**; se impune elaborarea unui raport național privind rezultatele noilor politici demografice;
- extinderea **sistemului public de creșe** și crearea cadrului normativ, bazat pe stimulente adecvate, pentru dezvoltarea unui **sistem privat de creșe**;
- creșterea substanțială a alocației de stat pentru copii, la un nivel care să poată fi efectiv utilă pentru părinții, bunicii sau alte persoane care au copii în îngrijire; o indemnizație familială mai mare pentru creșterea și îngrijirea copilului, astfel încât familiile să se poată cu adevărat bucura de miracolul copiilor, nu să fie apăsate de griji materiale, care transformă uneori efortul de creștere într-o sarcină dificilă sau pe alocuri imposibilă;
- construcția de școli și baze sportive școlare, organizarea de programe de tip *școală după școală* pentru toți copiii înrolați în învățământul primar și în cel secundar inferior (gimnaziu);

Apreciem că suntem la o răscruce a drumurilor noastre europene și naționale. Aceste drumuri trebuie să devină eminamente convergente: nu putem fi mai europeni decât fiind mai naționali.

Partidul Național Liberal își asumă o politică îndrăznească de creștere demografică, pentru că România are nevoie de măsuri demografice urgente acum, pentru a-și asigura un viitor în siguranță.

3. ECONOMIE

3.1 Finanțele și bugetul

Politici fiscale și bugetare 2015 - 2016

Pentru perioada de guvernare până la alegerile parlamentare din toamna anului 2016, Guvernul PNL va adopta un program special de măsuri care are obiective strict definite:

- realizarea ordinii în finanțele publice, întărirea disciplinei fiscal-bugetare și monitorizarea eficientă a activității structurilor fiscale
- corectarea dezechilibrelor constatate și crearea cadrului de conformare voluntară a contribuabililor ca urmare a utilizării managementului riscului fiscal în activitatea autorității de administrare și colectare a veniturilor bugetare
- asigurarea spațiului fiscal-bugetar demarării reformei fiscale profunde, structurale, de schimbare completă a sistemului fiscal practicat în România în ultimii 25 de ani
- readucerea unor prevederi fiscale la valori suportabile și care să ajute la încurajarea inițiativei private, la o creștere economică mai consistentă și la creșterea consumului intern.

PNL consideră că adoptarea unor programe răspunde adecvat situației reale prezente și de perspectivă a economiei. Politicile și țintele noastre fiscale și bugetare vor fi luate și implementate în condițiile păstrării echilibrelor bugetare și a macrostabilității economico – financiare.

Măsuri imediate de încurajare economică:

Până la 31 decembrie 2016 se vor anula și elimina din Codul Fiscal:

- taxa asupra construcțiilor speciale celebra „Taxa pe stâlp,, și
- supraacciza la carburanți

PNL apreciază că aceste taxe au avut un efect negativ semnificativ pentru blocarea sau încetarea activității multor contribuabili, producând pierderi economice.

- plafonarea contribuțiilor sociale la 3 salarii medii brute pe economie pentru profesiile liberale în șase luni de la preluarea guvernării

PNL consideră că profesiile liberale și activitățile desfășurate în mod independent sunt cele care stimulează inițiativa privată, ajută la dezvoltarea clasei mici și mijlocii, iar măsura propusă are ca scop tocmai consolidarea acestora

- readucerea nivelului TVA la 19% de la 1 ianuarie 2016

Actuala cota de 24% a TVA corespunde unui grad de colectare la nivelul unei cote a TVA de 14%, astfel încât PNL apreciază că o cota a TVA de 19% este suficientă pentru a asigura colectarea la același nivel cu TVA aflată la 24%. De asemenea estimăm relansarea consumului productiv și personal prin diminuarea prețurilor de vânzare, precum și încurajarea producătorilor autohtoni.

- introducerea taxării inverse a TVA pentru carne, unde producătorii și distribuitorii consideră că evaziunea fiscală este peste 50% din activitate.

Pregătirea unui nou sistem fiscal care să fie introdus în România din 2017.

Anul 2016 va fi utilizat pentru adoptarea legislației necesare, pregătirea personalului de specialitate, implementarea informatizării infrastructurii fiscale, comunicarea cu toți contribuabilii, asigurarea unei implementări corecte și eficiente. Arhitectura noului Fiscal să regăsească în Programul pentru anii 2017 – 2020.

Actualizarea și implementarea unui sistem informatic și informațional în cadrul administrației fiscale din România. Sistemul de lucru va facilita activitatea contribuabililor prin introducerea

formatelor electronice (facturi, formulare de plăți etc.) prin „biroul unic,, unde se vor efectua toate plățile, organul fiscal fiind cel care va dirija încasările bugetare.

Îmbunătățirea colectării veniturilor bugetare

Prin măsurile adoptate urmărim ca la finele anului 2016.

- vor crește veniturile fiscale în PIB de la 31,9% la 32,5%.
- TVA se va colecta cu 5 puncte procentuale mai mult decât în 2015.

Reducerea evaziunii fiscale cu 1% din PIB

În prezent evaziunea fiscală are cote alarmante și PNL consideră că nu s-au întreprins măsuri responsabile, ceea ce înseamnă pierderi de venituri bugetare de peste 18% din PIB, conform studiilor existente. Relaxarea fiscală, schimbarea atitudinii profesionale a ANAF, care va dirija controalele fiscale în funcție de riscuri de evaziune fiscală, simplificarea legislației, dereglementarea sunt măsuri către o tendință normală a societății liberale. PNL atrage atenția ca vor fi protejați de abuzurile ANAF contribuabilii corecți, care se conformează voluntar impozitelor.

Negocierea cu Comisia Europeană în spiritul unui parteneriat real

România poate începe negocieri serioase cu Comisia Europeană pentru a accede la Planul de investiții al Comisiei Europene în vederea creșterii economice și micșorare a șomajului. Fondurile europene nu pot fi accesate decât de un guvern credibil, cu profesionalism și proiecte corecte, elaborate pe baza de studii de eficiență și eficacitate economică și socială.

Politici fiscale si bugetare 2017 - 2020

Obiective strategice

România are nevoie să-și stabilească câteva obiective strategice care să orienteze politicile publice din domeniul financiar – fiscal, prin care voința electoratului de schimbare a societății românești să se poata realiza de către un guvern responsabil.

PNL consideră că într-un ciclu electoral de patru ani, în perioada 2017 – 2020 poate să-și asume:

- Reluarea creșterii natalității după ani mulți de spor negativ al acesteia, fiind pusă în pericol însăși ființa națională a poporului român
- Dezvoltarea țării se poate asigura numai prin mărirea și consolidarea clasei de mijloc care dorim să ajungă la circa 25% din populația românească, față de 10% în prezent și față de 50% în Germania
- Îmbunătățirea calității vieții individuale și sociale prin reformarea cu seriozitate, profesionalism și responsabilitate a celor două sisteme vitale pentru orice societate: educația și sănătatea
- Asigurarea condițiilor de securitate reală pentru toți cetățenii români într-o lume tot mai globalizate și cu multe vulnerabilități transnaționale

Principii

Reașezarea sistemului fiscal din România prin definirea a două categorii mari de impozite și taxe: naționale și locale. Impozitele și taxele naționale vor fi mult mai puține la număr și cu niveluri stimulativ economice, vor fi în concordanță cu legislația europeană și cu clasificările internaționale ale finanțelor publice. De asemenea acestea se vor colecta pentru a contribui la îndeplinirea rolului și funcțiilor unui stat liberal.

Impozitele și taxele locale vor fi dimensionate pentru a asigura o finanțare adecvată, necesară și capabilă să consolideze autonomia locală și să contribuie la realizarea atribuțiilor legale și de

funcționare ale comunităților locale. Ca liberali susținem reducerea numărului de taxe și impozite ca principiu pentru o economie performantă, acesta fiind principalul factor considerat problematic de investitori.

Simplificare, claritate, predictibilitate, debirocratizare și descentralizare

Nemulțumirea generalizată și ineficiența definesc astăzi relația dintre contribuabil (cetățean sau întreprindere privată) și stat. Sistemul fiscal se caracterizează prin birocrație, neclaritate și lipsă de predictibilitate și împiedică mediul de afaceri să dezvolte planuri pe termen lung. De altfel, acestea ocupă locuri fruntașe în topul obstacolelor în calea dezvoltării mediului de afaceri. Propunem clarificarea sistemului fiscal și a celui de procedura fiscală prin generalizarea utilizării unui sistem informatic și informațional implementat în întreaga administrație publică centrală și locală, conectat eficient la utilizatori – contribuabilii români.

Creșterea colectării bugetare prin relaxare fiscală și crearea comportamentului de conformare voluntară

Noi pornim de la premisa că marea majoritate a contribuabililor sunt de bună-credință și nu-și doresc să fie datornici la stat, dar ca să plătească impozite trebuie mai întâi să producă. Ca liberali, considerăm că nu creșterea colectării poate permite relaxarea fiscală, așa cum afirmă actualul guvern, ci că relaxarea fiscală este cea care va conduce la creșterea colectării.

Raport corect între stat și contribuabil

Statul este perceput și se comportă azi mai degrabă ca un adversar al mediului privat și, în orice caz, ca fiind mai presus de cetățean. Într-o economie liberală statul nu numai că nu intervine în mecanismele pieței, ci are la rândul său obligații în raport cu cetățeanul pe care trebuie să le respecte. În viziunea pe care o propunem individul scapă de „umilința statului” (fie că aceasta se traduce prin birocrație, incorectitudine, abuzuri, fie prin încurajarea deliberată a așteptatului cu „mâna întinsă” și a comportamentului de asistat) și este stimulat să câștige din propria muncă și să-și valorifice calitățile.

Un stat liberal

Paradigma stat minimal vs. stat asistențial și-a epuizat aplicabilitatea și capacitatea de a genera soluții în contextul anului 2014. Pentru a avea o economie liberală trebuie să avem mai întâi un stat liberal. De aceea, Partidul Național Liberal propune viziunea unui stat liberal, cu rol strategic și participativ:

- este nonintervenționist, în sensul că nu sufocă firmele prin birocrație, taxe și impozite, își optimizează cheltuielile din zona birocrației administrative,
- are o abordare strategică în raport cu investițiile și direcționează strategic cheltuielile.

Reconcilierea nevoii de investiții într-o creștere pe termen lung și sustenabilitatea finanțelor publice se realizează exact prin această abordare participativă, strategică a statului în investiții. Acest tip de stat este cel care asigură spațiul competitiv, iar reformele fiscale și debirocratizarea sunt parte a aceleiași abordări.

Politicile industriale, domeniile strategice, poliile de creștere, parteneriatele public privat în structura investitori autohtoni, externi și stat sunt expresii concrete ale manifestărilor acestui tip de stat.

Buget care să servească realizării obiectivelor statului prin redimensionarea cheltuielilor publice prin diminuarea rolului statului în economie, a birocrației și administrației excesive

Politica bugetară are ca principala orientare disciplinarea și permanenta urmărire a cheltuielilor publice, a eficienței derulării investițiilor publice și întărirea capacității de absorbție a fondurilor

europene. În același timp vom adopta legislația necesară pentru bugete multianuale care să permită finanțarea continuă a unor importante obiective naționale de investiții și să elimine inconsecvența întâlnită în ultimii 25 de ani, irosindu-se miliarde pe lucrări începute, neterminate, multe abandonate.

Buget în funcție de priorități și politici fiscale, menținerea în limitele deficitului bugetar printr-o viziune economică și nu printr-o abordare administrativă

Partidul Național Liberal consideră că politica fiscală trebuie să conducă politica bugetară, nu invers și că este responsabilitatea Guvernului să adapteze cadrul bugetar la nevoile de dezvoltare a economiei și ale cetățenilor în această etapă istorică.

Revoluția fiscală

Transformarea țării în România lucrului bine făcut are nevoie de un set de politici publice din domeniul fiscalității, corelate cu alte reglementări care să asigure atingerea obiectivelor și care să acționeze concomitent pentru ca efectele lor să provoace schimbările preconizate.

În principiu fiscalitatea va fi partajată clar între fiscalitate națională și fiscalitatea locală pentru a simplifica și responsabiliza, ceea ce va antrena clarificarea sistemului de impozite și taxe, responsabilitatea în administrarea și colectarea acestora, elaborarea și urmărirea execuției bugetelor pe niveluri de competență și răspundere.

Efectul major așteptat se referă la o reducere semnificativă, a numărului de impozite și taxe de natură fiscală permițând contribuabililor să-și diminueze cheltuielile cu administrarea fiscală și să le crească nivelul de competitivitate cu toate avantajele personale și generale ce decurg din aceasta măsură. Estimăm ca urmare a adoptării și implementării Programului de guvernare sporirea consumului intern, a creșterii PIB-ului cu un ritm mediu anual de 5%, de creștere a încasării veniturilor fiscale de la aproape 32% în prezent la circa 38-40% din PIB, inclusiv prin diminuarea drastică a evaziunii fiscale.

Așteptăm ca economia românească să se relanseze rapid prin acțiunea unui cumul de stimuli: mediu sănătos, politici economice, fiscale și bugetare coerente și corelate.

Intregul program a fost supus mai multor evaluări cu privire la sustenabilitatea sa, iar calculele econometrice, dar și luarea în considerare a unor comportamente economice care nu pot fi încadrate în parametri matematici, însă datele statistice aferente unor măsuri similare ne-au orientat și către alte înțelegeri de abordare, ne-au întărit certitudinea ca viziunea, programul este realizabil, alături de voința politică fermă de implementare.

Sistemul fiscal național se va redimensiona și se va reface prin:

Generalizarea cotei unice de 16% pentru toate tipurile de taxe și impozite:

- 16% CAS plătit de angajat
- 16% CAS plătit de angajator
- 16% impozit pe profit
- 16% impozit pe venit
- 16% impozit pe dividende

Introducerea a doua cote diferențiate de TVA, respectiv:

- pentru alimente, medicamente, energie electrică, gaze naturale, cărți.
- pentru servicii turistice, transport în comun și alte produse care vor fi convenite cu societatea românească

Nivelul acestora se va determina în funcție de evoluțiile economice după aplicarea celorlalte politici publice.

- Reașezarea redevențelor în cadrul unui sistem flexibil care să permită exploatarea rentabilă a depozitelor mature de hidrocarburi și încurajarea explorării pentru descoperirea de noi rezerve, simultan cu creșterea veniturilor statului din redevențe
- Revizuirea sistemului de impozite și taxe introduse în afara Codului Fiscal, așa numite taxe parafiscale, și diminuarea numărului acestora cu cel puțin 50% în decurs de 3 ani.

Aceasta presupune revizuirea legislației în sensul de a limita competențele instituțiilor și autorităților de a adopta taxe cu caracter fiscal.

- Dezvoltarea legislației privind holdingul, ca o formă legală de utilizare mai eficientă a fluxurilor financiare interne ale societăților comerciale, aspect care poate avea și efect privind implicarea mai accentuată a sistemului bancar în creditarea economiei românești
- Adoptarea legislației privind insolvența persoanelor fizice care poate asigura menținerea unor priorități și reluarea mecanismului de creditare, proiect de lege inițiat și depus de liberali din anul 2010.

România a rămas singura țară din Uniunea Europeană care nu are o asemenea legislație și care în acest fel nu-și protejează cetățenii.

- Acordarea de stimulente fiscale pentru încadrarea de personal având statutul de șomeri, persoane tinere cu vârsta sub 25 ani sau cu vârsta peste 55 de ani. Partidul Național Liberal consideră că aceste persoane intră în categoria persoanelor vulnerabile pentru care își asumă responsabilitatea reintegrării sociale.
- Acordarea de bonificații persoanelor fizice care prezintă anual bonurile fiscale de la cumpărăturile mărfurilor identificate cu risc de evaziune.

Una dintre problemele importante ale României din 1990 până astăzi o reprezintă evaziunea fiscală, iar diminuarea acesteia se poate realiza și prin formarea unui comportament de conformare bugetară al fiecărui cetățean, prin stimulente economice.

- Revizuirea sistemului de proceduri fiscale în sensul debirocratizării, utilizării generalizate a sistemelor informatice și informaționale, a declarațiilor în regim informatic etc.

Domeniul bugetar

Reforma bugetului public: restructurarea cheltuielilor publice – stoparea risipei banilor publici

Orice reformă trebuie să înceapă cu reforma statului. În viziunea liberală, reforma statului înseamnă reformarea principalelor sisteme publice, prin prisma eficienței acestora. Aceasta reformă nu se face prin reducerea mecanică, nediferențiată a cheltuielilor publice, ci prin redimensionarea rolului statului și restructurarea conformă a cheltuielilor bugetare de funcționare a sistemelor publice.

Statul nu trebuie să se implice în calitate de jucător în activitatea economică. Rolul său trebuie să fie doar cel de arbitru al relațiilor dintre agenții economici, cel de a facilita manifestarea liberei concurențe pe piață, de a împiedica și de a sancționa acțiunile neconforme cu interesul public și instituțiile economiei de piață.

Matricea structurării cheltuielilor bugetare – cheltuieli cu personalul bugetar, cheltuieli de capital al entităților de stat, cheltuieli în proiecte economice de anvergură - să fie călăuzită de eficiență, transparență, de obiectivul etic al servirii cu prioritate a intereselor cetățeanului contribuabil și nu ca instrument de dominare a acestuia. De aceste principii trebuie legată și utilizarea fondurilor structurale europene de care România beneficiază, fiind necesară alocarea reală a colateralului și asigurarea accesibilității transparente a tuturor celor interesați.

În prezent, existența economiei românești este construită aproape exclusiv în jurul bugetului statului. Avem o economie asistată și asaltată de recomandări nesusținute de argumente din

partea conducerii statului, o economie în care cea mai mare gaură neagră a ineficienței și risipei este chiar conceptualizarea și execuția bugetului statului.

Reducerea aparatului birocratic

Obiectiv principal este transformarea statului birocratic, clientelar, costisitor și ineficient într-un stat de drept suplu și eficient prin descentralizare, debirocratizare și dereglementare.

Restructurarea administrației publice centrale la dimensiunile unei birocratii strict necesare pentru o economie de piață corect reglementată prin:

- Reducerea numărului de ministere în funcție de tipul politicilor publice pe care le realizează. Guvernul trebuie restructurat masiv fără însă a-i reduce capacitatea de elaborare a politicilor publice și monitorizare a rezultatelor acestora;
- Reducerea, în continuare, a numărului de agenții care trebuie să urmărească, pe de o parte, tipul de activitate pe care o prestează (autorizare, reglementare, control etc.), iar, pe de altă parte, să respecte principiul autonomiei funcționale sau independenței, și evitarea conflictului de interese;
- Reorganizarea structurilor teritoriale din subordinea ministerelor și agențiilor guvernamentale la nivel regional;
- Reducerea aparatului prefecturilor la care se vor păstra în principal atribuții în domeniul controlului de legalitate.

Restructurarea administrației publice locale prin:

- Reducerea cheltuielilor bugetare și stoparea risipei, prin ajustarea unor capitol de cheltuieli.
- Obiectivul principal urmărit este stoparea risipei banilor publici cu proiecte și măsuri populiste al căror caracter este gradul scăzut de utilitate publică. Optimizarea cheltuielilor statului prin revizuirea acestora și a modului de întocmire a bugetului. Aceasta implică generalizarea standardelor de cost pentru toate tipurile de instituții publice și urmărirea execuției bugetare în timp real.

Redimensionarea rolului statului prin reducerea atribuțiilor sale și transferarea acestora către mediul privat prin:

- Statul nu mai trebuie să se implice în calitate de jucător în activitatea economică, fără a prejudicia rolul investițiilor publice în economie, în special în perioade de stagnare sau criză economică
- Reforma sistemului de pensii și de sănătate pentru a asigura echitate și sustenabilitate sistemului, care îl poate feri de arbitrar și poate, în același timp, să ofere șansa unor pensii decente, prin dezvoltarea treptată a sistemului de pensii private.
- Măsuri pentru combaterea întârzierii efectuării plăților în economie, inclusiv în relațiile contractuale cu autoritățile publice.
- Obiectiv principal urmărit este achitarea obligațiilor în termen de maxim 30 de zile de la data scadenței, de către toate instituțiile din administrația centrală și locală către furnizori. Iată măsurile preconizate.

Eficiențizarea sistemului de management și control pentru creșterea absorbției fondurilor europene, prin:

- Obiectiv principal: Absorbția fondurilor europene alocate României

3.2 AGRICULTURA, DEZVOLTAREA RURALĂ ȘI INDUSTRIA ALIMENTARĂ

3.2.1 Agricultură și dezvoltarea rurală

România are nevoie de un nou model de creștere economică corelat cu modelul de creștere al UE, bazat pe o strategie de dezvoltare pe termen mediu și lung. Trecerea la un nou model de creștere ar trebui să înceapă pe termen scurt cu o schimbare radicală a conceptului Guvernamental de politică economică. Schimbarea constă în definirea unor oportunități și crearea unei ierarhizări a priorităților iar una dintre oportunitățile momentului pentru dezvoltarea și creșterea economiei românești o reprezintă agricultura.

În viziunea PNL atenția specială acordată agriculturii se bazează pe capacitatea acesteia de a transforma unul dintre cei mai importanți factori de avantaj comparativ ai României - potențialul pedoclimatic - într-un avantaj competitiv nu numai la nivel european ci și mondial.

Deși agricultura a contribuit mult la creșterea economică inclusiv în anul trecut starea ei se situează la nivelul " lumii a treia ": cadastrul terenurilor agricole este nefinalizat; nu există o strategie pe termen lung pentru dezvoltarea sustenabilă a agriculturii și a industriei alimentare; lipsa unui masterplan pe agricultură și a unui studiu de piață național prin care să se prioritizeze dezvoltarea sectoarelor agriculturii românești; nu există un program coerent privind dezvoltarea infrastructurii de îmbunătățiri funciare; populația din agricultură și mediul rural este îmbătrânită (1,7 milioane de fermieri au peste 65 ani); nu există resursă umană de specialitate în agricultură (învățământ liceal și post liceal de specialitate insuficient); agricultura României este polarizată: mari fermieri (aproximativ 2% din numărul de exploatații dețin aproximativ 48% din suprafața arabilă), fermieri și agricultori de subsistență; cu toate că a beneficiat de experiența SAPARD și fiind pe finalul perioadei de finanțare prin PNDR 2007-2013, datorită birocratizării excesive și a neprioritizării măsurilor din PNDR, MADR nu a reușit absorbția totală a banilor alocați agriculturii românești prin fondurile U.E; în România există de două ori mai mult teren arabil pe cap de locuitor decât media din Uniunea Europeană și cu toate acestea, 28% din populație (cea activă din mediul rural) produce 6% din PIB; agricultura este într-o mare măsură metependentă; un milion de hectare de arabil zac nelucrate; calea produsului din gospodărie pe rafturile magazinelor este limitată; planurile zootehnice sunt haotice, sistemul este vulnerabil: Curtea de Conturi constata, recent, că peste 9 milioane de animale au fost plimbate dintr-o curte în alta pentru ca falși proprietari să încaseze subvențiile pe ele. La acestea se adaugă noi tipuri de riscuri referitoare la structura companiilor de vreme ce începând cu anul 2014 cetățenii străinii pot cumpăra teren agricol și înființa exploatații pe care românii n-au fost în stare să le inițieze în 20 de ani.

Decalajul de dezvoltare dintre agricultura României și agriculturile statelor mai dezvoltate ale UE are la bază decalajul de productivitate în agricultură, cu principalele cauze: un consum redus de inputuri (cu 50% mai mic decât în țările dezvoltate); o înzestrare cu active a exploatațiilor agricole și mai redusă (un stoc al capitalului fix de 10 ori mai mic în cazul României), pe fondul unor structuri agrare care nu permit o ajustare rapidă (îndeosebi în ce privește consolidarea exploatațiilor). O problemă majoră, chiar mai acută decât în sectorul industrial, o constituie productivitatea pe principalele culturi vegetale. Aceasta continuă să fie mult mai redusă față de țările occidentale și chiar față de fostele țări comuniste cum ar fi Polonia sau Bulgaria. Dacă producția vegetală a rămas la cote acceptabile, producția animală a înregistrat scăderi pe toată linia iar ponderea ei în totalul rezultatelor sectorului agricol s-a redus de la circa 45% în 1989 la ceva mai mult de 30% în 2013. Pe fondul desființării și al reducerii capacităților unor mari complexe zootehnice structura agriculturii a fost adusă undeva în anii 1960, cu producția vegetală în rolul principal. Fenomenul este reflectat cel mai bine de diminuarea puternică a efectivelor de

animale. Numărul de porcine și bovine a fost adus cam la o treime față de cel din 1989, iar la ovine, caprine și păsări mai avem sub două treimi din efectivele din vremea economiei socialiste. Concurența produselor din import, puternic subvenționate de statele europene mai dezvoltate, a jucat un rol hotărâtor. Reducerea ponderii zootehniei în rezultatele agriculturii a diminuat Produsul Intern Brut și a contribuit la instalarea unui deficit cronic în schimburile de produse alimentare cu partenerii externi. Acest deficit a fost atenuat și eliminat de-abia în ultimele luni ale lui 2014 dar nivelul exporturilor continuă să lase de dorit în raport cu potențialul local.

România are nevoie de un program de investiții masive în agricultură, program care ar putea transforma agricultura într-un factor de atenuare a șocului crizei economico-financiare curente, contribuind la reluarea creșterii economice. În aceste condiții, agricultura României poate fi competitivă pe piața europeană și cu atât mai mult pe piața mondială, dacă se vor lua o serie de măsuri pe termen scurt, mediu și lung care să includă patru priorități majore: **Gestionarea resurselor naturale implicate în procesul agricol; Restructurarea economică a sectorului agricol; Organizarea eficientă a infrastructurii aferente activității agricole; Crearea unui sistem deschis de finanțare orientat către creșterea competitivității.**

Obiectivele strategice principale ale PNL pentru o agricultură durabilă și sustenabilă în următorii 10 ani sunt:

- **Definitivarea cadastrului și comasarea terenurilor agricole și forestiere**
- **Regândirea cadrului fiscal necesar agriculturii românești pentru aducerea fermierilor la nivelul de competitivitate european.**
- **Promovarea și sprijinirea măsurilor de piață în sectorul agroalimentar.**
- **Încurajarea și promovarea formelor asociative și a organizațiilor profesionale/interprofesionale.**
- **O agricultură predictibilă – reglementarea activității de îmbunătățiri funciare din România .**
- **Cercetare aplicată pentru nevoile fermierilor.**
- **Personal calificat în agricultură - învățământul agricol de specialitate.**
- **Dezvoltarea durabilă a satului românesc – măsuri concrete pentru instalarea tinerilor fermieri.**

PNL se sprijină în elaborarea politicilor publice din domeniul agriculturii pe propunerile mediului de afaceri și a specialiștilor din domeniu care arată că sunt urgente unele măsuri de consolidare a sistemului agricol în primul rând prin soluționarea problemelor de fond ale agriculturii:

Aceste obiective ale dezvoltării rurale și a agriculturii românești, a căror realizare contribuie la strategia creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii, pot fi atinse prin:

- suportarea costurilor primei întabulări de către statul român;
- încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și pescuit;
- creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității agriculturii în toate regiunile;
- promovarea unui program special de organizare a lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și al gestionării riscurilor în agricultură prin integrarea producătorilor primari în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al promovării piețelor locale în cadrul unor circuite scurte de aprovizionare și măsuri de sprijin pentru gestionarea și prevenirea riscurilor la nivelul exploatațiilor;
- refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură, silvicultură și piscicultură, prin: refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele

- Natura 2000 și în zonele cu constrângeri naturale; ameliorarea gestionării apelor; ameliorarea eroziunii, deșertificării și gestionării solului;
- promovarea utilizării eficiente a resurselor prin: eficientizarea utilizării apei în agricultură cu accent pe dezvoltarea, modernizarea și refacerea sistemului de irigații, eficientizarea utilizării energiei în sectorul agricol și agroalimentar, prin facilitarea furnizării și utilizării resurselor regenerabile de energie;
 - promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale, cu accent pe următoarele etape: sprijinirea dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă; încurajarea dezvoltării locale, a mediului de afaceri prin activități nonagricole; sporirea accesibilității, a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor în zonele rurale.

Programul Național de Dezvoltare Rurală și Programul Operațional de Pescuit

Pentru buna și eficienta implementare a PNDR și POP se impune realizarea unui master plan și a unui studiu național de piață pe baza cărora să poată fi prioritizate măsurile finanțate prin cele două programe. Este nevoie de o reorganizare instituțională a autorităților care gestionează fondurile destinate agriculturii și pisciculturii în România în vederea reducerii birocrăției pentru absorbția și corecta implementare a fondurilor europene adaptată nevoilor beneficiarilor. PNDR și POP trebuie utilizate ca instrumente în sprijinirea formelor asociative astfel încât acestea să aibă un rol activ pe piața produselor agroalimentare iar pentru sprijinirea potențialilor beneficiari se vor elabora proiecte tip adaptate la specificul regional. De asemenea, fondurile PNDR și POP vor fi utilizate pentru promovarea produselor agroalimentare românești pe piețele interne și internațional.

Abordarea sectorială pe lanțul de producție în agricultură

Sectorul Vegetal. Este necesară elaborarea unor politici agricole pentru reducerea deficitului de competitivitate și a decalajului structural al agriculturii în vederea valorificării superioare a producției agricole. În acest scop se vor finanța măsuri ce duc la valorificarea superioară a producției vegetale prin integrarea acesteia pe lanțul producție-piață. Se va sprijini sectorul vegetal prin crearea de spații de depozitare, prelucrare și procesare în vederea valorificării și transformării superioare a acestora. Se vor introduce certificate de deposit pentru producătorii agricoli ca mecanism prin care se asigură reluarea ciclului de producție. De asemenea se vor realiza burse de cereale zonale fructificând experiența bursei de mărfuri prin implicarea organizațiilor profesionale de producători în vederea valorificării superioare a producției și reducerea evaziunii fiscale în domeniu. În ceea ce privește calitatea producției se va promova utilizarea soiurilor autohtone performante adaptate la condițiile eco-pedoclimatice și promovarea ulterioară a acestora ca branduri naționale prin utilizarea fondurilor din PNDR și POP. Pentru sectorul legumicol și pomicol se vor promova măsuri de sprijin pentru construirea de spații de depozitare și procesare primară prin intermediul organizațiilor de producători și se va încuraja producția și consumul de produse ecologice, în special pentru produsele de nișă din pomicultură și legumicultură.

Sectorul zootehnic. În acest sector se manifestă o problemă specifică, cea legată de forța de muncă și de aceea ocuparea acesteia în mediul rural necesită modificarea legislației muncii ținând cont de particularitățile domeniului de activitate. În ceea ce privește creșterea competitivității sectorului zootehnic este nevoie de crearea unor centre județene/regionale de selecție și furnizare de material genetic pentru ameliorarea raselor autohtone de carne/lapte,

utilizarea raselor cu performanțe genetice ridicate și finanțarea măsurilor de bunăstare a animalelor pe toate grupele și categoriile de specii și rase folosite în zootehnia românească. Pentru sprijinirea exploatațiilor de creștere a animalelor sunt necesare proceduri simplificate de înregistrare fiscală a acestor exploatații, sprijinirea cu prioritate a producătorilor sectorului zootehnic pentru promovarea proiectelor prin PNDR - procesare și valorificare superioară a produselor autohtone de carne - utilizarea fondurilor PNDR pentru transformarea fermelor zootehnice de subzistență în ferme familiale (comerciale) a căror producție să fie valorificată într-un sistem organizat și promovarea produselor autohtone românești pe piața internă și externă.

Pescuit și acvacultură. În ceea ce privește acvacultura, pescuitul și piscicultura românească, avem în vedere următoarele aspecte: utilizarea fondurilor U.E. alocate prin POP astfel încât acvacultura românească să devină lider european al creșterii peștelui de apă dulce – având în vedere că suprafața de luciu de apă în România se ridică la cca. 100.000 ha, fiind cea mai mare dintre statele membre ale UE; încurajarea procesării peștelui și a produselor din pește, știut fiind că România importă 80% din consumul de pește anual; continuarea susținerii constituirii de asociații profesionale și interprofesionale privind exploatarea resurselor piscicole; susținerea înființării bursei de pește din Delta Dunării și de la Marea Neagră, precum și a constituirii de centre de distribuire a peștelui angros pe lângă marile orașe. O atenție deosebită se va acorda măsurilor orientate către păstrarea biodiversității din Delta Dunării, Dunăre și Marea Neagră.

Silvicultură. Pornind de la principiul fundamental de gestionare durabilă a pădurilor în scopul sporirii contribuției acesteia la creșterea calității vieții se va întări rolul și importanța ocolului silvic ca structură de bază în administrarea pădurilor; va crește rolul amenajamentului silvic în gospodărirea durabilă a pădurilor și se va re poziționa pădurea în rândul priorităților naționale din punct de vedere al statutului instituțional, alocării bugetare și impactului social. Unul dintre cele mai importante obiective operaționale în silvicultură va fi realizarea cadastrului forestier ca parte integrată a cadastrului general național. Politicile publice în domeniul silviculturii vor urmări: creșterea suprafeței ocupate cu păduri în România prin înființarea a minim 500 km/an perdele forestiere de protecție a căilor de comunicație, așezărilor umane, culturilor, etc. și ameliorarea prin împăduriri a minim 10000 ha terenuri degradate inapte pentru agricultură; introducerea și permanentizarea unui sistem de plăți compensatorii pentru proprietarii de păduri cu funcții speciale de protecție prin adoptarea reglementarilor necesare pentru acordarea unui sprijin; promovarea de politici comerciale bazate pe principiile economiei de piață prin crearea mecanismelor pentru înființarea bursei lemnului pentru sortimentele și speciile de valoare (stejar, paltin, frasin, cireș, salcâm, fag, molid, brad, pin, plop,etc), sprijinirea agenților economici de exploatare și prelucrare primară a lemnului precum și a agenților economici producători de mobila și încurajarea valorificării locale a masei lemnoase cu scopul de a crea cât mai multe locuri de muncă precum și asigurarea transparenței în ceea ce privește valorificarea masei lemnoase. Toate aceste măsuri vor fi introduse în Strategia Națională Forestieră.

Cercetarea, dezvoltarea, inovarea și învățământ agricol. Pentru a realiza o evoluție în agricultură este necesară reorganizarea sistemului de cercetare agricolă din România prin: cooptarea reprezentanților asociațiilor profesionale în cadrul stațiunilor/institutelor pentru a se asigura un management bazat pe calitate și performanță, dezvoltarea parteneriatelor public - private între unități de cercetare-dezvoltare, universități, operatori economici din domeniul agroalimentar, finanțarea unor proiecte pilot prin crearea unor parteneriate public-private dintre asociațiile profesionale și unitățile de cercetare/dezvoltare care pot aduce o contribuție importantă la multiplicarea materialului genetic autohton de valoare din sectorul vegetal și animal, local sau regional. În ceea ce privește necesitatea de a aplica în practică rezultatele

cercetării se încuraja dezvoltarea în cadrul unităților de cercetare – dezvoltare a serviciilor de consultanță agricolă, creșterea numărului de brevete obținute, invenții, tehnologii, soiuri, rase de animale, produse ale cercetării românești pentru a fi transferate în producție, asigurarea diseminării rezultatelor cercetării prin organizarea de activități de promovare, popularizare și extensie. Unul dintre obiectivele importante pentru sprijinirea agriculturii îl va reprezenta promovarea învățământului liceal și postliceal agricol de specialitate.

Îmbunătățiri funciare. Având în vedere complexitatea și problematica sectorului de îmbunătățiri funciare din ultimii 25 de ani se impune elaborarea unei legislații noi, privind reglementarea acestei activități în scopul: restructurării instituționale a sectorului, reabilitării și modernizării amenajărilor de irigații viabile din punct de vedere economic, încurajarea prin crearea de facilități fiscale pentru înființarea de noi OUA-uri, crearea posibilității de accesare a fondurilor europene pentru înființarea de amenajări de irigații locale, acolo unde există surse de apă sigure și permanente și reabilitarea și modernizarea liniei de apărare contra inundațiilor de la Dunăre.

ANSVSA. Datorită importanței deosebite a activităților sale Autoritatea Sanitar Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor va fi plasată în subordinea directă a primului ministru. Această instituție va fi responsabilă pentru: armonizarea actelor normative din domeniul siguranței alimentare, elaborate de instituții Guvernamentale separate, care la momentul actual, au un caracter neuniform și fragmentat, modificarea și completarea legislației privind ecarisarea teritoriului; agreerea de certificate cu toate țările terțe, potențial partenere, în vederea înlesnirii exportului de produse alimentare de origine animală, non-animală și animale vii, simplificarea birocrăției, scăderea costurilor de autorizare/înregistrare a activităților private supuse controlului sanitar-veterinar și pentru siguranța alimentelor. Alături de ANSVSA va fi nevoie de constituirea Consiliului Consultativ (pe grupuri de lucru) în vederea realizării unui parteneriat real cu asociațiile din sectorul alimentar.

Dezvoltarea rurală

În concepția PNL problema dezvoltării și amenajării rurale este una dintre cele mai complexe teme datorită faptului că, în esența sa, presupune realizarea unui echilibru între cerința de conservare a spațiului rural economic, ecologic și social-cultural ale țării, pe de o parte, și tendința de modernizare a vieții rurale, pe de altă parte. PNL consideră că zonele rurale dispun de un potențial de creștere substanțial și au un rol social vital, acoperind 87,1% din teritoriul țării cu cca 9 milioane de locuitori. Zonele rurale și agricole reprezintă una dintre cele mai semnificative contribuții privind capitalul natural, moștenirea culturală și coeziunea socială pe care România o aduce Uniunii Europene. Proiectele PNL din acest domeniu urmăresc conservarea zonelor agricole cu valoare naturală ridicată, a habitatelor naturale și semi-naturale din mediul rural, precum și dezvoltarea durabilă în comunitățile rurale prin încurajarea practicării activităților tradiționale și a eco-turismului. Partidul Național Liberal susține că, în contextul schimbărilor climatice manifestate tot mai pregnant în ultimul deceniu, este nevoie ca promovarea legislației privind agricultura și dezvoltarea rurală să se bazeze pe principiul importanței sociale și al gestionării durabile. Politica de dezvoltare rurală promovată de către PNL se axează pe trei obiective strategice pe termen lung, care se aliniază Strategiei Europa 2020 și obiectivelor PAC. Astfel, aceasta își propune:

- să stimuleze competitivitatea agriculturii;
- să garanteze o gestionare durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;

➤ să favorizeze dezvoltarea teritorială echilibrată a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

În elaborarea programului său, PNL pleacă de la necesitatea respectării celor șase axe prioritare comune la nivel european: încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale; creșterea viabilității/competitivității tuturor ramurilor agriculturii și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a fondului forestier; promovarea organizării lanțului alimentar, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură; refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură; promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic; promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale.

3.2.2 Industria alimentară

O verigă importantă a lanțului alimentar al României o constituie industria alimentară. În concepția PNL rolul și importanța industriei alimentare constau în: garantarea securității și siguranței alimentare, prin asigurarea majoritară a necesarului intern de produse alimentare și a unui excedent, față de consumul alimentar intern, echilibrarea balanței alimentare (și de plăți) românești și creșterea exporturilor agroalimentare românești; dezvoltarea și modernizarea economiei rurale, extinderea IMM-urilor agroalimentare și nonagricole și creșterea gradului de ocupare a populației rurale, restrângerea zonelor rurale defavorizate și a sărăciei rurale severe; valorificarea superioară a resurselor naturale și a materiilor prime agricole în scopul transformării avantajelor comparative ale agriculturii românești în avantaje competitive pe piața internă și internațională; creșterea calității vieții și a stării de sănătate a populației prin producerea de alimente de calitate superioară cu o pondere din ce în ce mai importantă a produselor bio.

Potențialul agricol mare și de importanța socială a ruralului, rolul industriei alimentare, precum și interdependența celor două sectoare le fac prioritare și vitale pentru viitorul României și trebuie susținute în egală măsură. Importurile de produse agroalimentare procesate au crescut de la an la an, datorită deficitului de ofertă de pe piața internă, competitivității mai reduse a produselor similare românești și creșterii cererii pe piața internă pentru produse de calitate și cu un grad mai ridicat de prelucrare. În aceste condiții, creșterea gradului și calității procesării materiilor prime agricole și a exportului de produse alimentare procesate este o prioritate pentru perioada următoare. În acest context ideea centrală constă în favorizarea înființării de complexe cooperatiste sau structuri public-private de industrie alimentară de mari dimensiuni care să refacă sistemul național de procesare a materiilor prime agricole românești și care să poată contracara în piață influența marilor operatori. Această verigă trebuie să unească marea majoritate a exploatațiilor medii și mari. În acest sens, se vor promova politici publice în scopul încurajării asocierii producătorilor, care va permite creșterea capacității acestora de a furniza unităților de procesare din industria alimentară cantități mari de produse și creșterea calității materiilor prime agricole; se va asigura instituționalizarea sistemelor de contracte și respectarea acestora; măsuri țintite către eliminarea intermediarilor dintre producătorii de materii prime agricole și procesatori. Simultan se vor promova măsuri pentru extinderea evenimentelor de promovare și de cunoaștere a produselor românești în afara UE, susținerea procesului de înființare și dezvoltarea brandurilor naționale, susținerea pe piața internă și externă a producătorilor asociați care utilizează și exportă produse cu indicații geografice și denumiri de origine.

O altă prioritate pentru industria alimentară o reprezintă instruirea de specialitate a producătorilor asupra cerințelor specifice de pe piețele de export cu privire la calitatea produselor

agricole inclusiv în ceea ce privește serviciile conexe comercializării (etichetarea, ambalarea, prezentarea produselor etc.).

În ceea ce privește control și reglementare este necesară promovarea și aplicarea legislației care să sancționeze și să elimine competiția neloială, fiscalizarea tuturor procesatorilor și comercianților de produse agroalimentare, fiscalizarea tuturor importurilor de produse agroalimentare (proaspete și procesate), pentru diminuarea concurenței neloiale față de producătorii interni;

3.3 ENERGIE, MEDIU ȘI SCHIMBĂRILE CLIMATICE

3.3.1 Energia

Rolul sectorului energetic în viziunea PNL

Obiectivul principal al politicii economice în perioada următoare trebuie să-l constituie relansarea și, în același timp, modernizarea economiei românești. În viziunea PNL, sectorul energetic trebuie să joace un rol esențial în desfășurarea acestui proces. În plan intern și internațional, marcat de criza economică și de contextul regional, sectorul energetic românesc dispune de importante resurse, de expertiză confirmată de o prestigioasă tradiție și de remarcabile oportunități pentru a fi în avangarda revigorării economiei românești, pentru a contribui la securitatea cetățenilor români și la consolidarea poziției țării noastre în rândul statelor Uniunii Europene (UE).

Transformarea viziunii asupra sectorului energetic într-un pact național pe termen lung este argumentată de faptul că, în fundamentarea opțiunilor în acest domeniu trebuie să ținem seama de două aspecte indispensabile și care, pentru a nu fi contradictorii, trebuie corect definite și asumate: **alinierea la standardele UE și interesul național**. Atât respectarea politicii comune europene, cât și interesul național nu trebuie să facă obiectul disputelor și al negocierii între forțele politice românești. PNL consideră că pentru a alocă politicii energetice locul cuvenit în modelarea echilibrată, eficientă și progresivă a societății românești, viziunea privind domeniul energetic trebuie să cuprindă o seamă de principii și obiective obligatorii. Ele alcătuiesc coordonatele prioritare ale politicii PNL privind domeniul energetic.

Un prim aspect privește integrarea viziunii despre sectorul energetic în proiectul energetic european și alinierea la standardele europene. Romania are, în această privință, două avantaje certe și care trebuie fructificate în mod eficient și cumpătat: pe de o parte, o structură echilibrată a producției de energie, iar pe de alta existența unor resurse relativ mari, în raport cu alte state europene. În același timp, însă, sectorul energetic din Romania se confruntă și cu o seamă de riscuri. De aceea programul energetic al PNL își asumă **rezolvarea, odată pentru totdeauna, a vechilor și gravelor probleme ale sectorului energetic românesc.**

Obiective strategice

Masurile generale și sectoriale propuse în domeniul energetic sunt subordonate unor obiective strategice pe care PNL își propune să le considere într-un proces de îmbunătățire continuă. Stabilirea acestor obiective constituie baza dezvoltării unor politici publice coerente și consecvente, menținând un set de repere clare, valabile pe termen lung.

Securitatea furnizării de energie este un obiectiv esențial pentru funcționarea economiei și pentru populație. Reducerea risipei în exploatarea resurselor energetice, producția, transportul și utilizarea energiei, accesul la resurse prin diversificarea surselor de aprovizionare, promovarea de tehnologii performante și extinderea cercetării pentru o mai bună valorificare a resurselor interne reprezintă principalele instrumente de atingere a acestui obiectiv. O atenție deosebită va fi acordată eficientizării infrastructurilor de transport, serviciilor de sistem, extinderii capacităților de stocare și producție, ținând cont de evoluția cererii de energie pe termen mediu și lung și de particularitățile mixului de energie.

Dezvoltare durabilă

Definind dezvoltarea durabilă ca zonă de intersecție între **sănătatea și calitatea vieții**-prin accesul la energie la nivelul cetățeanului, informarea acestuia și diminuarea sărăciei energetice, **protejarea mediului** - printehnologiile de producție a energiei și de exploatare a resurselor energetice care să nu afecteze mediul, orientarea ireversibilă spre modelul economiei cu emisii reduse de carbon, respectiv **vitalitatea economică**, sectorul energetic trebuie privit din perspectiva tuturor părților implicate și stabilite prioritățile doar în aceasta zona de intersecție.

Perspectiva internațională

România trebuie să își asume un rol activ pe piața energetică europeană. Prin resursele energetice pe care le deține, țara noastră poate avea o contribuție importantă la asigurarea securității energetice regionale. **Diplomația economică**, dar și măsurile pe plan intern, trebuie să urmărească indeaproape obiectivele unei astfel de strategii.

Strategia energetică a României trebuie să fie asumată de întreaga clasă politică și continuată pe termen lung. Gradul de implementare a strategiei și eventuala nevoie de actualizare în funcție de evoluțiile viitoare trebuie evaluate anual printr-un raport elaborat de un comitet tehnic compus din reprezentanți ai mediului academic, Guvernamental, societatea civilă și mediul de afaceri.

Energie europeană și globală

Uniunea Energetică reprezintă unul dintre cele mai îndrăznețe proiecte ale Uniunii Europene având ca obiectiv crearea pieței unice energetice. Proiectul vizează adoptarea unui pachet de măsuri concertate în domenii precum interconectarea rețelelor naționale, funcționarea pieței de energie, creșterea eficienței energetice, reducerea emisiilor de carbon, dar și stimularea inovării în sectorul energetic sau definirea instrumentelor financiare care să contribuie la realizarea unor schimbări radicale. PNL susține strategia cadru privind crearea Uniunii Energetice, publicată de Comisia Europeană pe 25 februarie 2015.

România, prin resursele pe care le deține, poate avea o contribuție importantă în asigurarea securității energetice regionale. Este nevoie de asumarea unui rol activ în etapa de dezbatere privind noile acte normative și programe europene, comunicarea eficientă între sectorul energetic românesc și instituțiile europene, implicarea companiilor românești în proiectele regionale de interconectare, asigurarea echilibrului sistemelor electrice și stocare a energiei.

OPCOM trebuie să evolueze spre statutul de jucător regional pe piața gazelor și a energiei electrice. România este o susținătoare a proiectului Uniunii Energetice și a modelului social și economic pe care le promovează. Sistemul energetic național are însă unele particularități de care trebuie să se țină seama în definirea procesului de tranziție spre piața unică a energiei europene.

Republica Moldova

Extinderea cooperării cu Republica Moldova în domeniul energiei constituie o prioritate a PNL. Prin interconectarea infrastructurii de transport al energiei electrice și gaze România poate contribui decisiv la asigurarea securității energetice a Moldovei.

Energie națională

Stabilitate, predictibilitate și adecvare a cadrului legislativ și instituțional

Specificul investițiilor în energie este că necesită capitaluri foarte mari, cu termene lungi de recuperare. De aceea, alături de un sistem judiciar funcțional, stabilitatea cadrului legislativ și de reglementare este fundamentală pentru încrederea investitorilor. Este imperios necesară reducerea circuitului birocratic în sectorul energetic, creșterea transparenței și a calității informării publice, în conformitate cu bunele practici la nivel internațional.

Structurile Guvernamentale implicate în gestionarea problematicei energetice au fost frecvent grupate și reorganizate în funcție de negocieri de moment între partide și mai puțin în urma analizei obiective a eficacității acestor structuri. PNL își propune construirea de instituții funcționale capabile să gestioneze soluționarea unor probleme și/sau programele de dezvoltare într-un mod coerent și unitar.

Guvernanța corporatistă a companiilor energetice controlate de stat

Statul român este un acționar important în sectorul energetic și trebuie să dezvolte modele de management de succes pe care să le relice în companiile din portofoliul său. Prin listarea unor pachete minoritare se vor transparentiza companiile de stat și se va putea obține o creștere a eficienței acestora. Companiile de stat trebuie supuse unor transformări substanțiale astfel încât să devină structuri organizaționale performante. Principiile Guvernanței corporatiste în companiile publice trebuie clarificate, extinse și implementate cu fermitate. Statul trebuie să-și gestioneze portofoliul de acțiuni în baza unor strategii dinamice de dezvoltare. Gruparea unor operatori sub umbrela unor holdinguri și preocuparea pentru dezvoltarea operațiunilor internaționale sunt două instrumente vizate.

Liberalizarea piețelor de energie

Competitivitatea economică necesită un mediu de piață concurențial, care să ofere tratament nediscriminatoriu tuturor participanților la piață. Aceasta include o piață liberă a energiei, cu multiple canale de tranzacționare, al cărei cadru legislativ și de reglementare să fie clar, stabil, transparent și predictibil pentru toți actorii implicați, fie că sunt operatori privați sau companii energetice cu capital majoritar de stat. Dereglementarea prețurilor energiei nu este doar o obligație europeană, conform celui de-al Treilea Pachet Energetic, ci și o condiție a competitivității economice și un factor de încurajare a investițiilor private. Numai într-un mediu de piață concurențială prețul energiei poate funcționa ca un semnal corect privind eficiența investițiilor.

Emulând exemplele de succes ale integrării regionale scandinave în NordPool (Danemarca, Suedia, Norvegia și Finlanda) și ale Forumului Pentalateral (Franța, Germania, Austria, BeNeLux), va trebui creat un Forum Energetic Regional la nivel Central și Est European, în care România va avea un rol pivotal. Guvernul va asigura un mediu concurențial pentru piața serviciilor tehnologice de sistem,

cea ce va conduce la securitate maximă cu preț minim și la o integrare viitoare în piața serviciilor tehnologice de sistem din UE, cu beneficii pentru furnizorii serviciilor tehnologice de sistem naționali și pentru producătorii de energie electrică ce au obținut calificarea corespunzătoare din partea Transelectrica. Este necesară modificarea legislației privind operațiunile de pe piața de echilibrare a sistemului electro-energetic, care funcționează în prezent într-un regim distorsionat al ordinii de merit. Pentru încurajarea investițiilor în explorarea și producția de gaze este necesară dezvoltarea instituțiilor și instrumentelor de piață liberă, un cod modern al rețelei de transport, în acord cu reglementările europene (ACER), o piață funcțională de echilibrare și de alocare de capacitate, precum și dezvoltarea sistemelor de tranzacționare centralizată a contractelor.

Progres tehnologic si resurse umane

Un sistem energetic sigur, competitiv si corespunzator standardelor de mediu se poate construi doar tinând pasul cu noile tehnologii. Acest principiu trebuie aplicat coordonat în toate domeniile, de la evaluarea furnizorilor până la definirea politicilor publice privind cercetarea și educația.

Mixul energetic

Din punct de vedere strategic, mixul energetic nu trebuie tratat în manieră autarhică, din perspectiva României ca insulă energetică, ci în inter-relaționare cu piețele energetice europene și cu proiectele regionale. Integrarea în piețele regionale este atât un factor de stimulare pentru investitori, cât și o oportunitate de valorificare a potențialului României de a deveni exportator de energie, în condițiile în care se prognozează o producție de energie mai mare decât consumul național pe termen mediu și lung. Totodată, capacitatea de a importa energie din surse diversificate va oferi consumatorilor finali opțiunea de a avea acces la cea mai ieftină sursă de energie.

România dispune de o varietate de resurse care asigura un mix energetic echilibrat. În continuare, vor fi luate masuri coordonate pentru o utilizare eficientă a resurselor cunoscute și a capacităților de producție existente, pentru explorarea și exploatarea de noi zăcăminte și dezvoltarea de noi capacități.

Hidrocarburi

În 2013, România a importat 57% din țigeliul consumat. Aceasta este resursa cu cea mai ridicată dependență de importuri și se estimează o creștere a consumului intern pe termen mediu și lung. Ca urmare a reducerii consumului în industrie, în 2013 importurile de gaze au reprezentat doar 15% din consumul intern, în comparație cu 24% în 2012. Dependența de importuri este cauzată în principal de diferențele mari de consum vara-iarna și insuficiența capacităților de stocare. Printre măsurile prioritare privind hidrocarburi se numără intensificarea cercetării geologice în scopul descoperirii de noi rezerve de țigeli și gaze naturale, realizarea infrastructurii necesare preluării gazelor din Marea Neagră până la rețeaua națională de transport, reabilitarea și finalizarea dispecerizării sistemelor de transport prin conducte al gazelor naturale și țigeliului, creșterea siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale, prin diversificarea surselor de aprovizionare din import, dezvoltarea unor noi interconectări cu sistemele de transport ale țărilor vecine. Prin creșterea capacităților de înmagazinare subterană a gazelor naturale, pentru preluarea vârfurilor de consum pe perioada sezonului rece, se asigură îmbunătățirea gradului de siguranță a alimentării cu gaze a consumatorilor.

Un cadru fiscal care să asigure echilibrul între nevoia statului de atragere de venituri și menținerea interesului investitorilor în explorarea/ exploatarea hidrocarburilor, reprezintă o altă prioritate a Guvernului PNL. Autoritățile locale trebuie să beneficieze direct de o parte din taxele încasate din exploatarea de hidrocarburi.

Subsectorul minier

Cărbunile este o resursă importantă a României, cu rezerve disponibile pe termen lung. Rolul energiei electrice produse pe baza de cărbune în asigurarea securității furnizării este vital. PNL este decisă să acorde producției de energie electrică bazată pe cărbune un rol important. Avem în vedere atât eficientizarea industriei extractive, cât și o mai bună racordare a sa la sectorul de producție. Va fi încurajată cercetarea în vederea implementării tehnologiilor de captare și depozitare a CO₂ (CSC) din gazele de ardere a cărbunelui, de extracție și utilizare a gazului natural (CH₄) cantonat în zăcămintele de huila din Valea Jiului, extinderii utilizării cărbunelui în produse energetice eco-eficiente și valorificării cenușilor de termocentrală în industria materialelor de construcții.

Resurse regenerabile

România și-a atins obligațiile asumate prin acordurile UE, însă promovarea valorificării resurselor regenerabile trebuie să continue, ținând cont de obiectivele privind securitatea energetică. Maturizarea unor tehnologii permite în prezent valorificarea în condiții de eficiență economică a unor resurse insuficient exploatate.

O atenție particulară va fi acordată valorificării resurselor de biomasă, principala resursă regenerabilă disponibilă în România, cu o repartizare relativ uniformă pe teritoriul național.

Pentru o bună funcționare a sistemului energetic se impune completarea legislației privind energia din surse regenerabile astfel încât să fie soluționate probleme generate în sistemul energetic precum volatilitatea producției. Schemele de susținere a producției de energie din surse regenerabile și/sau facilitățile fiscale acordate trebuie să țină cont de costul specific/MW instalat al diverselor tehnologii, prioritățile României privind mixul energetic sau valorificarea unei anumite resurse, dispersia producătorilor în teritoriu. Guvernul va analiza oportunitatea ca schema de susținere prin certificate verzi să fie completată de mecanisme suplimentare, care să mențină sistemul de certificate verzi pentru producătorii de talie mare și medie și să introducă tarife reglementate (*feed-in tariffs*) pentru cei de talie mică și foarte mică.

Energie electrică

În vederea asigurării unui mix energetic echilibrat, se va menține interesul pentru investițiile în unități de producere a energiei electrice ce utilizează surse regenerabile de energie, cărbune prin tehnologii curate, energia nucleară prin tehnologii sigure și cu impact redus asupra mediului.

În restructurarea sectorului de producere a energiei electrice se vor urmări modernizarea, reabilitarea, identificarea de noi tehnologii de producere a energiei și investiții de mediu la capacitățile importante existente prin parteneriat public privat și prin listarea la bursă a unor pachete minoritare din societățile energetice.

Eficientizarea Complexelor Energetice Hunedoara și Oltenia prin planuri de reorganizare managerială și tehnologică reprezintă priorități imediate.

Pentru producția de energie nucleară o preocupare constantă o reprezintă siguranța în exploatare a instalațiilor. Realizarea unităților 3 și 4 de la Cernavodă rămâne în atenția Guvernului în vederea finalizării acestora până în 2025.

Guvernul va susține proiectul Târnița-Lăpustești și a altora similare pentru a asigura echilibrarea a sistemului energetic național. Decolmatarea acumularilor de apă ale hidrocentralelor pentru refacerea volumelor de apă înmagazinată și asigurarea continuității funcționării hidrocentralelor reprezintă o prioritate.

Competitivitatea economică necesită un mediu de piață concurențial, care să ofere tratament nediscriminatoriu tuturor participanților la piață. Aceasta include o piață liberă a energiei, cu multiple canale de tranzacționare, al cărei cadru legislativ și de reglementare să fie clar, stabil,

transparent și predictibil pentru toți actorii implicați, fie că sunt operatori privați sau companii energetice cu capital majoritar de stat.

Realizarea interconectărilor cu țările vecine și continuarea procesului de modernizare a infrastructurii de transport sunt priorități care derivă atât din obiectivul privind securitatea sistemului energetic, dar și din oportunitatea valorificării energiei produse prin export.

Eficiența energetică de la producător la consumator

Eficiența energetică reprezintă o temă majoră a Guvernului, având în vedere impactul politicilor de eficiență energetică asupra costurilor cu energia la populație, asupra competitivității economice și securității energetice dar și asupra mediului. Obligațiile asumate în baza legislației UE pot fi transformate în oportunități de dezvoltare a unor sectoare prin măsuri coordonate. O atenție deosebită trebuie acordată sectorului clădirilor, care reprezintă 36% din consumul final de energie iar potențialul de reducere prin măsuri de eficiență energetică este de peste 40%. În egală măsură trebuie corectate ineficiențele energetice din industrie, agricultura și transporturi.

Atingerea obiectivelor de eficiență energetică trebuie urmărită pe tot lanțul de la producătorii de energie, transport, distribuție, furnizare până la consumator.

Costul eficienței energetice trebuie să se plătească din energia pe care astăzi o risipim. Criteriile de performanță economică a investițiilor în eficiență energetică pot fi atinse ca urmare a maturizării unor tehnologii. Fondurile europene și cele publice trebuie ținute către sectoarele prioritare, care nu se pot susține prin criterii de piață, inclusiv ca instrument de protecție socială.

Energia pentru comunități și cetățeni

Tematica sistemelor centralizate de încălzire, atribuțiile legate de integrarea energiilor regenerabile în clădiri, reabilitarea și eficiența energetică vor fi tratate unitar de o singură structură instituțională cu scopul de a dezvolta politici coordonate. Este necesară stabilirea unor coduri de proiectare și construcție pentru clădirile noi care să asigure condițiile de eficiență tipice, uzuale, similare celor deja existente în mai multe țări din UE, ținând cont de particularitățile climatice și resursele locale.

Definirea și extinderea rolului companiilor de servicii energetice, încurajarea unor contracte pe termen lung privind reabilitarea clădirilor și furnizarea de energie în sistem centralizat și valorificarea resurselor regenerabile locale reprezintă principalul instrument pentru atingerea obiectivelor legate de eficiență energetică, atragerea de fonduri private și dezvoltarea unei piețe dinamice. Taxele locale trebuie dimensionate în funcție de performanțele energetice ale clădirii.

Rețele de distribuție a gazelor, energiei electrice și termice

Indiferent de forma de proprietate a operatorilor acestei infrastructuri, standardele trebuie redefinite, iar fiabilitatea și eficiența măsurate printr-un set de indicatori astfel încât alimentarea cu energie a populației să nu mai fie pusă în pericol de avarii grave.

Pe termen mediu și lung, orientarea consumatorilor casnici spre înlocuirea gazelor naturale cu energia electrică în activități din gospodăria (gătirea alimentelor) sau ca sursă complementară de încălzire, implică o regândire a infrastructurii de distribuție a energiei electrice și a normativelor privind alimentarea locuințelor.

Protecția consumatorului

Protecția consumatorului implică o tematică complexă privind informarea consumatorilor de energie, pe canale adecvate astfel încât să poată lua decizii avizate în alegerea furnizorilor atunci când își vor exercita drepturile pe piețele deschise competiției în sectorul gazelor și al electricității, **sa poată contracta servicii energetice și să își înțeleagă drepturile.**

Subvențiile pentru energie și programele de eficiența energetică trebuie direcționate către categorii defavorizate, respectiv consumatorii vulnerabili, identificate pe criterii clare.

3.3.2 Mediul și schimbările climatice

Protecția și conservarea mediului sunt condiții obligatorii pentru dezvoltarea durabilă și în consecință trebuie să fie constante ale politicilor de dezvoltare economică și socială.

Partidul Național Liberal recunoaște dreptul generațiilor viitoare la un mediu sănătos și echilibrat ecologic și își asumă politicile publice necesare construirii unei veritabile culturi a protecției mediului.

Starea critică a domeniului protecției mediului, rezultat al inconsistenței deciziilor Guvernamentale, impune măsuri urgente de reorganizare a Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice și instituțiilor subordonate precum și elaborarea politicilor publice necesare atingerii țintelor asumate prin semnarea Tratatului de Aderare la Uniunea Europeană. Sunt necesare acțiuni prioritare pentru protejarea mediului și utilizarea eficientă a resurselor naturale, în scopul creșterii calității vieții cetățenilor și comunităților. E nevoie de profesionalizarea deciziilor, de creșterea absorbției fondurilor europene, de atragerea resurselor disponibile din mediul universitar și de cercetare.

Partidul Național Liberal asumă în mod real și deschis obligația viitorului Guvern de a supune spre consultare publică efectivă toate deciziile cu impact asupra mediului și de a construi un veritabil parteneriat cu societatea civilă. Asemenea decizii, cum sunt cele referitoare la explorarea și exploatarea gazelor de șist sau exploatarea cu cianuri a zăcămintului de la Roșia Montană, nu pot fi luate decât pe baza rezultatelor unor cercetări de specialitate riguroase care să identifice riscurile de mediu, cu consultarea organizațiilor profesionale și a societății civile. Deciziile cu impact asupra mediului nu trebuie să aibă culoare politică: cum ele afectează generațiile viitoare, asemenea decizii trebuie bazate pe acordul întregii societăți, pornind de la principiul că dreptul la un mediu curat pe termen lung este superior posibilelor avantaje economice pe termen scurt sau mediu.

Obiectivul asumat de Partidul Național Liberal este implementarea standardelor europene în domeniul protecției mediului și creșterea calității vieții cetățenilor.

Credem că biodiversitatea și patrimoniul natural al României trebuie conservate, atât pentru actuala generație cât și pentru generațiile viitoare. Suntem obligați să utilizăm rațional și eficient resursele naturale, să stimulăm, prin instrumente economice și fiscale, inițiativele și investițiile în domeniul protecției mediului și limitării efectelor negative ale schimbărilor climatice asupra locuirii umane. Protejarea mediului, diminuarea riscului la dezastre naturale și creșterea gradului de siguranță a cetățenilor constituie premisa implicării și încrederii acestora în relațiile cu instituțiile de mediu. Extinderea cooperării internaționale prin participarea la programe și proiecte transfrontaliere și o mai bună prezență a României în organisme reprezentative la nivel european și internațional constituie, de asemenea, priorități ale agendei de mediu a Partidului Național Liberal.

Obiective prioritare

Protecția atmosferei: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră; susținerea producerii de energie ieftină și nepoluantă din surse regenerabile cu un nou accent pe utilizarea biomasei; dezvoltarea unui sistem de prognoză a calității aerului; implementarea Planurilor de Acțiune pentru Protecția Atmosferei; dezvoltarea unei baze de date interactive de emisii de poluanți în

atmosfera conform cerintelor Directivei INSPIRE; dezvoltarea și optimizarea Sistemului Național de Monitorizare a Radioactivității; reducerea emisiilor de dioxid de carbon (amprenta de carbon); reducerea poluării prin stimularea utilizării combustibililor mai puțin poluanți (gaz, autovehicule cu motoare electrice sau hibrid); implementarea sistemelor de fluidizare a traficului în mediul urban; elaborarea hărților de zgomot și reducerea nivelului de zgomot și vibrații în zonele rezidențiale;

Gestiunea deșeurilor: reformarea sistemului de transformare a deșeurilor într-o resursă, prin optimizarea măsurilor de refolosire și reciclare; elaborarea Planului Național pentru Gestionarea Deșeurilor, concordant cu Strategia Națională, Planul de Acțiune al Uniunii Europene și Roadmap-ul propus de UE; valorificarea deșeurilor urbane în instalații de producere a energiei termice sau electrice și producerea de compost; valorificarea deșeurilor industriale inerte în construcții și infrastructura de transport; realizarea periodică a unui studiu statistic la nivel național privind generarea și reutilizarea deșeurilor de ambalaj de sticlă și a deșeurilor din echipamente electrice și electronice pentru introducerea rezultatelor în țintele naționale; corectarea și îmbunătățirea legislației privind deșeurile și salubritatea localităților; colectarea selectivă a deșeurilor municipale; creșterea gradului de valorificare a deșeurilor municipale (reciclare și reutilizare); implementarea sistemelor de responsabilitate extinsă a producătorilor pentru toate fluxurile de deșeurii; introducerea unui Sistem Național de Trasabilitate a Deșeurilor (Waste Tracking System);

Utilizarea eficientă a resurselor naturale și minerale: diminuarea consumului de material lemnos prin reciclarea ambalajelor și deșeurilor din lemn; reducerea consumului de hârtie în instituțiile publice și utilizarea hârtiei reciclate în proporție de minim 50% din necesar; reducerea consumului de agregate de râu și nisip prin utilizarea materialelor inerte generate în producția de energie sau minerit; creșterea gradului de reciclare a deșeurilor metalice feroase și neferoase; reducerea cantităților de apă prelevată din sursele de apă de suprafață și subterane prin creșterea gradului de recirculare în industrie; dezvoltarea sistemului de monitorizare cantitativă și calitativă a apelor subterane în vederea asigurării condițiilor pentru utilizarea rațională a acestora;

Sol, subsol și situri contaminate: identificarea tuturor siturilor contaminate și elaborarea unui plan de acțiune pentru remediere; recuperarea și valorificarea terenurilor contaminate; implementarea unui sistem de evaluare a riscurilor de mediu privind utilizarea solului; realizarea investigării istorice și a hărților de risc la nivel național; realizarea unui sistem național de urmărire a utilizării de substanțe chimice în toate domeniile de activitate; implementarea unui sistem de asigurări obligatorii pentru protecția mediului pentru toți operatorii economici cu risc ridicat de mediu;

Managementul resurselor de apă: includerea apei în lista de resurse strategice; realizarea unui program multianual de investiții în infrastructura de apă și apă uzată; elaborarea unei strategii naționale și a unui plan de reducere a deșertificării și de utilizare coerentă a resurselor de apă; reamenajarea bazinelor hidrografice în contextul schimbărilor climatice; extinderea accesului la surse sigure de apă potabilă și la sisteme de canalizare; asigurarea surselor de alimentare cu apă în zonele deficitare; dezvoltarea sistemului de epurare a apelor uzate; adoptarea unei legi privind acordarea certificatelor albastre în acumulările piscicole, Delta Dunării, Lunca Dunării și Marea Neagră (prin preluarea modelului subvențiilor acordate de APIA);

Pădurile, biodiversitatea și ariile protejate: cadastrarea și capitalizarea patrimoniului natural; Sustinerea Programului Național de Împădurire destinat zonelor defrișate și extinderea suprafeței împădurite a României pe terenurile degradate; modificarea și completarea codului silvic în sensul trecerii de la vânzarea lemnului estimat la vânzarea lemnului măsurat din rampe și depozite – înființarea unui registru național al lemnului cu rol de bursa a lemnului; realizarea perdelelor forestiere de-a lungul căilor de comunicații precum și perdele forestiere pe terenurile agricole în zonele secetoase; conservarea patrimoniului natural, păstrarea tradițiilor locale și îmbunătățirea condițiilor de viață în Rezervația Biosferei Delta Dunării; protecția și reabilitarea litoralului românesc al Mării Negre; introducerea în circuitul turistic a tuturor siturilor Natura 2000;

elaborarea planurilor de management a ariilor protejate și identificarea activităților durabile care pot fi practicate în ariile protejate;

Ecologie urbană și calitatea vieții: extinderea suprafețelor verzi cu rol de agrement; planificarea amenajării urbane și elaborarea Regulamentului de urbanism pe principii ecologice;

Managementul situațiilor de criză: dezvoltarea sistemului de monitorizare și răspuns la calamități (situații de urgență pe domeniile atribuite mediului); realizarea de parteneriate strategice cu structurile competente în asemenea situații; creșterea capacității de intervenție în caz de fenomene meteorologice extreme prin instruirea autorităților centrale și locale cu atribuții în domeniu; implementarea strategiei naționale de apărare împotriva inundațiilor; amenajarea bazinelor hidrografice în scopul diminuării efectelor inundațiilor; împădurirea zonelor dig-mal în lungul cursurilor de apă;

Stimularea investițiilor în infrastructura de mediu și conformarea la legislația de mediu: deduceri fiscale pentru achiziția de echipamente destinate protecției mediului; susținerea financiară a investițiilor în domeniul energiilor neconvenționale; extinderea programelor naționale pentru eficiență energetică; stabilirea de mecanisme de compensare a deținătorilor de terenuri declarate site-uri Natura 2000 sau arii protejate;

Cercetare, inovare și educație pentru mediu: stimularea cercetării aplicative în domeniul mediului și schimbărilor climatice; lansarea de proiecte de cercetare și inovare în parteneriat cu institutele de cercetare, prin accesarea fondurilor nerambursabile din programele dedicate protecției mediului, cercetării și inovării de la nivelul Comisiei Europene; dezvoltarea schimburilor de know-how și înalte tehnologii cu celelalte state din Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii; înființarea unei structuri mixte de elaborare și analiză a respectării politicilor de mediu, prin colaborare cu mediul academic și societatea civilă; derularea unor campanii de sensibilizare și educare a cetățenilor și operatorilor economici în problematica protejării mediului.

Reforma reglementărilor și consolidarea instituțională

Ca și în alte domenii, România are o legislație foarte complicată, adesea contradictorie, marcată de suprapuneri, paralelisme și bifurcări ale responsabilității. Pentru a putea fi respectată, legea trebuie să fie simplă și clară iar agențiile de control trebuie să dispună de competențe și resurse precis determinate. Credem că este nevoie de regândirea modului de funcționare a Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice precum și a relațiilor dintre acest minister și instituțiile din subordine. Clarificarea și completarea cadrului legislativ, corelarea cu legislația din domeniile conexe (agricultura, pescuitul, energia și transporturile) sunt esențiale pentru reușita politicilor publice în domeniul mediului și schimbărilor climatice. O asemenea legislație creează nu doar beneficii de mediu ci și condițiile necesare atragerii de investiții durabile în acest domeniu.

Din această perspectivă, **Partidul Național Liberal consideră că este necesară o largă dezbateră publică pe tema mediului și schimbărilor climatice precum și a posibilității de unificare a legislației din acest domeniu sub forma unui *Cod privind Mediul Înconjurător*.**

3.4 INFRASTRUCTURA

3.4.1 Infrastructura de transport

Infrastructura de transport este fundamentală pentru a asigura dezvoltarea unei societăți și economii competitive. Accesibilitatea geografică și mobilitatea persoanelor și a mărfurilor sunt condiționalități pentru creșterea calității vieții prin stimularea creșterii economice și generarea locurilor de muncă. Din nefericire, infrastructura de transport din România se situează în continuare la un nivel scăzut de operaționalizare și siguranță în exploatare comparativ cu sistemul european: aproape 60% din rețeaua rutieră se află într-o stare avansată de degradare, infrastructura feroviară este deteriorată în proporție de 40%, peste 60% fiind deja în perioada scadentă pentru reparații capitale, echipamentele și infrastructurile care deservește transportul naval au un grad de uzură ce depășește 60% iar în domeniul aerian 40% din dotări sunt depășite. În acest context alocarea bugetară necesară pentru dezvoltarea infrastructurii de transport a României este de cca. 2,5% PIB.

Politica națională în domeniul transporturilor trebuie proiectată în contextul strategiei “Europa 2020”, al documentelor “Cartea Albă” și “Cartea Verde”, și mai ales, în contextul politicii de dezvoltare a TEN-T (Rețeaua Transeuropeană de Transport) precum și a politicilor comune privind transporturile (CTP) toate emise de UE. În Programul de dezvoltare 2014-2020 au fost stabilite 9 coridoare europene iar pentru rețeaua TEN-T au fost alocate 26 miliarde euro; teritoriul României va fi străbătut de două coridoare majore – Coridorul Orient/East Mediteranean și Coridorul Rhine/Dunăre.

În viziunea PNL provocarea pentru România rămâne asumarea unor decizii strategice cu privire la dezvoltarea infrastructurii pe tipuri de transport care să asigure o capacitate de transport optimă pentru marfă și călători, protejarea și dezvoltarea infrastructurii actuale, păstrarea calității mediului, rezolvarea problemelor din aglomerările urbane și eliminarea barierelor majore în domeniile cheie.

Obiectivele României pentru domeniul transporturilor sunt legate de eficiența instituțională, simplificarea administrativă, reducerea semnificativă a birocrăției, promovarea legislației privind parteneriatul public privat și privatizarea, mai ales în domeniul serviciilor. Prioritizarea investițiilor în domeniul transporturilor trebuie să se bazeze pe principiul solidarității teritoriale, accesibilității, evitării suprapunerilor și reducerii aglomerației, al liberei circulații a mărfurilor și a persoanelor.

Transportul rutier

Dezvoltarea infrastructurii rutiere este pentru România obiectivul pentru a cărui îndeplinire este nevoie de o nouă abordare ceea ce privește responsabilitatea politică. În acest context principalele acțiuni ce trebuie întreprinse cuprind: racordarea României la rutele de transport europene. PNL susține necesitatea ca principalele coridoare din rețeaua TEN-T Core, respectiv Nădlac – Arad – Sibiu – Pitești – București - Constanța și Oradea - Câmpia Turzii – Târgu Mureș – Iași - Ungheni să fie formate *exclusiv din autostrăzi* și să constituie priorități în ceea ce privește accesarea și alocarea fondurilor, precum și termenele de execuție. În ceea ce privește orientarea volumului de mărfuri din Marea Nordului spre Marea Neagră este necesară dezvoltarea Coridorului IV și implicit dezvoltarea Portului Constanța; se va urmări atât corelarea autostrăzilor și drumurilor naționale cu infrastructură urbană și rurală, precum și dezvoltarea economiei la nivel regional și local cât și integrarea rețelei rutiere cu celelalte moduri de transport în vederea asigurării legăturilor multimodale eficiente; promovarea pachetului legislativ care să stimuleze

transportatorii din mediul privat în vederea utilizării modurilor de transport ecologic și a transportului combinat; eficientizarea activității C.N.A.D.N.R prin stabilirea de criterii de performanță pentru management și personalul angajat; consolidarea legislației referitoare la evaluarea, autorizarea și contractarea lucrărilor de infrastructură rutieră; completarea legislației privind standardele de cost; crearea unei entități public-private care să monitorizeze întreținerea, repararea și reabilitarea infrastructurii rutiere; îmbunătățirea legislației privind transportul rutier și creșterea siguranței rutiere inclusiv prin crearea unui singur corp de control tehnic în trafic; abrogarea reglementărilor actuale privind timbrul de mediu pentru autovehicule și ajustarea modului de calcul al impozitului anual reglementat prin Codul Fiscal în funcție de cilindree și norme de poluare, funcționând după principiul "poluezi mai mult, plătești mai mult, poluezi mai puțin, plătești mai puțin";

Obiective pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului rutier:

1. Finalizarea vechiului Coridor IV Pan European rutier (Axa prioritară 7 TEN-T Core) de importanță vitală pentru conexiunea României cu Europa și implicit pentru economia națională. Acest lucru implică prioritizarea construirii autostrăzii Sibiu – Pitești, finalizarea tronsoanelor aflate încă în lucru precum și modernizarea drumului Constanța-Mangalia la profil de autostradă.
 2. Demararea construcției autostrăzii Unirii Tg. Mureș – Iași – Ungheni.
Demararea construcției autostrăzii Comarnic – Brașov în condiții eficiente și suportabile pentru bugetul României.
 3. Finalizarea fostelor tronsoane de pe autostrada Transilvania.
 4. Realizarea infrastructurii rutiere de la granița de vest până la Calafat, parte a Coridorului Orient/Est -Mediterranean care va lega porturile din nordul Germaniei de Balcani.
 5. Demararea pregătirii proiectului de construcție a autostrăzii București – Ploiești – Buzău – Focșani - Albița
 6. Realizarea conexiunilor dintre autostrăzile A1 și A2 prin realizarea la nivel de autostradă a Centurii de Sud și Nord a Bucureștiului.
 7. Continuarea programului de reabilitare a drumurilor naționale finanțat de B.E.I, F.E.D.R. și P.O.S.T.
 8. Finalizarea variantelor de ocolire: Carei, Săcuieni, Alesd Sud, Stei, Cluj Nord Est, Tg. Mureș, Tg. Jiu, Craiova, Caracal, Brașov, București, Alexandria, Mihăilești, Galați, Tecuci, Bacău, Suceava, Rădăuți.
 9. Asigurarea infrastructurii de acces a principalelor centre economico-industriale Dacia, Ford la rețeaua de infrastructură rutieră europeană.
 10. Consolidarea huburilor regionale: București, Constanța, Timișoara, Suceava, Brașov.
- *Termenele de realizare depind în mod efectiv de doi factori:1) momentul intrării la Guvernare și 2) starea bugetului la momentul preluării Guvernării de la Guvernul precedent. În maxim 60 de zile de la instalare, termenele de realizare vor fi asumate public de către Guvernul PNL

Transportul feroviar

Calea Ferată trebuie să devină prioritatea politicilor în domeniul transporturilor iar finanțarea infrastructurii feroviare trebuie să fie multianuală, astfel încât să fie atractivă pentru operatorii de transport. Rezultatul se va concretiza, pe termen mediu, în transferul a 20% din transportul interurban de persoane și mărfuri pe distanță medie dinspre transportul rutier către transportul feroviar, în acord cu „Cartea Albă a Transporturilor, *Strategia Transporturi 2050*” pentru crearea unui Spațiu unic european al transporturilor. PNL consideră că principalele acțiuni necesare în acest domeniu trebuie formulate în contextul unui plan de dezvoltare pentru următorii 10 ani: ridicarea parametrilor de calitate ai infrastructurii feroviare la standarde europene pentru asigurarea unei viteze adecvate de transport; informatizarea completă a serviciilor aferente transportului de călători și de marfă; extinderea electrificării liniilor de cale ferată în vederea îmbunătățirii calității rețelei feroviare în scopul interconectării cu rețeaua europeană; implementarea sistemului național de dirijare centralizată a traficului feroviar pe teritoriul României cu prioritate pe coridorul IV (a sistemului ERTMS nivel 2) – 2020 ; facilitarea interoperabilității cu rețeaua administrațiilor vecine și sistemul feroviar european; crearea cadrului legislativ pentru modernizarea și reabilitarea stațiilor mari de cale ferată prin utilizare de fonduri

europene, fonduri de la bugetul de stat și parteneriat public-public sau public-privat în scopul transformării acestora în centre de profit; dezvoltarea de terminale intermodale și crearea hub-urilor naționale și regionale; înființarea de centre logistice în principalii poli de dezvoltare economică, în colaborare cu autoritățile locale; eficientizarea CFR Călători în paralel cu majorarea capitalului acestei societăți. Majorarea capitalului va fi folosită pentru modernizări și achiziții de material rulant (rame electrice, automotoare, vagoane, locomotive) astfel încât societatea să asigure siguranță și confort la nivel european pentru publicul călător în contextul liberalizării transportului de călători în traficul feroviar; cooperarea cu autoritățile regionale în vederea realizării unui nou model de contract de servicii publice și de alocare a subvențiilor pentru transportul public de călători; implementarea unui program de politici pentru promovarea drepturilor călătorilor; continuarea restructurării și eficientizării activității societății CFR Marfă. Privatizarea societății în condiții de maximă transparență, prin vânzarea unui pachet majoritar de acțiuni, în acord cu obligațiile asumate de România față de instituțiile financiare internaționale;

Obiective pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului feroviar:

1. Promovarea și implementarea legislației privind standardele de cost la lucrări de infrastructură feroviară, standardizarea contractelor, implementarea și controlul acestora, urmărirea lucrărilor în perioada de garanție și post-garanție;
 2. Finalizarea lucrărilor de reabilitare a infrastructurii feroviare aferente coridorului IV European (Proiectul prioritar 22 Curtici-Simeria-Sighișoara-Brașov-București-Constanța) și demararea lucrărilor de reabilitare a infrastructurii feroviare aferente coridorului IX European (București-Iași-Ungheni);
 3. Conectarea aeroporturilor la infrastructura feroviară pentru crearea hub-urilor naționale (Constanța, București, Suceava, Craiova, Timișoara, Brașov);
 4. Reabilitarea podurilor de cale ferată peste Dunăre (Giurgiu și Cernavodă);
 5. Realizarea infrastructurii rutiere de la granița de vest până la Calafat, parte a coridorului orient/est -mediteranean care va lega porturile din nordul Germaniei de Balcani
 6. Dezvoltarea capacității feroviare în sectorul fluvio-maritim al Portului Constanța cu scopul de a crea un hub regional);
 7. Crearea hub-ului regional București prin modernizarea centurii feroviare a Bucureștiului în concordanță cu proiectele pentru celelalte mijloace de transport din zona metropolitană;
 8. Modernizarea Gării de Nord cu respectarea reglementărilor legale și a acordurilor internaționale;
- *Termenele de realizare depind în mod efectiv de doi factori:1) momentul intrării la Guvernare și 2) starea bugetului la momentul preluării Guvernării de la Guvernul precedent. În maxim 60 de zile de la instalare, termenele de realizare vor fi asumate public de către Guvernul PNL

Transportul naval

Dezvoltarea transportului naval trebuie centrată pe două obiective: revigorarea transportului fluvial în conformitate cu Strategia Dunării și creșterea eficienței transportului maritim prin dezvoltarea portului Constanța astfel încât acesta să atingă potențialul maxim devenind cel de-al treilea port ca mărime și importanță din Europa, hub regional de transfer mărfuri către Orient. Pentru îndeplinirea obiectivelor propuse este necesară corelarea priorităților care privesc transportul naval cu cele din celelalte tipuri de transport în scopul maximizării eficienței investițiilor: asigurarea finanțărilor corespunzătoare pentru continuarea investițiilor aflate în derulare care urmăresc îmbunătățirea și modernizarea infrastructurii portuare și de navigație sau care contribuie la creșterea siguranței transportului naval; reorganizarea prin fuziune a companiilor naționale care administrează domeniile portuare. Reorganizarea Administrației Portului Constanța prin includerea prin fuziune a Administrației Canalelor Navigabile. Reorganizarea Autorității Navale Române prin separarea activității de control de cea de reglementare și armonizarea cu sistemele existente în celelalte țări ale Uniunii Europene; stimularea investitorilor privați pentru a realiza investiții în infrastructura portuară prin parteneriate public-private; elaborarea unui pachet legislativ privind utilizarea domeniului public

portuar, accesul și supravegherea navelor care operează în porturile românești, regimul porturilor fluviale cu trafic scăzut; simplificarea și uniformizarea sistemului de taxe portuare atât pentru armatori, cât și pentru operatorii portuari, în concordanță cu legislația europeană în domeniu; conectarea principalelor porturi fluviale la rețeaua națională de autostrăzi și cale ferată; simplificarea și uniformizarea sistemului de taxe pentru armatori și operatori; încurajarea dezvoltării propulsiei navale pe baza combustibililor cu poluare redusă pentru navele de navigație interioară sau maritim costiere. Promovarea unui program de tip „prima de casare” care să permită dezvoltarea parcului de nave și utilaje portuare; modificarea cadrului legislativ care să asigure atragerea transportului de mărfuri pe căile fluviale și maritime; crearea infrastructurii necesare pentru depozitarea, îmbarcarea și exportul autovehiculelor; Asigurarea reprezentării României în Comisia Dunării, la nivel de conducere.

1. Obiective pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului naval:

2. Modificarea O.U.G. nr. 109/2011 privind Guvernanța corporativă pentru asigurarea unei modalități transparente și nepolitizate de desemnare a consiliilor de administrație a companiilor care administrează domeniul portuar.
3. Terminal RoRo și pentru autoturisme în Portul Constanța Sud (Mol IIIS)
4. Implementarea sistemului port-comunitate, inclusiv de management al traficului;
5. Dublarea liniei C.F. Agigea Ecluză – Constanța Ferry-Boat și sistematizarea punctului de racord Agigea Ecluză.
6. Dezvoltarea capacității feroviare în Portul Constanța Sud Agigea”- Obiect II.b.1 – Dispozitiv feroviar pe Mol 2 S CSCT
7. Transformarea danelor nr. RoRo3 și RoRo4 într-un nou terminal pentru pasageri
8. Construirea unui pasaj rutier denivelat pentru acces la noul terminal Ro-Ro din portul Constanta Sud – Agigea
9. Construirea unui terminal GNL în Portul Constanța
10. Construirea unui pod rutier peste canalul de legătură în zona fluvio-maritimă și racorduri cu rețeaua de drumuri interioară și exterioară Portului Constanța
11. Construcția unui nou terminal de containere la Constanța (III & IVS)

*Termenele de realizare depind în mod efectiv de doi factori:1) momentul intrării la Guvernare și 2) starea bugetului la momentul preluării Guvernării de la Guvernul precedent. În maxim 60 de zile de la instalare, termenele de realizare vor fi asumate public de către Guvernul PNL.

Transportul aerian

În contextul actual obiectivul transformării României într-un hub european a devenit fezabil în măsura în care se va dezvolta infrastructura aeroportuară în scopul atragerii de pasageri și mărfuri. Acest obiectiv trebuie coroborat dezvoltarea a astfel de structuri și la nivel național. Îndeplinirea obiectivelor necesită o îndeplinirea unor condiționalități: definirea și prioritizarea pe termen mediu și lung a investițiilor în infrastructura de aviație; implementarea programelor strategice de dezvoltare aferente aeroporturilor din rețeaua de transport europeană. Dezvoltarea unei rețelei de aeroporturi regionale pornind de la o analiză strategică ce trebuie să definească aeroporturile cele mai viabile din punct de vedere geografic și economic; implementarea programelor anuale de control al calității în domeniul securității aviației civile, de către Autoritatea Aeronautică Civilă Română, precum și implementarea Programului Național de Siguranță a aviației civile; eficientizarea activității operatorului național TAROM în special prin introducerea unui management profesionist, competitiv, bazat pe respectarea criteriilor de performanță; scoaterea la vânzare a unui pachet de acțiuni, de maxim 20% din capitalul Companiei Aeroporturi București, pentru atragerea la bugetul Ministerului Transporturilor a unor sume de bani necesare finanțării programelor de dezvoltare, concomitent cu menținerea controlului decizional al acestei companii; crearea cadrului legal pe intermodalitate (cadrul legal pentru administrarea în comun / pe aceeași suprafață de teren / pe teritoriul mai multor unități administrativ teritoriale în vederea realizării investițiilor și administrării infrastructurilor de transport); dezvoltarea aviației ușoare, în corelare

cu programele naționale de dezvoltare turistică a României;

Obiective pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului aerian:

1. Continuarea implementării programelor strategice de dezvoltare aferente aeroporturilor cuprinse în rețeaua centrală de transport (core network) europeană (TEN-T), respectiv, Compania Națională Aeroporturi București, Aeroportul Internațional Traian Vuia – Timișoara, precum și aeroportul internațional M. Kogălniceanu Constanța;
 2. Finanțarea funcționării și menținerii în standardele de siguranță și securitate a Aeroportului Internațional Mihail Kogălniceanu Constanța și a Aeroportului Internațional Henri Coandă-București, datorită operării mixte, civil/militare, în acord cu Strategia de Securitate Națională;
 3. Realizarea pe termen mediu a nodurilor intermodale, cu precădere la aeroporturile din București, Cluj, Constanța, Suceava, Timișoara.
- *Termenele de realizare depind în mod efectiv de doi factori: 1) momentul intrării la Guvernare și 2) starea bugetului la momentul preluării Guvernării de la Guvernul precedent. În maxim 60 de zile de la instalare, termenele de realizare vor fi asumate public de către Guvernul PNL

Transportul subteran – Metroul

Dezvoltarea rețelei de metrou trebuie să fie corelată cu cerința unui transport integrat solicitat de nevoia de mobilitate a pasagerilor din Municipiul București cât și al celor din județele limitrofe. Prin numărul mare de pasageri transportat și prin criteriile de precizie în funcționare impuse de tipul sistemului de transport, metroul trebuie să devină referința pentru stabilirea graficelor de transport de suprafață și cheia eficientizării transportului urban în București. Îndeplinirea obiectivelor de mobilitate și eficiență va fi posibilă prin: eficientizarea activității Autorității Metropolitane de Transport București prin armonizarea tuturor tipurilor de transport și crearea unui program de transport integrat; extinderea rețelei de metrou și transferarea traficului de suprafață către transportul subteran pentru reducerea poluării urbane; dezvoltarea rețelei Metrorex și transferul la Primăria Generală a Municipiului București.

Obiective pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului subteran:

1. Implementarea și finalizarea Proiectului Inelul Feroviar București în transportul intermodal de călători (CFR Călători, Metrorex și RATB);
2. Finalizarea magistralei M 4 Gara de Nord – Gara Progresul;
3. Finalizarea magistralei M5 Drumul Taberei – Pantelimon pe secțiunea Drumul Taberei Unveritate; urgentarea finalizării tronsonului Râul Doamnei – Eroilor cu stația și depoul Valea Ialomiței și a Secțiunii Universitate – Pantelimon pentru care a fost semnat acordul de împrumut cu BEI;
4. Demararea lucrărilor la MAGISTRALA FERVIARĂ 6 București – Otopeni
5. Pregătirea lucrărilor pentru linii de metrou viitoare executate în parteneriat public-privat: Linia 7 (Șoseaua Alexandriei, Rahova, Pța Unirii, Moșilor, Obor, Colentina, Voluntari – 31 km); Linia 4 (Laminorului, Gara Progresu, Tronson Gara de Nord – Gara Progresul- 15 km).

Un obiectiv special pentru domeniul transporturilor îl reprezintă promovarea intensivă a sistemelor de transport inteligente (ITS). Acestea urmăresc înglobarea ansamblului tehnologiilor pentru facilitarea interacțiunii directe dintre mijloacele de transport și infrastructură. Dezvoltarea acestor tehnologii reprezintă pasul înainte către preluarea de date, organizarea, analiza, utilizarea și transmiterea acestora în scopul optimizării transportului și în consecință a creșterii eficienței sistemelor de transport.

3.4.2. Infrastructura construită

Evoluția sectorului construcțiilor reflectă îndeaproape starea economiei. Realitatea arată că acest domeniu nu s-a redresat după șocul crizei economice: contribuția la formarea PIB a atins minimul ultimilor șapte ani în anul 2014 (7,3% față de 10,8 în anul 2008), cifra de afaceri din construcții s-a diminuat cu 26% în aceeași perioadă, numărul de firme este mai mic cu aproape un sfert la fel ca și numărul de salariați iar decalajul dintre salariul mediu net pe economie și cel din construcții s-a adâncit (fiind cu cca. 390 lei mai redus). Volumului lucrărilor de construcții a scăzut în anul 2014 cu cca. 10 % față de aceeași perioadă a anului anterior. Într-o perioadă în care România are nevoie de investiții masive în toată infrastructura sectorul construcțiilor a fost mai neglijat ca niciodată.

În viziunea PNL sectorul construcțiilor trebuie să fie promovat ca unul prioritar, de antrenare a economiei românești.

Politicele publice din domeniul construcțiilor trebuie să țină seama în mod simultan de comportamentul eventualilor beneficiari, de costurile constructorilor și de structura de producție a producătorilor. Plecând de la această abordare este nevoie de o ierarhizare a deciziilor care să sprijine investițiile în infrastructura construită: **fluidizarea și eficientizarea întregului proces de investiții în construcții; promovarea parteneriatului public-privat; diversificarea schemelor de sprijin fiscal pentru finanțarea infrastructurii construite simultan cu creșterea gradului de fiscalizare al domeniului;**

Fluidizarea și eficientizarea întregului proces de investiții în construcții

Este necesară eliminarea dificultăților existente la nivelul fiecărei etape a activității de construcții prin colaborarea între autoritățile de reglementare, administrațiile publice, asociațiile profesionale și ceilalți factori interesați: simplificarea procedurilor de avizare a proiectelor de construcții prin înființarea unui birou unic de emitere a certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construire și a unei platforme online conținând ansamblul documentelor legale necesare procedurilor de achiziție publică; îmbunătățirea legislației achizițiilor publice cu integrarea modificărilor date de noua Directivă referitoare la achizițiile publice; adaptarea standardelor și normativelor la exigentele Uniunii Europene și standardizarea cerințelor tehnice ale Autoritatilor Contractante prin clarificarea procedurilor de execuție a contractelor; realizarea unui portal conținând potențialii contractori, firmele de consultanță și registrul experților; simplificarea procedurilor de aprobare plăților și introducerea plăților electronice; creșterea capacității administrative a autorităților cu responsabilități în reglementare;

Dezvoltarea parteneriatelor public-private - PPP

Este necesară, în primul rând, o reformă în domeniul reglementărilor referitoare la PPP prin consultare publică, transparentă, atât cu investitorii privați, cât și cu autoritățile administrației publice (locale și centrale) și oficialii europeni. În plus, parteneriatul cu mediul privat trebuie să includă: transformarea programelor de investiții în programe multianuale; centralizarea, actualizarea și selectarea proiectelor prezentate ca eligibile pentru a fi dezvoltate în PPP la nivel central sau local într-un portofoliu integrat de proiecte. La nivelul fiecărui minister vor fi stabilite proiectele de investiții și vor fi afișate în mod transparent și ușor accesibil pe site-urile acestora valoarea, termenul de realizare, sursa de finanțare și a condițiile tehnice ale proiectelor; modificarea criteriilor de atribuire a contractelor în cadrul procedurilor de achiziție, în sensul renunțării la atribuirea contractelor după criteriul celei mai bune oferte doar din punct de vedere financiar și includerea experienței companiei în criteriile de achiziție; creșterea gradului de

supraveghere a pieței față de materiale contrafăcute sau care nu corespund calității cerute în construcții; promovarea în parteneriat a învățământului dual corespunzător meseriilor specifice domeniului construcțiilor;

Diversificarea schemelor de sprijin pentru firmele din domeniul construcțiilor

Sectorul construcțiilor are nevoie de revigorare iar soluțiile disponibile sunt atât de natură fiscală cât și de natură administrativă: regândirea impozitului pe clădiri pentru a putea permite reducerea impozitelor datorate pentru clădirile de birouri și a păstra nivelul actual pentru locuințe. Diferențierea impozitului trebuie făcută în funcție de folosință și nu de proprietar (spații comerciale versus locuințe, nu proprietar persoană fizică versus persoană juridică); creșterea accesului la creditare pentru companiile din construcții și dezvoltarea de programe specifice în acest sens, complementare programului Prima Casă. Ajustarea programelor existente la momentul actual (Prima Casă, programul de construcții de locuințe ANL) corespunzător solicitărilor experților din mediul privat; introducerea criteriilor de bună practică în procedurile de achiziții publice în scopul creșterii accesibilității IMM la lucrări publice; îmbunătățirea măsurilor de stimulare a angajatorilor în vederea păstrării și creării de noi locuri de muncă în domeniul construcțiilor; aplicarea taxării inverse pentru dezvoltatorii imobiliari;

3.5 NOUA ECONOMIE

3.5.1 O nouă politică industrială

Politica industrială trebuie privită ca un ansamblu de politici publice corelate și orientate către dezvoltare economică. În România nici unul dintre documentele de politică industrială elaborate până în prezent nu a fost construit unitar și nici monitorizat, în principal din cauza multitudinii de instituții cu competențe în acest domeniu dar și din cauza erorii de a considera că o politică industrială înseamnă cu necesitate intervenția statului pe piață.

PNL consideră că România are nevoie de o nouă Politică industrială pentru care obiectivul central este creșterea competitivității economiei românești.

Pentru ca economia României să treacă de la stadiul actual de economie complementară cu economiile statelor membre ale UE la stadiul de economie competitivă cu acestea este nevoie ca obiectivele politicii industriale să fie susținute de politici liberale și să se pună în practică printr-un mix de măsuri verticale și orizontale. România trebuie să abandoneze treptat avantajul competitiv al salariilor mai mici și să concureze în spațiul european și global prin produse și servicii inovative, competitive ca preț și calitate. Resursele de care dispune România sunt utilizate în prezent la un nivel sub-optim. Măsurile privind competitivitatea vizează înlăturarea principalelor obstacole în calea dezvoltării și stimularea unor acțiuni concertate ale mediului privat, statului și societății în ansamblu.

Îmbunătățirea cadrului legislativ și instituțional. Cadrul legislativ existent implică o serie de îmbunătățiri care să simplifice și să clarifice cadrul de acțiune al actorilor economici. Reducerea poverii fiscalității și a parafiscalității asupra companiilor reprezintă o direcție de acțiune importantă. Schimbările legislative trebuie să fie rezultatul unei comunicări reale cu mediul privat; Structura instituțională a statului trebuie configurată astfel încât să răspundă unor nevoi reale și să acopere funcțiile vitale ale unui proces de Guvernare eficient. Reducerea nivelului de birocrație al

administrației publice reprezintă o altă prioritate; Predictibilitatea deciziilor Guvernului la nivelul mediului de afaceri va spori încrederea investitorilor români și străini în mediul de afaceri autohton; evaluarea trans-sectorială a efectelor unor măsuri adoptate de Guvern va permite acțiuni coordonate în sensul atingerii unor obiective majore.

Extinderea sferei parteneriatelor public-private. Este nevoie de instituționalizarea consultărilor între mediul public și cel privat, la nivel central și local pe teme precum industria, cercetare-dezvoltare, anticiparea nevoilor de pregătire profesională, politici europene s.a. Statul trebuie să joace rolul de catalizator în constituirea clusterelor și poliilor de competitivitate, ca instrumente de stimulare a concentrărilor economice și de specializare inteligentă.

Asigurarea suportului pentru o dezvoltare susținută. Comportamentul anticipativ pentru termen lung în economie și ajustarea corespunzătoare a sistemului de educație; racordarea schemelor de formare profesională la realitățile economice, cercetarea, dezvoltarea și inovarea trebuie să constituie baza progresului prin asigurarea finanțării corespunzătoare a acestor activități, încurajarea IMM inovative, stimularea asocierilor între companii, universități și institute de cercetare; creativitatea este considerată ca un factor de dezvoltare atât prin stimularea industriilor creative, cât și ca un important catalizator al creșterii valorii adăugate în industrii precum îmbrăcăminte, încălțăminte și mobilă. Infrastructura de transport, energetică, rețelele de utilități constituie importanți factori de influență asupra competitivității. Antreprenoriatul reprezintă principala metodă de a transforma inițiativa și creativitatea în valoare adăugată. În vederea creșterii numărului de companii raportat la populație și a aportului IMM la valoarea adăugată din economie principalele instrumente sunt educația pentru antreprenoriat și accesul la finanțare.

Specializarea inteligentă. Specializarea inteligentă implică definirea acelor sectoare care, prin infrastructura, tradiția și resursele existente pot performa la nivel de vârf într-o economie globalizată. Această politică este și un bun instrument de diminuare a disparităților regionale. Este imperios necesară coordonarea între strategiile de export, politicile publice privind facilitățile fiscale și obiectivele de specializare.

Industria

Cea mai importantă contribuție la creșterea PIB în anul 2013, comparativ cu anul 2012, a avut-o industria (+2,3%), cu o pondere de 30,0% la formarea PIB și al cărei volum de activitate s-a majorat cu 8,1%. Structura investițiilor pe activități ale economiei naționale, în anul 2013, arată astfel: 41,7% au fost atrase de industrie; 38,1% de comerț și servicii; 13,7% de construcții; 4,8% de agricultură și 1,7% de alte ramuri. În perioada crizei financiare, deși a înregistrat scăderi, industria și-a dovedit capacitatea de revigorare rapidă și a contribuit semnificativ la crearea de locuri de muncă. Privind din perspectiva europeană, în România lucrează 3.86% din totalul angajaților în industria procesatoare europeană, însă ei generează doar 0.86% din cifra de afaceri și 0.8% din valoarea adăugată ale acestui sector. Nivelul scăzut de salarizare rămâne, în medie, principalul atu al competitivității românești, o capcană care determină migrarea talentelor și demotivează tinerii în căutarea unei cariere să aleaga sectorul industrial.

Obiectivele privind industria românească vizează atât o creștere a volumului producției, cât și o îmbunătățire a indicatorilor privind valoarea adăugată, tinzând spre media europeană:

- creșterea complexității producției intraramura pentru toate industriile;
- creșterea ponderii producției high-technology și medium-high-technology în total producție industrială și în exporturi;
- creșterea salariului mediu în industrie ca urmare a creșterii productivității muncii;

- concentrarea strategiilor de export pe industriile cu cel mai bun potențial și adecvarea instrumentelor de abordare a piețelor externe în funcție de particularitățile globale ale fiecărei industrii.

Pentru îndeplinirea obiectivelor propuse pentru creșterea competitivității industriale sunt necesare intervenții atât la nivel instituțional-administrativ și financiar cât și în ceea ce privește relația de colaborare cu mediul de afaceri.

Cadrul instituțional trebuie să aibă în vedere eliminarea disfuncționalităților și crearea unui mediu propice dezvoltării. Este necesar să fie elaborate strategii de dezvoltare pe termen mediu și lung pentru fiecare lanț de valoare adăugată în contextul creșterii rolului polilor de competitivitate, clusterelor și asociațiilor patronale și profesionale. Va fi consolidat departamentul specializat din Ministerul Economiei cu personal dedicat fiecărei industrii/lanț de valoare adăugată. Ministerul Economiei trebuie să aibă rolul de coordonator al unor grupuri de lucru permanente care să gestioneze tematica fiecărei industrii și să asigure comunicarea cu autoritățile locale, alte ministere implicate în anumite proiecte, autorități europene. În ceea ce privește cadrul administrativ este nevoie de reducerea rapidă a birocrăției, generalizarea transmiterii raportărilor online, corelarea raportărilor solicitate de diferite instituții, minimizarea efortului administrativ al companiilor în relația cu statul. Din punctul de vedere al administrației locale aceasta nu trebuie să se rezume doar la a derula proiecte de infrastructură, ci trebuie să își asume un rol proactiv în crearea de structuri dedicate dezvoltării economice locale și consilierii potențialilor investitori români și străini precum și în promovarea industriei locale și a oportunităților de investiții în regiune/județ/localitate. Comunicare industrie-instituții publice trebuie facilitată pentru informarea industriilor privind reglementări naționale și europene, oportunități de dezvoltare, legislație în dezbatere publică. Autoritățile trebuie să refacă structura de informare cu privire la industrii/lanțuri de valoare adăugată începând cu Atlasul Economic al României. De asemenea este necesară crearea unui corp de experți pe lângă Ministerul Economiei (Institut de prognoză industrială) pentru a oferi servicii de consultanță instituției; acest corp va fi autofinanțat parțial prin activitatea pe care o prestează pentru industrie – consultanță, etc.

Cadrul legislativ. Propunerile privind cadrul legislativ vizează atât legislația generală, mai ales cea fiscală și legată de mediul de afaceri, dar și legi specifice fiecărei industrii. Adecvarea reglementărilor contabile privind provizioane, deductibilități și diverse tratamente contabile la particularitățile anumitor industrii constituie o necesitate specifică acestui sector. Mediul de afaceri industrial este în principal afectat de imperfecțiunile sau inexistența unor acte normative precum: Legislația insolvenței și disciplina financiară deoarece reglementările trebuie să dea siguranța partenerilor de afaceri ca insolvența nu poate reprezenta un instrument pentru a evita plata furnizorilor. La rândul său statul însuși trebuie să devină un partener de afaceri disciplinat care își respecta scadențele și termenele contractuale; supravegherea pieței în ceea ce privește produsele contrafăcute și/sau cu parametrii neconformi cu specificațiile de pe eticheta care distorsionează mediul concurențial. Statul trebuie să identifice soluții pentru îndeplinirea acestei funcții.

Cadrul economico-financiar. Mediul de afaceri trebuie sprijinit pentru crearea unor mecanisme simple și directe care să le permită accesul la finanțare: diversificarea instrumentelor de garantare pentru obținerea scrisorilor de garanție pentru participarea la licitații interne și internaționale; extinderea garanțiilor Guvernamentale pentru credite destinate investițiilor în capacități de producție; simplificarea procedurilor de accesare a fondurilor europene și reducerea termenelor de evaluare și decontare; accesul prioritar firmelor producătoare la fondurile alocate formării

continue și încurajarea companiilor specializate în activități de instruire care nu dețin baza tehnică necesară; promovarea de programe cu rol de coagulare a structurilor asociative de afaceri; menținerea pragului de 200.000 de euro reprezentând 100% din cheltuieli pentru subvențiile de tip minimis; susținerea (alături de Franța și alte state ale UE) creșterii pragurilor de ajutoare impuse de Comisia Europeană (maxim 200.000 de euro în prezent), industriile mondiale fiind subvenționate cu sume mult mai mari; simplificarea procesului de recuperare a TVA-ului pentru investițiile mari, de peste 1 mil. euro – controlul trebuie făcut ulterior recuperării – întrucât în prezent se frânează industria prin blocarea resurselor, deoarece returnarea poate dura și 1 an.

Inovarea. Nevoia de inovare în industria românească este una reală și conștientizată la nivelul tuturor ramurilor, fie acestea low-tech sau high-tech. Nevoii de a integra rezultatele cercetării în producție i se adaugă și necesitatea îmbunătățiri design-ului produselor. Trebuie făcută diferențierea între faza cercetării precomerciale și etapa comercială fiecare dintre acestea necesitând instrumente de finanțare separate. Un prim obiectiv solicitat de către mediul de afaceri este educația pentru cercetare-dezvoltare care urmărește introducerea obligativității din partea studenților de a participa la un program de cercetare pe perioada studiilor și înființarea de programe de master sau programe post-universitare (professional scheme), managementul activității CDI, marketingul serviciilor CDI. Este necesară susținerea înființării de noi companii specializate în CDI, instituirea unui fond de tipul venture capital, constituit în parteneriat public-privat pentru finanțarea proiectelor de cercetare-dezvoltare cu aplicabilitate în industrie. Se vor promova structurile de excelență care sunt un instrument important pentru realizarea legăturii dintre cercetare și industrie și al parteneriatului public-privat. Drepturi de proprietate intelectuală reprezintă prioritate în contextul nevoii de inovare promovându-se inițiative care să sprijine brevetarea și internaționalizarea acestora.

Resurse umane. Problematika resurselor umane pentru industria procesatoare constituie o preocupare reală pentru toate ramurile. Lipsa corelării programei din educație generează dificultăți pentru companii în procesul de recrutare, costuri suplimentare cu formarea profesională a angajaților și nu în ultimul rând, o productivitate redusă a muncii. Calificarea personalului calificat pentru industrie impune: definirea programelor școlare și universitare prin consultarea periodică cu industriile; înscrierea în COR a profesiilor neincluse încă și definirea schemelor de formare profesională și certificare; colaborarea dintre industrie și universități/ sistem preuniversitar, optimizarea raportului educație teoretică/practică profesională; adaptarea programelor de educație la particularitățile economice locale și regionale; promovarea învățământului dual;

Stabilirea priorităților de dezvoltare în domeniul industrial se va face pornind de la sectoarele cheie identificate atât în Strategia de Export a României cât și în Strategia națională de cercetare dezvoltare: mijloace de transport și componente, construcții de mașini echipamente, tehnologia informației și comunicațiilor, produse agro-alimentare inclusiv specializarea pe agricultura bio și organică, mobilă și produse din lemn cu valoare adăugată mare și cu focalizare pe design original, confecții, încălțăminte bazată pe design original și branduri românești, servicii profesionale și industrii creative design, audio-vizual, servicii de antrepriză și montaj, publicitate, reclamă, C&D, jocuri și divertisment, mase plastice, produse din cauciuc produse farmaceutice, cooperatie, meșteșuguri cu focalizare design și turism rural, inclusiv ca vector promotional, servicii logistice și activități de reexport prin import, procesare, asamblare și distribuție externă, produse, echipamente și tehnologii și servicii din domeniul energiilor regenerabile, protecției mediului și combaterii schimbărilor climatice (low carbon), domeniul multi-sectorial al specializărilor inteligente pe lanțurile valorice europene și mondiale.

În ceea ce privește baza industrială a României este nevoie de o dezbatere în urma căreia să se decidă oportunitatea identificării structurii critice industriale față de care statul trebuie să își exercite drepturile, similar cu infrastructura majoră din sectorul energetic. În ceea ce privește structura de cercetare trebuie identificate activele care trebuie prezervate de către statul român indiferent de forma de proprietate (ex. platforma seismică - S.C. Eurotest S.A. , instalația de testare a turbinelor hidraulice – UCM Reșița etc.).

O atenție deosebită se va acorda sprijinirii industriilor care au bazin de resurse intern, de care depind în aval IMM-uri ce produc valoarea adăugată ridicată sau au piață așa cum este industria maselor plastice, sau pot reface părți relevante din lanțurile valorice. În acest context trebuie analizat modul de funcționare al regimului concesiunilor miniere.

Comerțul exterior

Programul de Guvernare PNL își propune folosirea comerțului exterior și în special a exportului pentru: crearea de instrumente și stimulente pentru încurajarea competiției și competitivității pe piață; utilizarea eficientă a capitalurilor și forței de muncă, facilitarea diseminării de cunoștințe și inducerea inovării; asigurarea de noi locuri de muncă și obținerea de venituri salariale mai mari, în contextul în care executivul UE estimează că în perioada următoare se pot crea cca. 14 milioane de locuri de muncă ca urmare a creșterii exporturilor europene pe terțe piețe, în timp ce în absența activității de comerț exterior, nivelul veniturilor la nivel european ar fi cu cca. 7-8% mai scăzut, iar rata șomajului ar crește cu cca. 18%. Pornind de la acestea, PNL consideră că principalele direcții de acțiune care se impun în perioada următoare sunt: regândirea structurii de coordonare a activității de comerț exterior, în cadrul unui minister complex al economiei, alături de alte activități de care este legată, cum ar fi politica industrială și de competitivitate, politica de investiții, atât în ce privește atragerea de investiții străine cât și promovarea investițiilor românești în țară și în străinătate, monitorizarea mediului de afaceri și propunerea de măsuri care să-l facă atractiv atât pentru oamenii de afaceri români cât și cei din străinătate; elaborarea de programe de promovare a exportului, de internaționalizare a afacerilor firmelor românești, participarea activă a României la elaborarea politicii comerciale comune a UE, pregătirea și organizarea acțiunilor interGuvernamentale de cooperare economică internațională, coordonarea activității rețelei externe de diplomatie economică în cadrul ambasadelor și consulatelor generale ale României în străinătate; redimensionarea rețelei externe de diplomatie comercial-economică în concordanță cu prioritățile strategice stabilite pe termen scurt, mediu și lung; înființarea unei Agenții de tip TPO (Organizație pentru Promovarea Comerțului) folosind experiența altor țări din UE (Marea Britanie, Franța, Italia, Spania, Austria, Polonia, etc), care în conformitate cu ultimele tendințe europene să concentreze atât activitatea de promovare a exportului cât și cea de atragere a investițiilor străine. Menirea acestei instituții, aflată în coordonarea ministerului de resort, ar fi să transpună în practică strategiile și programele Guvernamentale din domeniile respective, oferind mediului de afaceri și servicii plătite care ar putea acoperi parțial cheltuielile de funcționare; Consolidarea activității de promovare a exporturilor prin dinamizarea și structurarea dialogului cu mediul de afaceri, demararea unui proces de consolidare a colaborării instituționale cu reprezentanții Camerelor de comerț și industrie, (națională, județene, bilaterale), a Asociațiilor de exportatori, precum și a altor forme asociative constituite în domeniul comerțului exterior; descentralizarea activității de promovare a exportului, sprijinirea instituțiilor județene și din regiunile de dezvoltare pentru atragerea în activitatea de export a producătorilor mici și mijlocii, promovarea produselor locale tradiționale pe piețele externe, lărgirea bazei participanților la târguri și expoziții internaționale, precum și la misiuni economice în străinătate, indiferent de asocierea operatorilor economici respectivi la

patronate sau alte forme asociative; reevaluarea rolului și funcționării Consiliului de Export ca instituție reprezentativă a Parteneriatului Public Privat, creșterea rolului acestuia în promovarea exportului prin diversificarea instrumentelor folosite, evitându-se alocarea majorității fondurilor numai participării subvenționate la târguri și expoziții internaționale sau misiuni economice. Antrenarea la activitatea Consiliului de Export a unui număr cât mai mare de reprezentanți ai mediului de afaceri, potențiali exportatori de mărfuri și servicii, prin înființarea unor Secțiuni ale acestui Consiliu în principalele Regiuni de dezvoltare, în cadrul procesului de descentralizare a activității de promovare a exportului.

Un obiectiv de maximă importanță pentru România îl reprezintă pregătirea Președinției Române a Consiliului UE din anul 2019 pentru care este necesară o consultare inter-instituțională în vederea stabilirii priorităților naționale ce vor putea fi incluse pe agenda de lucru .

3.5.2 Tehnologia informației și comunicațiile

Guvernul României trebuie să se bazeze pe tehnologia informației și comunicațiilor (IT&C) pentru a reporni motorul economiei, pentru a crea noi locuri de muncă și pentru a stopa emigrația specialiștilor din domeniu. În acest context, politicile Guvernamentale de promovare și susținere a dezvoltării internetului în România trebuie să aibă în vedere faptul că internetul ar trebui să rămână o rețea de rețele unică, deschisă, liberă și nefragmentată, care să se supună aceluiași legi și norme care se aplică și în alte domenii ale vieții noastre cotidiene. Guvernanța acestuia ar trebui să se bazeze pe un model de Guvernanță multilaterală favorabil incluziunii, transparent și responsabil, fără a aduce atingere niciunei intervenții de reglementare care ar putea fi efectuată în vederea atingerii obiectivelor de interes public identificate, cum ar fi asigurarea respectării drepturilor omului, a libertăților fundamentale și a valorilor democratice, precum și a diversității lingvistice și culturale și luarea în calcul a persoanelor vulnerabile. O arhitectură sigură, securizată, stabilă și reziliența reprezintă baza încrederii utilizatorilor de internet.

Stabilirea cadrului de consolidare a domeniului tehnologiei informației este primul obiectiv prioritar în contextul în care România are cea mai scăzută rată de acoperire a internetului din UE, cu un indice de doar 39,9%. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: orientarea României pe termen mediu și lung către creșterea ratei de acoperire a internetului (de la 40% la cel puțin 60% în următorii 3 ani); asigurarea accesului la informație obiectivă și neutră prin obligarea furnizorilor de servicii și/sau de rețele de comunicații electronice de a garanta neutralitatea internetului și prin simplificarea procedurilor și autorizațiilor necesare pentru instalarea elementelor de infrastructură de comunicații electronice pentru furnizorii privați; definirea clară a obligațiilor ce le revin atât instituțiilor statului cu responsabilități în domeniul securității cibernetice, cât și persoanelor juridice de drept public deținătoare de infrastructuri critice cibernetice; diversificarea infrastructurii de bază, precum punctele de schimb de internet la nivel local și capacitatea de transmisie, în cadrul căruia toate resursele ar trebui să fie accesibile în același fel, indiferent de locația utilizatorului și a furnizorului prin care se poate consolida robustețea internetului; sprijinirea și întărirea rolului comunității tehnice (operatori, furnizori și specialiști în domeniul tehnologiei informației) în asigurarea încrederii cetățenilor în comunicațiile bazate pe IP și a rezilienței criptosistemelor; atragerea sectorului privat în proiectele Guvernamentale și integrarea investițiilor deja existente ale sectorului privat în proiectele Guvernamentale (centre de competență software, licențe software, proprietate intelectuală, capacități disponibile în DataCenter-e fizice deja existente/certificate, etc.); elaborarea, aprobarea și implementarea rapidă a unei legi a serviciului garantat, similar celorlalte state membre ale UE;

elaborarea politicilor privind achizițiile în domeniul tehnologiei informației și asigurarea calității în implementarea sistemelor informatice Guvernamentale urmărindu-se: eliminarea chetuielilor bugetare nejustificate prin implementarea unui sistem eficace de gestiune la zi a echipamentelor și programelor de calculator deja achiziționate care să permită susținerea și adaptarea la restructurările administrative, definirea unui set minimal de criterii de selectare a furnizorilor și de apreciere a performanței achizițiilor viitoare și implementarea legislației privind parteneriatele public-privat împreună cu identificarea activităților/serviciilor care vor fi externalizate.

Stabilirea cadrului de consolidare a domeniului comunicațiilor. Creșterea digitalizării sectoarelor și serviciilor publice trebuie să devină o prioritate Guvernamentală astfel încât să inducă eficiență și eficacitate economică, precum și apariția unui număr semnificativ de locuri de muncă. Trecerea la televiziunea digitală terestră constituie, nu numai o obligație asumată de România față de UE, dar și o oportunitate de atragere de noi investiții private. O abordare realistă și competentă a acestui proces poate rezolva rapid situația creată de incapacitatea Guvernului Ponta de a-l gestiona. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: sprijinirea investitorilor interesați în furnizarea serviciilor tip MVNO pe rețelele tuturor operatorilor publici de comunicații electronice, astfel încât serviciile să fie furnizate în condiții de concurență loială și nedistorsionate de alte interese; dezvoltarea rețelelor de comunicații de bandă largă în zone defavorizate pentru creșterea incluziunii sociale și îmbunătățirea accesibilității și disponibilității serviciilor electronice pentru cetățeni; accelerarea procesului de modernizare și implementare a televiziunii digitale terestre - DVB-T2 - cu acoperire națională a programelor publice de televiziune până la data de 17.06.2015, astfel încât România să asigure o acoperire relevantă a teritoriului național (până la 45% din populație și cca. 90% până la finele anului 2016) pentru a răspunde, în limite rezonabile, cerințelor din foaia de parcurs comunitară; elaborarea unei strategii privind transmisiile digitale terestre de radiodifuziune care într-un orizont de timp de 4-5 ani pot fi introduse la nivel național ca urmare a noilor orientări impuse de către forurile internaționale și europene specializate în domeniul radiocomunicațiilor; evaluarea și analiza competitivă și de eficiență financiară în scopul rețehnologizării și modernizării rețelei de radiorelee digitale SDH de mare capacitate cu extindere către posibilități de transport capacități IP, parte a infrastructurii de comunicații a Societății Naționale de Radiocomunicații (SNR), prin care se asigură transportul semnalelor programelor publice de radiodifuziune și televiziune, inclusiv serviciile de linie închiriate pentru diverse părți interesate/clienti și alte servicii de comunicații electronice (telefonie, internet etc.); valorificarea la maximum a spectrului de frecvență eliberat prin trecerea la televiziunea digitală terestră (dividendul digital) care constituie o resursă a statului. Interesul investitorilor pentru trecerea la generația a patra de telefonie mobilă (4G) este deosebit datorită dezvoltării accelerate a internetului mobil; extinderea serviciilor broadband în zonele rurale și integrarea acestor zone în sistemul de e-Guvernare având ca resursă importantă rețeaua Wimax a SNR. SNR va opera sistemul DVB-T pentru transmiterea gratuită și în condiții de calitate superioară a programelor publice de televiziune; întărirea colaborării între sectorul public și cel privat în scopul transpunerii rezultatelor cercetării în bunuri și servicii prin accelerarea reformei sistemului național de cercetare în conformitate cu Spațiul european de cercetare și facilitarea dezvoltării parteneriatelor de tip public-privat.

Promovarea comerțului electronic. În conformitate cu Europa 2020 și Agenda digitală, crearea unui spațiu sigur pentru plățile electronice eficiente, flexibile, competitive și inovatoare reprezintă un element de importanță crucială pentru piața internă a produselor și a serviciilor, având un impact din ce în ce mai mare în contextul mondial actual de trecere de la comerțul fizic la cel electronic. În acest sens, principalul element de politică publică pe care PNL îl are în vedere este: sprijinirea, dezvoltarea accelerată și susținerea politică a comerțului electronic și a operațiilor

de plata electronică, pe baza de card inteligent sau alt instrument de plată electronic, într-un mediu off-line, on-line sau mobil.

Accelerarea implementării politicii e-Guvernare. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: accelerarea proceselor de informatizare a administrației publice centrale și locale și asigurarea structurării și interconectării bazelor de date sectoriale; înființarea la nivelul Guvernului României a Oficiului Național pentru e-Guvernare, în calitate de conducător unic, național și permanent al procesului de implementare a e-Guvernării; evaluarea posibilității de a introduce la nivelul politicii e-Guvernare de soluții digitale și standarde open source, pe fondul inclinației și schimbului de experiență al “administrațiilor europene către partajarea de resurse software pe bază de licențe open source, pentru a reduce costurile ridicate induse de tehnologia informației pe dimensiunea de Guvernare electronică”, în vederea prevenirii blocării Guvernamentale într-o anume tehnologie sau soluție software.

Crearea unei proprietăți intelectuale românești valoroase și autentice. Corporațiile multinaționale au înființat Call Centers regionale, cu mii de angajați, monopolizând practic piața resurselor calificate de muncă. În esență, aceste activități sunt similare cu un “lohn” în IT&C, cu efecte negative constând, în principal, în privarea firmelor românești de IT&C de resursa umană absolut necesară unei dezvoltări durabile. Mai mult, corporațiile multinaționale au solicitat și au primit masive ajutoare de stat, ne-condiționate însă de potențiale transferuri de tehnologie către partea romană. Pe de altă parte, există un proces îndelungat și anevoios de protejare prin licențiere a produselor software. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: identificarea, prin consultări cu sectorul privat, de soluții și măsuri concrete în direcția sporirii competitivității firmelor românești de IT&C; crearea unui fast-track pentru protejarea legală prin licențierea rapidă la nivel internațional a proprietății intelectuale a produselor software românești și a unui cadru în ceea ce privește reglementările fiscale pentru capitalul de risc, fără de care este aproape imposibilă crearea unei industrii de software românești puternice; elaborarea, prin consultări cu sectorul privat, a unor programe pentru poziționarea prioritară a României pe harta planurilor de investiții ale multinaționalelor; reprezentarea, promovarea și protejarea proprietății intelectuale românești.

Deschiderea operării serviciilor IT&C din sectorul public către sectorul privat. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: organizarea de licitații pentru serviciile de IT&C din sectorul public și, conform economiei de piață, transferul către firmele competente și competitive, obținându-se astfel economii substanțiale;

Reformarea ministerului de resort. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: înființarea Secretariatului de Stat pentru Tehnologia Informației în cadrul Ministerului pentru Societatea Informațională (MSI), ordonator secundar de credite, pentru toate proiectele Guvernamentale de tehnologia informației. Secretariatul va lansa programul Government – Cloud prin care se au în vedere: adoptarea graduală a arhitecturilor, tehnologiilor și metodologiilor de cloud, computing, Software ca serviciu(SaaS), Platformă ca serviciu(PaaS), Infrastructură ca serviciu(IaaS) promovând neutralitatea tehnologică și utilizarea standardelor deschise; eliminarea chetuielilor bugetare haotice, achizițiilor redundante; interoperabilitatea sistemelor informatice ale instituțiilor statului și tranzacționalitatea serviciilor oferite cetățeanului contribuind în ultimă instanță la eficacitatea, eficiența și transparența actului de Guvernare în beneficiul cetățeanului, furnizarea serviciilor către cetățean realizându-se într-un mod similar cu cel al utilităților de interes public.

3.5.3 Turismul

Politica PNL pentru turism recunoaște problemele și provocările care stau în fața României ca destinație turistică, aflată în competiție globală la nivel regional și internațional. Politicile prezente în program răspund necesității dezvoltării pe termen lung a industriei turismului din România: creșterea pe baze sustenabile, creșterea veniturilor directe și indirecte; creșterea competitivității și a calității produsului turistic românesc și creșterea accesibilității destinațiilor turistice din România. La orizontul anului 2025 turismul românesc ar putea reprezenta 9% din PIB-ul României, sursă de venituri pentru 18% din populația României, a noua destinație turistică din Europa și locul 20 în Europa TTCl. Aceste ținte ambițioase ar putea fi atinse în condițiile în care turismul va fi definit ca o prioritate și dezvoltat pe 4 direcții principale:

- Restructurarea procesurilor de autorizare și acreditare în turism;
- Aplicarea unei politici de resurse umane în conformitate cu standardele în domeniu;
- Definirea conceptelor generale pentru turism;
- Strategii de promovare personalizată

Autorizarea și acreditarea în turism determină nivelul calitativ al serviciilor turistice. Vom urmări alinierea standardelor și procedurilor de autorizare și acreditare cu cele existente în țările Europei Centrale: introducerea unui sistem de autorizare și acreditare co-participativă și dinamic în care asociațiile și patronatele din turism vor fi invitate să participe direct la procesul de autorizare și acreditare; alinierea criteriilor privind autorizarea și clasificarea la standardele Europei Centrale; introducerea de criterii de calitate inclusiv estetice pentru structurile de primire turistică, destinațiile turistice și zonele de interes turistic.

Resursele umane în turism reprezintă o componentă de baza în creșterea gradului de satisfacție a turiștilor. Consecvenți “principiului breslelor” în politica de formare profesională propunem creșterea gradului de profesionalism a angajaților din turism prin: programe de training orientat către personalul din industria turismului în vederea adaptării la cerințele turismului actual; promovarea de programe de studii pentru pregătirea lucrătorilor și administratorilor din turismul urban și de litoral; înființarea “Colegiului Român de Turism Montan” pentru pregătirea lucrătorilor și administratorilor din turismul montan.

Definirea conceptelor generale pentru turism se referă la formularea criteriilor care definesc “zonele de interes turistic” respectiv de “ecoturism” și care vor beneficia de sprijin.

Zonele de interes turistic vor beneficia de pachete de dezvoltare și promovare specifice în funcție de grad: național, regional sau local. Obiectivul PNL este ca, până în 2020, zonele de interes turistic național să conțină produse turistice competitive la nivel European prin: realizarea de programe de dezvoltare turistică zonală; asigurarea managementului de destinație turistică zonală; consultanță de specialitate la nivel zonal; crearea și promovarea brandului de zona; sprijin pentru implementarea proiectelor din fonduri europene; promovare la nivel internațional, național sau regional; introducerea de criterii estetice la nivel zonal; creșterea gradului de e-business zonal; crearea de clustere zonale și locale.

În ceea ce privește ecoturismul : România are una din cele mai mari suprafețe protejate din Europa, 5,18% din teritoriu. Prin dezvoltarea ecoturismului, cu accent pe Parcurile Naționale și Delta Dunării, dorim ca România să devină prima destinație de ecoturism din Europa prin întocmirea și implementarea proiectelor de management pentru Parcurile Naționale, dezvoltarea accesibilității Parcurilor Naționale și a structurilor de primire turistică la limita teritorială a acestora, implicarea populației locale în administrarea și păstrarea zonelor protejate, promovarea

României ca principală destinație ecoturistică din Europa promovarea de proiecte transfrontaliere pentru conservarea și promovarea turistică a zonelor protejate.

Strategii de promovare personalizate

Turismul de nișă este reprezentat de turismul urban, istoric, cicloturism, de croazieră, educațional, ecumenic. Segmentul turismului de nișă este slab reprezentat în România. PNL dorește dezvoltarea și creșterea în competitivitate a segmentelor de nișă cu rol în creșterea veniturilor indirecte. Segmentele de nișă vor fi adaptate specificului local. Autoritățile locale vor fi implicate în identificarea, dezvoltarea și promovarea segmentelor de nișă în vederea unei dezvoltări turistice zonale sustenabile. De asemenea turismul medical și turismul industrial vor intra în atenția PNL. Pentru promovarea turismului urban se va sprijini introducerea municipiilor București, Iași, Cluj Napoca, Timișoara, Sibiu și Constanța în programele europene de tip “City Break”; se vor sprijini autoritățile locale pentru dezvoltarea sistemelor de informare și orientare turistică și pentru introducerea managementului evenimentelor la nivel local.

În ceea ce privește turismul istoric PNL propune realizarea următoarelor acțiuni și proiecte destinate valorificării turistice a patrimoniului cultural și istoric: sprijinirea candidaturilor pentru “Capitala Culturală Europeană”, elaborarea unui calendar anual local și național conținând festivaluri și evenimente culturale; promovarea “Cetăților fortificate săsești din Transilvania” cu punct de referință Sighișoara ca și a “Cetăților Dacice” cu punct de referință Sarmizegetusa Regia; Cicloturismul care se bucură de o atenție deosebită din partea autorităților europene trebuie să devină un punct de atracție și pentru România prin dezvoltarea infrastructurii de cicloturism în următorii 15 ani în trei etape: prima etapă va consta în construcția de piste pentru cicloturism în interiorul zonelor de interes turistic național în vederea conectării principalelor obiective ale acestor zone; a doua etapă constă în construcția de piste pentru cicloturism de-a lungul principalelor râuri (Mureș, Olt, Siret) precum și segmentul ce revine României din coridorul 6 EuroVelo dedicat Dunării; ultima etapă constă în conectarea pistelor realizate în primele două etape astfel încât România să intre pe harta europeană a cicloturismului. Independent de etapele de mai sus, se va construi o pistă pe traseul Drobeta - Apulum, Drumul Românilor.

Turismul de croazieră se va dezvolta în colaborare cu operatorii din domeniu prin amenajarea a doua terminale de croaziera fluvială la Drobeta Turnu Severin și la Giurgiu. În primul caz se va urmări promovarea zonelor Băile Herculane, Valea Cernei și Cheile Dunării, în cel de-al doilea caz, București și împrejurimi; creșterea importanței portului Constanța ca punct de reper pentru croazierele din Marea Neagră. creșterea ofertei turistice în cadrul zonei de interes turistic național Constanța-Mamaia și prin acțiuni de lobby în cadrul marilor companii de croaziere.

Turismul ecumenic oferă la rândul său oportunități pentru țara noastră, tradițiile ortodoxiei romane fiind de interes pe piața italiană și spaniolă. De asemenea, piața germană este sensibilă la vizitarea patrimoniului ecumenic în cadrul circuitelor la nivel regional.

Turismul educațional are ca obiectiv sensibilizarea generației tinere față de cunoașterea României și a tradițiilor românești. În acest sens, în colaborare cu Ministerul Educației și cu autoritățile locale, vom susține programul “Descoperă România” care va cuprinde: amplasarea în fiecare sală de clasă din România a hărții “România – Țara Turismului”; asistență pentru autoritățile locale din invatamant în vederea realizării unui program de excursii locale și regionale pentru elevi; sprijin pentru dotarea fiecărei autoritati locale județene cu un autocar de pasageri funcționând în regim de “shuttle bus” între gara principală și destinațiile turistice locale, în sezon și în regim de “transport elevi” pentru excursii locale și regionale, în extra sezon.

Turismul pe litoral va promova profilele deja orientate ale unora dintre stațiunile de pe litoralul Mării Negre – ex. Mamaia stațiune premium orientată spre divertisment și evenimente. În același timp va fi nevoie de sprijin pentru realizarea investițiilor turistice din stațiunea Mamaia în

conformitate cu propunerile prevăzute în Master Planul pentru Turism, realizarea de proiecte integrate pentru stațiunile Olimp, Neptun, Jupiter, Cap Aurora, Venus și Saturn și promovarea acestora în mediile investiționale. Pentru Eforie Nord, Eforie Sud și Techirghiol va fi utilă realizarea unui “triunghi” de spa și wellness. Se va evalua modul în care localitățile 2 Mai și Vama Veche își vor putea păstra caracterul de zone rustice și se va sprijini decizia locală în acest sens. De asemenea se vor sprijini investițiile în stațiuni turistice noi în zonele 23 August și Corbu.

Turismul montan pentru care există deja realizate o serie de investiții trebuie să capete o scară mai mare prin finanțarea proiectului “Bucegi Arena” al cărui obiectiv este crearea celui mai mare domeniu turistic alpin din Europa de Est. Proiectul cuprinde dezvoltarea zonei alpine a Munților Bucegi pe trei direcții: Bucegi Activ, Bucegi Leisure și Bucegi Spa& Wellness. De asemenea este de dorit ca stațiunea Poiana Brasov să devină o stațiune premium orientată spre turism de excelență.

Având în vedere importanța infrastructurii montane va fi necesară finanțarea proiectului “Reabilitarea zonei alpine din România” prin care se urmărește construirea sau reabilitarea a 33 de cabane și 21 de refugii montane, a 250 km de poteci alpine și a sistemului de orientare aferent. O dezvoltare deosebită o va putea avea potențialul turistic din zona Valea Bâlii din Masivul Făgăraș pentru care este necesar a fi sprijinite autorităților locale în dezvoltarea orașelor cu potențial de tip baza de plecare.

Delta Dunării trebuie promovată ca destinație de ecoturism având potențialul de a deveni destinația numărul 1 din Europa. Pentru aceasta este nevoie de o abordare pe două direcții: Dezvoltarea potențialului turistic al Deltei Dunării se va face pe două direcții: Tulcea – Sulina și Jurilovca – Sfântu Gheorghe – Murghiol. Alături de promovarea brandului “Delta Dunării” a criteriilor estetice pentru structurile de cazare și a mijloacele de transport turistice va fi nevoie și de programe de reconversie a populației locale, în special a generației tinere, cu accent spre dezvoltarea ecoturismului

Agroturismul și turismul rural reprezintă o șansă pentru dezvoltarea fermelor specializate turismul rural fiind legat de promovarea tradițiilor locale. În acest domeniu se vor promova măsuri de asistență pentru crearea, înregistrarea și protejarea brand-urilor locale și pentru promovarea produselor tradiționale.

Finanțarea proiectelor în turism trebuie să fie diversificată. Fondurile europene, parteneriatele public-private și concesiunile în vederea atragerii de investiții constituie motoare pentru dezvoltarea industriei turismului din România. În privința fondurilor europene, deși programele operaționale au fost definitivare există posibilitatea finanțării unor proiecte care să sprijine reabilitarea, conservarea și introducerea în circuitul turistic a patrimoniului istoric, cultural și natural, dezvoltarea infrastructurii turistice, dezvoltarea și sprijinirea IMM-urilor din turism, creșterea calității leadership-ului și a pregătirii personalului din turism, promovarea internă și externă a brandului turistic național și a brandurilor zonale. În ceea ce privește parteneriatul Public – Privat se pot promova o serie de investiții în infrastructură rutieră cu impact turistic (DN 7C – Transfăgărașan, DN 67C – Transalpina, DN 12C – Cheile Bicazului) sau în unele stațiuni cu potențial (Sinaia – Cota 1400 – Cota 2000 și Moeciu de Sus – Padina, ambele din cadrul proiectului “Bucegi Arena”). Concesiuni pot fi o altă metodă pentru atragerea de capital atât pentru dezvoltarea de noi stațiuni turistice , cât și pentru reabilitarea celor existente.

3.5.4 Industriile creative

Forța economică a industriilor creative este ridicată în România acestea înregistrând 10,5% din totalul salariaților, 22,2% din numărul total de firme, 12,6% din exporturile totale în anul 2012. Firmele și numărul de salariați din industriile creative au fost afectați de criza economică. În perioada 2008-2012, numărul de firme s-a diminuat cu 15%. Creșterea a fost reluată în anul 2012, numărul de firme majorându-se cu peste 5%. În anul 2012, erau cu 12,45% mai puțini angajați decât în anul 2008. Cu toate acestea, din anul 2010 trendul este de creștere. Deși impactul crizei s-a resimțit și la nivelul cifrei de afaceri, firmele au sesizat oportunitățile de afaceri. Drept urmare, cifra de afaceri din anul 2012, de 98,9 mld. lei, a fost cu aproape 5 mld. lei mai mare decât în anul 2008. Volumul exporturilor directe s-a majorat constant în perioada 2008-2012. Exporturile sunt cu aproape 51% mai mari în anul 2012 decât în anul 2008 și se ridică la 15,7 mld. lei.

România trebuie să urmeze inițiativele CE care a propus în septembrie 2014 reducerea poverilor fiscale pentru companiile mici care contribuie semnificativ la industriile creative, introducerea unui sistem european pentru protejarea drepturilor de autor și reducerea traficului de produse contrafăcute, promovarea rețelelor și transferul de bune practici la nivel european, facilitarea accesului la finanțare pentru firmele cu profil creativ și acordarea de fonduri pentru educație și formare.

În viziunea PNL, prin valorificarea potențialului creativ, România va deveni un hub european al industriilor creative. Prin dezvoltarea industriilor creative și eliminarea barierelor din fața competitivității inovării naționale, până în anul 2020, România își va diminua decalajul față de celelalte state membre ale UE.

Stabilirea cadrului de consolidare a industriilor creative este primul obiectiv prioritar în contextul în care: fără o legislație de bază predictibilă și completă în ceea ce privește industriile creative, România nu poate exploata întregul potențial al acestei ramuri. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: modificarea Clasificării Ocupațiilor din România, astfel încât ocupațiile specifice zonei industriilor creative să fie recunoscute ca atare; alinierea CAEN-ului românesc la cel european în domeniul industriilor creative; consolidarea predictibilității legislației în domeniu.

Stimularea inițiativelor și investițiilor în domeniul industriilor creative prin facilitarea creării de clustere creative. Avantajele creării clusterelor sunt aplicabile și în domeniile creative, întrucât acestea pot crește cifra de afaceri prin oferirea de produse comune, pot apăra mai bine interesele reciproce bazate pe principii durabile și competitive și pot reduce considerabil costurile individuale ale fiecărei societăți din rețea. Faptul că joacă un rol decisiv în creșterea standardelor de viață atât în rândul locuitorilor, cât și al organismelor de administrare completează beneficiile pe care clusterelor le aduc în sectoarele creative. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: elaborarea unui sistem unificat de indicatori care să monitorizeze crearea și funcționarea grupărilor; promovarea ideii de cluster creativ.

Încurajarea formării unei generații tinere de antreprenori creativi, capabili să dezvolte afaceri profitabile și să contribuie la dezvoltarea industriilor creative. Românii excelează în creativitate, dar decidenții politici înțeleg prea puțin importanța economică a acestor industrii și capacitatea lor de a genera locuri de muncă și bunăstare în România. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: crearea unui program național destinat încurajării și stimulării înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii ce desfășoară activități creative, în principal implementarea în România a invențiilor brevetate; încurajarea schimbului de

experiență dintre tinerii antreprenori din domeniul industriilor creative și alte domenii; crearea unui cadru prin care să se reglementeze finanțarea proiectelor de invenții, printr-un fond de investiții;

Promovarea industriilor creative atât pe plan national, cât și internațional. Promovarea trebuie să țină cont de faptul că soluțiile generice sunt ineficiente, întrucât fiecare sector industrial necesită soluții specifice pentru a face față provocărilor mediului concurențial, aflat în continuă schimbare. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: crearea unui brand sectorial pentru aceste industrii, extinderea cooperării internaționale prin participarea la programe și proiecte transfrontaliere.

Implicarea în formarea capitalului uman, dezvoltarea unui sistem de învățământ performant care să încurajeze creativitatea. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: promovarea învățământului dual în ciclul preuniversitar, care să îmbine în mod creativ teoria cu practica; dezvoltarea unui segment universitar format din facultățile în care se acumulează masiv competențe specifice industriilor creative, susținându-se astfel în mod real specializarea într-un domeniu creativ; încurajarea educației continue, având ca scop adaptarea la nevoile pieței muncii și asigurarea eficienței în fața creșterii competiției în plan regional și internațional.

Reformarea ministerului de resort. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: înființarea Departamentului Sectorial pentru Industree Creative în cadrul Ministerului Economiei, Comerțului și Turismului, responsabil cu definirea standardelor, strategiilor și politicilor în industriile creative, prin crearea unei platforme online pentru monitorizarea tranzacțiilor atât materiale, cât și imateriale, economice și neeconomice realizate între firmele ce derulează activități creative; monitorizarea teritorială a dinamicii pieței specifice industriilor creative; încurajarea creării asociațiilor patronale și a dialogului public-privat pe domeniile creative.

3.5.5 Economia circulară

În ultimii 25 de ani s-a vorbit prea puțin despre rolul economiei circulare. În România sunt peste 2.700 de firme cu activitate în domeniul colectării, tratării și eliminării deșeurilor, al activităților de recuperare a materialelor reciclabile și al activităților și serviciilor de decontaminare. Numărul de firme a crescut semnificativ cu 28,6% în perioada 2008-2013, ceea ce dovedește potențialul economiei circulare inclusiv în perioade economice mai puțin favorabile. Numărul mediu al salariaților s-a ridicat la peste 50.000 de persoane în anul 2013. Diferențe semnificative între România și UE sunt înregistrate în modul de tratare al deșeurilor: 97% din volumul total al deșeurilor ajung la gropile de gunoi, față de 33% media UE. România are obligația de a închide treptat, până în anul 2017, depozitele de deșeuri neconforme Tratatului de Aderare al României la UE. Europa 2020 prevede transferul către o economie circulară. Totodată, CE a adoptat, în anul 2014, o propunere legislativă pentru revizuirea țintelor de colectare și reciclare. Legislația este deficitară atât în ceea ce privește colectarea selectivă, cât și în ceea ce privește deșeurile provenind din ambalaje și de la vehiculele scoase din uz.

În viziunea PNL aplicarea principiilor economiei circulare nu ține doar de concilierea economiei cu mediul înconjurător, ci mai ales de revitalizarea bazei industriale și a creșterii competitivității românești.

Stabilirea cadrului de consolidare a economiei circulare. Fără o strategie coerentă în ceea ce privește economia circulară și cu o funcție de control slabă, România nu poate exploata întregul potențial al acestei ramuri, inclusiv de creștere a competitivității economiei. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: modificarea Legii nr. 101/2006 privind salubritatea localităților prin clarificarea statutului juridic al deșeurii municipale pentru a se face o diferențiere clară între deținătorul legal și proprietarul deșeurii; restrângerea drepturilor autorității locale doar pentru deșeurile municipale și asimilabile generate de persoane fizice și asupra deșeurilor menajere generate de operatorii economici; reglementarea modului de operare al companiilor de salubritate prin negocierea de contracte în competiție cu toți colecții autorizați atunci când este vorba de deșeurile reciclabile și/sau industriale de la operatorii economici; corelarea terminologiei cu Codul fiscal; aplicarea principiului european conform căruia „poluatorul plătește” deoarece subvenționarea de către primării a serviciului de salubritate nu îi stimulează pe cetățeni să se implice în procesul economiei circulare; schimbarea abordării “producerii de deșuri” la consumatorul casnic deoarece, în prezent, taxarea se face pe persoană ceea ce face să lipsească interesul populației pentru sortarea/reciclarea deșeurilor. Modificarea sistemului de taxare din taxarea pe persoană în taxarea pe cantitatea de deșeu menajer produsă ar crește cantitatea de deșeu ce ajunge în sistem pentru a fi reciclată; descentralizarea deciziei privind taxarea serviciului pentru salubritate, dezvoltarea unui mecanism de stimulare a sortării și vânzării deșeurilor de către firmele de salubritate prin introducerea unui sistem de penalizare financiară la groapa de gunoi, în condițiile menținerii de către firme a unui nivel ridicat de deșuri reciclabile depozitate; creșterea progresivă a taxei de depozitare de la gropile de gunoi după o schemă pe termen lung corelată cu nivelul creșterii ratelor de reciclare a materialelor, astfel încât cetățenii să nu repercuteze eventuale șocuri de tarife ale serviciilor de salubritate. Ideea de bază rămâne ca serviciile de salubritate să poată compensa pierderile din taxele de depozitare la gropile de gunoi cu încasările din deșeurile oferite companiilor de management al deșeurilor, fără a fi nevoite să crească tarifele față de utilizatorii serviciului; consolidarea funcției de control a Gărzii de Mediu, Consiliului Concurenței, etc. pentru a evita practici de dumping din partea unor jucători internaționali; utilizarea resurselor Fondului pentru Mediu pentru creșterea infrastructurii și calității colectării separate; încurajarea/obligarea instituțiilor statului să achiziționeze pe cât posibil servicii în loc de produse astfel încât costurile de întreținere/eficientizare să fie mutate în sarcina agenților economici, aceștia fiind responsabilizați să utilizeze materii și produse de calitate superioară cu un ciclu de viață mai lung, iar recuperarea deșeurilor revenind de asemenea agenților economici, aceștia fiind motivați să le valorifice în cel mai avantajos mod pentru a-și crește rentabilitatea economică.

Accelerarea creșterii know-how-ului și a transferului tehnologic pentru economia circulară. Lipsa de informare a jucătorilor din industrie a dus la neatingerea creșterii potențiale. De multe ori, mișcările inerțiale din domeniu au fost dublate de lipsa de reacție a administrațiilor publice locale, ratându-se astfel oportunități de piață. Pentru a putea dezvolta politici sectoriale în acest domeniu, este nevoie de o sistematizare a modului în care sunt dezvoltate politicile industriale din economia circulară. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: alocarea a 25% din veniturile AFM pentru stimularea economiei circulare, de exemplu pentru finanțarea administrațiilor publice locale pentru dezvoltarea de infrastructuri locale de colectare separate; introducerea cât mai urgentă a unui sistem informatic de trasabilitate a deșeurilor din momentul generării până la valorificare/reciclare și eliminare, finanțarea fiind deja asigurată prin POS MEDIU; modificarea legislației pentru autorizare, astfel încât să existe un sistem unitar de reglementare a tuturor activităților din domeniul protecției mediului, în special cele din tratarea, valorificarea/reciclarea și eliminarea deșeurilor; clarificarea modului de raportare

statistică a deșeurilor. Există semnale din piață că pe lanțul de colectare, reciclare, valorificare, deșeurile nu sunt corect clasificate de exemplu la punctele REMAT se raportează colectare deșeu din construcții dar în realitate este deșeu de tipul jantelor din aluminiu.

Crearea de locuri de muncă în economia circulară. România ar putea crea peste 30.000 de noi locuri de munca dacă ar implementa în totalitate legislația europeană privind managementul deșeurilor. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: redeschiderea industriilor locale prin folosirea materiilor prime reciclate (e.g. Romcarbon, Stirom); scheme de minimis pentru companiile care creează locuri de muncă în domeniul economiei circulare;

Implicarea statului în dezvoltarea economiei circulare. Până în prezent, statul român nu a avut un rol proactiv în acest domeniu. De cele mai multe ori, jucătorii din piață au venit cu propuneri e.g. legea salubrității, iar Guvernării nu au făcut altceva decât să transpună aceste propuneri în acte normative. Lipsa acestei implicări coerente a dus la derapaje în piață, accentuându-se anumite tendințe de monopol, în special în zona administrație publică locală – firme de salubritate. Deși domeniul poate fi sprijinit de stat, nu a fost aplicată încă nicio strategie. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: crearea cadrului legal pentru inițierea de PFI (Private Financed Investments) necesare pentru acoperirea nevoilor de finanțare a administrației publice locale în fazele inițiale ale PPP-urilor – formă complementară a PPP-urilor; reglementarea strictă a activității firmelor de transfer de responsabilitate (cotele de reciclare a companiilor) – descentralizate de la Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor pentru prevenirea raportărilor false; includerea obligatorie în cadrul proceselor de achiziție publică a criteriului de sustenabilitate (amprentă ecologică, eco design, materiale cradle-to-cradle etc.); stabilirea de către administrația publică locală pentru firmele de salubritate a unui program special pentru adunarea reciclabilelor, separate de celelalte deșeuri ude; clarificarea problemei definirii aliajelor – în Codul Fiscal se aplică taxarea inversă pentru deșeuri, însă unii operatori beneficiază de derogare de la Ministerul Economiei Comerțului și Turismului pentru vinderea de aliaje cărora se aplică TVA. S-a ajuns ca în industrie să nu mai existe deșeuri oficial. Pe facturi apare doar termenul de „lingouri” pentru care se aplica TVA, care ulterior este fraudată; aplicarea scutirii de plată a TVA în vamă pentru produsele extracomunitare cărora li se aplica taxarea inversă pe teritoriul național. România este printre ultimele țări din UE care menține TVA, iar în acest mod ar facilita importul de deșeuri din Serbia, Moldova, Ucraina, Egipt, etc., făcând industria competitivă; introducerea unui sistem de garanții financiare conform legislației europene pentru responsabilitatea de mediu a poluatorului (completarea OUG nr. 68/2007 privind răspunderea de mediu); anularea planurilor de gestiune a deșeurilor de la nivel regional și local și respectarea unuia singur la nivel național, în așa fel încât să poată fi stabilite reguli naționale privind trasabilitatea și respectarea rețelei naționale și europene privind tratarea și valorificarea/reciclarea sau eliminarea deșeurilor prin modificarea Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor; introducerea unei formule de calcul pentru tarifele minime privind responsabilitatea producătorului pe fluxurile de ambalaj, DEEE-uri, baterii, ulei uzat și anvelope; legiferarea Răspunderii Extinse a Producătorului prin care producătorul care pune un anumit produs pe piață trebuie să aibă obligativitatea de a furniza o strategie de a ceea ce trebuie făcut cu respectivul produs la încheierea ciclului său de viață.

Elaborarea de politici educaționale și de cercetare-dezvoltare pentru dezvoltarea economiei circulare. „Educația ecologică și de protecție a mediului” a fost introdusă în programa școlară abia în 2007 ca materie opțională, pentru învățământul preșcolar, primar și gimnazial. Conștientizarea realizării unei sortări corecte a deșeurilor reciclabile produse în gospodării și importanța acestor acțiuni atât pentru mediu, cât și pentru dezvoltarea durabilă a comunităților, a fost lăsată în

sarcina ONG-urilor și a companiilor private, cu o implicare minimală din partea administrațiilor publice locale și centrale. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: conștientizarea consumatorului și lansarea unui discurs public care să explice în termeni simpli importanța sortării, reciclării, valorificării deșeurilor; modificarea curriculei pentru educație ecologică și de protecție a mediului, astfel încât să se pună un accent mai mare pe reciclarea deșeurilor, sortarea diferențiată, modalitatea de depozitare a deșeurilor; introducerea obligativității parteneriatelor dintre școli și administrațiile publice locale (cele care decid modul în care se va desfășura sortarea deșeurilor și reciclarea acestora), astfel încât curricula națională să se suprapună peste nevoile administrației publice locale și ale comunității locale; elaborarea de ghiduri locale de bune practici de către inspectoratele județene de învățământ în deplină colaborare și acord cu administrația publică locală astfel încât selectarea deșeurilor și reciclarea acestora să fie eficientă; sprijinirea administrației publice locale în angajarea de experți în domeniul protecției mediului ce pot colabora atât cu inspectoratele județene de învățământ, cât și cu ONG-urile și societățile comerciale implicate în campanii de sortare diferențiată și reciclare a deșeurilor; sprijinirea dezvoltării de programe naționale și internaționale prin care școlile să fie implicate în procesul de selectare diferențiată a deșeurilor reciclabile, prin educarea elevilor în această direcție; dezvoltarea unui Hub de cercetare on-line al universităților/companiilor/fundațiilor în domeniul economiei circulare și apropierea lor de *Platforma Circular Economy 100* în vederea creșterii capacității de know-how; crearea unei echipe multisectoriale în domeniul economiei circulare în cadrul Ministerului Economiei, Comerțului și Turismului în parteneriat cu Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor care să lucreze în parteneriat cu *Platforma Circular Economy 100*.

Reformarea ministerului de resort. Majoritatea societăților care desfășoară activități în sectoarele de colectare, reciclare și valorificare a deșeurilor încă nu au suficiente date cu privire la regulamentele europene, nu sunt lămurite cum se aplică și poate că majoritatea nici nu le cunosc. În acest sens, principalul element de politică publică pe care PNL îl are în vedere este: înființarea unui centru de informare în domeniul economiei circulare pe lângă Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor.

3.5.6 Industria mass-media

Libertatea presei este o valoare intrinsecă democrației și un drept constituțional intangibil. Credem că jurnalistul trebuie să scrie fără constrângeri, iar ceea ce scrie și se publică, trebuie să fie rezultatul conștiinței și convingerilor sale profesionale. Credem că orice formă de cenzură sau influențare nelegitimă a jurnalistului afectează libertatea presei, ca valoare și drept. Presa noastră suferă din cauza dificultăților economice. Cele mai multe dintre ziarele de calitate, atât cele naționale (rămase), cât și cele locale, precum și majoritatea televiziunilor de știri, sunt operațiuni media neprofitabile, având o situație economică fără perspective. Existența unei prese neprofitabile privită ca industrie, dar care totuși exercită influență asupra opiniei publice, poate crea distorsiuni în acuratețea informației și dezbateră publică de opinii. Combinarea unor cauze interne și externe au condus la această situație. Dintre cauzele interne putem enumera: o piață de publicitate mică (în jur de 15 Euro per capita, de 3-4 ori mai mică decât în alte țări din Europa de Est redusă dramatic de la 540 mil Euro în 2008 la 305 mil Euro în 2013); o piață puternic distorsionată de prezența unor produse media artificiale, întreținute de patroni din diverse rațiuni, sau mai grav pentru negocieri în afaceri de altă natură. Starea economică proastă și aplicarea treptată a unor soluții paleative au obligat industria să-și creeze mijloace de subzistență. Acestea au făcut presa extrem de vulnerabilă și de dependentă, au pervertit jurnalismul și standardele sale

elementare. Pentru presa tipărită, aflată în starea cea mai precară (deși produce cel mai consistent serviciu public de informare și combate cel mai eficient analfabetismul secundar), cea mai mare problemă este distribuția (transportul și dispariția punctelor de vânzare). Realitatea arată că nu există structuri profesionale sau de industrie credibile. O cauză (și deopotrivă efect) pentru starea actuală, este plecarea investitorilor străini.

Alte probleme apărute în România sunt comune cu ceea ce se întâmplă la nivel global: modelele de afaceri tradiționale (bazate preponderent pe venituri din publicitate) pentru mass media nu mai sunt valabile; publicitarii au în acest moment la îndemână și alte variante pentru transmiterea mesajelor de marketing care ocolesc mass media (presa cotidiană a pierdut aproape total mica publicitate, în favoarea site-urilor specializate).

Obiective pentru revigorarea industriei mass-media:

- Consolidarea presei scrise și îmbunătățirea condițiilor de distribuție, mai ales în mediul rural;
- Accesul presei locale la piața de publicitate prin măsurarea audiențelor;
- Depolitizarea și revigorarea audio-vizualului public (mai ales TVR);
- Promovarea investițiilor autohtone;
- Readucerea investitorilor străini în România.

Sprrijin pentru consolidarea infrastructurii și promovării: accesarea fondurilor europene sau subvenționarea studiilor de măsurare a audienței (BRAT, SATI, ARMA), în special pentru ziarele, revistele, stațiile locale de radio și televiziune, pentru că multe dintre instituțiile media de dimensiuni mici și mijlocii nu își permit plata acestor cotizații/ contribuții, ceea ce le elimină din competiția de pe piața convențională de publicitate;

Reglementări privind creșterea competitivității și stimularea asocierii: În cazul licitațiilor, ar exista astfel o unitate de măsură (preț per mia de cititori), plus cifre auditate și recunoscute de întreaga industrie media; obligarea publicării informațiilor referitoare la licitațiile publice în mai mult de un cotidian și în presa locală din regiunea respectivă; rediscutarea legii audiovizualului, inclusiv a modului în care se aleg membrii CNA; recunoașterea unor instituții de drept privat ca instituții de utilitate publică, apte să devină astfel interlocutor și partener pentru decizii privitoare la industria media; lista poate fi deschisă cu BRAT (Biroul român pentru auditarea tirajelor, care îi cuprinde pe toți jucătorii reprezentativi din presa scrisă și din piața de publicitate), ARMA (Asociația română pentru media audio-vizual), Patronatul Presei, AJR (Asociația jurnaliștilor români), IAA România (International Advertising Association Romania); de exemplu, s-ar putea stipula prin lege ca reprezentantul unei asociații de preaă să propună macar un membru în componența Consiliului Național al Audiovizualului; identificarea unei soluții legislative eficiente pentru combaterea furtului intelectual pe Internet.

Televiziunea Română reprezintă un subiect special. Această instituție trebuie să reprezinte prin modelul ei de finanțare o soluție pentru un jurnalism echilibrat și mai ales pentru abordarea unor categorii de subiecte puțin prezente în zona privată. În situația actuală, TVR supraviețuiește cu greu și fără un canal de știri fără unul cultural și fără o producție proprie consistentă (seriale TV, documentare etc.) TVR nu pare a avea multe de oferit. Însă, în contextul economic actual al jurnalismului românesc, o televiziune publică poate fi o formulă viabilă dacă instituția este restructurată (canale, operații de producție, depolitizare, etc). Se impune elaborarea unui Plan de Salvare a TVR. Ne asumăm modificarea Legii privind serviciile publice de radio și TV, lege depășită și ineficientă, care a condus printre altele la o mare instabilitate instituțională, management defectuos, corupție și îndatorare.

Priorități ale PNL pe termen scurt și mediu pentru susținerea Noii Economii

- prevenirea declanșării procedurii de *infringement* prin transpunerea de urgență a directivelor pendinte;
- amendarea legislației în special în vederea armonizării;
- atragerea sectorului privat în proiectele Guvernamentale și integrarea investițiilor deja existente ale sectorului privat în proiectele guvernamentale în domeniul tehnologiei informației;
- restructurarea și eficientizarea Companiei Naționale Poșta Română;
- înființarea Oficiului Național pentru e-Guvernare;
- înființarea Secretariatului de Stat pentru Tehnologia Informației în cadrul Ministerului pentru Societatea Informațională;
- lansarea programului Government – Cloud;
- crearea unui program național destinat încurajării și stimulării înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii ce desfășoară activități creative;
- crearea unui cadru prin care să se reglementeze finanțarea proiectelor de invenții, printr-un fond de investiții;
- înființarea Departamentului Sectorial pentru Industrii Creative în cadrul Ministerului Economiei Comerțului și Turismului;
- introducerea sistemului informatic de trasabilitate a deșeurilor din momentul generării până la valorificare/reciclare și, respectiv, eliminare;
- dezvoltarea unui Hub de cercetare on-line al universităților/companiilor/fundațiilor în domeniul economiei circulare;
- redeschiderea industriilor locale prin folosirea materiilor prime reciclate (Romcarbon, Stiom);
- înființarea unui centru de informare în domeniul economiei circulare pe lângă Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor.

4. MEDIUL DE AFACERI ȘI PIAȚA MUNCII

4.1 Întreprinderile mici și mijlocii și turismul

IMM-urile reprezintă 99,6% din numărul total de întreprinderi din România în anul 2014. Cu toate acestea, avem cel mai mic număr de IMM-uri raportat la numărul de locuitori: 22 de IMM-uri la o mie de locuitori, față de media UE de 42 de IMM/1.000 de locuitori în anul 2012. Aproape un IMM din 4 desfășoară activități de comerț cu ridicata și cu amănuntul. IMM-urile angajează 2,8 milioane persoane, adică 67,2% din totalul salariaților în anul 2014, realizează 35,5% din cifra de afaceri totală generată de întreprinderile cu activitate principală de industrie, construcții, comerț și servicii de piață și generează un volum de 7,6% din totalul exporturilor întreprinderilor în anul 2013. Totuși valoarea adăugată brută generată de IMM-urile românești este de trei ori mai mică decât media europeană.

România are nevoie de o clasă mijlocie puternică, iar pentru aceasta sectorul întreprinderilor mici și mijlocii trebuie să fie bine dezvoltat. Trebuie stimulat spiritul antreprenorial create condiții pentru a ușura intrarea în piață a companiilor mici, sprijin pentru creșterea și dezvoltarea lor după intrarea în piață. Întreprinderile mici și mijlocii pot fi soluția pentru dezvoltarea sectoarelor în care România are cel mai mare potențial neexploatat în acest moment: agricultura și industria alimentară, turismul, IT, educație și servicii medicale private și nu numai.

PNL consideră că politicile publice în domeniul IMM-urilor vor trebui elaborate având în centrul atenției antreprenorul recunoscând astfel rolul pe care acesta îl are în dezvoltarea economică și socială a țării noastre. Politicile publice în domeniul IMM vor fi orientate către: adoptarea de măsuri pentru crearea unui mediu de afaceri favorabil, relansarea procesului investițional, reducerea fiscalității și îmbunătățirea Codului fiscal și a Codului de procedură fiscală.

Asigurarea unui mediu de afaceri favorabil și prietenos: continuarea procesului de simplificare a procedurilor administrative, cu reducerea cu cel puțin 10% a numărului de autorizații, avize, licențe și permise pentru agenții economici; reducerea cu minimum 25% a numărului de plăți fiscale pentru întreprinzători, care în România este cel mai ridicat din UE; includerea în noul Cod fiscal de prevederi stimulative pentru înființarea și creșterea performanțelor IMM-urilor; aplicarea celor 3 componente ale reglementării inteligente la nivel național; consultarea periodică și sistematică a organizațiilor reprezentative ale IMM-urilor; evaluarea periodică a rezultatelor implementării noilor reglementări; publicarea în mod centralizat și actualizare permanentă a informațiilor privind toate programele și măsurile de susținere aplicabile IMM-urilor, inclusiv cele finanțate din fonduri structurale;

Relansarea procesului investițional: operaționalizarea fondurilor speciale pentru IMM-uri, similare cu cele din U.E (Fonduri de seed-capital pentru sprijinirea înființării de noi microîntreprinderi de către tineri, Fonduri de micro-granturi și micro-credite pentru dezvoltarea meșteșugurilor și serviciilor în mediul rural, Fonduri cu capital de risc pentru finanțarea IMM-urilor/start-up-urilor inovative și a proiectelor din industriile de vârf, alimentate cel puțin parțial din fondurile europene și cele de la bugetul statului); îmbunătățirea cadrului legal privind stimularea investițiilor și schemele de ajutor de stat, cu reducerea criteriilor de acordare pentru a le face mai accesibile IMM-urilor; recapitalizarea Fondului de Garantare a Creditelor pentru IMM (FNGCIMM) și a Fondului Român de Contragarantare (FRC) și perfecționarea legislației privind regimul garanțiilor, în vederea creșterii atractivității lor pentru IMM-uri și bănci; capitalizarea CEC Bank pentru susținerea IMM-urilor sau a programelor speciale de creditare a micilor întreprinzători; instituirea, potrivit practicii europene, a mediatorului de credite pentru IMM-uri; Creșterea implicării autorităților publice centrale și locale în dezvoltarea parcurilor industriale și tehnologice, incubatoarelor de afaceri, clusterelor, precum și a unei infrastructuri de afaceri adecvate; suplimentarea bugetului „Programului pentru dezvoltarea abilităților intreprenoriale în rândul tinerilor și facilitarea accesului lor la finanțare (START)”; Susținerea distribuției și comercializării produselor IMM-urilor; stimularea creării de locuri de muncă în sectorul privat, prin adoptarea de măsuri de stimulare a înființării de noi locuri de muncă, de ocupare a persoanelor defavorizate și de creștere a productivității muncii și continuarea flexibilizării pieței muncii din România; îmbunătățirea absorbției fondurilor structurale prin respectarea strictă a termenelor de finanțare prevăzute în contracte, garantarea creditelor bancare necesare cofinanțării beneficiarilor proiectelor finanțate din fonduri structurale; creșterea accesului IMM-urilor la achizițiile publice prin obligativitatea împărțirii obiectului achiziției în loturi mai mici pentru a fi accesibile IMM-urilor, simplificarea birocrăției pentru IMM-uri și a procedurii acordării de avansuri, etc.; îmbunătățirea legislației privind PARTENERIATUL PUBLIC-PRIVAT, în vederea reducerii plafoanelor stabilite de dispozițiile legale, pentru a le face operaționale pentru întreprinzătorii din România, inclusiv pentru IMM-uri.

Reducerea fiscalității și îmbunătățirea Codului fiscal și a Codului de procedură fiscal: îmbunătățirea reglementărilor privind scutirea impozitului pe profitul reinvestit; reglementarea principiului “in dubio contra fiscum”, cu aplicarea interpretării cele mai favorabile contribuabilului, pentru ca acesta să nu fie sancționat pentru imperfecțiunile cadrului normativ;

4.2 Privatizare, piața de capital și achizițiile publice

Privatizarea rămâne un instrument de îmbunătățire a eficienței economice și de creștere a competitivității. În prezent cele aproximativ 650 de companii de stat generează numai în jur de 10% din PIB. Această situație duce la o cheltuială ineficientă a resurselor statului și implicit la poziționarea României pe ultimul loc în Europa în ceea ce privește eficiența cheltuielilor. Gradul de ocupare a forței de muncă în România nu a crescut în mod semnificativ în ultimul deceniu, deși am asistat la o creștere economică generalizată. Această situație este cauzată de întârzierea și lipsa de eficiență a reformării sectorului de stat. Astfel, deși creșterea economică a produs locuri de muncă, închiderea întreprinderilor ineficiente de stat a dus la pierderea, cu aproximație, a aceluiași număr de locuri de muncă. Cu cât vom întârzia reforma sectorului de stat, cu atât mai mult va fi frânată creșterea reală a locurilor de muncă. Este necesară reformarea rapidă a sectorului de stat pentru a elibera capitalurile administrate în mod ineficient, astfel încât să putem crea valoare adăugată reală în economie: stabilirea unor criterii clare și transparente pentru a determina dacă o întreprindere de stat ar trebui să rămână în proprietatea statului, să fie privatizată sau subvenționată în eventualitatea neclarității deciziei politice; privatizarea întreprinderilor ce nu pot rămâne viabile pe termen mediu fără injecții puternice de capital pentru reînnoirea activelor; continuarea eforturilor de listare pe bursă a companiilor ce vor rămâne în portofoliul statului (Romgaz, Transgaz, Transelectrica și Nuclearelectrica) pentru a atrage capital, a crește gradul de transparență și a întări responsabilizarea decidenților; Introducerea de clauze în contractul de privatizare astfel încât, în cazul falimentelor, statul să aibă drept de preemțiune la cumpărarea companiilor privatizate; retragerea statului din domeniile non-strategice prin privatizarea sau închiderea companiilor – în prezent, statul deține o cotă majoritară în companii ce activează în 66% din sectoarele economiei; eficientizarea prin management privat și parteneriate obținute prin privatizări parțiale ale firmelor de stat; consolidarea și clarificarea atribuțiilor Agenției Naționale pentru Resurse Minerale - capacitatea administrativă a instituției trebuie corelată cu volumul și complexitatea activităților industriei.

Piața de capital

Instaurarea unei adevărate economii de piață în România este condiționată de dezvoltarea piețelor bursiere de capital și de mărfuri. Bursa trebuie să depășească faza sa artizanală actuală și să devină componentă esențială a finanțării, investiții și schimbului. Experiența țărilor avansate în domeniu ilustrează însă ca o piață bursieră nu se poate construi limitat la cadrul național. Lichiditatea necesară, vitală din punct de vedere al atractivității și veridicității prețurilor formate, nu se poate asigura decât cu participarea consistentă a investitorilor străini. Aceasta presupune însă: active de calitate; reguli congruente (ideal similare) cu cele internaționale; instituții solide de infrastructură (de tranzacționare și de post-tranzacționare); acces ușor, rapid, prietenos și nediscriminatoriu al participanților străini, atât în cazul investiții, cât și al desinvestirii. Ultimile trei condiții, fiind de natură instituțională, presupun implicarea statului. În aceasta ordine de idei, legislația națională primară și – mai ales – cea secundară urmează a fi pe deplin și rapid compatibilizată cu cea europeană. Organisme vitale care nu mai pot fi constituite sau suportate integral de către mediul privat se vor capitaliza temporar și de urgență prin implicarea statului; este vorba, în principal, de contrapartea centrală.

În ceea ce privește ușurarea accesului pe piață, birocrăția trebuie rapid simplificată și normele adaptate la exigențele fluxurilor contemporane de capital, după modelul statelor dezvoltate în materie. Harta acestor transformări este cuprinsă în modelul de depășire a celor "opt bariere". În ceea ce privește îmbunătățirea calității activelor, autoritățile au un mijloc extrem de rapid și de eficient pentru realizarea acesteia: privatizarea masivă prin oferte publice și – mai ales

– îmbunătățirea substanțială a *“free- float”* – ului societăților deja listate unde statul este acționar majoritar. Efectele sunt atât directe, cât și indirecte, prin inițierea unui trend ce va fi urmat de către societățile private de succes. Pe de altă parte, o piață bursieră nu se construiește numai pentru investitorii străini și nici nu este atractivă chiar pentru aceștia dacă nu se bucură de o prezență națională consistentă, atât la nivelul emitenților, cât și la acela al investitorilor. Din aceste motive emitenții urmează a fi stimulați să utilizeze finanțarea pe piața de capital, inclusiv IMM – urile, în condițiile în care finanțarea de tip bancar a devenit problematică pentru această categorie de agenți economici. O adevărată structură organizatorică și instituțională se poate edifica în jurul acestui deziderat, bazată pe fonduri și structuri de finanțare moderne, inclusiv cu surse atrase europene. Listarea pe piața de capital va îmbunătăți substanțial calitatea Guvernanței corporative în România, performanța competitivă a societăților românești și, împreună cu transparența tranzacțională și corectitudinea operațiunilor de piață vor fi factori decisivi în atragerea unui public larg în activitatea investițională. Un rol distinct va trebui acordat pietelor de marfuri. Acestea urmează a fi stimulate și – unde este cazul – privatizate. Tranzacționarea pe acest tip de platforme va fi încurajată, inclusiv în ceea ce privește participarea autorităților publice sau a societăților cu acționariat de stat. Mecanismele utilizate se vor diversifica, urmărind acoperirea unor funcții noi, precum acoperirea riscurilor și investirea în active reale. Piața de mărfuri se va deschide instrumentelor și produselor de sorginte financiară, se va internaționaliza și se va intersecta cu piața de capital, permițând o participare mixtă, sporindu-și pe această cale lichiditatea și, implicit, performanța și atractivitatea.

Pentru realizarea celor de mai sus, autoritățile trebuie să adopte urgent o legislație, simplă, adaptată și permisivă și să promoveze o politică nediscriminatorie în domeniu.

Direcțiile de dezvoltare enunțate mai sus sunt ușor și rapid de transpus în condițiile unei voințe politice ferme și constructive în domeniu și a unei atitudini publice avizate și implicate. Pentru aceasta se impune lansarea unei dezbateri largi și a unui program național de conștientizare și de educare bursieră, cu paliere distincte și specifice de adresare.

Achizițiile publice

Achizițiile publice reprezintă motorul economiei Uniunii Europene. Deși, inițial, aceste instrumente au reprezentat simple bariere *“non-tarifare”*, politicile Uniunii Europene adoptate de-a lungul timpului le-au modificat și simplificat în vederea înlăturării dezideratului comun denumit *“piața unică”*. În România, este în vigoare Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, modificată și completată de nenumărate ori. Instabilitatea și impredictibilitatea legislativă a devenit o barieră suplimentară în realizarea execuției bugetare fie susținută de fonduri naționale, europene sau internaționale. Doar enunțarea faptului că aquis-ul european în domeniul achizițiilor publice are doar 5 generații de norme, iar în România, legislația transpusă a fost modificată de peste 10 ori arată viciile dificultățile în interpretarea acesteia. Principalele probleme din materia achizițiilor publice care au provocat consecințe deosebit de grave din punct de vedere al impactului bugetar avut, sunt următoarele: lipsa de claritate a terminologiei folosite; informarea insuficientă a practicienilor în achiziții publice de la nivelul autorităților contractante cu privire la toate regulile aplicabile în materie; refuzul autorităților publice de a lua măsuri corective pe procedurile de achiziție publică, fapt ce generează litigii atât în fața Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor și/sau în fața instanțelor de judecată competente; disiparea actului de control în materia achizițiilor publice, la nivelul exercitării funcției de control asupra autorităților contractante, existând prea multe autorități publice cu atribuții în domeniul achizițiilor publice; capacitatea instituțională deficitară în materia gestionării domeniului achizițiilor publice; dublarea cadrului legal sancționator în materia

achizițiilor publice prin existența unui alt cadru legal specific dar cu aceleași efecte pentru achizițiile publice finanțate din fonduri europene (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora).

Pentru soluționarea problemelor mai sus expuse propunem următoarele măsuri ce vor fi luate în regim de urgență: desemnarea Autorității Naționale pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice ca unică autoritate să se pronunțe asupra legalității achizițiilor publice finanțate atât din fonduri naționale, cât și din fonduri europene sau internaționale. Astfel se va respecta principiul unicității actului de control și va exista o practică unitară în materia abordărilor din punct de vedere al cazuisticii; degrevarea tuturor autorităților publice (Ministerul Finanțelor Publice prin Unitatea pentru Coordonarea și Verificarea Achizițiilor Publice, Curtea de Conturi a României care include și Autoritatea de Audit, Autoritățile de Management gestionare a Programelor Operaționale finanțate din fonduri europene, Organismele intermediare al Autorității de Management) altele decât Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice de emiterea unor opinii, având în vedere lipsa acestora de expertiză. Punctul de vedere al Autorității Naționale pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice va avea caracter suveran în fața oricărei alte autorități publice naționale; înființarea unui Consiliu Național de Supraveghere al Autorității Naționale pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice care să înglobeze specialiști în drept, reprezentanți ai mediului de afaceri și ai societății civile care să asigure buna funcționare a domeniului achizițiilor publice; înființarea unui corp al achizitorilor care să aibă drept de liberă practică doar dacă îndeplinesc anumite condiții ce urmează a fi stabilite printr-o reglementare specifică. Se va pune accent pe experiența și pregătirea profesională în stabilirea cerințelor minime de accesare la acest corp pentru orice persoană interesată; înființarea unei autorități centrale de achiziții pentru a degreva autoritățile publice fără capacitate instituțională corespunzătoare de derularea de proceduri de atribuire complexe și nu numai; revizuirea legislației în materia achizițiilor publice cu ocazia transpunerii celei de-a 5-a generații de aquis european, respectiv a celor 3 noi directive: Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE, Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE, Directiva 2014/23/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind atribuirea contractelor de concesiune; armonizarea cu noul Cod civil în materie de contractare având în vedere faptul că cele două ramuri de drept, respectiv cel public și cel privat funcționează pe principii identice, cu excepția anumitor aspecte care pot fi de strictă interpretare; încurajarea dezvoltării achizițiilor publice în domeniul cercetării-dezvoltării pentru a stimula întreprinderile mici și mijlocii, acestea reprezentând motorul creșterii economice în contextul strategiei Europa 2020.

4.3 Fonduri europene

Fondurile europene reprezintă una dintre cele mai eficiente surse de finanțare pentru economia și societatea românească deoarece implică costuri reduse, sunt orientate către obiective prioritare și contribuie în mod direct la creșterea competitivității. Pentru perioada 2014 – 2020 România are la dispoziție fonduri de cca. 43 mld. Euro defalcate în raport cu politicile europene: pentru Politica de Coeziune 22.9 mld. Euro, pentru Politica Agricolă Comună 19.7 mld. Euro la care se adaugă sumele disponibile în Fondul European de Pescuit și Afaceri Maritime (0.17 mld Euro) precum și sumele aferente Fondului European pentru Ajutorarea Persoanelor Defavorizate – 0.44 mld. Euro.

Lecțiile învățate din perioada precedentă de programare trebuie să îmbunătățească gradul de absorbție care în prezent se află sub 55%. Pe de altă parte o serie de probleme majore manifestate în mod accentuat în ultima perioadă vor crește riscul ca la finalul anului curent cheltuielile aferente perioadei 2007-2013 să nu mai fie recunoscute de către Comisia Europeană iar finalizarea unor proiecte să fie suportată din bugetul de stat sau de către beneficiarii privați. Cel mai bun exemplu îl reprezintă domeniul transporturilor pentru care în draft-ul viitorului program operațional se estimează deja o reducere a anvelopei reale cu cca. 1,4 miliarde euro ca urmare a unor întârzieri de nerecuperat pentru proiecte actuale. Acest risc este real și se referă, practic, la toate programele operaționale.

În viziunea PNL finanțarea europeană trebuie privită ca un instrument direct pentru creșterea competitivității societății românești privind către obiectivul strategic general de atingere a unui grad cât mai ridicat al convergenței reale și aderare la zona euro.

Chiar dacă Acordul de Parteneriat dintre UE și România a fost validat iar programele operaționale și alocările financiare sunt deja stabilite există totuși restanțe în relația cu CE și disfuncții majore pe toate nivelurile interne: instituțional și administrativ, al resurselor umane, în domeniul financiar și chiar legislativ. În acest context, asumarea viziunii PNL care impune maximizarea absorbției fondurilor europene se traduce prin stabilirea unor obiective care privesc: suplețea instituțională și creșterea capacității administrative, asigurarea unui parcurs eficient în implementarea proiectelor și modificări ale reglementărilor în scopul simplificării și corelării legislației interne cu acquis-ul comunitar.

Creșterea eficienței instituționale și a capacității administrative reprezintă o urgență în contextul în care: sistemul de gestionare și control este distribuit la nivel central în cadrul mai multor instituții ale statului având reguli și ritmuri diferite de funcționare iar în teritoriu se manifestă disproporționat și difuz; comunicarea cu Comisia Europeană este realizată de către diferite structuri naționale în mod necoordonat; birocrăția este excesivă consumatoare de resurse și motiv de blocaje; există o reală necorelare și chiar inadecvare a celor 11 obiective tematice din Acordul de Parteneriat cu obiectivele stabilite de strategii naționale; lipește coordonarea interinstituțională mai ales între nivelul central și local; există o salarizare diferențiată între funcționarii care au aceleași responsabilități dar în același timp de manifestă o scădere a calității resursei umane din punct de vedere tehnic mai ales la nivel local; comunicarea publică este complet distorsionată între beneficiari și instituțiile finanțatoare etc.

Principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: aducerea sub autoritatea structurii responsabile cu gestionarea fondurilor europene a tuturor autorităților de management cu excepția celei aferente dezvoltării regionale; reducerea numărului de structuri care au deținut calitatea de organisme intermediare în exercițiul financiar anterior; crearea

organismelor intermediare private prin contractarea de servicii de consultanță și gestionare a proiectelor dedicate axelor prioritare din cadrul programelor operaționale. Se vor avea în vedere în primul rând instituțiile financiare bancare dar și entitățile cu experiență anterioară în gestionare fondurilor europene, în special cele cu statut de utilitate publică; întărirea funcțiilor de monitorizare și de control ale structurii coordonatoare: *funcția de autorizare a programelor operaționale* (armonizarea procedurilor de cereri de proiecte cu prevederile programelor operaționale și cu strategiile ex-ante); *funcția de contractare* (punerea în executare a deciziei luate de structura responsabilă cu autorizarea programului pentru selecția cererilor de finanțare și încheiere a contractelor); *funcția de monitorizare* a implementării contractelor de finanțare; *funcția de verificare și plată*; *funcția de control* și soluționare a contestațiilor (înființarea unui compartiment specializat la care să fie semnalate suspiciunile de nereguli din cadrul procesului de implementare a proiectelor); descentralizarea managerială și implicarea structurilor teritoriale cu experiență în gestionarea fondurilor europene, în special a Agențiilor de Dezvoltare Regională; înființarea unui organism independent care să supravegheze corelarea implementării fondurilor europene în raport cu strategiile naționale aprobate cu titlu ex-ante pentru fiecare program operațional. Rolul acestui organism este de a supraveghea corelarea planificării financiare cu îndeplinirea obiectivelor – această structură ar putea fi Consiliul Național pentru Competitivitate reînființat și coordonat în parteneriat public-privat; unificarea tuturor categoriilor de personal care gestionează fonduri europene în instituții publice (funcționari publici, personal contractual, manageri publici) într-un Corp al Experților în Fonduri Europene cu statut distinct și venituri salariale dependente de îndeplinirea criteriilor de performanță. Stimularea performanței în cadrul administrațiilor publice locale și centrale, prin existența unei părți variabile a salarizării, care să fie conexasă cu rezultatele muncii celor implicați în accesarea fondurilor europene; întărirea capacității administrative prin calificarea și specializarea personalului în vederea dobândirii de competente dedicate. O atenție deosebită se va acorda întăririi capacității administrative la nivelul beneficiarilor publici în cazul implementării unor proiecte majore și la nivel local; optimizarea numărului de specialiști și fidelizarea personalului din cadrul structurilor publice implicate în problematica fondurilor europene; îmbunătățirea comunicării pe orizontală între instituțiile responsabile cu gestionarea a fondurilor europene; creșterea capacității de analiză a potențialelor conflicte de interese prin îmbunătățirea transparenței publice la; modernizarea comunicării dintre autorități și beneficiari prin înglobarea în proces a noilor tehnologii și renunțarea la corespondența tradițională.

Asigurarea unui parcurs eficient în implementarea proiectelor și modificări ale reglementărilor în scopul simplificării și corelării legislației interne cu acquis-ul comunitar reprezintă al doilea obiectiv prioritar având în vedere că: modificările frecvente ale legislației mai ales în ceea ce privește achizițiile publice dar și a normelor au produs confuzie în sistem născând multiple nereguli, acuzații de corupție și anchete care au dus la corecții financiare; birocratizarea excesivă a dus la întârzieri nepermise în derularea proiectelor și a creat o stare de neîncredere pentru foarte mulți beneficiari sau potențiali beneficiari; întârzierea plăților interne pentru proiectele publice și accesul dificil la finanțare pentru investitorii privați a impus rezilierea multor contracte; nearmonizarea legislației interne cu cerințele introduse prin regulamentele sau directivele europene au cauzat grave întârzieri ca în cazul reglementărilor din domeniul construcțiilor; rigiditatea în interpretare a cerințelor de finanțare de către structurile de monitorizare și nefuncționarea pieței consultanței au permis conflicte de interese atât în cazul funcționarilor publici cât și în cel al evaluatorilor cu efecte perverse asupra beneficiarilor, etc. Remedierea problemelor manifestate în derularea programelor cu finanțare europeană privește atât termenul scurt în care încă se mai pot lua o serie de măsuri în scopul reducerii riscului dezangajării fondurilor pentru perioada de programare precedentă alături de măsuri de corijare a

stării de fapt: valorificarea maximală a mecanismului „asistenței retroactive” prin identificarea unor proiecte de investiții finalizate/ aflate în curs de finalizare (cu termen de finalizare maxim 31.10.2015) finanțate de la bugetul de stat/ credite rambursabile (BEI, BERD, BM) ale căror cheltuieli să poată fi solicitate la rambursare din partea CE. Același lucru poate fi realizat și pentru investițiile private în cazul în care se pot îndeplini condiționalitățile din ghidurile publicate; etapizarea/ fazarea proiectelor majore în curs de implementare care nu pot fi terminate până la finele anului 2015 pentru a evita asumarea finalizării acestora din fonduri provenind de la bugetul de stat și a obține transferul fazelor finale ale acestora pe noul buget 2014-2020; contractarea integrală a tuturor proiectelor din listele de rezervă ale ultimelor apeluri de proiecte lansate pe diverse programe (POSCCE, POSDRU), filtrându-se acele proiecte care își pot adapta sau reduce perioada de implementare până la sfârșitul anului curent; lansarea tuturor apelurilor de proiecte, în cursul anului 2015, pentru toate programele operaționale precum și pentru programele de cooperare teritorială; finalizarea implementării condiționalităților ex-ante (generale și tematice) angajate prin programele operaționale în termenele asumate ca premisă pentru derularea fără sincope a acestora în relația cu CE; asigurarea liniarității procesului de absorbție în vederea planificării sumelor necesare pentru cofinanțare astfel : 2016-10% , 2017-30% , 2018- 55% , 2019 – 80% , 2020- 90%, 2021 – 100%; evaluarea eficienței prelungirii duratei prezentului Acord sau încheierea unui nou Acord stand-by (de tip preventiv sau LCM) cu FMI, Comisia Europeană și Banca Mondială pentru a beneficia în continuare de mecanismul „top-up” (ridicarea gradului de cofinanțare cu 10% din partea UE); simplificarea și îmbunătățirea legislației în vederea sprijinirii mediului de afaceri prin reducerea sarcinii administrative și a costurilor administrative suplimentare ale beneficiarilor/ utilizatorilor de fonduri structurale și de investiții; simplificarea procedurilor aferente etapelor de depunere a cererilor de finanțare/ contractare a proiectelor (reducerea numărului de documente solicitate la depunerea cererilor de finanțare și în etapa de precontractare), implementare a proiectelor (simplificarea dosarelor cererilor de rambursare/plată, eliminarea verificării administrative a elementelor de cost cu valoare mică, extinderea eșantionării în verificări, asigurarea unor practici unitare armonizate), extinderea aplicării mecanismului cererilor de plată la toate tipurile de beneficiari și pe toate programele operaționale aferente exercițiului bugetar 2014-2020. Extinderea bazei de cheltuieli eligibile și, implicit, diminuarea presiunii asupra beneficiarilor (în special privați) din punct de vedere al susținerii implementării proiectelor; crearea unei baze de date conținând: proiecte care pot fi replicate cu mici adaptări: aplicații de e-Guvernare, microferme, programe de cursuri și de perfecționare pentru funcționarii publici etc.; informații privind prețuri de referință pentru bunuri, lucrări și servicii achiziționate în cadrul proiectelor finanțate din fonduri structurale și de investiții (după modelul celei folosite de AFIR pe PNDR); liste cu consultanți autorizați pe categorii de pregătire; registrul național al potențialilor contractori; liste cu proiecte de succes; utilizarea exclusivă a mijloacelor electronice în gestionarea contractelor de finanțare asigurându-se: un sistem de verificare automată a eligibilității beneficiarilor de proiecte și de verificare permanentă a regularității acestora prin accesarea și interogarea bazelor de date ale Registrului Comerțului, Agenției Naționale de Administrare Fiscală, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției (sistemului Ecris), Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Inspectoratului de Stat în Construcții, Agenției Naționale de Mediu, Departamentului pentru Luptă Antifraudă, instituțiilor financiare etc; comunicarea exclusiv online cu solicitantul fondurilor europene prin utilizarea semnăturii electronice extinse pentru documentele depuse; verificarea și corelarea tuturor informațiilor din teritoriu și asigurarea unei piste de audit adecvate, respectiv prin existența unui singur loc de accesare a documentelor; verificarea activă și în timp real a proiectelor care întâmpină probleme fiind astfel asigurată funcția de prevenție; transpunerea în legislația națională a noului pachet legislativ de modernizare a normelor europene privind achizițiile publice (directivele 2014/23&24&25/UE). Consolidarea și îmbunătățirea mecanismului de prevenire și

identificare ex-ante a conflictului de interese în achizițiile publice, promovarea metodei de precalificare a ofertanților pentru cazul licitațiilor deschise, încurajarea folosirii contractelor de tip proiectare-execuție, verificarea lucrărilor și listarea companiilor care înregistrează incidente repetate în ceea ce privește calitatea execuției; corelarea legislației din construcții la cea aferentă achizițiilor publice; implementarea în legislația de proiectare și construcții de prevederi asemănătoare procedurilor FIDIC; flexibilizarea deciziei de acceptare a noi soluții pentru proiecte cu ciclu de implementare lung; introducerea unor documentații de atribuire standard pentru tipuri de servicii/furnizare bunuri/lucrări; identificarea/ aplicarea unor soluții orizontale de natură a facilita implementarea cu succes a proiectelor, în special ale celor de infrastructură, în cazul unor dificultăți temporare (ex: financiare) ale executanților/ contractorilor (ex: cesiunea de creanță în cazul contractelor de lucrări); promovarea unei abordări diferite în ceea ce privește prevenirea și combaterea fraudelor prin controlul inteligent al proiectelor, bazat pe detectarea tipologiilor de fraudă și nu pe verificarea exhaustivă a proiectelor; capitalizarea CEC Bank și transformarea acesteia într-o bancă pentru IMM și agricultură; folosirea la maxim a schemelor de sprijin de tip Jeremie; inițierea de protocoale între AM-uri și bancile comerciale interesate în vederea asigurării finanțării beneficiarilor în condiții de garantare a termenelor de rambursare a sumelor creditate; identificarea și promovarea unor scheme de ajutor de stat pentru implicarea instituțiilor de credit și a celor financiare non-bancare în susținerea fluxului financiar necesar derulării proiectelor finanțate din fonduri europene; asigurarea anuală în Bugetul de Stat a sumelor necesare cofinanțării proiectelor și urmărirea trimestrială a cheltuirii acestora; integrarea legislației din materia fondurilor europene cu în cea națională în materia execuției bugetare asigurându-se astfel un sistem unitar eliminând numeroasele paralelisme generatoare de divergențe în aplicarea practică;

Comunicarea și colaborarea eficientă cu serviciile Comisiei Europene și cu structurile naționale interesate de bunul parcurs al finanțărilor europene reprezintă al treilea obiectiv prioritar.

- Priorități ale PNL pe termen scurt și mediu:
- valorificarea maximală a mecanismului „asistenței retroactive”;
- contractarea integrală a tuturor proiectelor din listele de rezervă ale ultimelor apeluri de proiecte;
- etapizarea/ fazarea proiectelor majore în curs de implementare care nu pot fi terminate până la finele anului 2015 pentru a evita asumarea finalizării acestora din fonduri provenind de la bugetul de stat și a obține transferul fazelor finale ale acestora pe noul buget 2014-2020;
- lansarea tuturor apelurilor de proiecte, în cursul anului 2015, pentru toate programele operaționale precum și pentru programele de cooperare teritorială;
- finalizarea implementării condiționalităților ex-ante (generale și tematice) angajate prin programele operaționale în termenele asumate ca premisă pentru derularea fără sincope a acestora în relația cu CE;
- transpunerea în legislația națională a noului pachet legislativ de modernizare a normelor europene privind achizițiile publice;
- crearea organismelor intermediare private;
- utilizarea exclusivă a mijloacelor electronice în gestionarea contractelor de finanțare;
- crearea unei baze de date conținând informații relevante pentru potențialii beneficiari ai fondurilor europene;
- identificarea și promovarea unor scheme de ajutor de stat pentru implicarea instituțiilor de credit și a celor financiare non-bancare în susținerea fluxului financiar necesar derulării proiectelor finanțate din fonduri europene;
- **simplificarea procedurilor aferente etapelor de depunere a cererilor de finanțare simultan cu întărirea procedurilor de identificare a conflictelor de interese;**

4.4 Piața muncii

Reformarea pieței muncii și a politicilor sociale se impun cu necesitate atât pentru o parte din statele dezvoltate cât și pentru noile state membre ce încearcă să reducă decalajele, așadar și pentru România. În prima categorie de state, bunăstarea și siguranța oferite cu generozitate de stat au indus ineficiență și au creat un handicap firmelor aflate în competiția tot mai acerbă de pe piețele globale. În statele din a doua categorie, plasarea pe traiectoria deja parcursă de țările aflate acum ele însăși în poziții dificile, nu mai este nici dezirabilă și nici posibilă, fără a asuma o consfințire a menținerii decalajelor.

Plecând de la această realitate PNL consideră că în ceea ce privește reformarea pieții muncii din România obiectivele strategice sunt următoarele: creșterea calității și productivității muncii prin educarea și formarea continuă a forței de muncă, promovarea adaptabilității și antreprenoriatului, ocuparea deplină a forței de muncă, promovarea coeziunii sociale prin creșterea incluziunii sociale a persoanelor dezavantajate și combaterea discriminării, promovarea egalității de gen în toate domeniile de activitate.

România se află pe unul dintre ultimele locuri între statele UE în ceea ce reprezintă rata de ocupare a forței de muncă și în mod special rata de ocupare a femeilor, cea mai redusă dintre țările membre. România este țara din Uniunea Europeană în care ocuparea a scăzut cel mai mult după anul 2000. Raportul de dependență economică (numărul persoanelor inactive și în șomaj ce revin la 1000 persoane ocupate) a fost de 1.374 la mie, în creștere față de nivelul de 1.367 la mie înregistrat în 2013. Valorile peste medie s-au înrăutățit atât în cazul femeilor (de la 1.734 la mie la 1.775 la mie) cât și pentru mediul rural (de la 1.396 la mie la 1.424 la mie). Aceste date care clar unde trebuie lucrat și pe ce segmente ar trebui create locuri de muncă pentru ca eficiența la nivel social și din punct de vedere al limitării redistribuirii rezultatelor economice să fie maxima: nu atât în orașe și nu atât pentru bărbați (deși sunt necesare și acolo), cât în mediul rural și pentru femei.

Problema cea mai sensibilă a situației pieței muncii din România este însă cea a tinerilor. Rata de ocupare a tinerilor între 15 și 24 de ani este extrem de redusă și se află pe un trend scăzător. Participarea tinerilor pe piața forței de muncă este o problemă ce se află în centrul atenției în întreaga Europă, amplificarea șomajului în rândul acestora având efecte negative la nivelul individului, al familiei sale și asupra comunității din care fac parte. Tinerii sunt afectați de șomaj mai mult decât alte categorii demografice și au posibilități mai reduse de a se integra pe piața muncii. Ei trebuie să facă față unor provocări care sunt generate de sistemele educaționale și formare și de accesul la piața forței de muncă agravate de criza economică globală. În general tinerii lucrători sunt angajați prin contract de muncă temporar, perioadă folosită de întreprinderi pentru testarea competențelor, a productivității acestora înainte de a se oferi un loc de muncă cu durată determinată. O astfel de practică conduce la o segmentare a pieței forței de muncă pentru tineri, mulți dintre ei trecând alternativ de la perioade în care ocupă un loc de muncă temporar la cele de șomaj (un risc sporit în acest sens o au femeile tinere). În tot acest interval lucrătorii temporari tineri sunt relativ slab plătiți, beneficiind într-o mai mică măsură de programele de formare și calificare, iar contribuțiile lor la fondurile de pensii sunt de regulă incomplete. În final segmentarea pieței muncii pentru tineri are efecte negative în planul creșterii economice din perspectiva eficienței și a acumulării de capital uman. Numărul tinerilor care părăsesc de timpuriu școala este actualmente în creștere, ceea ce conduce implicit la creșterea riscului de a deveni șomeri sau persoane inactive.

Tineretul reprezintă tot mai mult unul dintre cele mai vulnerabile grupuri din societate, fiind în același timp o resursă prețioasă într-o societate tot mai îmbătrânită. Tranziția tinerilor de la educație la ocupare a devenit mai lungă și mai complexă deoarece șomajul în rândul

tinerilor este mult mai ridicat decât în rândul forței de muncă, pe ansamblu. Locurile de muncă ocupate de tineri sunt locuri de muncă temporare, de o calitate scăzută și slab remunerate. Șomajul tinerilor este determinat adesea de lipsa de competență sau de inadecvarea competențelor lor la cererea de pe piața muncii.

În vederea îndeplinirii obiectivelor legate de ocupare și creșterea capitalului uman, la nivel național s-au identificat o serie de măsuri care pot fi implementate în perioada viitoare: investiții în formarea profesională continuă, incluzând printre altele operaționalizarea comitetelor sectoriale, formarea profesională a angajaților, cu accent special pe aceea a persoanelor din grupuri vulnerabile (zonele rurale și persoanele inactive), realizarea de studii privind corelarea cererii cu oferta pe piața muncii și estimarea necesarului de calificări; măsuri de susținere a tranziției din șomaj sau inactivitate în starea de ocupare; flexibilizarea cadrului legal privind relațiile de muncă în contextul implementării principiului flexisecurității; creșterea operativității și eficienței în corelarea mai bună a sistemului de asistență socială cu cel de ocupare; modernizarea sectorului agricol și extinderea activităților economice în mediul rural (serviciile și mica industrie). În ceea ce privește dialogul social este nevoie de: îmbunătățirea cadrului legal referitor la legislația contractelor colective de muncă și a conflictelor de muncă, întărirea și promovarea activităților comisiilor de dialog social de la nivelul prefecturilor, dar și cele ale administrației centrale, stabilind domenii în care este necesar acordul și nu doar consultarea partenerilor sociali; Printre acțiunile pe termen scurt și mediu care pot stimula creșterea ocupării în cazul tinerilor se numără: sprijinirea pentru obținerea primului loc de muncă și începerea unei cariere prin aplicarea unor măsuri de stimulare a angajatorilor în vederea încadrării în muncă a absolvenților de învățământ; promovarea uceniei la locul de muncă pentru tinerii cu un nivel scăzut de instruire și fără calificare; promovarea serviciilor de informare, orientare și consiliere profesională; consolidarea cursurilor de formare profesională, consultanță pentru înființarea de mici afaceri; acordarea de sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi de către tineri urmărindu-se consolidarea antreprenoriatului în rândul tinerilor;

În prezent, în România, doar 33,9% din totalul populației ocupate în mediul rural activează în sectoarele nonagricole. Se cunoaște de asemenea că în cazul forței de muncă din agricultură timpul dintr-un an calendaristic este doar parțial ocupat, iar ca ocupații predomină lucrătorii pe cont propriu (52,1%) și respectiv lucrătorii familiari neremunerați (41,6%), care de fapt semnifică practicarea așa-numitei agriculturi de subzistență. Comparativ cu țările din Uniunea Europeană, România se plasează pe ultimele locuri în privința utilizării forței de muncă din sectorul rural. Se constată în aceste țări că datorită modernizării agriculturii, populația activă din mediul rural este ocupată preponderent în ramurile neagricole ale economiei. Dintr-o astfel de perspectivă se impune un set de măsuri pentru stimularea transferului forței de muncă din agricultură.

5. SISTEMUL DE PENSII

Astăzi, doar 4,3 milioane de salariați susțin 5,184 milioane de pensionari și beneficiari de indemnizații plătite de Casa Națională de Pensii Publice, cu o rată nesustenabilă de dependență de peste 1,3 pensionari și beneficiari de indemnizații pentru fiecare salariat, ceea ce generează un deficit al sistemului de pensii de aproximativ 3 miliarde de euro în fiecare an, datorii care se transmit generațiilor următoare, costuri care cresc an de an pe fondul îmbătrânirii populației și al resimțirii decalajului de dezvoltare al României față de celelalte state membre ale Uniunii Europene.

Efectele negative asupra sustenabilității financiare a sistemului public de pensii datorate îmbătrânirii populației sunt determinate în principal de: creșterea speranței de viață a populației, scăderea natalității și, nu în ultimul rând, creșterea migrației. Criza financiară a agravat și mai mult problema reprezentată de îmbătrânirea populației, astăzi toate sistemele de pensii se confruntă cu dificultăți mari în a-și îndeplini promisiunile privind pensiile, din cauza creșterii șomajului, a diminuării creșterii economice, a creșterii nivelurilor datoriei publice și a volatilității piețelor financiare.

Sistemul de pensii din România, față de alte state, se confruntă și cu efectele negative ale unor măsuri luate pentru a oferi alternative la reducerea locurilor de muncă, precum: pensionările anticipate masive în anii '90, care au redus numărul de contribuabili cu circa 5% și au majorat numărul de pensionari cu peste 16% ; creșterea masivă a pensionărilor datorată încadrării în grupe superioare de muncă; ușurința cu care s-au obținut pensionările de invaliditate fără bază legală. Rezultatul acestor măsuri, este că astăzi, mai mult de o cincime din pensionari (21,5%) au beneficiat de o formă de pensionare timpurie și doar 72,7% dintre pensionari și-au încetat activitatea ca urmare a îndeplinirii condițiilor legale de vârstă și vechime. Vârsta medie la data pensionării, a fost de 56,9 ani, cea mai mică din Uniunea Europeană, mult sub cerința legală din prezent de 64,5 ani pentru bărbați și 59,5 ani pentru femei. În 2014 la fiecare persoană de peste 65 de ani existau 5 persoane apte de muncă (15-64 ani), dar mai puțin de o persoană era salariat care plătea contribuții pentru sistemul public de pensii.

Rata de ocupare în rândul pensionarilor este una din cele mai mici din Uniunea Europeană, doar 20,9% din pensionari au fost/ sunt după pensionare persoane ocupate, iar dintre aceștia majoritatea covârșitoare a pensionarilor ocupați lucrează în sectorul agricol (97 %) și aveau statut profesional de lucrător pe cont propriu sau lucrător familial neremunerat (98,5%), doar 1,5% au lucrat/ lucrează ca salariați. De asemenea, sunt peste 272 mii persoane care nu primesc pensie și nici nu au contribuit vreodată la un fond de pensii. Cu o pensie medie în sistemul public de pensii de 811 lei, din care peste 10% sunt beneficiari ai indemnizației sociale pentru pensionari (pensie minim garantată), rata medie de înlocuire a venitului salarial prin pensie ca raport între pensia medie realizată anual și venitul mediu salarial (brut sau net) realizat în același an este de 0,57.

România se află în primele 5 state membre UE care vor cunoaște cel mai rapid ritm de îmbătrânire a populației în următoarele decenii. Mediana vârstei populației va ajunge la 46 de ani în 2030 și 52 de ani în 2060, de la 39 de ani în 2011. Speranța de viață după vârsta de 65 de ani este de 17,2 ani la femei și de 14 ani la bărbați și va crește în 2030 la 20 ani la femei și 16,9 ani la bărbați, pentru a ajunge la 23,8 ani la femei și 20,8 ani la bărbați. Acest lucru va determina o creștere a populația vârstnică de la 3,2 milioane de persoane în 2007 la peste 5,1 milioane în 2050, ponderea acesteia ajungând la 31,5%, față de 14,9% în 2007.

Dacă în 1990 la fiecare salariat existau 0,4 pensionari, raportul s-a inversat începând din 1998 iar în prezent la fiecare salariat sunt 1,3 pensionari; la orizontul anului 2060 la fiecare salariat vor fi 1,5 pensionari. În cifre absolute în anul 1990 erau 3,58 mil. pensionari și 7,997 mil. salariați iar astăzi sunt 5,184 mil. pensionari (cu un milion mai puțin decât în 2001) și 4,4 mil. salariați. Rata de dependență economică a vârstnicilor determină ca raport între persoanele în vârstă inactive (65+) și populația ocupată totală (20 – 64 ani) va crește de la 32 în 2010 la 109 în 2060, în timp ce

rata totală de dependență ca raport între populația inactivă totală și populația ocupată va crește de la 131 în 2010 la 217 în 2060.

Potrivit prognozelor decila de vârstă cea mai afectată va fi populația tânără care va cunoaște o scădere semnificativă, de la 3,3 milioane în 2007, la 2,3 milioane în 2030 și la numai 1,6 milioane în 2050. Acest lucru are efect asupra ratei fertilității, numărul potențialelor mame scăzând, dar și asupra numărului de persoane active (-53,7% diferența 2050/2010). În ipoteza menținerii fertilității la 1,3 copii la o femeie și fără a lua în calcul fenomenul de migrație, populația României este estimată a fi în 2050 de 16,083 milioane persoane (prognoza medie). Proiecția ratei a fertilității demonstrează un decalaj între România și media europeană, de la 1,38 la 1,59 în 2010, care se accentuează în timp, la 1,41 (România) la 1,62 (UE) în 2020 pentru a ajunge la 1,48 (România) față de 1,66 (UE) în 2040. Țările din Uniunea Europeană pot însă să compenseze sporul natural negativ printr-o migrație netă.

Contrar imaginii generale, plata pensiilor ne costă aproximativ 7% din PIB anual (din care 1% PIB cu pensiile de invaliditate și tratamentele de reabilitare medicală), ponderea cheltuielilor cu pensiile fluctuând în ultimii 10 ani între 6 –7% din PIB, una din cele mai mici din UE, unde cheltuielile cu pensiile au reprezentat în medie 12% din PIB, în timp ce la nivelul UE 15, media acestora cheltuieli a fost de 12,5% din PIB. Totuși deficitul bugetului de pensii a crescut an de an, încă de la începuturile actualului sistem de pensii în 2001, singurii ani fără deficit fiind 2007 și 2008, cheltuielile au depășit veniturile constant, înregistrându-se deficite de la 1,005 mld. lei în 2001 la 12,4 mld. lei în 2013.

Îmbătrânirea populației afectează toate structurile sociale și bugetare de la reducerea PIB-ului potențial, la presiunea pe bugetele speciale și la schimbarea ponderii consumului și al tipului de produse și servicii căutate. Pe fondul scăderii populației tinere, perspectiva menținerii unei baze de contribuție solidă pentru bugetul de stat și fondurile de asigurări sociale va scade vertiginos.

Costurile nerefomării sistemului de pensii sunt mari și nu se opresc la aceste cifre: 1. scăderea numărului de contribuabili, rata de scădere în perioada 2010–2060 fiind estimată la peste 16%; creșterea numărului de pensionari, rata de creștere estimată pentru intervalul 2010–2060 fiind de peste 15%; 2. accentuarea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, estimându-se că în anul 2050, deficitul, ca procent din PIB, poate ajunge la circa 12%; 3. reducerea cu 59% a nivelului mediu al beneficiilor din sistemul public de pensii pentru a menține sustenabil sistemul de pensii din punct de vedere fiscal (dacă vârsta de pensionare și structura actuală a sistemului nu se modifică); 4. reducerea ratei medii nete de înlocuire, de la 48,9% în 2010 la 23% în 2050, dacă se optează pentru reducerea beneficiilor, în scopul menținerii echilibrului financiar al sistemului public de pensii; 5. creșterea vârstei de pensionare la nivele dramatice – 70 de ani, pentru ca sistemul de pensii să devină sustenabil din punct de vedere fiscal (fără a fi nevoie de transferuri de la bugetul de stat, toți ceilalți parametri ai sistemului public de pensii fiind păstrați neschimbați).

Obiective PNL în domeniul pensiilor sunt:

- Creșterea ratei de sustenabilitate a sistemului de pensii și reducerea poverii financiare pentru persoanele active prin măsuri active de ocupare (creșterea ratei de ocupare la 70% până în 2020 și schimbarea mecanismelor de imigrare pentru îmbunătățirea fluxului migratoriu pentru persoanele calificate în domeniile neacoperite de forța de muncă internă);
- Îmbunătățirea nivelului de înlocuire a venitului la bătrânețe pentru pensionari, având în vedere piramida demografică actuală.
- Întărirea încrederii în sistemul de asigurări sociale prin definirea beneficiilor la finalul perioadei de acumulare.

Măsurile de atingere ale acestora sunt:

Pilon 1- Pensia publică

Singura modalitate de a echilibra structural sistemul de pensii este creșterea bazei de contribuabili prin creșterea numărului de salariați și implicit, reducerea numărului de pensionari. Modalitatea de a realiza acest lucru este prin: creșterea ratei de ocupare a persoanelor vârstnice prin: a. locuri de muncă subvenționate pentru pensionari; b. susținerea antreprenoriatului pentru persoane peste 50 ani; c. subvenționarea programelor de formare profesională și recalificare pentru persoane vârstnice; d. introducerea serviciului de consiliere înainte de pensionare pentru asigurarea unei "evoluări line" către pensionare; creșterea treptată și egalizarea vârstei de pensionare pentru bărbați și femei; reducerea numărului pensionărilor anticipate; preluarea de către bugetul de stat a prestațiilor de asigurări sociale noncontributive – ajutorul de deces, biletele de tratament balnear, bilete odihnă, a indemnizației de însoțitor, acordată invalizilor de gradul I; preluarea pensiilor de invaliditate de bugetul asigurărilor de sănătate, model utilizat de unele state membre.

Pentru îmbunătățirea ratei de înlocuire a venitului pentru vârstnici (diferența dintre venitul din perioada activă și pensie), măsurile pe care PNL le propune sunt: creșterea responsabilității individuale: toleranță zero față de munca la negru și urmărirea virării contribuțiilor (prin cardul de asigurat, inclusiv prin plata directă a acestora de către beneficiar). Responsabilitatea generală a statului trebuie să fie corelată cu responsabilitatea individuală. Un stat democratic are pârghiile necesare de a garanta veniturile de înlocuire doar dacă cetățeanul a contribuit să și le creeze; 2. multiplicarea resurselor de venit pentru bătrânețe, prin sistemul de asigurări multipilon, în scopul obținerii unui venit decent corelat cu nevoile multiple ale persoanelor vârstnice.

Pensia publică bazată pe noi principii

Partidul Național Liberal propune pentru creșterea sustenabilității sistemului public de pensii și reducerea efectelor directe ale îmbătrânirii populației și ale migrației forței de muncă, schimbarea principiilor care Guvernează sistemul public de pensii, de la un sistem de tip P-Y-G la un sistem de conturi individuale de economisire prin investiții prudentiale, centrat pe principiul contributivității, al responsabilității individuale și al definirii și garantării beneficiilor.

În acest sens este necesară asigurarea de măsuri de atenuare a costurilor reformei, fără afectarea veniturilor beneficiarilor în plată sau cu perioadă de acumulare mică pe toată durata perioadei de tranziție. În prognoza creșterii ratei de ocupare la 70% până în 2020 și a creșterii ratei de dependență ca urmare a ieșirii la pensie a coortei de decreței, perioada de tranziție calculată este de aproximativ 20 ani.

Având în vedere perioada lungă tranzitorie între cele 2 sisteme, cel actual bazat pe sistemul P-Y-G și cel bazat pe conturi individuale cu capitalizare, sunt necesare soluții pentru minimalizarea impactului asupra deficitului bugetului de stat fără a reduce nivelul de viață al pensionarilor și a viitorilor pensionari pe toată durata perioadei de tranziție prin colectarea unor fonduri de rezervă pentru sistemul public de pensii și asumarea unor costuri suplimentare suportate de la bugetul de stat pentru întreaga perioadă de tranziție. Este o soluție dificilă, care implică un acord transpartinic pentru asigurarea fondurilor bugetare și asumarea reformei sistemului public de pensii. Trebuie însă să avem în vedere disfuncțiile sociale și costurile neluării acestor măsuri pe termen mediu și lung.

Sistemul de pensii bazat pe capitalizare în conturi personale va asigura posibilitatea pensionării atât pentru limită de vârstă, cât și pensii anticipate sau pentru invaliditate/ incapacitate ori pensii de urmaș/supraviețuitor, precum și garantarea unei indemnizații minime garantate, ca formă de compensare acordată tuturor celor care nu se califică pentru celelalte scheme de pensii. Diferența

în plată față de suma pensia ca rezultat al participării în sistemul de asigurări de pensii va fi acordată de la bugetul de stat, respectiv de la bugetul de asigurări de sănătate (pensia de invaliditate), sau bugetul de asigurări de accidente de muncă și boli profesionale (pensie invaliditate, pensie de urmaș) dacă invaliditatea a rezultat ca risc acoperit de aceste fonduri.

Schimbarea principiilor sistemului public de pensii va fi luată doar după consultări cu toate părțile implicate, reprezentanți ai asociațiilor de pensionari, sindicate, patronate, actori instituționali europeni și după realizarea de analize de impact și modelare sistemică analizând variabilele macroeconomice cunoscute pentru a permite elaborarea unei reforme fundamentate, capabile să reducă decalajul dintre analiza calitativă și cea cantitativă a sistemelor de pensii.

Pilon 2 - Pensii private obligatorii

Inițiat ca un sistem bazat pe contribuții definite, este necesară:

a. întărirea încrederii participanților în sistemul de pensii private obligatorii prin: adoptarea legislației privind plata pensiilor obligatorii private; protejarea drepturilor participanților prin reglementarea a trei tipuri de fonduri de pensii administrate privat, cu profil de risc diferit, denumite generic conservator, echilibrat și dinamic, pentru ca aderarea să se facă în condiții mai transparente; detalierea și diversificarea formelor de plată și condițiile în care se pot obține, în cazul pensionării de invaliditate pentru afecțiuni care nu mai permit reluarea activității; adecvarea capitalului social al administratorului pentru îndeplinirea cerințelor minime de solvabilitate; compensarea diferențelor de rentabilitate sub rentabilitatea minimă și reglementarea posibilității aportului în numerar din surse proprii ale administratorului, în contul fondului de pensii administrat; stabilirea provenienței activelor necesare acoperirii provizioanelor tehnice, din sursele proprii ale administratorului;

b. lărgirea bazei participanților la sistemul de pensii private obligatorii, prin: modificarea prevederilor legale privind modalitatea prin care dobândesc calitatea de participant la sistemul de pensii private, cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari și funcționarii publici cu statut special din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale; modificarea prevederilor legale privind crearea posibilității aderării voluntare a persoanelor peste 45 ani, care să adune un minim de 60 de luni de contribuții pentru deschiderea dreptului la pensie.

Pilon III – Pensii private facultative

Pentru lărgirea numărului de participanți la sistemul de pensii private facultative PNL propune următoarele măsuri: acordarea unui regim egal de deductibilități fiscale pentru asigurările de viață plătite sub forma de pensie, cu regim fiscal echivalent pilonului III de pensii; posibilitatea diversificării portofoliului de investiții (SMART economy), cu impact asupra creării de locuri de muncă sustenabile și a finanțării cercetării și dezvoltării; majorarea plafonului maxim de contribuție raportat la venitul net pentru participanții cu vârstă de până la 5 ani până la atingerea vârstei de pensionare de la 15% la 25%.

Pilon IV- Sistem pensii ocupaționale.

PNL susține introducerea sistemului facultativ de pensii ocupaționale, prin statutul profesional și/sau contractul colectiv de muncă aplicabil, bazat pe contribuția asiguratului și a angajatorului (inclusiv a statului, acolo unde angajatorul este statul), bazat pe beneficii definite, cu componentă de asigurare de viață, pornind de la specificul unor profesii sau domenii de activitate (sistemul de apărare, ordine publică, dar și profesii unde prin negociere colectivă se constituie o schemă de pensii, în vederea fidelizării salariaților).

În acest fel pot fi eliminate nedreptățile create beneficiarilor pensiilor speciale din legea pensiilor publice și se crează posibilitatea pentru stimularea pe termen lung a profesiilor cu grad mai mare de uzură dar și crearea unei resurse de lichidități pentru investiții.

Pilon V – Sistem asigurări sociale complexe pentru agricultori si persoane care obtin activități ocazionale.

Problema vârstnicilor fără asigurare de pensie și de sănătate va fi vizibilă în special după 2025, când persoanele care lucrează în prezent la negru sau nu lucrează deloc vor ajunge la vârste înaintate fără a beneficia de pensii sau de asigurări de sănătate, iar costurile serviciilor minimale pentru ele vor trebui suportate de sistemul de asistență socială.

Având în vedere rata ocupării formale reduse în agricultură, în condițiile în care lucrătorii în agricultură din România reprezintă 19% din totalul de 11,2 mil. lucrători din acest sector din UE, dar și în alte sectoare de activitate – activități ziliere sau sezoniere, este necesară creșterea responsabilității pentru veniturile prezente și viitoare (inclusiv de bătrânețe) a acestor persoane, prin crearea unui sistem complex de drepturi de asigurări sociale (pensii dar și asigurări sociale de sănătate, șomaj și accidente de muncă și boli profesionale).

Acest sistem permite accesul la servicii medicale dar și drepturi de pensie publică administrată privat, prin stabilirea proporțională a cotelor de contribuție aferente beneficiarului în funcție de venit anual declarat.

Principiile acestui pilon de asigurări complexe se bazează pe mutualitate și se constituie pe baza contribuțiilor egale ale contribuabililor și ale statului 50% provenind din contribuțiile persoanelor asigurate și 50% din contribuția statului la acest sistem, cu stabilirea prin legea bugetului a nivelului contribuției anuale minime. Componenta acestui sistem de asigurări complexe pentru agricultori se bazează pe următoarele principii: participarea obligatorie a tuturor persoanelor fizice cu vârsta cuprinsă între 15 și 65 de ani care își desfășoară activitatea în sectorul agricol și care nu beneficiază de alte tipuri de pensie; deschiderea dreptului la pensie pentru limită de vârstă pentru un stagiul complet de cotizare de 30 ani; contribuții depuse în conturi individuale în limita a șase salarii minime pe economie plătite anual.

Componenta acestui sistem de asigurări complexe pentru persoanele care realizează venituri ocazionale se bazează pe următoarele principii: participarea facultativă a persoanelor care realizează venituri ocazionale; în vederea deschiderii dreptului la pensie a beneficiarilor cu venituri ocazionale, stagiul minim de cotizare este de 90 de contribuții lunare minime, a căror valoare este stabilită anual.

Perioadele de cotizare sub durata stagiului complet de cotizare garantează, totuși, deschiderea dreptului la acces la serviciile medicale pentru perioada contributivă și deschiderea dreptului la un venit ce poate fi acordat (la îndeplinirea condițiilor legale de pensionare pentru limită de vârstă) în sumă completă sau eșalonat pe o perioadă de timp, proporțională cu venitul acumulat, în condițiile unui stagiul minim.

Având în vedere un nivel prognozat de contribuții reduse este necesară stabilirea unei perioade de maturare a acestui buget, astfel în primii zece ani de la momentul constituirii fondului de asigurări complexe pentru agricultură și activități ocazionale nu se vor efectua plăți de pensii, ci doar plata cheltuielilor către sistemul de asigurări de sănătate pentru serviciile medicale de care participantul a beneficiat.

6. CULTURA

Cultura reflectă astăzi multiple fațete ale societății. Alături de viziunea clasică asupra actului cultural tot mai mult se afirmă industriile culturale sau creative. Industriile creative se vor afla în centrul politicilor publice promovate de PNL deoarece reprezintă resurse pentru dezvoltarea locală, oportunități de finanțare pentru conservarea patrimoniului național și obiective turistice.

O perioadă deja lungă de timp, Guverne succesive au neglijat domeniile culturii naționale. Există un lung șir de decizii amânate și de responsabilități neasumate cu privire la un *"Cod al Patrimoniului"*, care presupune crearea instituțiilor și mecanismelor de evaluare, protecție și finanțare necesare punerii sale în valoare a patrimoniului cultural național. Desele restructurări ale administrației culturale, impuse de precaritatea bugetelor alocate, au generat comasări forțate de instituții. Reducerea personalului din instituțiile de cultură și din serviciile deconcentrate, cu cca. 10% în ultimii 3 ani, a făcut ca puținii specialiști rămași în instituțiile culturale să fie îmbătrâniți, nemotivați profesional și financiar, insuficienți numeric pentru asigurarea misiunii culturii. Bugetul alocat culturii, ca domeniu fundamental al identității naționale, al imaginii și prestigiului României în Europa și în lume, a fost reprezentat constant de procente derizorii și mereu descrescătoare din totalul cheltuielilor prevăzute prin Bugetul de stat. Accesul reprezentanților culturii la fonduri structurale europene a fost profund îngustat pentru perioada 2014-2020 de către Guvernul Ponta. S-a ajuns la un deficit de amploare al politicilor publice din domeniul culturii, configurat de: nefinalizarea unui Cod al patrimoniului; lipsa de revizuire a Legii sponsorizării într-o formulă care să sprijine într-adevăr cultura; ne-elaborarea unei noi Legi a mecenatului; eșecul în depolitizarea administrației culturale; lipsa de reformă a sistemului de finanțare a culturii; nepunerea în siguranță a patrimoniului cultural de importanță națională și universală (cetățile dacice și tezaurul lor, Ulpia Traiana Sarmizegetusa etc.); lipsa de stabilitate și predictibilitate a bugetului instituțiilor de cultură; lipsa bugetelor multianuale pentru marile evenimente culturale; lipsa spațiilor adecvate pentru desfășurarea marilor evenimente culturale și a investițiilor semnificative pentru organizarea unor noi spații muzeale, care să preia patrimoniul din clădirile retrocedate; deficiențe ale sistemului de achiziții de creații culturale, datorită lipsei unui sistem transparent și competitiv.

PNL consideră că atitudinea statului față de cultură trebuie să fie una de susținere permanentă și sinceră, bazată pe un proiect identitar național, ce ar propune o contribuție activă a diversității culturale românești la valorile culturale europene.

Protejarea dreptului de proprietate intelectuală este în acest context pilonul fundamental al relației dintre stat, artist, creator și operatorul cultural. În calitatea sa de creator, omul de cultură este proprietarul creației sale și drepturile de autor sunt forma prin care societatea susține activitatea de creație. Orice tentativă de îngrădire ori de fiscalizare excesivă a drepturilor de autor trebuie stopată. Leșirea din starea de neglijare, ba chiar de influențare negativă a dezvoltării culturii naționale a devenit imperativă. Perpetuarea politicilor anterioare ar avea efecte negative nu numai asupra creșterii și dezvoltării noastre sociale și economice, dar ar afecta profund negativ identitatea națională în contextul diversității culturale europene și construcțiile identitare ale fiecăruia dintre noi. Guvernarea liberală propune o ruptură cu politicile anterioare din domeniul culturii și inițierea unei noi abordări și a unor noi obiective. Iată care este noul set set de obiective fundamentale ale Guvernării liberale din domeniul culturii și care sunt tipurile de politici publice pe care le vom promova:

- Cultura va fi o prioritate strategică a dezvoltării României în cadrul Uniunii Europene;

- Va fi stimulată și susținută cu fonduri publice adecvate dezvoltarea culturii naționale contemporane („cultura vie”) în diversitatea formelor ei de expresie;
- Vor fi protejate și promovate valorile patrimoniului cultural național, material și imaterial;
- Se va susține o promovare activă, internă și internațională, a valorilor identitare ale culturii naționale;
- Se va stimula creșterea gradului de acces și participare al tuturor cetățenilor țării la instituțiile și la valorile culturale clasice și contemporane;
- Vor fi inovate în mod fundamental baza legislativă și politicile publice din domeniile culturii și industriilor culturale, va crește participarea creatorilor și beneficiarilor în elaborarea acestora și se vor aloca progresiv fonduri adecvate pentru realizarea acestor obiective.

Susținerea permanentă a creatorilor și a creației contemporane („cultura vie”) se va realiza prin: protejarea și stimularea actului artistic și a creativității; parteneriat (inclusiv finanțare sau co-finanțare) în realizarea programelor culturale – interne și internaționale – prioritare, propuse de Uniunile de creatori și de artiști independenți.

Se va asigura evidența, conservarea, reabilitarea și punerea în valoare a Patrimoniului cultural național (material și imaterial) prin: refacerea și întreținerea monumentelor și muzeelor; valorificarea oportunităților de finanțare din fondurile UE pentru reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național; susținerea, prin mecanisme eficiente de finanțare, a unor „domenii de excelență” (de exemplu, cinematografia și teatrul – resurse permanente pentru patrimoniul cultural imaterial); susținerea și asumarea coerentă a programelor culturale naționale cu relevanță internațională (festivalurile naționale și internaționale de muzică, teatru, film, arte vizuale, arhitectură, etc.); derularea unui program coerent pentru promovarea valorilor culturii naționale care au fost sau sunt în curs de a fi incluse în listele specializate ale UNESCO. În ceea ce privește cinematografia, unul dintre domeniile în care România a obținut recunoaștere internațională este nevoie de o serie de măsuri având în vedere impactul social al producțiilor de acest tip: restructurarea Centrului Național al Cinematografiei și transformarea acestuia într-o instituție care să asigure o administrație și un tip de management adaptat și eficient cinematografiei din România. Această instituție trebuie să devină principala structură care să asigure un leadership eficient al cinematografiei; acordarea de facilități fiscale pentru activitățile de producție, distribuție și difuzare de filme esențiale pentru apariția unei reale piețe în domeniu; sprijinirea programelor de investiții care promovează și săli de cinematograf; introducerea între activitățile școlare a unor programe de educație vizuală și reluarea învățământului preuniversitar cu profil de cinematografie. Un obiectiv special îl reprezintă salvarea Arhivei Naționale de Film care în prezent funcționează cu un buget care nu-i permite investiții majore în restaurarea și conservarea filmelor din patrimoniu.

Instituțiile publice de cultură vor fi consolidate asigurând: un cadru normativ menit să confere stabilitatea resurselor financiare și umane necesare funcționării lor coerente pe termen lung, precum și derulării programelor și proiectelor asumate de către acestea, împreună cu autoritatea tutelară; creșterea gradului de acces a cetățeanului, atât la instituțiile de cultură (de la Teatrul Național până la căminele culturale și bibliotecile sătești), cât și la actul de cultură.

Ministerul Culturii Naționale își va asuma alocarea resurselor pentru cultură prin mecanisme de finanțare pe baze competitive, în spiritul transparenței. În acest sens, va asigura: o alocare nediscriminatorie a resurselor financiare (sistem concurențial deschis de subvenționare sau co-finanțare a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale – selecție făcută de comisii independente de specialiști și experți); monitorizarea permanentă și transparentă a investițiilor

culturale; proiecții multianuale ale cheltuielilor ce urmează a fi alocate prin bugetul Ministerului Culturii Naționale; încurajarea parteneriatelor public-privat, inclusiv a mecenatului și a sponsorizărilor. De asemenea, Ministerul Culturii Naționale va organiza un sistem de control și evaluare a respectării normelor legale și a modului de cheltuire a resurselor alocate, fie ca subvenție, fie în sistemul de co-finanțare. Se va evalua **eficiența cheltuirii banului public și a impactului public** al proiectelor finanțate sau co-finanțate și **aplicarea corecțiilor** administrativ-financiare în funcție de rezultatele evaluărilor. Ministerul Culturii Naționale va deveni promotorul și garantul procesului de **culturalizare și de implementare a produsului cultural** în viața românilor. Pentru aceasta va afirma rolul crescut al culturii în asigurarea coeziunii teritoriale și dintre colectivități.

Marcarea Centenarului României moderne prin Programul România 100+ și Capitala Europeană a Culturii 2021

- Promovarea identității naționale prin punerea în valoare a patrimoniului cultural și a creativității artistice moderne și contemporane are în 2018 (100 de ani de la făurirea Statului modern unitar) și 2019 (asumarea Președinției UE) două oportunități de marcă ce vor trebui fructificate prin:
 - Instituirea Programului Național România 100+, centrat pe finalizarea unor investiții în infrastructura culturală și repunerea în funcțiune a capacităților fundamentale de comunicare către public a culturii române (MNIR, Sala de concerte în București etc.)
 - Definitivarea și implementarea Strategiei Naționale pentru Decada Dezvoltării Culturale
- Desemnarea unui oraș din România drept capitală culturală pentru 2021 este o oportunitate extraordinară pentru dezvoltarea comunității locale dar și a întregii regiuni adiacente, precum și a activităților culturale naționale.
- Este esențială sprijinirea orașelor românești candidate la titlul de Capitală Culturală Europeană pentru 2021 pentru pregătirea unor programe cât mai consistente și competitive care să creeze beneficii pe termen lung.

7. AFACERI INTERNE

7.1 Administrația centrală și locală

Pentru a-și îndeplini funcțiile sale esențiale administrația publică trebuie să se afle într-un permanent proces de modernizare, care implică nu doar un set minimal de obiective formulate în scopul descentralizării și perfecționării resursei umane sau al procedurilor, ci o transformare majoră dintr-o structură orientată spre sine într-una orientată spre interesul cetățeanului.

Pentru PNL modernizarea instituțională se bazează un număr de obiective: reducerea dimensiunii administrative a Guvernului central, descentralizare administrative și financiară, simplificarea instituțională, un management performant al funcției publice, informatizarea și realizarea unei reforme administrativ-teritoriale.

Reducerea dimensiunii administrative a Guvernului central

Guvernul central dispune în prezent de un aparat birocratic supradimensionat și mai ales afectat de suprapuneri decizionale și structurale. Guvernul liberal va fi unul suplu cu o structură flexibilă construit pe prioritățile Guvernării și pe dezvoltarea de relații directe și transparente cu compartimente corespunzătoare ale autorităților locale și cu societatea civilă. Practicile de e-Guvernare vor fi energic promovate și rapid extinse pentru creșterea comunicării rapide și transparente a informațiilor sau datelor și eliminarea surselor de blocaj în luarea și transmiterea deciziilor.

Descentralizare administrativ- financiară

Descentralizarea va fi unul dintre pilonii Guvernării liberale pe baza exclusivă a principiului european al subsidiarității. În acest sens, se vor delega acele competențe executive care asigură o realizare mai adecvată a bunurilor publice la nivel județean sau local și se vor asigura resurselor financiare adecvate. Între descentralizare și responsabilitatea publică a autorităților județene și locale se va institui o relație strânsă, bazată pe prevederi legale specifice și pe elaborarea și implementarea unor politici publice care să promoveze interesul comunităților locale pe care le reprezintă. De asemenea, descentralizarea se va face diferențiat, în funcție de capacitatea administrativă a entităților vizate. Pentru a realiza aceste direcții de acțiune vor fi luate următoarele măsuri: transferul progresiv al unor atribuții de la nivel central către autoritățile administrației publice locale; schimbarea filosofiei bugetare, în sensul că un procent semnificativ din veniturile estimate, care urmează a fi colectate în decursul unui an, va rămâne la nivel regional și local pentru asigurarea sustenabilității financiare a exercitării atribuțiilor transferate de la nivel central. Se va efectua un audit de sistem în vederea identificării procedurilor optime de derulare a procesului de transfer al deciziei de la nivel central la nivel local, concomitent cu transferul sumelor necesare asigurării sustenabilității acestui proces. Se va urmări ca descentralizarea bugetară să se facă astfel încât autoritățile centrale să devină autorități de promovare și dirijare a politicilor publice prioritare, de reglementare și control în domeniul lor de activitate, restul atribuțiilor fiind transferate către autoritățile locale, județene și regionale, după caz. Pentru afirmarea noului stil de Guvernare liberală, răspunderea publică a autorităților regionale și locale pentru performanțele de realizare a bunurilor publice specifice și de centrare a Guvernării pe interesele cetățenilor va fi atent reglementată și monitorizată. Se vor consolida procedurile de aplicare a standardelor de calitate și de cost în administrația publică. Se vor face modificări legislative privind structura și atribuțiile autorităților locale, în baza unor valori și idei clare care privesc: separația și controlul reciproc al puterilor la nivel local; răspunderea publică și individuală; reprezentarea directă; codificarea normelor privind integritatea etică și combaterea energică a corupției și a surselor sale.

Diminuarea semnificativă a agențiilor și autorităților aflate în subordinea sau coordonarea Guvernului și ministerelor

Numărul mare al agențiilor Guvernamentale, ale căror activități și bugete nu sunt suficient de transparente, crează posibilitatea apariției de abuzuri în cheltuirea fondurilor publice, în condițiile în care cea mai mare parte din aceste agenții nu își justifică existența. Se va trece la reformarea structurilor de control și inspecție fiscală, prin eliminarea suprapunerilor de competențe în verificarea contribuabililor.

Realizarea unui nou nomenclator al funcțiilor din administrația publică, introducerea generalizată și consecventă a selecției și promovării persoanelor în corpul funcționarilor publici exclusiv pe bază de merit, prin formularea clară a criteriilor de performanță, precum și creșterea gradului de profesionalizare a funcționarilor publici.

Guvernarea liberală va elabora un nou nomenclator al funcțiilor din administrația publică și va realiza cu consecvență și rigurozitate egalitatea de șanse pe baza meritului atât în selecția de

persoane în corpul funcționarilor publici cât și în promovarea în ierarhia funcționarilor publici în funcție de performanțe. Perfecționarea legislației în acest sens va fi realizată în regim de urgență. Se consideră ca necesare eliminarea presiunilor politice, în special asupra înalților funcționari publici, și schimbarea paradigmei funcționării administrației publice de la controlul ex-ante la controlul ex-post. Dezvoltarea profesională a funcționarilor publici este o prioritate prin realizarea unui sistem deschis de resurse de învățare asociate cu criteriile de performanță în formarea continuă și testarea competențelor profesionale. Următoarele inițiative de politici de selecție și dezvoltare profesională a funcționarilor publici vor fi promovate, în asociere cu reducerea birocrăției inutile și diminuarea surselor de corupție: delimitarea cu claritate a nivelului, numărului și distribuției funcțiilor politice, respectiv administrative, în cadrul instituțiilor din administrație; eficientizarea serviciilor oferite de instituțiile publice și APL prin introducerea de norme, proceduri și formulare standard în toate domeniile administrației publice. În acest sens, se va elabora un manual cu proceduri unitare și standardizate, specifice pentru administrația de la nivel național și local și pentru circulația pe fluxurile laterale și ierarhice a informației și deciziilor, și se vor organiza cursuri specifice de formare a funcționarilor publici în vederea asigurării unei aplicări riguroase a acestora. Se vor introduce metode moderne de management al resurselor umane în domeniul administrației publice, începând de la selecție, evaluare și promovare, trecând la dezvoltarea profesională pe baza unui sistem deschis de resurse de învățare profesională și de ajustare a curriculei universitare în scopul adaptării acestora la cerințele posturilor din administrație. Se va reduce numărul de funcționari publici implicați în activități de control ex-ante și transferarea lor în activități de control ex-post, prin renunțarea la unele servicii prestate de puterea publică și generatoare de birocrăție. Se va extinde transparența execuției bugetare.

Informatizarea activităților din administrația publică

Guvernarea liberală va trece la informatizarea extinsă a serviciilor din administrația publică, în vederea creșterii transparenței Guvernării centrale și locale și a generalizării accesului informatic al beneficiarilor în funcție de nevoi. Se va iniția un sistem de formare și perfecționare a funcționarilor publici care să ducă la creșterea competențelor digitale ale acestora, în special cu privire la elaborarea de politici publice bazate pe evidențe, la transparentizarea administrației publice prin construcția de baze de date și informații care să faciliteze generalizarea accesului cetățenilor la informații publice.

Realizarea unei reforme administrativ-teritoriale prin apariția unor noi unități administrativ-teritoriale – regiunile.

Actuala împărțire administrativ-teritorială a României datează din 1968, având la bază principiile centraliste de organizare și funcționare impuse de doctrina comunistă. Pentru actualul stadiu de dezvoltare a societății românești, această organizare regională și teritorială a comunităților a devenit inadecvată. Ne confruntăm cu necesitatea regândirii structurii organizării teritoriale a Statului Român, care ar urma să se materializeze în apariția unor noi unități administrative-teritoriale: regiunile. Instituirea regiunilor, ca entități teritoriale ale dezvoltării, ar urma să pună în operă principiul descentralizării administrative, prin crearea unor unități administrativ-teritoriale de dimensiuni mai mari sub aspect teritorial și demografic, având o capacitate economică sporită și posibilități mai mari de gestionare a problemelor comunităților și cetățenilor. Astăzi, o treime din bugetul Uniunii este utilizat pentru construcția regională, iar regiunile sunt definite ca: „Entități teritoriale, imediat sub nivelul statului, cu putere politică și decizională proprie, exercitată de forul deliberativ ales în mod democratic de locuitorii acestora”. Crearea unor structuri administrative solide structuri capabile să absoarbă în mod eficient fondurile europene, a devenit imperativă.

Guvernarea liberală a României susține necesitatea unei reforme administrativ-teritoriale a României printr-un proiect care să implice analize științifice temeinice și dezbateri publice extinse

în mediul academic, politic, în mass media și în cadrul societății civile. Un astfel de proiect trebuie să aibă la bază principiile europene în materie, descentralizarea administrativă și respectarea statutului de stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil; trebuie să beneficieze de un sprijin politic substanțial, având în vedere complexitatea implicațiilor economice, sociale și politice pe termen lung pe care le presupune. Pentru Guvernul liberal, obiectivele generale ale proiectului privind reîmpărțirea administrativ-teritorială sunt: corelarea strânsă a descentralizării administrative cu reorganizarea teritorială a comunităților de dezvoltare; delimitarea noilor regiuni în funcție de potențialul resurselor economice, naturale și demografice de dezvoltare și de fluxurile de mobilitate teritorială ale cetățenilor deja consacrate; eliminarea dezechilibrelor regionale existente (prin stimularea unei dezvoltări teritoriale convergente și armonioase și recuperarea accelerată a întârzierilor în dezvoltarea zonelor defavorizate ca urmare a unor condiții istorice, geografice, economice, sociale, politice specifice) și preîntâmpinarea producerii de noi dezechilibre; implementarea cadrului instituțional necesar pentru a răspunde criteriilor impuse de reglementările europene și de acces la Fondurile structurale; corelarea politicilor și a activităților sectoriale Guvernamentale la nivelul regiunilor, prin stimularea inițiativelor și valorificarea resurselor locale și regionale, în scopul dezvoltării economico-sociale durabile și a dezvoltării culturale a acestora; stimularea cooperării interregionale interne și a celei transfrontaliere, precum și participarea regiunilor la structurile și organizațiile europene care promovează dezvoltarea economică și instituțională a acestora, în scopul realizării unor proiecte de interes comun, în conformitate cu acordurile la care România este parte.

7.2 Ordinea publică și siguranța cetățeanului

Ordinea publică și siguranța cetățeanului fac parte din elementele prin care se măsoară gradul de civilizare al unei societăți. Nu putem vorbi despre un nivel ridicat al calității vieții oamenilor în condițiile în care cei care încalcă ordinea publică și siguranța celorlalți rămân nepedepsiți. Calitatea vieții este scăzută atunci când oamenii nu au sentimentul securității personale acasă, pe stradă, la locul de muncă, în călătorii. Nevoia de siguranță personală, asociată respectării ordinii publice, este una dintre nevoile de bază ale ființei umane.

În epoca în care trăim siguranța personală a devenit fragilă. Deschiderea societății românești către spațiul european și celelalte zone ale lumii a adus, pe lângă consecințele benefice, și riscurile care decurg din exportarea unor noi tipuri de criminalitate. Criza economică a accentuat aceste riscuri. De la violența stradală până la crima organizată există o gamă largă de infracțiuni care pun în pericol cetățenii și creează sentimentul de insecuritate personală.

Este rolul statului să asigure ordinea publică, securitatea personală, exercitarea drepturilor și libertăților indivizilor, să protejeze viața, integritatea fizică și posesiunile cetățenilor. Responsabilitatea satisfacerii acestor nevoi revine integral statului. Un stat incapabil să asigure ordinea publică și siguranța cetățenilor săi este un stat slab, un stat care nu le poate pretinde acestora respectarea legii. Reacția statului față de încălcarea legii trebuie să fie fermă și imediată, indiferent de persoana care încalcă ordinea publică.

Partidul Național Liberal își asumă obiectivul întăririi ordinii publice și creșterii siguranței personale a cetățenilor. În acest domeniu prezența statului trebuie să fie mai puternică, mai eficientă, mai responsabilă. Respectarea ordinii publice și creșterea siguranței personale a cetățenilor sunt nu numai factori ai creșterii calității vieții, ci și condiții obligatorii pentru dezvoltarea societății noastre. Apropierea de cetățean și dezvoltarea parteneriatului cu societatea civilă trebuie să devină puncte centrale în proiectarea politicilor publice în acest domeniu. Creativitatea, competitivitatea și munca nu se pot dezvolta decât într-o societate în care indivizii se simt liberi și în siguranță.

Așadar, obiectivele prioritare ale Guvernării liberale sunt creșterea gradului de siguranță și protecție pentru cetățeni, combaterea infracționalității, a terorismului și criminalității transfrontaliere, combaterea traficului și consumului de droguri, consolidarea autorității structurilor de aplicare a legii și creșterea încrederii cetățenilor în acestea.

De asemenea, protecția persoanelor celor mai vulnerabile, a femeilor și copiilor victime ale violenței, a persoanelor dependente, protecția datelor cu caracter personal, precum și protejarea cetățenilor români în statele terțe trebuie să fie consolidate.

Guvernarea liberală susține dezvoltarea unui sistem integrat de ordine publică care să permită valorificarea unitară a capacităților instituționale, promovarea și implementarea de standarde operaționale, ocupaționale și profesionale, precum și prioritizarea eforturilor în acțiunile de ordine publică.

Aderarea la Spațiul Schengen constituie un obiectiv major al României. În plus, în domeniul asigurării ordinii publice este necesară continuarea procesului de armonizare cu Strategia de securitate internă a Uniunii Europene printr-o abordare conceptuală unitară. Totodată, o atenție deosebită trebuie acordată managementului situațiilor de urgență în ceea ce privește dotarea corespunzătoare, pregătirea personalului pentru intervenții profesionale în caz de dezastre și calamități. Pregătirea întregii populații pentru acțiune coerentă în caz de inundații, cutremure și alte calamități trebuie să fie o prioritate a structurilor abilitate.

8. JUSTIȚIA ȘI ANTICORUPȚIA

8.1 Justiția și anticorupția

Funcționarea eficientă a justiției într-un stat este o condiție pentru buna funcționare a statului însuși, pentru bunăstarea și prosperitatea cetățenilor săi, pentru credibilitatea aceluia stat în plan extern. O justiție funcțională duce în cele din urmă la o democrație sănătoasă și implicit fundamentează un stat dezvoltat și puternic. Până la acest moment, marile repere ale procesului de reconstrucție a sistemului judiciar au fost construite și sunt funcționale în cea mai mare parte, reprezentând temelia pentru buna funcționare a justiției în România. Astfel, au fost adoptate și au intrat în vigoare cele patru noi coduri, precum și legislația necesară pentru implementarea acestora. O reformă legislativă atât de profundă este fara precedent în Europa și chiar la nivel mondial. Încă înainte de intrarea în vigoare a codurilor, dar și ulterior au fost luate măsuri pentru buna lor aplicare și pentru pregătirea sistemului. Toate acestea trebuie să continue astfel ca punerea în aplicare a codurilor să nu fie limitată în niciun fel. De asemenea, au fost adoptate măsuri pentru eficientizarea sistemului disciplinar aplicabil judecătorilor și procurorilor și consolidarea instituțională și operațională a Inspecției Judiciare precum și o nouă reglementare pentru asigurarea obiectivității și transparenței procesului de promovare la ÎCCJ.

Domaniul anticorupție a reprezentat și va continua să rămână o prioritate majoră. Astfel, s-a asigurat ceea ce România a asumat ca ferm angajament în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) - menținerea și consolidarea cadrului normativ și instituțional anticorupție. După crearea și operaționalizarea a două instituții extrem de eficiente – Agenția Națională de Integritate (ANI) și Direcția Națională Anticorupție (DNA), se impune prezervarea legislației care garantează funcționarea lor independentă și eliminarea oricăror pârghii de intervenție sau limitare din partea politicianilor, a mass media, sau a oricăror potențiali factori de presiune. Pe lângă noile coduri penale, intervențiile legislative relevante au vizat eliminarea suspendării cauzei la invocarea excepției de neconstituționalitate, îmbunătățirea activității de valorificare a bunurilor sechestrate, transpunerea legislației europene privind confiscarea extinsă. Pe palier strategic în domeniul

anticorupției, a fost adoptată o Strategie Națională Anticorupție care a preluat domeniile identificate ca priorități la nivelul UE: recuperarea bunurilor și resurselor financiare provenite din infracțiuni, protecția avertizorilor de integritate, achizițiile publice, prevenirea și combaterea corupției politice și din sectorul privat, protecția intereselor financiare ale UE.

Toate aceste măsuri au produs rezultate concrete care se văd și acum. Procurorii derulează anchete independente, ce privesc pe toți cei care comit infracțiuni, indiferent de poziția acestora. Judecătorii au dobândit deja o practică în a pronunța hotărâri descurajatoare, chiar și atunci când cei împotriva cărora sunt pronunțate sunt cunoscuți politicieni, demnitari ai statului sau influenți oameni de afaceri. Aceste evoluții au fost constant apreciate în rapoartele periodice ale Comisiei Europene, dar și de partenerii externi în plan bilateral. La momentul actual se impune o regândire a procesului de gestionare a justiției ca sistem. România a depășit etapa construcțiilor normative majore, a reușit crearea unei structuri instituționale eficiente, așteptată de cetățeni și apreciată de partenerii externi. Există deja elementele majore ale unei justiții moderne, europene.

Va trebui să concentrăm eforturile pe consolidarea a ceea ce s-a construit până acum. Va fi un efort la fel de serios. E nevoie de acțiuni concertate și de concursul întregului sistem judiciar pentru ca justiția, așa cum a fost gândită, să funcționeze la potențialul maxim și să producă, în mod constant, rezultatele așteptate de cetățeni. Va trebui, de asemenea, ca justiția să devină mai previzibilă, mai credibilă și mai prietenoasă, deci să se apropie și mai mult de cetățeni. Pentru aceasta e necesară o organizare eficientă a instanțelor și parchetelor, o repartizare a personalului caracterizată prin flexibilitate și suplețe, bazată pe evaluări realiste și temeinice.

Calitatea și accesibilitatea hotărârilor judecătorești sunt elemente care de asemenea vor duce la credibilizarea justiției. Accesul cetățenilor la lege, la deciziile instanțelor și la elementele ale dosarelor (cu respectarea procedurii) vor fi pe mai departe garantate și dezvoltate.

Scopul final este acela de a conferi credibilitate, soliditate și substanță pentru reformele puse în practică în ultimii ani. Ireversibilitatea și sustenabilitatea vor fi constantele care vor defini acțiunile viitoare. Va trebui să construim pe bazele pe care le avem deja și să nu facem pași înapoi, să nu dărâmăm ceea ce a fost deja clădit. Trebuie ca cetățenii să privească întotdeauna cu încredere spre sistemul judiciar, ca mediul de afaceri să găsească în justiție un partener în caz de nevoie, iar nu un loc în care procesele trenează la nesfârșit și se încheie cu hotărâri îndoielnice.

Principii fundamentale care vor fi garantate:

- consolidarea statului de drept și a supremației legii;
- garantarea unei reale separații și a echilibrului puterilor în stat;
- asigurarea independenței totale a puterii judecătorești;
- respectarea drepturilor omului;
- asigurarea eficienței, previzibilității și transparenței actului de justiție;
- apropierea justiției de cetățeni;
- consolidarea dialogului cu societatea civilă;
- adoptarea celor mai bune practici europene legate de funcționarea sistemului judiciar;

Cuvintele cheie ce descriu prioritățile pe sectorul justiție sunt:

- **Independența** – justitia trebuie sa fie lasată să lucreze potrivit propriilor norme, aplicând legislația în vigoare, fără a fi supusă niciunor presiuni din exterior. Vor trebui luate măsuri pentru limitarea tuturor surselor de presiune, ce pot fi fie declarații ale politicienilor, presiuni ale mass media sau limitări ale surselor de finanțare. Justiția va trebui să își găsească locul pe care îl merită și pe care s-a înscris în ultimii ani, aceea de veritabilă putere în stat, care să nu poată fi limitată sau influențată prin pârghiile de care dispun celelalte puteri.
- **Eficiența** – vor trebui continuare măsurile de modernizare a legislației, de consolidare a aplicării unitare a noilor coduri, de formare profesională continuă a tuturor celor ce activează în

sistem. Nu în ultimul rând, infrastructura și logistica sistemului judiciar vor continua să reprezinte aspecte de prioritate, fiind condiții pentru îndeplinirea cu celeritate a actului de justiție. Va trebui să asigurăm termene din ce în ce mai scurte, procese care se soluționează într-o durată rezonabilă.

➤ **Calitate** – hotărârile judecătorilor nu mai pot fi contradictorii, unificarea jurisprudenței trebuie să fie asigurată astfel ca actul de justiție să fie previzibil și credibil. Motivarea hotărârilor judecătorești trebuie realizată în termen, iar considerentele deciziilor vor trebui să aibă un efect educativ și de disciplinare a relațiilor sociale, prin puterea exemplului. Va continua publicarea hotărârilor pe paginile de internet ale instanțelor și dezvoltarea instrumentelor de gestiune electronică a dosarelor.

➤ **Anticorupție** – vor continua măsurile demarate anterior pe cele două direcții principale – prevenție și combatere. Va fi respectat cu sfințenie angajamentul european ce vizează păstrarea cadrului legislativ și instituțional anticorupție, vor fi eliminate toate obstacolele ce pot afecta eficiența instituțiilor în domeniu, vor fi susținute toate aceste instituții atât prin asigurarea unui cadru normativ modern, cât și prin asigurarea resurselor de care au nevoie.

➤ **Ireversibilitate și sustenabilitate** – nu vom face niciun pas înapoi. Vom continua toate direcțiile de acțiune, în ritmul necesar consolidării progreselor înregistrate deja. Nu vom susține niciun amendament legislativ menit să limiteze în vreun fel independența sau eficiența justiției, cadrul legislativ și instituțional în domeniul integrității sau corupției. Cetățenii noștri, dar și partenerii externi din UE și NATO, își vor consolida încrederea în justiție, în rezultatele acesteia și în oamenii care lucrează în sistem.

➤ **Dialog** - Dialogul real și consultarea tuturor actorilor implicați în actul de justiție este sursa identificării celor mai bune soluții. Vor fi constituite la nivelul Guvernului dar și al Ministerului Justiției platforme de dialog pe tematicile majore. Vor fi implicate instituțiile din stemul judiciar, profesiile liberale, societatea civilă. De asemenea vor fi gândite formule de implicare directă a cetățenilor în procesul de dialog și consultare.

Directii de actiune pentru consolidarea reformei sistemului judiciar si asigurarea unui caracter durabil si ireversibil al acesteia

Independența sistemului judiciar:

➤ garantarea unui statut real de independență a justiției, prin limitarea tuturor potențialelor surse de presiune.

➤ urmărirea, în procesul de revizuire a Constituției, a dispozițiilor existente în ceea ce privește separarea puterilor, cu precizarea clară a obligației tuturor puterilor și instituțiilor statului de a respecta independența sistemului judiciar. Amendamentele la Constituție nu vor limita în niciun fel statutul judecătorilor și procurorilor, sau rolul Consiliului Superior al Magistraturii.

➤ Consolidarea continuă a Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) și luarea tuturor măsurilor de ordin normativ și logistic care se impun pentru a asigura în continuare poziția acestuia de garant al independenței justiției.

➤ Incurajarea CSM în activitatea acestuia de protejare a independenței sistemului judiciar și de sprijinire a magistraților confrunțați cu provocări care aduc atingere activității curente sau reputației profesionale a acestora.

➤ Asigurarea transparenței și legalității în procedurile de desemnare a conducătorilor instituțiilor din cadrul sistemului judiciar, astfel încât legitimitatea acestora să nu poată fi contestată în baza procesului prin care au fost numiți. Organizarea unor dezbateri reale la care să fie invitați reprezentanți ai judecătorilor, procurorilor și ai societății civile în scopul identificării celor mai bune soluții.

- Consolidarea Inspectiei judiciare, în vederea asigurării continue a integrității în rândul judecătorilor și procurorilor, dar și al rolului acesteia pentru functionarea eficientă a justiției, cu respectarea normelor disciplinare, a termenelor și regulilor procedurale etc.
- Prezervarea și consolidarea statutului Curții Constituționale.
- luarea unor măsuri concrete pentru a se asigura respectarea hotărârilor judecătorești de către toți cei cărora li se adresează;
- derularea unui dialog politic constructiv cu scopul edictării unor norme care să ofere toate garantiile, la nivelul Parlamentului, în ceea ce privește respectarea independenței sistemului judiciar. Sunt vizate în special respectarea fără întârziere a hotărârilor judecătorești ce îi vizează pe parlamentari dar și limitarea unor declarațiilor publice cu potențial de a afecta funcționarea independentă a justiției. Prevederi relevante ar putea fi cuprinse în Codul de conduită al parlamentarilor.
- Asigurarea unui dialog constant, desfășurat în limitele și condițiile legii, cu mass media și publicul cu privire la cauzele de impact aflate pe rol precum și la evoluțiile importante din cadrul sistemului, în scopul evitării exercitării de presiuni la adresa magistraților

Consolidarea bunei funcționări a sistemului judiciar:

Sunt necesare măsuri concrete care să asigure buna aplicare a codurilor, astfel ca acestea să își dovedească pe deplin funcționalitatea și să aducă modernizarea și dinamica avute în vedere când au fost redactate. Din discuțiile cu magistrați și cu practicieni, au fost cristalizate o serie de îmbunătățiri care pot fi aduse, atât cu privire la unele texte, dar mai ales în ce privește măsuri organizatorice și de management. Pentru aceasta vor fi avute în vedere:

- Constituirea unor comisii interinstituționale pe materiile drept civil și drept penal care să asigure un dialog constant cu instanțele de judecată și cu practicienii pentru măsurarea corectă a impactului codurilor
- formularea propunerilor de ordin normativ, logistic și strategic pentru buna functionare a acestora
- Urgentarea procedurilor în vederea adoptării amendamentelor la codul penal și codul de procedură penală aflate în dezbateră Parlamentului.
- Luarea de urgență a măsurilor ce se impun pentru aplicarea dispozițiilor noului Cod de procedură civilă care urmează să intre în vigoare la 1 ianuarie 2016, pentru a evita o nouă amânare.

Deși sunt deja funcționale și performante, e nevoie să continue sprijinirea institutiilor care asigură formarea profesională în sistemul judiciar – Institutul National al Magistraturii și Școala Natională de Grefieri, prin resurse de ordin bugetar și logistic. Deasemenea, se impune diversificarea instrumentelor de formare profesională și acces la informație prin sisteme și platforme de dialog și studiu la distanță, prin intermediul calculatorului (e-learning); aceasta implică și dezvoltarea tehnicilor de predare la distanță pentru rețelele de formatori

- prin MJ, vom încuraja CSM și instanțele să dezvolte programe de mentorizare, de dialog și schimb de experiență pe teme de viață și carieră, care exced tehnicitățile, cu magistrați de carieră și de succes în țări care au un sistem judiciar performant în prezent – Marea Britanie, Olanda, Germania, SUA.

Unificarea jurisprudenței – aplicarea corectă a noilor mecanisme procedurale, disponibilitatea și transparența hotărârilor instanțelor, continuarea formării profesionale în scopul constientizării de către judecători și procurori a nevoii de a asigura consecvență și predictibilitate în actul de justiție.

- Consolidarea în continuare a rolului Înaltei Curți de Casație și Justiție în materia unificării jurisprudenței – măsuri de ordin managerial, comunicarea între ICCJ și curțile de apel, folosirea mecanismului *„soluțiilor de principiu”* și utilizarea soluțiilor IT pentru popularizarea acestora. Independența în activitatea de judecată nu trebuie înțeleasă ca libertate totală de a pronunța

hotărâri divergente. Independența implică și responsabilitatea de a oferi motive reale și temeinice atunci când o practică deja consacrată nu este urmată într-un caz similar.

Asigurarea calității și coerenței legislației:

- Pentru a avea previzibilitate și consecvență a legislației e nevoie de parcurgerea tuturor etapelor în procesul de elaborare și de realizarea unor consultări reale cu profesioniștii și cu societatea civilă.
- De asemenea se impune limitarea legiferării prin ordonanțe de urgență cu respectarea strictă a cadrului constituțional aplicabil, a situațiilor care impun cu adevărat urgență în luarea măsurilor.
- E nevoie și de o sistematizare și simplificare legislativă, deoarece cadrul normativ actual este încărcat de modificări legislative survenite succesiv, de amendamente la același text care se regăsesc în mai multe legi, ceea ce face mai complicată și mai riscantă activitatea de aplicare a legii.

Pentru a fi acceptată și nu doar impusă, Justiția trebuie să fie înțeleasă de cât mai mulți dintre cetățeni:

- Publicarea integrală a hotărârilor judecătorești este o condiție esențială pentru educarea cetățenilor, pentru unificarea jurisprudenței dar și pentru îmbunătățirea responsabilității magistraților cu privire la propriile decizii și modalitatea lor de redactare
- Prin MJ, vom încuraja CSM și școlile de drept să dezvolte programe de pregătire profesională axate pe dobândirea unui limbaj accesibil, simplu și coerent în actul de justiție, firește, cu păstrarea acurateții folosirii termenilor de specialitate. Magistratul trebuie să ajungă prin actele pe care le emite, în special prin hotărârile în instanțele superioare, prin hotărârile definitive, la cetățean. Un act de justiție este nu numai un act de dreptate, este și un act de cultură juridică, un act de cultură civică, sau mai mult, un act de cultură.
- Prin MJ, CSM și ICCJ vor fi încurajate să înceapă un proiect pilot prin care marile hotărâri, cele care sunt date în interpretarea legii, să fie prefațate de un rezumat pe înțelesul tuturor, care să permită pătrunderea sensului hotărârii în pătri sociale cât mai largi. O astfel de abordare e deja utilizată la Curtea de Justiție a Uniunii Europene dar și la Curtea Supremă din Marea Britanie, și este foarte apreciat de cetățeni și magistrați.
- Vor continua proiectele de prezentare a justiției în școli. Aceste activități au fost primite cu multa deschidere de elevi, de cadrele didactice, dar și de magistrații care au dorit să se implice. Es-a dovedit astfel utilitatea și succesul acestor activități. Ministerul justiției, CSM și societatea civilă vor trebui să le continue și să le diversifice.

Asigurarea logisticii și infrastructurii necesare pentru buna funcționare a instanțelor și parchetelor:

- asigurarea unei finanțări adecvate, care să sprijine și să permită funcționarea eficientă a sistemului. Rolul de domeniu prioritar al justiției nu poate fi asigurat fără a fi alocate fondurile necesare pentru instanțe, parchete și celelalte instituții. Nu trebuie permis ca independența justiției să fie neutralizată indirect prin dependență financiară de decidenții politici.
- Justice District - Transformarea benefică a sistemului judiciar implică continuarea inițiativelor și politicilor bune. Vom continua proiectul Justice District, inițiat în anii anteriori. Justiția are nevoie de o bază logistică adecvată, iar acest proiect, odată realizat, ar putea contribui la ameliorarea ei. În același timp, un astfel de spațiu dedicat activităților concentrate ale Justiției din Capitală, ar însemna un acces mai simplu și cu costuri mai mici al cetățeanului și profesiilor judiciare la logistica Justiției. Cetățenii, magistrații și practicienii vor avea mai mult timp pentru a se dedica activităților propriu-zise actului judiciar, ceea ce va crește calitatea acestuia.

- One stop shop – înființarea de puncte de plată a taxelor de timbru și de cumpărare a timbrului judiciar la sediile instanțelor (și implicit în Justice District) astfel încât cetățenii și avocații să nu mai fie nevoiți să se deplaseze la alte locații pentru achitarea acestora.

Gestionarea rațională și eficientă a chestiunii volumului de activitate la instanțe și parchete

- Restructurarea și reorganizarea instanțelor. Rețeaua de instanțe trebuie să satisfacă nevoile cetățeanului și capacitatea de a aplica bine legile, în special codurile. Instanțele mici sunt instanțe slabe, care nu își pot realiza funcția socială. Instanțele în care concentram resurse și expertize sunt instanțe puternice, capabile să-și îndeplinească rolul de înfăptuire a justiției, rolul de serviciu judiciar. Procesul de reformă a rețelei instanțelor și parchetelor trebuie să continue cu cele mai adecvate soluții. Altfel nu vom ajunge la specializarea magistraților și creșterea calității actului de justiție
- Vom trece la realizarea unui studiu fundamentat, cu consultarea magistratilor și a societății civile, care să indice cea mai potrivită dintre următoarele opțiuni: închiderea instanțelor mici, rearondarea circumscriptiilor și înființarea de instanțe itinerante.
- De asemenea, o distribuire a personalului care să aibă în vedere gradul de încărcare al fiecărei instanțe ar asigura o echilibrare a volumului de muncă.

Justiția funcțională e de neconceput fără eficientizarea activității personalului auxiliar, prin preluarea de către grefieri a unora dintre sarcinile administrative a judecătorilor și procurorilor; finalizarea procesului legislativ în ce privește proiectul de lege privind statutul grefierilor aflat în Parlament (cu aducerea eventualelor amendamente)

Digitalizarea – e-Justiția – trăim într-o lume care va deveni din ce în ce mai digitalizată, justiția nu-și poate refuza această tendință a secolului XXI.

- Informatizarea instanțelor, asimilarea tehnicilor moderne de lucru la distanță e o necesitate. E necesar să putem accesa dosare de la distanță și să facem audieri prin sistemul de videoconferință. Se impune și dezvoltarea sistemului ECRIS de management al cauzelor, punerea acestuia în acord cu prevederile noilor coduri prin dezvoltarea de instrumente electronice pentru gestionarea diverselor proceduri judiciare;
- diversificarea bazelor de date legislative, a informațiilor disponibile online, prezentarea acestora de o manieră simplificată și inteligibilă cetățenilor fără pregătire juridică vor duce la apropierea justiției de cetățean prin accesul la resurse și informații.
- Integrarea europeană a făcut să dispară frontierele între statele membre în ce privește libera circulație a mărfurilor, a lucrătorilor, a serviciilor, a capitalurilor. Libera circulație a actului de justiție nu e decât o urmare firească, iar tehnica IT e vehiculul cel mai la îndemână. Pentru aceasta vom continua ceea ce deja există și vom încerca să folosim în justiție progrese ale tehnicii care pot servi dreptății pentru cetățeni.
- Realizarea unei apropieri a sistemelor electronice folosite în justiția română cu cele la nivelul altor State Membre ale UE va face ca instrumentele de cooperare transfrontalieră să fie folosite la scară cât mai largă și cât mai eficient.

Se impune dezvoltarea unor forme de management modern în cadrul sistemului judiciar, în primul rând prin asigurarea dialogului continuu între instituțiile din sistem, profesiile relevante precum și toți ceilalți actori implicați.

- Deciziile optime nu pot fi luate în lipsa unor date concrete și corecte despre sistem. Se impune îmbunătățirea sistemului de statistică judiciară prin diversificarea indicatorilor, modernizarea sistemului de colectare a datelor, îmbunătățirea modului de gestiune a datelor existente. Fundamentarea deciziilor trebuie să fie făcută pe date concrete, actuale și indicatori cuantificabili.

Alte domenii care pot contribui decisiv la eficiența și calitatea actului de justiție

- Consolidarea și diversificarea mijloacelor alternative de soluționare a litigiilor. Promovarea medierii prin conștientizarea avantajelor acesteia.
- Îmbunătățirea sistemului de expertiză judiciară;
- Dezvoltarea sistemului de justiție pentru minori;
- Consolidarea serviciilor de probațiune și de reintegrare a victimelor, în acord cu prevederile noilor coduri, dar și cu standardele europene.
- Dezvoltarea unităților penitenciare se impune ca necesitate ce nu mai suportă amânare. Vor fi avute în vedere
 - identificarea unor resurse financiare care să permită construirea de penitenciare noi, care să respecte standardele UE și ale Consiliului Europei.
 - Diversificarea formelor de reeducare la locurile de detenție astfel ca penitenciarele să contribuie la reintegrarea socială a deținuților după executarea pedepsei.
 - Schimbul de bune practici în materia executării pedepselor privative de libertate, colaborarea cu statele UE în efortul de evitare a raficalizării în cursul executării pedepselor.

Integritate și anticorupție

România dispune în prezent de cadrul legislativ și instituțional pentru a preveni și combate corupția, pentru a asigura integritatea în sectorul public, a evita potențialele incompatibilități și conflicte de interese, dar și mecanisme de sancționare atunci când normele sunt nesocotite. Construcția normativă și instituțională existentă trebuie menținută, iar instituțiile care aplică aceste reguli trebuie încurajate să continue în același ritm, astfel încât în cele din urmă să de realizeze scopul final de limitare a fenomenului corupție și de gestiune corectă a interesului public de către cei aleși să o facă. Criza economică și financiară a exercitat o presiune suplimentară asupra cetățenilor și Guvernului. În fața acestor provocări este necesar să se consolideze garanțiile de integritate și de transparență a cheltuirii banului public. Cetățenii așteaptă ca statul, prin instituțiile sale, să protejeze economia licită împotriva criminalității organizate, a fraudei financiare și fiscale, a spălării de bani și a corupției. Alături de funcționarea corectă a instituțiilor justiției, o importanță crucială o are creșterea eficienței administrației publice. De asemenea, scandalurile de notorietate în care au fost implicați decidenți politici au contribuit la nemulțumirea cetățenilor și la creșterea neîncrederii lor în sistemul politic. De aceea, integritatea în sistemul politic, alături de cea în administrație, trebuie să constituie o preocupare continuă.

Integritatea:

- Menținerea și consolidarea cadrului normativ al ANI. Orice amendament legislativ care va avea drept scop limitarea atribuțiilor ANI sau slăbirea cadrului normativ în materie de incompatibilități, conflicte de interese, declarații de avere nu va fi susținut.
- Asigurarea aplicării unitare a legislației privind incompatibilitățile, conflictele de interese și averile nejustificate
- Respectarea și executarea neîntârziată a hotărârilor judecătorești de toate autoritățile publice, inclusiv de către Parlament
- Crearea mecanismului de verificare ex ante a conflictelor de interese în procesul de atribuire a contractelor de achiziții publice

Lupta împotriva corupției:

- Menținerea și consolidarea cadrului normativ și instituțional anticorupție
- Eliminarea tuturor prevederilor de natură să afecteze sau să limiteze derularea anchetelor sau funcționarea eficientă instituțiilor anticorupție. Derularea unor dezbateri serioase în cadrul procesului de amendare a Constituției cu privire la regimul imunităților. Regândirea regulilor

responsabilității ministeriale, astfel ca activitatea justiției să depindă cât mai puțin de decizii ale politicienilor.

- Continuarea dialogului transpartinic în vederea asigurării în Parlament a unei abordări sistematice și coerente cu privire la cererile de ridicare a imunităților. Introducerea obligativității motivării deciziilor Parlamentului cu privire la aceste cereri.
- Recuperarea prejudiciilor în cazurile de corupție trebuie să rămână o prioritate, inclusiv datorită puternicului efect disuasiv. Eficientizarea aplicării practice a normelor privind confiscarea extinsă.
- Clarificarea rolului și atribuțiilor instituțiilor cu competențe în materia recuperării prejudiciilor cauzate prin infracțiuni și luarea tuturor măsurilor de ordin normativ și instituțional pentru simplificarea, eficientizarea și asigurarea coerenței acestora.
- Continuarea activității de urmărire penală a cazurilor de corupție la scară mică.
- Elaborarea unei noi Strategii Naționale Anticorupție, care să continue actuala SNA și să consolideze rezultatele obținute în urma aplicării acesteia. Se va avea în vedere diminuarea riscului de corupție în raport cu specificitățile fiecărui sector de activitate vizat (e.g. sănătate, educație, administrație etc)
- Transparentizarea și eficientizarea procedurilor de achiziții publice pentru a se elimina orice vulnerabilitate la corupție.

În vederea realizării acestor activități, Ministerul Justiției, precum și toate instituțiile implicate, vor fi sprijinite, folosind parghiile Constituționale în vigoare, astfel ca o cât mai mare parte dintre ele să se concretizeze. Dialogul și cooperarea onestă sunt cele mai eficiente mijloace prin care să se construiască progresul în justiție. Vor fi încurajate și stimulate grupuri de dialog și brainstorming pe teme de interes, toți cei interesați fiind chemați să se implice, astfel ca justiția să devină obiectul unor discuții constructive și a unor soluții agreeate prin consens, iar nu obiectul încrâncenării politice sau, mai grav, a luptelor dintre trusturile de presă. Vor fi propuse și susținute elaborarea unor strategii cuprinzătoare care să vizeze asigurarea bunei funcționări a justiției și continuarea activității anticorupție, adăugând standarde mai ambițioase de dezvoltare și consolidare. Reprezentanții sectorului privat trebuie să aibă o contribuție substanțială la definirea și jalonarea strategiilor și actelor normative destinate sistemului judiciar. Mediul de afaceri trebuie stimulat prin măsurile luate și prin modul în care justiția împarte dreptatea.

E importantă formarea unei culturi a încrederii și respectului pentru justiție, care să vizeze pe cât mai mulți dintre cetățenii României, încă de pe băncile școlii. Vor fi propuse și sprijinite activități de apropiere a justiției de cetățeni, prin dialog și chiar prin implicarea instituțiilor de învățământ preuniversitar. Vor continua activitățile de prezentare a sistemului judiciar în școli.

Va continua relația de strânsă colaborare cu partenerii externi ai României. Atât Uniunea Europeană cât și statele europene sau din afara Europei ne-au fost parteneri de nădejde, fiind uneori de real sprijin pentru impulsivitatea și susținerea procesului de modernizare a justiției. Vom continua un dialog partenerial deschis cu aceștia, în baza căruia să existe avantaje mutuale legate de creșterea încrederii reciproce, stimularea mediului de afaceri și atragerea investițiilor străine. În context european, eforturile vor fi concentrate pe adoptarea acelor măsuri care să ducă la atingerea obiectivelor din cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare, așa cum acestea au fost definite în Decizia Comisiei Europene din 13 decembrie 2006. Vom sprijini asumarea și diversificarea tuturor angajamentelor, prin internalizarea lor în strategii și planuri de acțiune naționale, astfel încât acestea să devină mai ambițioase și mai cuprinzătoare decât mecanismul însuși.

Va fi promovată o maturizare a activității executive, prin schimbarea unghiului de abordare a măsurilor ce trebuie luate pe diverse sectoare. Vom aplica măsurile de reformă necesare bunei funcționări a societății românești identificate prin propriile pârghii, bazate pe propriile nevoi, iar

nu pe cele sugerate de partenerii externi. Va trebui să trecem la următoarea etapă, aceea de a ne defini singuri standarde suficient de înalte și ambicioase, pe care să le urmăm cu determinare și convingere, fără a fi nevoie de presiunea din exterior. Numai în felul acesta România va putea face dovada maturizării și maturității în raport cu partenerii săi și, în cele din urmă, cu propriii cetățeni. Ca deziderat general vom urmări ca cetățenii României să se adreseze instituțiilor din sistemul judiciar cu încredere și cu speranță. În atare condiții vom putea spune, fără nicio rezervă ca sistemul judiciar funcționează fără dificultate, că oferă toate garantiile pentru mediul de afaceri și pentru creșterea economică. Într-un astfel de moment, sistemul judiciar român va putea să funcționeze fără sprijinul mecanismelor de monitorizare europene.

Funcționarea justiției și garantarea valorilor statului de drept reprezintă temeliile unei societăți democratice, fără de care nu se poate garanta creșterea economică și progresul social. În ultimii 10 ani toate eforturile au fost concentrate pe realizarea reformei în justiție și pe crearea unor instituții funcționale și eficiente în domeniul luptei împotriva corupției. Se poate afirma că acum avem elementele de bază ale sistemului judiciar – piesele legislative au fost în mare majoritate adoptate și au intrat în vigoare (codurile și celelalte legi ale justiției, legislația anticorupție), independența justiției e apărută și garantată de un Consiliul Superior al Magistraturii din ce în ce mai puternic, iar instituțiile anticorupție, create tot în decursul ultimilor 10 ani, au dovedit o eficiență care nu mai poate fi pusă la îndoială. Instanțele de judecată s-au dovedit intransigente cu cei ce au comis fapte de corupție sau criminalitate organizată. Există astfel premisele pentru maturizarea și credibilizarea justiției românești în ansamblu. Pe viitor va trebui să ne concentrăm pe ‚acordurile fine’ ale sistemului, pe chestiuni ce țin de calitate, eficiență, claritate, apropiere de cetățeni.

Odată sistemul creat, accentul va fi pus în perioada ce urmează pe perfecționarea funcționării sale. Va trebui să fie asigurată formarea specializată a judecătorilor, procurorilor și personalului auxiliar. De asemenea, ne vom focaliza pe asigurarea caracterului predictibil și credibil al hotărârilor judecătorești. Aceasta nu se poate realiza fără o organizare a instanțelor și parchetelor bazată pe nevoile reale ale acestora, cu evaluări realiste și temeinice. Până acum justiția și-a dovedit rolul educativ prin aplicarea de pedepse. Va trebui ca educația prin justiție să vină și din înțelepciunea motivărilor pe care le oferă în toate materiile, nu doar în cauzele penale. Dar pentru aceasta e nevoie ca hotărârile judecătorilor să fie motivate temeinic și exprimate astfel ca cei cărora li se adresează să le poată înțelege pe deplin. Actul de justiție ar trebui să fie acceptat, iar nu impus.

Proiectul vizează și asigurarea, pentru cetățeni, a accesului la cât mai multe informații despre actul de justiție. Publicarea hotărârilor judecătorești, gestionarea online a dosarului (în limita procedurii), publicarea integrală a legislației, consultările publice sunt doar câteva elemente ce vor spori creșterea încrederii în sistemul judiciar. Nu în ultimul rând, integritatea în justiție, dar și în ansamblul societății, va fi în continuare o preocupare principală. Instituțiile statului își vor continua activitatea de investigare și judecare, astfel ca toți cei care comit acte de corupție, crimă organizată, fraudă de orice fel, sau pun în primejdie liniștea și siguranța cetățenilor vor fi pedepsiți. Lupta cu rețelele de infractori impune perfecționarea investigatorilor și crearea de echipe eficiente. Se va asigura astfel trecerea către o nouă etapă, clădind însă pe ceea ce s-a edificat până acum. Va trebui garantată ireversibilitatea progreselor deja înregistrate, sustenabilitatea acestora, pentru ca pe mai departe să asigurăm progres, încredere, liniște socială și certitudine juridică.

8.2 Sistemul penitenciar

Viziune și obiectiv general

Executarea pedepselor privative de libertate este o parte importantă a înlăptuirii justiției. O justiție de nivel european presupune și un sistem penitenciar care să respecte standardele Uniunii Europene. Modul de executare a pedepselor privative de libertate și condițiile de detenție constituie un indicator al gradului de civilizare a unei societăți. Persoanele condamnate la pedeapsa închisorii trebuie să se bucure de toate drepturile prevăzute de legea română și de convențiile internaționale la care România este parte.

În sistemul nostru legal privarea de libertate este cea mai radicală măsură care poate fi aplicată de către justiție unei ființe umane. Această măsură nu trebuie să fie însoțită de suferințe suplimentare, de tratamente inumane sau degradante. Organizarea executării pedepselor privative de libertate trebuie realizată pe baza respectării drepturilor fundamentale ale omului iar scopul detenției trebuie să fie recuperarea deținutului și reintegrarea acestuia în societate. Aceste obiective nu pot fi realizate decât în măsura în care trebuințele fundamentale și demnitatea ființei umane sunt respectate în cursul executării pedepsei închisorii. Drepturile referitoare la spațiul personal, siguranța fizică, hrană, facilități și servicii legate de sănătatea și demnitatea umană nu sunt beneficii acordate opțional persoanei private de libertate. Sunt elemente esențiale pentru ființa umană, drepturi care trebuie garantate și respectate în timpul executării pedepsei. Încercarea de a face mai bună o ființă umană prin încălcarea atributelor sale definitorii este sortită eșecului.

Sistemul nostru penitenciar înregistrează un decalaj important raportat la standardele europene referitoare la detenție. Acest fapt este demonstrat de condamnările pronunțate împotriva României de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO). Rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT), ale UNICEF și ONG-urilor care activează în domeniul drepturilor omului, arată încălcarea drepturilor persoanelor private de libertate în sistemul penitenciar și spațiile de deținere ale Ministerului Administrației și Internelor. Dezbateră publică actuală generată de relatările mass media privind condițiile din închisorile românești arată gravele probleme ale sistemului nostru penitenciar. În primăvara anului 2012 România a evitat aplicarea unei sentințe pilot a Curții Europene a Drepturilor Omului privind condițiile de detenție. Starea deplorabilă a închisorilor noastre afectează în mod grav atât viața cotidiană a deținuților cât și a personalului Administrației Naționale a Penitenciarelor. Angajamentele și măsurile asumate de către Guvernul României prin Ministerul Justiției- Administrația Națională a Penitenciarelor pentru remedierea deficiențelor sistemului- ilustrate de cauzele aflate pe rolul Curții- au fost însă, în cea mai mare măsură, abandonate de Guvernul Ponta. Consecința a fost agravarea problemelor din închisorile românești.

Partidul Național Liberal își asumă obiectivul modernizării sistemului penitenciar. Standarde de detenție la nivelul Uniunii Europene, îmbunătățirea condițiilor de muncă ale angajaților din sistem, respectarea drepturilor fundamentale ale omului și crearea șanselor de reintegrare socială a foștilor deținuți constituie elementele fundamentale ale acestui obiectiv.

Probleme ale sistemului penitenciar

Problemele cu care se confruntă sistemul nostru penitenciar au fost generate în timp. În ultimii douăzeci și cinci de ani, indiferent că au fost gestionate de Ministerul de Interne sau de Ministerul Justiției, penitenciarele au ocupat un loc periferic în politicile publice. În toată această perioadă sistemul a fost puternic subfinanțat, cu consecințe nefaste atât asupra condițiilor de viață

ale deținuților cât și asupra condițiilor de muncă ale angajaților. Ignorarea situației penitenciarelor, de altfel parte a sistemului de apărare, ordine publică și siguranță națională, a condus la agravarea și multiplicarea problemelor. În condițiile crizei economice prin care trece România singura opțiune este prioritizarea obiectivelor și îndeplinirea succesivă a obligațiilor care decurg din calitatea de stat membru al Uniunii Europene.

Suprapopularea

Conform datelor furnizate de Administrația Națională a Penitenciarelor, la data de 17 februarie 2015 efectivul total al persoanelor aflate în sistemul penitenciar era de 29978 deținuți și arestați preventiv. Potrivit aceluiași date, capacitatea legală a sistemului (calculată la 4m pătrați/deținut, conform standardelor europene) este de 19024 deținuți. Rezultă un indice de ocupare de 157,58%.

Suprapopularea constituie una dintre cele mai grave probleme ale sistemului nostru penitenciar. Lipsa spațiului personal minim necesar în închisorile românești constituie unul dintre motivele condamnării României în procesele judecate de către CEDO, în baza articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. După 1989, statul român a construit doar trei penitenciare pentru adulți (Arad, Giurgiu, București-Rahova), un centru de reeducare (Buziaș, acum centru educativ) și un penitenciar pentru minori și tineri (Tichilești, acum centru de detenție).

Condițiile de detenție

Sistemul dispune, în general, de clădiri vechi, unele construite în perioada regimului comunist, altele anterioare acestei perioade. Caracteristica dominantă a arhitecturii închisorilor este de tip sovietic, cu camere de câteva zeci de paturi, a căror capacitate este depășită, îndeosebi în perioadele în care sistemul este suprapopulat. Densitatea de locuire foarte ridicată conduce, pe lângă lipsa spațiului personal, la dezvoltarea subculturilor criminale și la abuzuri fizice între deținuți. Capacitatea angajaților sistemului penitenciar de a asigura integritatea fizică a deținuților este, în acest tip de penitenciar, extrem de scăzută.

Calitatea vieții oamenilor închiși în asemenea spații nu are nicio legătură cu standardele minime caracteristice unei societăți europene civilizate. Vechimea clădirilor, starea proastă și aspectul rudimentar al instalațiilor sanitare, subdimensionate în raport cu numărul deținuților, lipsa căldurii pe timp de iarnă și umezeala, dificultatea de a asigura igiena personală în condițiile limitării accesului la apă caldă și duș, insuficienta iluminare și aerisire, calitatea proastă a apei potabile, cazarmament (pături, saltele, lenjerie) vechi și deteriorat, toate acestea compun tabloul majorității penitenciarelor noastre. Pe lângă aceste elemente, CEDO a pronunțat condamnări împotriva României pentru încălcarea standardelor europene privind calitatea hranei, apei potabile și asistenței medicale.

Condițiile de muncă

Starea sistemului penitenciar afectează nu numai viața cotidiană a deținuților, ci și activitatea și drepturile angajaților din sistem. Condițiile de muncă ale angajaților din închisorile românești sunt, de asemenea, în contrast cu standardele europene. Suprapopularea, frigul, umezeala, condițiile de igienă precare etc., marchează și cariera profesională a personalului penitenciar. Acesta nu dispune de minime facilități, banale în sistemele occidentale (condiții decente de servire a mesei, vestiare, dușuri, cameră de repaos etc.). Incidența ridicată a bolilor profesionale, uzura fizică și psihică accelerate sunt consecințe ale caracteristicilor acestui mediu profesional.

Angajații sistemului, îndeosebi cei care intră în contact direct cu deținuții sunt, în acest moment, excedați de volumul de muncă. În condițiile în care completarea schemei de personal

este în continuare blocată personalul este suprasolicitat, compensarea muncii suplimentare cu timp liber corespunzător este aproape imposibil de pus în practică iar plata orelor suplimentare este încă subiect de dezbatere.

Condițiile de detenție și condițiile de muncă sunt strâns legate; cu unele deosebiri, ridicarea standardelor generale ale penitenciarelor românești înseamnă îmbunătățirea situației ambelor categorii.

Obiective și măsuri

Sistemul nostru penitenciar are nevoie de o reformă profundă. Problemele legate de executarea pedepselor privative de libertate sunt atât de grave încât nu mai pot fi ignorate. E nevoie de soluții radicale. Evident, remediarea situației depinde de posibilitățile statului de a aloca resurse financiare acestui domeniu. În același timp, pot fi identificate resursele existente în interiorul sistemului penitenciar, resurse deocamdată neexploatate. Cu multă muncă, creativitate și responsabilitate putem soluționa deficiențele în materia respectării drepturilor omului, conform standardelor europene.

Suprapopularea

Problema suprapopulării penitenciarelor, în principal în termenii asigurării suprafeței minime și a volumului de aer pentru fiecare deținut este, fără îndoială, o problemă extrem de importantă. De rezolvarea acesteia depinde, într-o măsură consistentă, respectarea standardelor europene în materia detenției.

Deși numărul populației penitenciare înregistrează un trend descendent (care probabil va fi accentuat de introducerea măsurilor alternative la pedeapsa închisorii promovate în noile Coduri), gradul de suprapopulare a sistemului (157,58%) impune mărirea capacității de cazare.

Există soluții de extindere a capacității de cazare care să nu afecteze considerabil bugetul statului și deci alocarea fondurilor către domenii prioritare, cum sunt educația și sănătatea. Analiza structurii populației penitenciare arată că la data de 31.01.2015, dintr-un total de 29969 deținuți, 3602 erau plasați în regim deschis și 11270 în regim semideschis. Ambele categorii (îndeosebi cea a deținuților plasați în regimul deschis, care pot presta munci în afara penitenciarului fără pază), care însumează aproape jumătate din totalul populației penitenciare, sunt caracterizate print-un grad de pericol relativ scăzut și în consecință paza și supravegherea presupun o alocare limitată de resurse umane și logistice.

Pentru cazarea acestor două categorii de deținuți există următoarele soluții:

- construirea unor penitenciare modulare, pe terenurile aflate deja în proprietatea sau administrarea Administrației Naționale a Penitenciarelor (costurile de construcție și administrare ale unui asemenea penitenciar sunt mult mai mici decât în cazul penitenciarelor "clasice");
- transferarea clădirilor neutilizate aflate în proprietatea/administrarea Ministerului Apărării Naționale și altor instituții publice către Ministerul Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor și transformarea acestora în penitenciare. Adaptarea acestor clădiri la cerințele de custodiare a deținuților plasați în regimul deschis și semi-deschis presupune costuri reduse, în comparație cu cele necesare construirii unui penitenciar;
- dezvoltarea parteneriatului public - privat pentru construcția de penitenciare noi, la standarde europene.

Așa cum se poate observa, aplicarea primelor două soluții poate conduce la relocarea a aproximativ 50% din populația penitenciară existentă, cu consecința scăderii indicelui de ocupare în sistem și respectarea spațiului minim/deținut, conform standardelor europene.

În același timp, suprapopularea sistemului penitenciar este generată și de custodiarea arestaților preventiv (1601 arestați preventiv, la 31.01.2015). Pentru această categorie trebuie

construit un sistem de custodiare diferit (centre de reținere și arest preventiv sau închisori preventive), la un standard adecvat statutului juridic al acestor persoane, aflate sub beneficiul prezumției de nevinovăție. Soluțiile descrise mai sus pot fi, deasemenea, aplicate.

Condițiile de detenție. Condițiile de muncă

Soluțiile problemei suprapopulării sistemului penitenciar sunt, într-o anumită măsură, soluții pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție. Acestea nu sunt însă suficiente. Timp de 25 de ani sistemul penitenciar a fost „peticit”. Trebuie demarat un program amplu de modernizare a penitenciarelor, de aducere a acestora la standardele europene. Ministerul Justiției- Administrația Națională a Penitenciarelor va realiza o diagnoză a problemelor din sistem și va prioritiza rezolvarea acestora, cu alocarea resurselor financiare necesare. Satisfacerea trebuințelor de bază ale deținuților, cum sunt cele legate de hrană, apă potabilă, căldură pe timpul iernii, asistență medicală etc, constituie o obligație a statului român.

Condițiile de muncă ale angajaților sistemului penitenciar constituie, deasemenea, un obiectiv asumat de către Partidul Național Liberal. Angajații Administrației Naționale a Penitenciarelor exercită un rol extrem de important în asigurarea ordinii publice și siguranței cetățenilor. Ei sunt parte a administrării justiției, atât sub aspectul organizării executării măsurilor privative de libertate cât și al recuperării morale și reintegrării sociale a foștilor deținuți. Munca lor trebuie apreciată și recompensată corespunzător. Dincolo de aspectele care țin de condițiile de muncă, statutul și recompensarea angajaților din sistemul penitenciar trebuie așezate la nivelul celorlalte structuri din sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională. Calitatea vieții angajaților din penitenciare, cariera profesională, filtrele de selecție, promovările în sistem, stabilitatea pe funcție sunt aspecte care necesită reglementări similare.

Ridicarea standardelor condițiilor de detenție și a condițiilor de muncă presupune alocări financiare suplimentare, trecerea de la „bugetul de avarie” la un buget proiectat pe măsura problemelor sistemului penitenciar. În același timp, e nevoie de profesionalism și responsabilitate în gestionarea acestor resurse precum și de identificarea unor surse de finanțare suplimentare.

Finanțarea sistemului penitenciar

Modernizarea sistemului penitenciar nu trebuie realizată doar pe baza fondurilor alocate de la bugetul statului. În condițiile în care educația și sănătatea sunt domenii care au nevoie urgentă de alocări financiare suplimentare, Ministerul Justiției- Administrația Națională a Penitenciarelor trebuie să crească nivelul veniturilor proprii. Există soluții la această problemă:

- extinderea implicării deținuților în activități lucrative. Prestarea unei munci constituie un indicator important al îndreptării persoanei condamnate, care aduce o serie de beneficii, de la diverse recompense pînă la scurtarea pedepsei prin obținerea liberării condiționate. În sistemul nostru legal, munca este un drept și nu o obligație pentru deținuți. Utilizarea deținuților în activități lucrative, ilustrată de nivelul veniturilor proprii ale sistemului penitenciar, este acum extrem de redusă. Administrația Națională a Penitenciarelor trebuie să utilizeze mai eficient activele proprii și să intensifice contactele cu mediul antreprenorial, astfel încât deținuții să beneficieze în mod real de acest drept. Deasemenea, trebuie evaluate și posibilitățile de utilizare a muncii deținuților în viitoarele proiecte de infrastructură (rutieră, agricolă, mediu, construcții etc.). Recuperarea prejudiciului, cel puțin parțial, prin munca prestată în timpul executării pedepsei, poate constitui un criteriu realist în evaluarea gradului de îndreptare a deținutului. În același timp, implicarea în activități lucrative are drept consecință transferarea unei părți a sarcinii de întreținere a sistemului penitenciar de la contribuabili către deținuți.
- utilizarea oportunităților economice din interiorul sistemului. Conform legii de executarea a sancțiunilor privative de libertate, deținuții au dreptul să achiziționeze produse de la

magazinele din incinta unităților penitenciare. Deasemenea, în scopul păstrării legăturilor cu societatea, deținuții au dreptul să utilizeze telefoanele publice instalate în secțiile penitenciarelor. Importanța economică a magazinelor de incintă și a sistemului de telefonie a fost neglijată. Dintr-o perspectivă care ține de consum, sistemul penitenciar poate fi privit ca o agregare de treizeci de mii de consumatori captivi, dependenți total de aceste servicii, furnizate în acest moment de către operatori economici privați. Un parteneriat între Administrația Națională a Penitenciarelor și organizațiile sindicale din sistem poate crea un organism care să preia și să gestioneze această resursă de business importantă. Profitul obținut va fi utilizat pentru îmbunătățirea condițiilor din penitenciare, degrevând astfel parțial bugetul statului.

Reintegrarea socială a foștilor deținuți

Funcția esențială a pedepselor privative de libertate este recuperarea morală a infractorului și reintegrarea acestuia în societate. Un sistem penitenciar modern trebuie să creeze condițiile necesare pentru atingerea acestei finalități. Datele statistice publicate pe siteul Administrației Naționale a Penitenciarelor indică existența unui proces de cvasi-permanentizare a populației penitenciare. Astfel, la data de 31.01.2015, din cei 29969 de deținuți numărul recidiviștilor era de 12835, cel al persoanelor cu antecedente penale era de 6400 iar restul de 10734 nu aveau antecedente penale. Aceste cifre sunt în acord cu estimările referitoare la rata recidivei, plasată în jurul procentului de 50%. Ele par să indice eșecul parțial al executării pedepsei cu închisoarea și preeminența funcției de stocaj a penitenciarului.

Sistemul nostru penitenciar trebuie regândit și sub aspectul funcțiilor și efectelor detenției. Funcția de supraveghere este fără îndoială, una esențială, fiind legată de apărarea ordinii publice și a siguranței cetățenilor. În același timp, alocarea resurselor în sistem trebuie echilibrată în sensul intensificării activității de resocializare a deținuților în vederea reintegrării lor sociale. Din totalul de aproximativ 12500 de angajați din sistemul penitenciar, doar aproximativ 5% lucrează în serviciile coordonate de Direcția Reintegrare Socială. Disproporția dintre numărul lucrătorilor din serviciile de educație și asistență psihosocială și numărul populației penitenciare este evidentă. Numărul angajaților din acest sector trebuie, în mod evident, suplimentat.

În același timp, șansele de reintegrarea socială a foștilor deținuți sunt reduse în absența suportului post-eliberare, indiferent de cantitatea de resurse alocate sistemului penitenciar și de performanțele angajaților săi. Sistemul de probațiune, care are atribuții legale în privința persoanelor eliberate din penitenciar, este deasemenea excedat de volumul de muncă: la data de 31.12.2014, erau înregistrate 26.749 persoane în supravegherea celor 42 Servicii de probațiune aflate în subordinea Direcției de Probațiune din Ministerul Justiției. Ca și în cazul sistemului penitenciar, o alocare suplimentară de resurse este obligatorie.

Având în vedere importanța activității sistemului penitenciar și a sistemului de probațiune, a colaborării cu societatea civilă și mediul academic, în scopul creșterii șanselor de reintegrare socială a foștilor deținuți, Partidul Național Liberal își asumă obiectivul de a promova și implementa Strategia Națională de Reintegrare Socială a Persoanelor Private de Libertate.

9. APĂRARE ȘI SECURITATE NAȚIONALĂ

Guvernul PNL, în parteneriat cu Președintele României și cu sprijinul Parlamentului va lua toate acele decizii necesare garantării securității naționale a României în condiții de instabilitate internațională crescută și recrudescența a violenței în relațiile dintre state. Politica de securitate națională cuprinde toate acele măsuri militare și nemilitare necesare garantării intereselor naționale ale României și apărării valorilor ce ne unesc. Definim drept interese naționale suveranitatea și independența țării, unitatea și indivizibilitatea sa, libera sa afirmare în lume și caracterul național al statului. În egală măsură politica Guvernului României de securitate națională trebuie să ducă la apărarea următoarelor valori: statul de drept, democrația, drepturile și libertățile cetățeanului, pluralismul politic. Nu în ultimul rând politica de securitate națională va viza și creșterea calității vieții cetățeanului român, combaterea corupției continuând să fie o prioritate și din această perspectivă. Politica de securitate națională va corespunde cerințelor bunei Guvernări, fiind în egală măsură eficientă în rezolvarea problemelor de securitate cu care se confruntă România dar și suficient de transparentă, pentru a oferi cetățenilor români garanții de legalitate și respectare a principiilor democratice. Guvernul României va lua măsuri de întărire a controlului democratic asupra instituțiilor de securitate din subordinea sa.

În formularea politicii de securitate națională și în implementarea ei voi saluta întotdeauna parteneriatul cu societatea civilă, cu organizațiile internaționale și mass-media. Acest tip de cooperare reprezintă cea mai sigură cale de asigurarea a unui ridicat nivel de legitimitate și de obținere a atât de importantului suport al opiniei publice și al cetățeanului român. Politica de securitate națională va fi adaptată noilor cerințe internaționale determinate de distrugerea vechii ordini europene bazate pe transparență, reguli și principii de drept internațional. Actualele evoluții îngrijorătoare din estul continentului european, schimbarea prin forța armelor a granițelor, nerespectarea drepturilor suverane ale statelor, pretenția la sfere exclusive de influență, atitudinile revansarde sau revizioniste, revenirea politicii de mare putere și intensificarea competiției globale ne determina să declarăm politica de securitate națională drept politică prioritară a Guvernului României. În plus, la această listă de amenințări, pe care România va trebui să le gestioneze, singura sau împreună cu Aliații săi putem adăuga și recrudescența terorismului internațional sau intensificarea atitudinilor radicale, pe motive religioase sau sociale. Pe lângă apărarea armată politica de securitate națională include ordinea publică, cooperarea cu serviciile naționale de informații, asigurarea securității energetice, a securității cibernetice și infrastructurilor critice. Nu în ultimul rând politica de securitate națională a Guvernului României va avea în vedere revitalizarea industriei de securitate națională, atât în componența sa tradițională, a industriei de apărare cât și în cea mai nouă, a industriilor necesare asigurării securității cibernetice sau energetice.

Principii

Politica de securitate națională, pentru a corespunde cerințelor de baza ale unei politici euro-atlantice, va fi formulată și implementată în baza următoarelor principii:

- principiul primordialității interesului național și al apărării valorilor ce ne unesc
- principiul loialității față de Aliații noștri și al solidarității față de partenerii noștri europeni
- principiul controlului democratic al instituțiilor de securitate națională
- principiul abordării defensive și al auto-apărării
- principiul acțiunii preventive

Apărarea armată a țării

Ultimile evoluții internaționale, în special anexarea ilegală a Crimeii și războiul din estul Ucrainei ne obligă la o mai atentă evaluare a riscurilor și amenințărilor militare cu care este posibil ca România să se confrunte. Alături de aliații săi, România continuă să nu considere pe nimeni drept adversar dar pe de altă

parte este obligația să ia act de anumite evoluții internaționale potențial periculoase pentru securitatea sa națională, incluzând aici militarizarea Mării Negre și războiul hibrid. Acest nivel de ambiție se va realiza prin **asigurarea creșterii graduale a bugetului apărării la un volum de minim 2% din PIB începând din 2017**. Această linie de bugetare va permite accelerarea procesului de modernizare al forțelor armate și implementarea strategiei de înzestrare în baza planurilor multianuale de înzestrare.

Măsuri

De aceea, ca un rezultat al evaluării de mai sus, Guvernul României va întreprinde cu prioritate următoarele măsuri:

- inițierea unui proces atent și amănunțit de re-evaluare strategică a apărării, având ca scop principal creșterea capacităților armatei Române și a capacității sale de luptă, necesară atât garantării intereselor naționale, cât și respectării obligațiilor internaționale ce ne revin în urma apartenenței la NATO și UE. Nu trebuie uitat ca multe dintre planurile strategice de modernizare a Armatei Române au fost gândite și formulate imediat după aderarea României la NATO (2005), într-o cu totul alta situație internațională, când războiul hibrid reprezenta doar un scenariu ipotetic al manualelor de război. În plus, pentru 10 ani de zile misiunile principale ale Armatei au fost din sfera securității internaționale, atenția acordată apărării teritoriale fiind minimală.
- acordarea unei atenții suplimentare soluțiilor de apărare teritorială, reacție firească la apariția noii zone de instabilitate din Estul Europei
- reevaluarea planurilor de înzestrare a Armatei, în concordanță cu noile nevoi de apărare și cu noile alocări bugetare
- intensificarea cooperării militare cu Aliații noștri din NATO și UE, pentru o mai bună înțelegere a actualelor riscuri militare și formularea celor mai bune strategii de răspuns
- implementarea întocmai și la timp a deciziilor summitului NATO din Marea Britanie. Alături de operaționalizarea componentei românești a scutului anti-rachetă, construcția în România a celor două comandamente NATO reprezintă unele din cele mai importante proiecte de securitate națională
- intensificarea programului de exerciții și aplicații militare, pentru a crește capacitatea de reacție a Armatei române
- dezvoltarea capacităților naționale de gestionare a crizelor interne și internaționale, cu accent pe o mai bună coordonare a instituțiilor de securitate națională;
- dezvoltarea capacităților naționale de gestionare a urgențelor civile, în special cele legate de calamități naturale sau pandemii;

Industria de securitate națională

Evoluțiile din ultimii ani din domeniul securității cibernetice sau energetice ne obligă să facem un salt calitativ, trecând de la industria de apărare națională la cea de securitate națională. În esență asta înseamnă că statul român, pe lângă industria tradițională de apărare este interesat să aibă acces și la noi capacități industriale și informatice, ce-i pot oferi instrumente moderne de combatere a riscurilor și amenințărilor cibernetice sau din zona securității energetice.

Datorită lipsei de atenție din partea Guvernului, conducerii neperformante, întârzierii tehnologice și competiției birocratice, industria de apărare națională se află într-o stare foarte proastă, nefiind capabilă să ofere Armatei Române acele capacități de care ea ar avea nevoie în caz de război sau criză internațională majoră. De aceea industriei tradiționale de apărare i se va acorda o atenție specială.

În primul rând se va accelera punerea în practică a Strategiei Industriei de Securitate Națională, aprobată de CSAT în decembrie 2013. Vor fi identificate cu prioritate și concretizate acele măsuri necesare rețehnologizării și reorganizării. Se vor căuta noi parteneri internaționali, dintre țările cu care România a semnat parteneriate strategice pentru dezvoltarea în comun de noi sisteme moderne de armament. Nu în

ultimul rând, printr-o mai bună coordonare între Romtehnica și Romarm, se va urmări creșterea exporturilor, ca și soluție de asigurare suplimentară a fondurilor.

Cooperarea cu serviciile naționale de informații

Guvernul României va manifesta maximum de disponibilitate în cooperarea cu SRI și SIE. Dincolo de relația primului ministru cu MApN sau MAI, inclusiv cu DGIA sau DGIPI pe agenda Guvernului întotdeauna se va găsi loc pentru problemele de securitate națională ridicate de SRI sau SIE. Cele două servicii departamentale, DGIA și DGIPI vor continua să-și aducă contribuția la buna funcționare a Comunității de informații, din care de drept fac parte. Nu în ultimul rând consilierul de securitate națională al primului ministru va continua să colaboreze strâns cu omologul său de la Administrația Prezidențială, pentru o cât mai bună cooperare în cadrul formatelor pe care le co-prezidează.

10. POLITICĂ EXTERNĂ ȘI AFACERILE EUROPENE

Temeinicia, coerența și predictibilitatea sunt repere fundamentale ale construcției de care România are acum nevoie, o construcție pe care ne-o dorim puternică și prosperă. Aceleași repere trebuie să stea și la baza politicii externe și de securitate națională. Ne propunem consolidarea unei politici externe viziunare și curajoase, care să reflecte interesele nemijlocite, directe, ale statului, fie ele politice, strategice, economice sau culturale, o politică externă în slujba intereselor cetățenilor români, oriunde s-ar găsi aceștia. Vom promova o politică externă care să răspundă intereselor economice ale României, capabilă să promoveze valorile noastre naționale, bogăția noastră culturală, și care să confirme respectul și demnitatea meritate de români. Obiectivele de politică externă promovate de Guvernarea PNL vor urmări punerea în valoare cu eficacitate a meritelor ce decurg din statutul României de membră a Uniunii Europene și NATO și creșterea contribuției României la capacitatea Uniunii Europene de a fi un actor global, în beneficiul cetățenilor noștri. **Apartenența României la UE și NATO, împreună cu parteneriatul strategic cu SUA, sunt repere fundamentale care definesc și vor continua să definească statutul și obiectivele de acțiune internațională.**

Noul context de securitate la nivel regional, european și global readuce în atenție harta geopolitică regională și proiectează dezvoltări care impun o evaluare atentă și responsabilă a riscurilor imprevizibile ce pot aduce atingere intereselor naționale ale României. Din această perspectivă, România trebuie să își proiecteze cu inteligență și viziune statutul regional ca membră a UE și a NATO și să își adapteze prioritățile de acțiune externă pentru a-și apăra și promova eficace interesele sale fundamentale.

Ca urmare, este necesar ca parteneriatele pe care România le-a dezvoltat în ultimii ani să fie consolidate cu mai mare pragmatism, prioritar pe dimensiunea europeană și euro-atlantică.

Statele Unite ale Americii sunt și vor rămâne partenerul strategic al României și principalul aliat în domeniul securității. În paralel cu amplificarea dialogului politic și a excelenței cooperării pe dimensiunea militară și de securitate, ne propunem să consolidăm deschiderile pe dimensiunea economică, precum și aprofundarea colaborării în domeniul educației, științei și tehnologiei. Guvernul României va acorda tot sprijinul necesar pentru implementarea deplină a Acordului între România și SUA privind amplasarea sistemului de apărare împotriva rachetelor balistice- proiect strategic pentru securitatea euroatlantică, și punerea în funcțiune a echipamentelor conform calendarului convenit. În același timp vom încuraja întărirea parteneriatelor cu state membre ale Uniunii Europene, a cooperării regionale cu statele din vecinătate precum și cooperarea

consolidată cu state de pe alte continente către care pot fi orientate interesele economice ale țării noastre. Conduita de politică externă promovată de Guvernarea PNL va demonstra pragmatism și viziune; pentru realizarea obiectivelor de politică externă ne pronunțăm pentru implicarea în mai mare măsură a partenerilor din societatea civilă, din mediul academic, din mediul economic, din mediul cultural, inclusiv în proiectele ce vizează promovarea intereselor și a identității românești în străinătate.

Ceea ce contează pentru fiecare dintre români este regăsirea beneficiilor aderării la Uniunea Europeană în nivelul de trai, în respectarea demnității fiecărui cetățean român ca cetățean european. În acest sens, rezultatul acțiunii de politică externă trebuie să se regăsească mai mult în normalitatea României ca nivel de dezvoltare economică și competitivitate, locuri de muncă și respect pentru demnitatea cetățenilor români, valoarea educației, cultivarea performanței, a puterii exemplului, a modelelor și viziunii.

Dimensiunea europeană a politicii externe

Politica externă a României va fi amplu conectată la prioritățile de etapă ale Uniunii Europene. Acțiunea de politică externă va urmări promovarea profilului României ca stat influent, modern, capabil să contribuie la formularea și aplicarea politicilor comune europene, o țară încrezătoare în destinul său, pe măsura a ceea ce reprezintă și poate împlini națiunea noastră. Ne propunem să promovăm cu mai mare încredere statutul României, ca al șaptelea stat ca dimensiune și potențial în UE. Uniunea Europeană este marcată de reșezări instituționale care trebuie finalizate cât mai rapid, de apariția în Parlamentul european a unor formațiuni care resping perspectiva continuării integrării europene, de dezbateri privind stimularea creșterii economice și reducerea șomajului în special în rândul tinerilor și privind asigurarea unui rol vizibil și influent al Uniunii în plan global. Este de așteptat ca actualul context al crizei economico-financiare să continue să influențeze semnificativ direcțiile de evoluție ale proiectului european.

România consideră că o Uniune puternică și unită, capabilă să răspundă provocărilor actuale în plan economic, social și al securității, este posibilă prin coeziune, prin instituții eficiente și funcționale și lideri vizionari, dedicați proiectului european. Acțiunea de politică externă promovată de Guvernul României va reflecta convingerea fermă în meritele proiectului european în ansamblul său, va combate cu hotărâre tendințele populiste și eurosceptice precum și a tezelor privind o construcție europeană cu două viteze.

Guvernul PNL are ca obiectiv fundamental desăvârșirea procesului de integrare europeană, prin realizarea aderării la spațiul Schengen și prin obținerea de progrese convingătoare în pregătirea adoptării monedei Euro. Pentru România, aderarea la spațiul Schengen rămâne un obiectiv major. O astfel de evoluție va consfinți respectarea obligațiilor asumate de Uniunea Europeană și România în Tratatul de aderare, ratificat de parlamentele tuturor statelor membre. Trebuie să acționăm cu mai mare încredere în potențialul nostru economic și social astfel încât România să aibă o contribuție mai convingătoare în dezbaterile europene privind consolidarea Guvernății economice, în politicile comunitare privind crearea de locuri de muncă, inclusiv pentru tineri, și în cele ce privesc diminuarea impactului austerității. Un subiect de interes pentru România va fi susținerea agendei investiționale și de creștere economică în UE, în interesul propriilor cetățeni. O prioritate imediată este întărirea capacității instituționale interne pe domeniul afacerilor europene astfel încât să reușim să asigurăm o influență românească mai activă și competentă în structurarea politicilor europene de interes pentru România: energie, reformarea politicii agricole comune și a politicii de coeziune, dezvoltare regională, transport, mediu, actualizarea politicii europene de vecinătate precum și pentru creșterea nivelului de ambiție

națională în raport cu teme europene insuficient asumate până în prezent: competitivitate, cercetare. Ne propunem consolidarea prezenței în proiectele sectoriale de maxim interes pentru conectarea României la infrastructura de transport europeană, la proiectele regionale din cadrul Strategiei Dunării, la proiectele și programele de cercetare de importanță strategică (precum proiectul ELI), care trebuie multiplicată cu participarea directă a României.

Un obiectiv național și european major al României este securitatea energetică. Guvernul PNL va susține cu tărie promovarea unor politici europene inclusive în domeniul securității energetice, care să țină seama de interesele concrete ale României de a avea un rol important în noua configurație a infrastructurii energetice europene, în proiectele de interconectare regionale. România va contribui concret la întărirea securității regionale prin participarea sa dinamică la dezvoltarea infrastructurilor necesare diversificării surselor de energie precum și a pieței energetice din regiune ca parte a viitoarei arhitecturi a Uniunii Energetice. În acest scop, Guvernul va urmări obținerea sprijinului politic și financiar pentru dezvoltarea infrastructurii energetice în Europa Centrală și de Sud-Est astfel încât obiectivele de consolidare a infrastructurii naționale de transport a resurselor energetice și energiei să fie corect și solid reprezentate.

Guvernul va urmări cu cea mai mare atenție protejarea drepturilor cetățenilor români, în special prin asigurarea liberei circulații și a accesului la piața muncii în toate statele Uniunii Europene. Pentru pregătirea exercitării Președinției Consiliului UE în 2019, Guvernul își propune elaborarea și aplicarea unui Program special pentru consolidarea capacității instituționale și a competențelor la nivelul fiecărui minister de linie, incluzând programe de pregătire practică în colaborare cu state partenere din UE care vor exercita în anii următori această responsabilitate. Dialogul și coordonarea în planul afacerilor europene se va consolida prin utilizarea unor formate eficiente de cooperare: parteneriate strategice, consilii de cooperare la nivel înalt, ședințe comune de Guvern, cooperare cu statele vecine pentru dezvoltarea macro-regională. Acțiunea de politică externă trebuie să acorde mai mare atenție consolidării prezenței românești în instituțiile europene și pentru o racordare mai atentă cu activitatea reprezentanților României în Parlamentul European, pentru a participa activ și creativ la procesul decizional al Uniunii.

Ministerul de externe trebuie să devină un reper esențial al complexității instituționale a Guvernului românesc în spațiul european și un pivot european al administrației românești, de interfață între multiplele planuri ale politicii europene a României, instituțional, socio-economic și cultural, cetățenesc și civil. De asemenea, trebuie să contribuie la realizarea parteneriatelor inteligente de care România are nevoie în plan regional, european și global, care să lege agenți economici, autorități locale și regionale, mediul academic, pentru a valorifica împreună mai eficient șansele de creștere economică ale României. În acest efort național diplomații trebuie să se situeze în prima linie, pentru a aduce soluții creative și a crea legături profitabile economiei și societății românești.

Guvernul își propune să implice cu mai mare coerență, anticipație și asertivitate potențialul profesional al diplomaților români în formatele europene care generează și proiectează initiative și linii de acțiune la nivel european pe dosarele de interes strategic pentru țara noastră. Aceasta presupune gestionarea atentă și cu maximă responsabilitate a prezenței și contribuției competente a reprezentanților noștri, diplomați și experți pe domenii, în formate sherpa sau în consiliile sau grupurile de lucru sectoriale la nivel european. Între domeniile de interes special pentru care va fi nevoie de infuzie diplomatică focalizată se vor afla: configurarea arhitecturii energetice europene, stabilirea priorităților de finanțare europeană prin noul Fond European pentru Investiții Strategice (EFSI) inițiat de Președintele Junker, în mod special cele destinate dezvoltării sustenabile a sectorului IMM, participarea României la proiectul de conectare a pieței digitale unice europene, proiectarea noii politici europene de industrializare

ținând seama de potențialul și condițiile economico-sociale din România, identificarea unor noi proiecte de cercetare-inovare de importanță strategică europeană finanțabile din programul Horizon 2020, configurarea politicilor privind piața muncii, contribuții la obținerea unui acord echilibrat de comerț liber UE-SUA precum și la o mai eficientă activitate a Consiliului energetic UE-SUA, participarea cu propuneri și soluții pentru avansarea negocierii unor acorduri de cooperare economică și comercială ale UE cu state sau grupe de state din alte zone geografice (în special din Asia, America Latină).

România va continua să acționeze pentru consolidarea relațiilor cu statele membre ale Uniunii Europene cu rol major în arhitectura politică europeană, prin dezvoltarea relațiilor de parteneriat și va diversifica formele de cooperare sectorială precum și pe linie parlamentară. Un rol important în promovarea obiectivelor noastre europene îl vor avea relațiile strategice cu Germania, Franța, Polonia, Italia, Austria, Regatul Unit, Spania, precum și pe axa Baltica – Marea Neagră. O dimensiune strategică care va fi dezvoltată este bazată pe parteneriatul cu Polonia, cu ramificații sectoriale în cooperarea cu Regatul Suediei pe zona de Nord a Europei și cu Turcia în bazinul Mării Negre. Dincolo de relațiile ample de parteneriat, vom identifica și aplica o matrice a cooperărilor sectoriale prioritare pe domenii de excelență și pe politici europene de nișă care au relevanță pentru obiectivele prioritare ale Guvernării. În acest sens va fi încadrată cooperarea cu Irlanda, țară în care expertiza profesională a românilor este apreciată, cu Regatul Țărilor de Jos precum și cu state din Europa Centrală.

În relația cu statele vecine vom continua dezvoltarea relațiilor bilaterale cu Ungaria, pe coordonatele definite de Tratatul de bază dintre cele două țări. Respectarea prevederilor acestui document reprezintă garanția unei relații solide și corecte, în beneficiul ambelor părți. Vom accelera proiectele transfrontaliere circumscrise agendei europene dezvoltate atât cu Ungaria cât și cu Bulgaria.

O politică a responsabilității europene pentru vecinătatea estică și Balcanii de Vest

Consolidarea unei vecinătăți estice stabilă și sigură este un obiectiv vital pentru România. Ne propunem să fim implicați cât mai convingător în procesul de revizuire a Politicii Europene de Vecinătate și să susținem potențialului de dezvoltare a relațiilor dintre UE și partenerii săi din această cooperare, cât și provocărilor speciale pe care le ridică vecinătatea Estică și de Sud. România va sprijini cu fermitate eforturile de apropiere de Uniunea Europeană ale Republicii Moldova, Ucrainei și Georgiei, cele trei state care au semnat în cursul anului 2014 acorduri de asociere și liber schimb cu UE, precum și cooperarea cu celelalte state din cadrul Parteneriatului Estic. Parcursul european al Republicii Moldova rămâne una dintre preocupările principale de politică externă ale României având în vedere atât legăturile speciale cu aceasta cât și proximitatea zonelor de conflict provocate prin acțiunea Federației Ruse.

România va milita cu convingere pentru o mai mare implicare a Uniunii Europene în R. Moldova, pentru acordarea de asistență financiară europeană și creșterea contribuției Uniunii la finanțarea proiectelor de dezvoltare economică și socială. Oferirea unei perspective europene clare de integrare va contribui la stabilizarea sa durabilă politică și economică, în baza Acordului de asociere și liber schimb. Vom încuraja și promova realizarea de investiții românești în Republica Moldova. Sprijinul pentru Republica Moldova se va axa pe proiecte concrete, de interes pentru cetățeni: finalizarea interconectărilor energetice, în primul rând a extinderii infrastructurii aferente gazoductului Iași - Ungheni, sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii de transport, inclusiv a legăturilor transfrontaliere, sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii de educație, proiecte de dezvoltare și modernizare a sectorului agricol s.a.

Acțiunea de politică externă a României va susține cu fermitate integritatea teritorială și suveranitatea Ucrainei, eforturile acestei țări de a-și decide singură soarta, opțiunile sale politice și democratice, inclusiv opțiunea sa de a fi parte a familiei europene și euro-atlantice. Evenimentele critice în planul securității la frontiera răsăriteană confirmă importanța strategică a continuării procesului de extindere a Uniunii Europene. Acțiunea de politică externă a României va urmări și consolidarea cooperării cu statele din Balcanii de Vest pentru susținerea parcursului lor de integrare în Uniunea Europeană și în structurile euroatlantice. Totodată vom continua promovarea zonei Mării Negre în atenția UE și a NATO precum și importanța diversificării conexiunilor strategice între zona Mării Negre și zona Mării Caspice, ca o contribuție la stabilitatea regională și la generarea unor soluții politice la conflictele înghețate din zonă.

Turcia va continua să reprezinte pentru România un partener strategic regional, a cărui perspectivă europeană trebuie încurajată și respectată. Relațiile României cu Federația Rusă, asemenea relațiilor Uniunii Europene și NATO cu aceasta, sunt astăzi umbrite de evenimentele grave care au dus la criza ucraineană. Coordonatele pe care proiectăm viitorul relațiilor bilaterale este definit prin prisma valorilor fundamentale, cu caracter universal, în care credem, ca membri ai comunității euro-atlantice. Având în vedere recente evoluții regionale, considerăm că Federația Rusă trebuie să înțeleagă că natura relațiilor cu statele din comunitatea euro-atlantică depinde de predictibilitatea politicilor sale și de respectarea normelor de drept internațional. În măsura în care va exista o asemenea evoluție va fi nevoie de refundarea unei cooperări pragmatice, predictibile și constructive, cu accent pe investiții economice și schimburi comerciale diversificate.

Dimensiunea strategică a politicii externe

Un alt reper fundamental al politicii noastre externe este apartenența noastră la NATO - pilon esențial, indispensabil, pentru securitatea, prosperitatea și apărarea valorilor democratice și de drept la care am aderat. Ne dorim o Alianță Nord-Atlantică solidă, capabilă nu doar să garanteze siguranța statelor membre, ci și să inhibe tendințele unor actori internaționali de a sfida normele internaționale. Vom susține ca, în condițiile crizei de la granița de est a Alianței, NATO să demonstreze, în continuare, unitate, solidaritate și hotărâre în îndeplinirea sarcinii sale fundamentale - apărarea colectivă. Considerăm important de susținut în continuare importanța strategică pentru Alianță a regiunii Mării Negre precum și necesitatea de a urmări în continuare cu atenție evoluția conflictelor înghețate din zona sa extinsă, care constituie un element suplimentar de tensiuni în regiune. De asemenea, considerăm necesar ca pe agenda NATO să se rezerve un profil accentuat securității și stabilității Ucrainei, Georgiei și Republicii Moldova.

Vom continua să susținem implementarea pachetului de măsuri adoptate la Summit-ul NATO din Marea Britanie, între care întărirea apărării colective și consolidarea securității flancului estic, asigurarea unei prezențe pe termen lung pe teritoriul României a elementelor de infrastructură și a forțelor NATO, consolidarea conlucrării transatlantice, inclusiv prin asigurarea unor investiții în capacitățile de apărare, aprofundarea cooperării cu partenerii de cooperare. În acest context, Guvernul va lua măsurile necesare pentru implementarea deciziei consensuale politic de a spori bugetul alocat apărării, cu obiectivul de a atinge 2% din PIB în 2017, precum și pentru îmbunătățirea dotării armatei, prin dotarea cu avioane performante F16, sporirea capacității de luptă a fregatelor românești s.a

De asemenea, Guvernul PNL va susține continuarea participării semnificative a României la operațiunile aliate și la consolidarea acțiunii NATO prin intermediul parteneriatelor, în primul rând în relația cu capacitățile dezvoltate de Uniunea Europeană. România își va îndeplini

angajamentele asumate, concentrându-și totodată atenția asupra valorificării experienței dobândite în dezvoltarea capacităților civile, în reconstrucția post-conflict.

În context NATO, România va continua să sprijine Ucraina prin operaționalizarea Fondului de Sprijin în domeniul apărării cibernetice. În planul securității europene, Guvernul va susține profilarea României ca un contributor important și respectat în cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună a Uniunii Europene inclusiv prin participarea țării noastre la misiunile și operațiile UE sub această egidă.

Dezvoltarea relațiilor României cu partenerii din alte zone geografice

Guvernul PNL este un susținător consecvent al consolidării relației transatlantice, având în vedere că amenințările globale care pot afecta țara noastră pot fi gestionate eficient numai printr-o cooperare strânsă între SUA și Uniunea Europeană. Guvernul României va susține cu convingere consolidarea relației transatlantice inclusiv prin încheierea cu succes a negocierilor privind Parteneriatului Transatlantic pentru Comerț și Investiții, obiectiv care va genera beneficii considerabile pentru ambele părți. Parteneriatul Strategic cu Statele Unite este și va rămâne un pilon fundamental al politicii externe a României. Cooperarea politică strânsă și o relație economică solidă, concretizată în schimburi economice și tehnico-științifice intense și un volum sporit al investițiilor americane în România, trebuie să dea o nouă dinamică Parteneriatului strategic româno-american. Guvernul va dinamiza și va susține sistematic formatele de promovare a oportunităților de investiții în România către mediul de afaceri din SUA, în mod special pentru atragerea fondurilor de investiții în proiecte de infrastructură de transport, în sectoarele energiei, în asigurarea infuziei de noi tehnologii în sectoarele productive, în dezvoltarea domeniilor T.I. și securității cibernetice.

De asemenea, ne propunem să intensificăm relațiile politice și cooperarea economică și în plan militar cu Canada. Relațiile economice cu China vor evolua în consonanță cu orientările adoptate de UE, contribuind la realizarea obiectivelor Agendei cooperării strategice 2020 a relațiilor UE-China, urmărind în același timp realizarea propriilor interese naționale. Avem un interes special în dezvoltarea relațiilor cu statele din Asia Centrală și Caucaz, prin consolidarea dialogului politic, intensificarea cooperării pe domeniul energetic, a schimburilor comerciale și prin încurajarea companiilor din România să se implice în realizarea de proiecte industriale și energetice în aceste țări. Un alt obiectiv important este aprofundarea parteneriatului cu Israelul, stat de care ne leagă o relație specială de cooperare. Vom fi preocupați de intensificarea relațiilor cu ansamblul statelor arabe, inclusiv a conexiunilor în plan comercial și investițional cu statele Consiliului de Cooperare al Golfului.

Vom contribui în cadrul formatelor europene la eforturile de stabilizare din Africa de Nord și Orientului Mijlociu și la cele de consolidare a acțiunii internaționale pentru combaterea noilor amenințări ale grupărilor teroriste ce acționează în zonă. Considerăm că relațiile cu țările din Asia, America Latină și Africa în special cu cele beneficiind de economii dezvoltate sau emergente, trebuie să pună mai bine în valoare interesele economice românești ținând seama de formatele de cooperare cu UE și de capitalului de simpatie pentru România din aceste țări. În mod special vom acorda atenție relațiilor speciale cu Japonia, Parteneriatului strategic cu Coreea de Sud, cooperării cu India, Brazilia, Africa de Sud.

Dimensiunea economică a diplomației

Promovarea și expansiunea economică trebuie să implice un nou set de mijloace și programe care să permită exportatorilor români accesul la piețele globale și la piețele țintă identificate în mod profesionist și ținând seama de nișele de oportunitate și de competitivitate ale produselor și serviciilor realizate de operatori economici din România. În acest sens acțiunea de politică externă trebuie să includă diplomația comercială ca instrument obligatoriu de promovare a intereselor economice ale României. Diplomația economică va cuprinde un ansamblu de servicii oferite de Guvern comunității de afaceri cu scopul de a dezvolta activități la scară internațională cu beneficii sociale directe pentru România și pentru partenerii de cooperare. Un rol esențial în acest sens revine activității misiunilor diplomatice care trebuie racordate la politicile Guvernamentale de sprijinire a sectoarelor de producție și financiare din România, cu scopul de a promova investițiile străine în țară și a investițiilor românești în străinătate precum și a schimburilor comerciale. Diplomația economică va completa alte instrumente care pot sprijini și promova mediul de afaceri, între care politicile privind investițiile străine, turismul, cercetarea-dezvoltarea și proprietatea intelectuală.

Acțiunea de diplomație economică va trebui susținută în plan intern prin reglementări și acțiuni ce pot consolida competitivitatea produselor și serviciilor realizate de operatorii din România, oferind companiilor posibilitatea de a opera eficient în plan extern prin furnizarea de informații utile privind mediul de afaceri, asistență în identificarea partenerilor sau a licitațiilor publice, informații privind regulile de piață din țările țintă, asistență în rezolvarea disputelor comerciale, sprijin în participarea la misiuni economice și la evenimente de promovare comercială. Reformarea serviciului de acțiune externă al României trebuie să se reflecte într-o credibilitate sporită a identității de țară, cu efecte directe asupra percepției și atractivității produselor și serviciilor cu originea în România. Credibilitatea și prestigiul identității de țară trebuie să devină un suport pentru creșterea și promovarea competitivității economiei românești. O prioritate în acest sens este reprofesionalizarea sistemului diplomatic, prin consolidarea dimensiunii diplomației comerciale și a pregătirii pe domeniul economic a diplomaților precum și a misiunilor și reprezentării comerciale externe.

Unul dintre obiectivele noastre este ca România să devină un nucleu de excelență în zonă. Vom avea în vedere ca firmele multinaționale să considere România nu doar ca loc pentru investiții de succes ci și ca centru regional de expansiune al afacerilor către regiunea învecinată. În acest sens, poli naționali de creștere trebuie să genereze o mai intensă utilizare a finanțărilor comunitare și naționale pentru investiții, pentru o dezvoltare durabilă mai echilibrată, în măsură să atragă interesul investitorilor strategici și dezvoltarea de proiecte cu iradiere către zonele adiacente.

Vom promova proiecte de interes pentru comunitățile locale din România în cadrul Strategiei pentru Regiunea Dunării, precum și dezvoltarea portului Constanța ca hub logistic european, aceste proiecte având impact direct și benefic asupra intereselor economice, politice și sociale ale României. Portul Constanța trebuie să devină un pivot strategic pentru generarea de proiecte ambițioase de politică externă ale României, incluzând generarea unui flux de mărfuri care să conecteze piețe din Asia Centrală, Caucaz, Orientul Mijlociu cu piețele din Europa Centrală și de Nord, conectarea la bazinul Dunării și la proiectele energetice regionale. Acțiunea externă trebuie să devină mai eficientă pentru a asigura expansiunea firmelor cu capital românesc în Sud-Estul Europei și vecinătatea estică, susținerea promovării exporturilor românești și atragerea de investiții străine în zonele de expansiune economică din țara noastră și racordarea României la proiectele regionale de infrastructură. În același timp diplomația economică trebuie să identifice piețele țintă din alte spații geografice beneficiind de deschiderile în plan politic, de relațiile

culturale, pe domeniul cercetării sau pe linie universitară cu țări din aceste zone. Evoluțiile economice recente în plan global, cu profilarea unor creșteri economice semnificative în rândul economiilor emergente, impun asumarea unei politici externe active și pragmatice, care să promoveze cu mai mare vizibilitate interesele economice ale României pe aceste spații.

Dimensiunea multilateralismului eficient

Buna funcționare a comunității internaționale se bazează pe un set de reguli și principii internaționale care ordonează relațiile dintre state. În relațiile sale externe și în activitatea forurilor politice din care face parte, România va fi un susținător al acestor principii ce Guvernează cadrul instituit de dreptul internațional, ca fundament al progresului și cooperării dintre state. România va continua promovarea poziției sale consecvente cu privire la respectarea valorilor și principiilor fundamentale ale dreptului internațional. Vom urmări eficientizarea demersului României în cadrul organizațiilor globale și regionale, precum ONU, OSCE, Consiliul Europei, fundamentat pe conduita de promovare a relațiilor multilaterale eficiente și pe acțiunea concertată cu partenerii strategici. Ne propunem să contribuim cu atenție la concretizarea obiectivelor ambițioase aflate în acest an pe agenda ONU între care adoptarea agendei de dezvoltare post-2015, încheierea celei de-a treia Conferințe internaționale privind finanțarea dezvoltării, Conferința de evaluare a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, precum și un nou acord global în domeniul schimbărilor climatice. Acțiunea de politică externă va avea un rol mai vizibil în susținerea la nivel internațional a valorilor democratice, a libertăților fundamentale ale oricărei persoane, fie că este vorba de dreptul la viață sau la libertatea de opinie, de expresie sau de credință și va milita cu fermitate împotriva acțiunilor represive ale regimurilor totalitare și împotriva acțiunilor extremiste, rasiste, xenofobe sau antisemite.

Românii din afara granițelor

O dimensiune fundamentală a politicii externe va fi consolidarea legăturilor și a comunicării cu comunitățile de români din afara granițelor, inclusiv promovarea de politici care să ducă la rezolvarea unora dintre problemele de zi cu zi ale cetățenilor români din străinătate. Guvernarea PNL își asumă misiunea de a fi alături de ei în problemele sociale, de muncă, de educație și se va îngriji de simplificarea procedurilor birocratice din relația lor cu administrația din România. Un rol esențial în acest sens îl are îmbunătățirea calității serviciilor consulare, o mai bună administrare și distribuție geografică a rețelei consulare. Ne propunem ca românii aflați dincolo de frontierele statului român să se simtă protejați, să beneficieze fără discriminare de libera circulație, de liberalizarea accesului pe piața europeană a muncii, să își poată exprima liber și consolida identitatea etnică, culturală, lingvistică și spirituală.

În sprijinul românilor care aleg să trăiască temporar sau permanent în străinătate vom duce la îndeplinire proiectul de introducere a votului prin corespondență, pentru a le asigura și facilita exprimarea neîngrădită a opțiunii politice. Vom promova cu maximă atenție relațiile cu membrii comunităților istorice românești din vecinătate, militând pentru respectarea dreptului lor de a învăța în limba maternă precum și a altor drepturi consfințite de reglementările europene. Vom aborda cu deschidere în dialogul politic cu Guvernele din țările vecine probleme care au un impact critic pentru destinul comunităților românești, între care reprezentarea intereselor acestora în instituții și în politicile Guvernamentale privind minoritățile. Proiectele promovate în relația cu comunitățile de români din afara granițelor trebuie să atragă cu mai mare atenție elitele, prin recunoașterea valorii și a capacității lor de a crea punți către interesele naționale ale României, de a contribui la proiectele de modernizare a societății românești.

Reformarea serviciului diplomatic

Noile exigențe globale din mediul economic, de securitate, cultural impun diplomaților noștri atribute profesionale consolidate și o nouă logică a asumării misiunilor de reprezentare, promovare și apărare a intereselor României. Guvernarea PNL își propune ca obiectiv realizarea unei reforme profesionale de profunzime a MAE, fundamentată în baza unui proces de reflecție care să identifice liniile prioritare de acțiune. Astfel, serviciul diplomatic trebuie să se ridice la nivelul celor mai înalte standarde instituționale din țările Uniunii Europene, să poată face față cu succes noilor provocări din mediul internațional și să răspundă cu profesionalism obiectivelor de promovare, reprezentare și apărare a intereselor naționale ale României. Diplomația română trebuie să aibă un rol mai activ în internalizarea metodei europene de lucru, fie că este vorba de funcționarea instituțiilor sau de instinctul de consultare a mediului de afaceri și social înaintea deciziilor strategice. Între domeniile necesar a fi mai bine reprezentate profesional în structura MAE trebuie să se situeze diplomația economică, serviciul consular, diplomația publică, formele și proiectele de interacțiune inter-instituțională în special cu ministere și structuri din domeniul economic, inclusiv cu mediul de afaceri.

Structurarea în sistemul diplomatic a unui corp de profesioniști capabili să identifice oportunitățile economice și comerciale, să interacționeze eficient cu mediul de afaceri, să își asume cu responsabilitate obiectivele de dezvoltare a exporturilor românești de calitate va fi un criteriu esențial de evaluare a eficienței acțiunii externe și de apreciere a performanței profesionale. Ne propunem astfel ca eficiența și profesionalismul pe aceste coordonate ale activității externe să consolideze un nou tip de branding diplomatic românesc. Avem încredere în potențialul diplomației culturale, capabilă să deschidă și să consacre noi căi de dialog și să proiecteze o înțelegere mai profundă a meritelor, performanțelor și aspirațiilor românești. Acest potențial va fi sprijinit cu atenție și substanțial, fiind una dintre cele mai importante investiții în mijloacele soft de proiectare a influenței externe a României.

11. TINERET ȘI SPORT

11.1 Tineret

Guvernul PNL își propune ca tinerii României să își desăvârșescă întreg potențialul prin accesul la o educație de calitate, la sănătate, la piața muncii, la cultură și recreere, precum și prin implicarea activă a tinerilor în societate și în luarea deciziilor care îi privesc. Aproape 1 din 5 români are între 15 și 29 de ani - tinerii reprezintă 18,8% din populația României, deci un segment nu doar important numeric, ci mai ales valoric. Investiția făcută azi în tineri va determina felul în care arată România adulților de mâine. Programul de Guvernare își propune așadar să sprijine tinerii să dea tot ce au mai bun din ei României și lumii în care trăiesc. Pentru aceasta, tinerii au nevoie de o mai bună conectare cu adulții, de o educație de calitate și de acces la sănătate, la piața muncii, la cultură și recreere. În plus, ei au nevoie de implicare civică și politică (mai ales în deciziile care le afectează viața). Cu toate că Guvernele succesive au creat diverse consilii, structuri și strategii pentru tineret, coerența și eficiența acestor eforturi rămâne de îmbunătățit.

Obiectivele programului de Guvernare:

- Susținerea autonomiei tinerei familii;
- Participarea la un învățământ de calitate (formal, informal și dual);

- Promovarea unui stil de viață sănătos;
- Prevenirea marginalizării tinerei generații;
- Facilitarea accesului tinerilor la piața muncii;
- Stimularea antreprenoriatului în rândul tinerilor;
- Stimularea voluntariatului și a participării active a tinerilor în societate;
- Adaptarea cadrului legislativ existent în vederea îmbunătățirii politicilor de resort.

“Tineri pentru Tineri” — un cadru pentru stimularea implicării tinerilor

Un program coerent pentru tineret nu se poate face în absența implicării tinerilor și a ascultării vocilor lor de către decidenți. Deoarece o politică liberală nu ”dă”, ci ”crează oportunități” actorilor socio-economici și cetățenilor să răspundă nevoilor comunității și să-și desăvârșească potențialul, programul de Guvernare va da ocazia tinerilor să-și creioneze preferințele, să stabilească prioritățile și să creeze programe care răspund nevoilor lor. Tineri pentru Tineri va fi o platformă națională care gestionează o mare parte a fondurilor Ministerului de resort prin Concursuri și “Apeluri de Proiecte” (jurizate independent - și anonim - de către tineri). Proiectele vor fi deschise tinerilor și manageriate de ei, în funcție de prioritățile stabilite tot de ei la nivel județean și central, după consultarea datelor statistice relevante și a stabilirii, de comun acord, a direcțiilor de acțiune.

Familia și conectarea cu adulții. Aproape 75% dintre tinerii de 14-29 de ani și 50% dintre tinerii de peste 18 ani din România locuiesc cu părinții. Pentru ca tinerii să devină adulți **autonomi dar** în același timp să se simtă **conectați** și integrați în societate, programul de Guvernare prevede: Sporirea accesului la locuințe prin cooperarea cu băncile pentru înlesnirea creditării tinerilor antreprenori în construcții; Cooperarea cu băncile pentru extinderea programului ”Prima casă”; susținerea tinerei familii prin introducerea de stimulente fiscale pentru prima căsătorie și pentru primul copil născut; facilități pentru tinerele familii privind accesul la creșe și grădinițe, acreditarea serviciilor de supraveghere a copiilor în vederea menținerii tinerilor părinți pe piața muncii.

Educație. Doar 1 tânăr din 3 se declară mulțumit de sistemul de învățământ din România și doar 10% dintre tinerii din mediul rural sunt studenți, comparativ cu 16% dintre tinerii din mediul urban, doar 1 tânăr din 9 urmează o școală profesională (majoritatea băieți), există diferențe semnificative ale mediilor școlare anuale între fete și băieți, între tinerii din mediul urban și cei din mediul rural și aproape 40% dintre respondenți afirmă că și-ar dori să emigreze, chiar și dacă numai temporar (pentru studii sau muncă);

Pentru ca tinerii să fie implicați în procesul educațional și să fie satisfăcuți de experiența școlară din care să deprindă valorile pozitive ce îi vor călăuzi în viață, programul de Guvernare prevede: corelarea educației formale cu educația non-formală; stimularea antreprenoriatului în segmentului de educație non-formală pentru a implementa conceptul de „life-long education”; cooperare cu Ministerul Economiei și Ministerul Educației și Cercetării Științifice (MECS), dezvoltarea învățământului dual (contribuind astfel la acoperirea cerințelor pieței muncii); sprijinirea accesului tinerilor la educație prin crearea, împreună cu CEC Bank, a unor Împrumuturi pentru Studenți („Student Loans”) credite pe termen lung (10 ani) cu dobândă preferențială destinate pentru studii (rambursate începând după 3 ani de la absolvire, din salariu); sprijinirea participării la cursuri de calificare profesională pentru tinerii care nu doresc continuarea studiilor superioare, în colaborare cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) finanțate din fonduri europene; stimularea organizării, prin accesarea de fonduri europene, de cursuri și workshop-uri de aptitudini manageriale, contabilitate primară pentru firme, dezvoltarea de ”soft skills” (valori, dezvoltare personală, leadership, lucrul în echipă, etc) pentru tineri, mai ales cei din mediul pre-universitar și

universitar, în colaborare cu ONG-uri locale; extinderea la scară națională a programelor de succes ale ONG-urilor care tratează tema valorilor; încurajarea tinerilor profesori să se stabilească în mediul rural prin pachete salariale și condiții de nerefuzat; stimularea creării de programe de mentorat între managerii companiilor (considerate ca 'CSR') și unitățile de învățământ pre-universitare și universitare (pe principiul "Mentor a Student"); încurajarea mobilității Erasmus și facilitarea schimburilor internaționale de tineri în vederea stimulării studiului în instituții de învățământ din străinătate; organizarea unei Gale a elevilor și studenților din România și premierea (simbolică) a tinerilor cu rezultate foarte bune la învățătură/concursuri/olimpiade (în cooperare cu Ministerul Educației și Cercetării Științifice).

Sănătate – "Mens sana in corpore sano". În 2011 s-au înregistrat 6,3 decese (la 100.000 locuitori) ca rezultat al suicidului la tinerii de 15-19 ani din România, cu aproximativ 50% peste media europeană în 2010 (în România există o tendință de creștere cu 7,2% față de 2005). Doar 22% dintre tinerii cu vârste cuprinse între 14-35 de ani consideră că practicarea unui anumit sport contribuie la îmbunătățirea stării de sănătate. Aproape 1 din 3 tineri fumează, în timp ce 1 din 10 tineri consumă alcool zilnic. 60% dintre persoanele infectate cu virusul HIV/SIDA sunt tineri cu vârste cuprinse între 20-25 de ani. Majoritatea mamelor tinere necăsătorite locuiesc în mediul rural și 60,2% dintre acestea au o vârstă sub 25 ani.

Pentru ca tinerii să-și mențină sănătatea, să evite fumatul, drogurile sau alcoolul și să practice sporturi de echipă și individuale (pentru a se dezvolta armonios și a-și însuși spiritul de competiție corectă și *fair-play*), programul de Guvernare propune: stimularea practicării sportului prin promovarea antreprenoriatului sportiv al tinerilor (organizare de competiții); lansarea de proiecte pentru descurajarea consumului de tutun, droguri și alcool în rândul tinerilor, prin programe de conștientizare concepute și realizate prin "Tineri pentru Tineri"; apeluri de proiecte pentru promovarea siguranței la volan a șoferilor tineri (concepute și realizate prin "Tineri pentru Tineri"); programe de educație sexuală dedicate adolescenților (concepute și realizate prin "Tineri pentru Tineri"); programe de promovare a unui comportament responsabil cu privire la bolile cu transmitere sexuală (concepute și realizate prin "Tineri pentru Tineri").

Piața muncii. Excluzând tinerii aflați încă în sistemul de învățământ și pe cei cu vârste cuprinse între 25 și 29 de ani, procentul șomerilor este de 17,9% - o cifră apropiată de statisticile oficiale europene. 54% dintre tineri consideră că accesul pe piața muncii reprezintă o problemă foarte serioasă. 44% dintre tinerii din mediul urban sunt activi pe piața forței de muncă, față de doar 37% dintre tinerii din mediul rural. Salariul este de departe cel mai important criteriu pentru alegerea unui loc de muncă, urmat de criteriul siguranței locului de muncă. Pentru ca tinerii să aibă **acces la piața muncii** și să fie satisfăcuți de contribuția pe care o aduc, programul de Guvernare propune: Stabilirea unui parteneriat strategic între Ministerul Tineretului și Sportului și Agențiile Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM) pentru sprijinirea angajării tinerilor în câmpul muncii; Facilități fiscale acordate companiilor care angajează și formează tinerii la locul de muncă; Prevenirea marginalizării tinerilor prin încurajarea accesului la piața muncii prin aplicarea prevederilor Legii 116/2002; Sprijinirea angajabilității tinerilor ce provin din centre de plasament și/sau corecție (și prin facilitarea accesului la cursuri de formare profesională și prin stimulente fiscale acordate angajatorilor); Încurajarea tinerilor medici să se stabilească în mediul rural prin pachete salariale și condiții de nerefuzat; Stimulente fiscale acordate companiilor care angajează tineri șomeri (programe „Welfare to Work”); Dezvoltarea competențelor și a spiritului antreprenorial în rândul tinerilor prin furnizarea de servicii de consultanță și consiliere, prin organizarea unor concursuri de proiecte de bussiness și prin stimulente fiscale acordate

incubatoarelor de afaceri; Consilierea tinerilor în cooperare cu CEC Bank pentru accesarea fondurilor europene.

Cultură și recreere. Spre deosebire de adulți, tinerii petrec mai puțin timp în fața televizorului (1 din 5 tineri petrece între 2-3 ore pe zi) și mai mult timp pe internet (1 din 6 tineri petrece peste 6 ore pe zi). 61% dintre tineri spun că nu merg deloc la teatru, operă, balet sau concerte de muzică clasică, 49% nu merg la cinematograful, iar 48% nu merg la concerte de muzică modernă. O treime dintre tineri au în jur de 3-4 ore de timp liber zilnic în timpul săptămânii, 1-2 ore sau peste 5 ore, în timp ce 5% dintre tineri declară că nu au timp liber deloc în timpul săptămânii. 1 din 4 tineri spun că nu citesc literatură niciodată, doar 8% fac acest lucru zilnic, în timp ce 20% nu citesc literatură decât de 2-3 ori pe an. Mai mult de 50% dintre tinerii cu vârste cuprinse între 14-35 de ani **nu** practică activități sportive în timpul liber. 31% dintre tineri nu merg deloc în excursii. În schimb doar un tânăr din 10 declară că nu se vede niciodată cu prietenii, o treime din tineri se văd cu prietenii de câteva ori pe săptămână, 17% dintre tineri petrec timp cu prietenii zilnic și 22% se văd cu prietenii de 2-3 ori pe lună. Cu toate acestea, 66,4% dintre tineri au apreciat ca mulțumitor modul în care își petrec timpul liber. Pentru ca tinerii să aibă **acces la cultură și recreere** pentru a-și dezvolta creativitatea, programul de Guvernare propune: stimularea antreprenoriatului tinerilor pentru organizarea unor evenimente sportive (concursuri, trofee, etc) și culturale (cluburi de muzică, lectură, poezie, teatru, etc) prin apel de proiecte din Fondul "Tineri pentru Tineri"; mobilizarea participării la activități culturale (teatru, operă, concerte, etc) prin stabilirea de parteneriate între furnizorii de activități culturale (teatre, săli de operă, etc) și instituțiile de învățământ, prin campanii de promovare create prin "Tineri pentru Tineri"; extinderea facilităților tip „Euro 26” în România; extinderea beneficiilor acordate studenților către *toți* tinerii sub 26 de ani (reduceri la transport, spectacole, muzee, etc.); introducerea în curriculumul școlar a disciplinei „Istoria artei”, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării Științifice; promovarea demersurilor asociațiilor și fundațiilor care susțin tinerele talente.

Implicare civică. Aproape două treimi dintre tineri cred că lucrurile în România se îndreaptă într-o direcție greșită. Cu toate acestea, tinerii au totuși încredere în viitor și speră că vor avea o viață mult mai bună decât au avut părinții lor. O treime dintre tineri nu se identifică ideologic în nici un fel, ei fiind așezați relativ echilibrat stânga-dreapta pe eșichierul ideologico-politic din România. Tinerii sunt foarte dezamăgiți atât de principalele instituții politice din țară (mai ales de cele de la nivel central), cât și de politicienii tineri, astfel că nu prea vor să aibă de-a face cu politica. 61% dintre tineri consideră că niciunul dintre partidele existente nu le reprezintă interesele. Cu toate acestea, 65% declară că au participat în ultimii ani la alegeri. Doar 13% dintre tineri declară că au participat la activități de voluntariat. Aproape 4 tineri din 5 nu cunosc niciun ONG activ în localitatea proprie, în timp ce doar 5% fac parte dintr-un ONG. Pentru ca tinerii să fie implicați în comunitate, să experimenteze bucuria de a oferi prin voluntariat și să aibă un cuvânt de spus în deciziile care le afectează viața, programul de Guvernare propune: recrearea unei organisme de tipul Parlamentului Tinerilor, prin intermediul căruia tinerii să învețe cum funcționează instituțiile statului și de a se implica activ în procesul decizional, să participe la dezbateri și să facă propuneri de îmbunătățire a chestiunilor care îi privesc -- astfel, serviciile publice oferite tinerilor vor fi cele de care au nevoie; crearea unor programe de carieră în administrația publică destinate tinerilor diplomați din facultățile de profil din România; crearea unei platforme online în cadrul căreia să fie cumulate și afișate oportunitățile de voluntariat, internship-uri, training-uri și workshop-uri oferite tinerilor de către instituțiile publice/agențiile/companiile/ONG-urile din România; încurajarea implicării active la nivel local și județean în platforma "Tineri pentru Tineri" și în proiectele propuse; alocarea unei cote din bugetul local sau regional pentru sprijinirea realizării unor

programe de voluntariat desfășurate în beneficiul comunității; stimularea voluntariatului prin extinderea programelor de Internship și acordarea de premii tinerilor participanți.

Alături de măsurile amintite sunt necesare: actualizarea și corelarea legislației în vigoare în domeniul tineretului; monitorizarea aplicării strategiei naționale cu privire la tineret; evaluarea ex-ante și ex-post a impactului programelor și proiectelor realizate (de către evaluatori independenți și anonimi); dezvoltarea cooperării internaționale și implementarea politicilor europene în domeniul tineretului;

11.2 Sport

Mișcarea sportivă și olimpică din România este un fenomen de tradiție și cu caracteristici bine conturate în timp ca urmare a realităților economice și sociale succesive istoric: diversitate, capacitate de adaptare, inventivitate și originalitate, oportunitate dar și o anumită rigoare dezvoltată în timp din necesitate. Ea are două componente: sportul de masă și sportul de performanță. Sportul de masă, în care includem sportul școlar, liceal și universitar, reprezintă suportul cantitativ al fenomenului iar cel de performanță elementul calitativ. Cele două componente se susțin reciproc, prima furnizând consistența și volum iar cea de-a doua motivația prin exemplul personal și colectiv (modele). Sportul de masă este baza fenomenului iar cel de performanță finalitatea sa prin exprimarea rezultatelor la nivel național și internațional. Interdependența lor evidentă trebuie să se manifeste concomitent la toate capitolele care contribuie la buna lor desfășurare: Resursele umane, Infrastructura, Finanțarea, Competițiile, Știința sportului.

Este necesară enunțarea, elaborarea, asumarea și punerea în practică a unei strategii generale care să conecteze sportul românesc la realitățile naționale și internaționale curente

Această strategie trebuie să facă o corespondență coerentă, eficace și continuă între sportul de înaltă performanță, cel la nivel de cluburi și cel de masă, școlar și universitar, având la bază o infrastructură modernă, solidă și ușor accesibilă tuturor practicanților, o finanțare transparentă și predictibilă în condițiile absolut necesare ale unei administrații sportive responsabilă și eficientă. La baza strategiei trebuie să se regăsească mai multe principii ce fac unanimitatea la nivel european în domeniu:

- Principiul autonomiei sportului așa cum este el definit în Tratatul de la Lisabona,
- Principiul specificității sportului și a activității sportive,
- Principiul accesului liber la practicarea activității sportive a tuturor cetățenilor României, indiferent de sex, rasă, religie, orientare sexuală,
- Principiul autonomiei și independenței decizionale asupra propriei activități a fiecăreia dintre federațiile sportive naționale și a COSR,
- Principiul transparenței actului de conducere și a bunei Guvernante în activitatea federațiilor sportive naționale și a COSR, al luării deciziilor în mod democratic și colegial.

Pregătirea resursei umane

Pentru Sportul de masă: facilitarea accesului unui număr cât mai mare de cetățeni la activități sportive, individuale și/sau colective, prin asigurarea unei infrastructuri adecvate la nivelul colectivităților locale (piscine municipale, parcuri de sănătate, sali de gimnastică și Fitness deschise publicului cu tarife preferențiale subvenționate; încurajarea voluntariatului prin

promovarea unui ansamblu de reglementări în favoarea acestuia, asigurând astfel premisele posibilității organizării a unui număr crescut de competiții; asigurarea desfășurării în condiții optime a orelor de educație fizică în școli și licee, în sensul asigurării infrastructurii necesare, a materialelor sportive corespunzătoare și a încadrării cu profesori de specialitate încă de la clasa 1; organizarea de competiții școlare și liceale, obișnuind astfel tinerele generații cu competiția, cu regulile și valorile acesteia: respect, excelența, fair-play, spirit de echipă; promovarea sportului universitar, mai ales prin organizarea de competiții între universități și centre universitare; asigurarea unei pregătiri profesionale și universitare de calitate în domeniul educației fizice, cu exigența mărită în acordarea diplomelor pentru studii superioare în domeniu.

Pentru Sportul de performanță: continuarea susținerii federațiilor sportive naționale și a COSR (program Pol România), în vederea susținerii evoluției sportivilor cu potențial de obținere de rezultate bune la Campionatele Europene, Mondiale și la Jocurile Olimpice; continuarea sprijinului acordat federațiilor sportive naționale în relațiile lor cu organizațiile internaționale pe ramură de sport, în vederea atragerii către România a cât mai multe competiții și evenimente de anvergură internațională, pentru o mai bună imagine a țării noastre în elita sportului mondial; susținerea în continuare a Centrelor Naționale Olimpice de Pregătire pentru Juniori și pentru Tineret din cadrul programului Pol Speranțe și selecția sportivilor de valoare din aceste centre care corespund criteriilor de includere în treapta superioară de pregătire, respectiv Pol România, pentru Ciclurile Olimpice viitoare; continuarea programului de reconversie socială pentru sportivii de performanță la retragerea lor din cariera sportivă, în colaborare cu ADECCO Romania; încurajarea sportivilor de performanță și a antrenorilor de valoare în a-și continua carierele în țară și a contribui la îmbunătățirea rezultatelor sportive românești pe plan intern și internațional; continuarea demersurilor pentru lărgirea bazei de selecție pentru sportul de performanță și încurajarea practicării sportului la nivel de masă.

Infrastructura Sportul de masa: continuarea dezvoltării infrastructurii publice pentru educație fizică și sport (piscine municipale, Sali de Gimnastică și Fitness publice subvenționate, parcursuri de sănătate, etc.), inclusiv pentru persoanele cu dizabilități; continuarea dezvoltării infrastructurii pentru sportul școlar și universitar.

Infrastructura pentru Sportul de performanță: reșezarea pe coordonate de calitate, performanță și utilitate a infrastructurii existente pentru sportul de performanță, olimpic și parolimpic, precum și a structurilor care le administrează; sprijinirea federațiilor sportive naționale pentru dezvoltarea unor politici proprii de investiții, plecând de la premisele împrumutării cu prioritate a acestora, în cadrul unui demers transparent, bine fundamentat și viabil de descentralizare a activelor, și în primul rând a bazelor sportive, având ca principiu fundamental pastrarea destinației acestora; sprijinirea federațiilor sportive naționale în colaborarea lor cu administrația centrală și locală, în sensul consultării reciproce în cadrul proiectelor de restaurare sau extindere a infrastructurii existente, precum și a celor de construcție de infrastructură nouă.

Finanțarea pentru Sportul de masa: asigurarea resurselor financiare la nivel central și local în vederea dezvoltării în continuare a infrastructurii pentru sportul de masă, școlar și universitar; accesarea fondurilor europene pentru dezvoltare regională în vederea construcției de centre multifuncționale pentru tineret, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități.

Finanțarea pentru Sportul de performanță: întărirea permanentă a federațiilor sportive naționale și a cluburilor sportive, prin promovarea unor măsuri organizatorice și financiare care vor duce către posibilitatea pentru federații și cluburi de a pune în practică în mod eficient propriile strategii

de dezvoltare; sprijinirea federațiilor sportive naționale pentru dezvoltarea unor politici proprii de investiții, plecând de la premisele împrumutării cu prioritate a acestora, în cadrul unui demers bine fundamentat, transparent și viabil de descentralizare a activelor, și în primul rând a bazelor sportive; continuarea campaniei de atragere de fonduri europene în vederea susținerii financiare a activității sportive românești de nivel internațional, național, regional și local; mărirea volumului veniturilor proprii ale cluburilor sportive, publice și private, ale federațiilor sportive naționale și ale COSR, prin atragerea de parteneri și sponsori din sectorul privat de activitate; participarea instituțională a Loteriei Naționale, predictibilă pe termen lung, în baza unei legislații des întâlnite în alte țări europene cu tradiție în sport (Austria, Italia, Franța, etc.), la finanțarea sportului de performanță.

Competițiile pentru Sportul de masa: încurajarea organizării de manifestări sportive de masă, în parteneriat cu toate structurile administrației centrale (în special cu Ministerul Tineretului și Sportului) și locale care dețin filiale teritoriale și infrastructuri ce pot servi în orice fel la organizarea unor astfel de evenimente; organizarea cu prioritate de campionate școlare, liceale și universitare, obișnuind astfel tinerele generații cu competiția, cu regulile și valorile acesteia: respect, excelența, fair-play, spirit de echipă; sprijinirea Cluburilor Sportive Școlare prin mijloace multiple, inclusiv prin donații de echipament sportiv; organizează de competiții în cadrul forțelor armate, poliției și jandarmeriei, între liceele militare, în special în domeniul sporturilor de echipă, dezvoltând astfel valorile colective, spiritul de echipă, solidaritatea și coeziunea de grup.

Competițiile pentru Sportul de performanță: asigurarea condițiilor optime de prezentare și reprezentare a României la Jocurile Olimpice, Jocurile Olimpice pentru Tineret, Jocurile Europene și Festivalurile Olimpice ale Tineretului European, edițiile de vară și iarnă; atragerea de fonduri din partea Federațiilor Internaționale, CIO, EOC, a Fundației „Solidaritatea Olimpică”, precum și din partea Uniunii Europene, pentru participări la competiții internaționale și pentru organizarea de competiții internaționale în România.

Știința sportului

Pentru Sportul de masa: sprijinirea mult mai susținută a Academiei Naționale de Educație Fizică și Sport (ANEFS) prin programe internaționale performante; încurajarea încheierii de acorduri bilaterale la nivelul ministerelor cu atribuții în sport (Educației, Apărării Naționale, Tineretului și Sportului, etc.) cu țări cu tradiție în sport promovând schimburi de experiență în domeniul educației fizice, antrenoratului și a științei sportului.

Pentru Sportul de performanță: modernizarea accelerată și în profunzime a Școlii Naționale de Antrenori; atragerea de fonduri din partea Federațiilor Internaționale, CIO, EOC, a Fundației „Solidaritatea Olimpică”, precum și din partea Uniunii Europene, pentru programele sportive și de pregătire profesională a tehnicienilor și a managerilor sportivi, precum și pentru orice alte programe cu orientare pentru sportul de performanță, olimpic și paralimpic; încurajarea înființării de academii pe ramura de sport în cadrul federațiilor naționale de resort, a activității Academiei Naționale Olimpice de Excelență în cadrul Complexului Sportiv Olimpic „Sydney 2000” – Izvorani, cu competențe în domeniul științei sportului și al pregătirii sportive de înaltă performanță; atragerea în România a organizării cât mai multor evenimente internaționale cu concursul structurilor sportive internaționale: competiții sportive, conferințe, seminarii, congrese, cursuri de pregătire, etc.

Deasemenea, se vor continua aceleași eforturi susținute pentru: sprijinirea în continuare a luptei împotriva dopajului, a pariurilor trucate și în general a corupției în sport; participarea activă a

Romaniei la toate acțiunile internaționale dedicate sportului în cadrul organizațiilor internaționale: ONU, UNESCO, etc.; participarea în continuare a Romaniei la finanțarea Agenției Mondiale Anti-Doping; asigurarea condițiilor pentru accesul la infrastructura sportivă și competiții pentru persoanele cu dizabilități.

12. ROMÂNII DIN AFARA GRANIȚELOR

Guvernul PNL consideră că Diaspora și românii din vecinătate reprezintă un potențial benefic pentru România și le va oferi acestora servicii publice bazate pe încredere, echitate și parteneriat, înlesnind contribuția Diasporei la dezvoltarea țării. Programul cuprinde 3 mari direcții de acțiune:

a) Reconectarea cu patria; b) Guvernul, servent mai bun; și c) Conectare mai bună cu țara gazdă.

În loc ca românii din străinătate să fie considerați "o pierdere" pentru țară, Guvernul PNL vede mai degrabă câștigul și oportunitatea pe care ei o reprezintă în dezvoltarea și modernizarea României.

Programul de Guvernare propune politici publice care, în același timp, să:

- Servească românii din afara țării și să
- Înlesnescă contribuția pe care aceștia o au la dezvoltarea României.

Aceste politici publice vor avea la bază următoarele principii:

- Încredere - statul întâi oferă, apoi cere de la cetățeni;
- Echitate - statul se angajează să fie drept în alocarea resurselor, inclusiv cele destinate Diasporei;
- Parteneriat pentru Dezvoltare - statul conlucrează cu Diaspora pentru dezvoltarea și modernizarea României.

Programul pentru românii de pretutindeni cuprinde, așadar, 3 mari direcții de acțiune:

- Reconectarea cu patria
- Guvernul, servent mai bun
- Conectare mai bună cu țara gazdă.

Direcțiile operaționale vor fi:

Reconectarea cu patria

- Cartografierea profilului socio-demografic al românilor de pretutindeni;
- Crearea unui Registru Electoral pentru alegătorii din Diaspora (luând participarea la ultimele alegeri drept bază de plecare –alegătorii putându-se recuza la cerere);
- Introducerea votului prin corespondență și a votului electronic (dar cu mare atenție, deoarece experiența internațională arată mare potențial de fraudă)
- Respectarea prevederilor constituționale referitoare la norma de reprezentare parlamentară și mărirea numărului de parlamentari pentru românii din Diaspora;
- Desemnarea (în consulatele generale ale României) a unui diplomat însărcinat cu relația cu românii de pretutindeni;
- Reducerea taxelor consulare;
- Adoptarea inițiativei legislative pentru constituirea Comitetelor Românilor de Pretutindeni ca principal organism reprezentativ al românilor de pretutindeni;
- Adoptarea de măsuri legislative menite să creeze un cadru favorabil pentru încurajarea cetățenilor români din Diaspora care vor să investească în România;
- Crearea de incubatoare de afaceri în parteneriat cu băncile, autoritățile locale și camerele de comerț locale sau străine active în România;

- Furnizarea de informații la zi despre oportunitățile de afaceri pentru ca românii de pretutindeni să promoveze investițiile în România;
- Încurajarea exportului de produse românești (mai ales cele tradiționale) spre țările în care rezidă comunități importante de români;
- Realizarea de programe prin care specialiștii români din Diaspora să transfere în țara expertiza acumulată în străinătate și să furnizeze traininguri în România;
- Sprijinirea implicării tinerilor și valorificarea potențialului celor înalt calificați în dezvoltarea economică și socială a României (ex: SMART Diaspora);
- Strângerea legăturilor cu presa și 'social media' românești din Diaspora și facilitarea legăturilor între media din România și cea de peste hotare.

Reorganizare instituțională

- Înființarea Ministerului Românilor de Peste Hotare (MRPH) (cu posibilitatea păstrării statutului diplomatic al angajaților acestei structuri);
- Conlucrarea și cooperarea permanentă inter-ministerială între cele 15 instituții ale statului direct responsabile pentru românii de peste hotare;
- Facilitarea redobândirii cetățeniei române pentru toți românii născuți în România și emigrați înainte de 1989;
- Realizarea unui Audit al legislației și prevederilor ce afectează în mod direct românii din Diaspora;
- Crearea unui site interactiv, complet și permanent actualizat, cu trimiteri specifice la informațiile relevante din alte site-uri;
- Consultarea reprezentanților asociațiilor de români de peste hotare pentru realizarea programelor și a bugetelor aferente;
- Sprijinirea românilor din Diaspora pentru repatrierea cadavrelor celor decedați;
- Eficientizarea și simplificarea echivalării Diplomelor obținute în străinătate;
- Eliminarea obstacolelor legate de dreptul la proprietate;
- Rezolvarea problemelor legate de asigurările de sănătate și onorarea, în România, a cardurilor de asigurare emise de alte țări europene;
- Crearea unui corp de experți în diverse domenii (un compediu online de tipul "Pagini Aurii" care să conțină o secțiune pentru cei dispuși să ofere consultații punctuale pro-bono și recunoașterea lor de către statul român);
- Inițierea unui program EXPAT care să sprijine persoanele cu expertiză din țările Uniunii Europene pentru instalarea pe teritoriul României și adaptarea legislației pentru adoptarea și integrarea acestor experți în România;
- Sprijinirea ONG-urilor specializate pentru a replica, la scară națională, proiectele de succes care promovează menținerea legăturilor inter-generaționale;
- Încurajarea antreprenoriatului cultural și tradițional (e.g. diverse facilități acordate artiștilor, managerilor culturali și editurilor pentru manifestații în afara țării, etc)
- Susținerea antreprenorilor care propun proiecte pentru învățarea Limbii și Literaturii Române și materii precum Istoria și Geografia României prin mijloace electronice sau prin manuale, atât la locul de reședință, cât și la întoarcerea în țară;
- Reformarea politicii de acordare a burselor pentru etnicii români din afara granițelor și inițierea unor dezbateri publice largi cu implicarea tuturor părților (factori de decizie, elevi, studenți, absolvenți, experți, șefi ai instituțiilor de învățământ mediu și superior, ai mediului privat și de afaceri, etc.);
- Evaluarea impactului programelor Institutului 'Eudoxiu Hurmuzachi' și a sinergiilor posibile cu alte programe/instituții;

- Unificarea instituțională a politicilor referitoare la românii de pretutindeni, prin înglobarea în cadrul MRP a tuturor organismelor care au impact asupra comunităților românilor de pretutindeni (Institutul Eudoxiu Hurmuzachi pentru românii de pretutindeni, Institutul Limbii Române, Direcția specializată din cadrul Institutului Cultural Român, etc.);
- Crearea unui Comitet Consultativ alcătuit din liderii comunității și reprezentanții celor 15 instituții de stat responsabile în alcatuirea programului și bugetelor Ministerului Românilor de Peste Hotare (MRPH);
- Finanțarea tuturor programelor și proiectelor prin licitații și concursuri de proiecte jurizate de experți independenți care să rămână anonimi.

Conectarea mai bună cu țara gazdă

- Dezvoltarea unei politici de parteneriat cu autoritățile statelor pe teritoriul cărora trăiesc comunități de români, astfel încât aceștia să beneficieze de toate drepturile conferite de legislație, precum și de dreptul fundamental de a-și păstra identitatea religioasă, culturală și lingvistică;
- Facilitarea accesului la expertiză profesională în limba română în comunitățile mari de români;
- Facilitarea antreprenoriatului cultural pentru organizarea unor campanii pentru păstrarea culturii și identității naționale, inclusiv cu scopul îmbunătățirii imaginii românilor în afara țării;
- Facilitarea antreprenoriatului pentru organizarea de cursuri de calificare în diverse meserii pentru persoanele de etnie romă care doresc să renunțe la mendicitate, cu plata (de către autoritățile din țara gazdă) a unui stipendiu pe durata școlarizării;
- Replicarea la scară națională a bunelor practici ale ONG-urilor de succes pentru menținerea populației rome înrolate la școală;
- Intensificarea cooperării cu autoritățile locale și centrale din statele vecine și din Balcani, pentru a putea promova mai eficient drepturile etnicilor români, în conformitate cu standardele europene;
- Simplificarea procedurii de acordare a cetățeniei române pentru etnicii români din vecinătate și Balcani.

Relația România - Republica Moldova:

- Politica statului român față de Republica Moldova trebuie să rezulte din, și să înfăptuiască, viziunea mai largă a statului român, inclusiv strategia sa de Securitate Națională. Așadar aceasta politica va fi creionată în parteneriat cu toți actorii instituționali implicați și în consultare cu reprezentanții beneficiarilor (decidenți politici și societatea civilă din Republica Moldova);
- Stimularea antreprenoriatului român în R. Moldova;
- Demararea unui amplu program de integrare culturală, economică, mediatică și de infrastructură, prin valorificarea și dezvoltarea protocoalelor inter-ministeriale semnate în 2012 la Iași în cadrul primei ședințe inter-Guvernamentale România-R.Moldova;
- Susținerea Republicii Moldova în parcursul său european, întărirea parteneriatului între cele două state românești, precum și aprofundarea măsurilor de încurajare a prezenței românești peste Prut, în special a investițiilor românești.

Ministerul Românilor de Peste Hotare (MRPH)

Strategia Ministerului va fi axată pe 2 piloni:

- serviciul public care vine în întâmpinarea așteptărilor românilor de peste hotare și,
- înlesnirea contribuției Diasporei la dezvoltarea României

Viziunea MRPH este că, respectând Constituția României, statul să devină un adevărat partener și un catalizator în realizarea năzuințelor românilor din afara țării.

Misiunea MRPH este să sprijine și să acompanieze românii din afara țării ca ei să-și valorifice cât mai bine întregul lor potențial, contribuind astfel atât comunității în care trăiesc acum, cât și celei de origine, în România, din care au plecat.

Valorile MRPH sunt valorile liberale de desavârșire a potențialului uman în deplină libertate, dar cu responsabilitatea consecințelor actelor individuale.

Pe scurt, scopul MRPH este să vină în întâmpinarea nevoilor românilor de peste hotare cu soluții simple și practice, care să îi scutească de birocrație, devenindu-le astfel un partener în dezvoltarea lor, a familiilor și a afacerilor lor. În același timp, scopul MRPH este să păstreze vie cultura și tradițiile românești pentru ca membrii comunităților din afara țării să-și poarte cu bucurie identitatea românească și să mențină atașamentul față de țara în care s-au născut.

În particular, obiectivele MRPH pe termen scurt (până la alegerile din 2016) sunt:

- creșterea cu peste 50% a satisfacției românilor din afara țării față de prestația statului român la adresa lor (nivelul T=0 poate fi măsurat simplu și gratuit online);
- creșterea cu minimum 15% a dorinței de implicare a românilor din străinătate în comunitățile din România;
- mai bună gestionare a nevoilor membrilor familiilor rămase în țară, rezultând în creșterea satisfacției în acest domeniu cu minimum 10%;
- creșterea planurilor antreprenoriale (în România) și de comerț a românilor din afara țării cu 5% (e.g. creșterea exporturilor de produse românești din industria alimentară, a lemnului, IT, etc)
- creșterea cu minimum 3% a intenției lor de a face investiții directe (FDI) sau de portofoliu în România.

Potențialii aliați în realizarea acestei misiuni sunt:

- Celelalte instituții ale statului, cu care Ministerul pentru Românii de Peste Hotare (MRPH) va conlucra strâns, elaborând un plan de acțiune comun pe care toate instituțiile responsabile îl vor implementa în parteneriat;
- Românii înșiși, atât cei din afara țării, cât și cei rămași în țară, și încrederea lor în asumarea de către Președintele României a intenției de a face “un alt fel de politică”;
- Autoritățile din țările gazdă, care au tot interesul să conlucreze cu autoritățile române în elaborarea de programe care să înlesnească contribuția pe care românii o pot aduce comunităților în care trăiesc și lucrează;
- Mediul de afaceri din România, în particular Camerele de Comerț și diverse IMM-uri care pot beneficia de o posibilă efervescență antreprenorială.

Ca tactică, prioritățile trebuie ierarhizate astfel încât primele roade să apară pe termen foarte scurt (înaintea alegerilor parlamentare trebuie culese faimoasele “low hanging fruits”). Cu cât unele din cerințele românilor din străinătate pot fi satisfăcute mai rapid, cu atât mai mare va fi repercusiunea acestor acțiuni în crearea unui cerc virtuos de dezvoltare și, în imediat, de voturi caștigate.

Domeniile de activitate ale MRPH:

Eficiența MRPH nu este posibilă fără o intensă și permanentă cooperare inter-instituțională. Ca prim pas, cele 15 instituții în atribuțiile cărora intră responsabilitatea pentru românii de peste hotare vor fi invitate de MRPH să elaboreze un plan de lucru comun (cu obiective

clare, măsurabile și termene de predare), creionat în consultare cu liderii comunităților de peste hotare care sunt beneficiarii măsurilor.

Stabilirea în comun a planului de lucru inter-ministerial este indispensabilă deoarece MRPH nu are autoritate directă asupra instituțiilor de care depinde performanța sa.

Acțiunile Ministerului se încadrează în următoarele domenii:

- **Administrativ:** Facilitarea relației românilor de peste hotare cu diverse autorități pentru rezolvarea problemelor administrative (acte, diplome, pensii, etc). În acest cadru Administrativ intră și chestiunea votului în străinătate;
- **Social:** Măsuri speciale pentru copiii și bătrânii rămași singuri în România și măsuri de încurajare a menținerii legăturilor familiale. În acest cadru intră și încadrarea romilor care trăiesc peste hotare;
- **Educațional și Cultural:** Perpetuarea tradițiilor și a moștenirii culturale și facilitarea învățării limbii române precum și a Istoriei și Geografiei României;
- **Antreprenorial și Investițional:** Asistența în identificarea oportunităților de afaceri, precum și crearea de instrumente financiar-bancare pentru a spori economiile și investițiile Diasporei în România.

Instituțiile statului român pentru românii de pretutindeni

Există în statul român nu mai puțin de 15 instituții cu mandat special asupra relației cu românii din afara țării:

- Guvernul României, unde există mai multe ministere cu portofolii direct relevante pentru românii de peste hotare, dintre care majoritatea au chiar Direcții sau departamente dedicate:
- Ministerul Afacerilor Externe (MAE), Ministerul Culturii (MC), Ministerul Afacerilor Interne (MAI), Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV), Ministerul Sănătății (MS), Ministerul Educației și Cercetării Științifice (MECS), Ministerul Tineretului și Sportului (MTS), etc.
- Parlamentul României (Comisii în cele 2 Camere);
- Instituții de promovare a culturii și media: Institutul Cultural Român (ICR), Institutul "Eudoxiu Hurmuzachi", TVR și Radio România Internațional;
- Institutul Național de Statistică (INS) și, evident,
- Președinția (chiar dacă pentru moment nu este prevăzut un department special pentru Diaspora).

MRPH va înlesni cooperarea (fara subordonare) a acestor structuri in serviciul romanilor de pretutindeni.

Experiența internațională

Banca Mondială și diverse organizații internaționale (IOM, DfID, PNUD, etc.) studiază și promovează deja de aproape două decenii beneficiile pe care le au acele țări care știu să utilizeze capitalul uman din afara granițelor, iar exemplele de succes sunt nenumărate. PNL își propune ca România să profite, la rândul său, de prezența cetățenilor săi peste hotare.

Recent, **Banca Mondială** a alcătuit un "Task Force" special pentru a consilia Guvernele despre instrumentele financiare ce oferă migrantilor oportunități de investiții în țara de origine.

Guvernarea PNL va lucra cu acest Task Force pentru maximizarea potențialului românesc de peste hotare și înlesnirea contribuției sale la dezvoltarea României.

Toate aceste exemple arată imensul potențial pe care îl poate avea o politică de intermediere și susținere economică a inițiativelor Diasporei și crearea de instrumente care să atragă înapoi în țara economiile românilor din afara. Dar avantajele nu se masoară doar în plan direct economic.

Avantajul pentru România al unui Guvern cu adevărat liberal este că el nu poate fi direct intervenționist, ci doar utilizează pârghii indirecte pentru a-și atinge obiectivele. Astfel, ceea ce până acum făcea statul direct, când la putere este un Guvern liberal, rezolvă piața.

Așadar, fondurile MRPH nu vor fi utilizate direct de către Minister pentru realizarea de programe și proiecte, ci bugetele stabilite (de comun acord cu comunitatea de români și restul instituțiilor statului) vor fi scoase la concurs, cu obiective precise și criterii clare de eligibilitate, iar selecția câștigătorilor va fi făcută de jurii (anonime) alcătuite din experți independenți.

Astfel, orice ban cheltuit din bugetul ministerului va avea un circuit economic independent de minister, creând astfel locuri de muncă și dinamizând societatea fie prin antreprenoriat economic direct, fie prin antreprenoriat social. Deoarece MRPH nu își propune să implementeze direct programele pe care le inițiază, ci doar să le coordoneze, astfel echipa ministerului poate rămâne mică și eficientă.